T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ İLE YAZILMIŞ DÖRT TIP METNİ ÜZERİNDE BİTKİ ADLARI İNCELEMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bedinur ÇAKICI

BURSA – 2023

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ İLE YAZILMIŞ DÖRT TIP METNİ ÜZERİNDE BİTKİ ADLARI İNCELEMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bedinur ÇAKICI

Danışman:
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA – 2023

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Bedinur ÇAKICI

Üniversite : Bursa Uludağ Üniversitesi

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Bilim Dalı : Yeni Türk Dili

Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi

Sayfa Sayısı : xviii + 263

Mezuniyet Tarihi :

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ İLE YAZILMIŞ DÖRT TIP METNİ ÜZERİNDE BİTKİ ADLARI İNCELEMESİ

Oğuz Türkçesinin Eski Anadolu Türkçesi olarak adlandırdığımız döneminde çeşitli sebeplerle Türkçe eser yazmaya olan eğilimin artması sonucu olarak pek çok tıp kitabı kaleme alınmıştır. Bu metinlerin içerdiği bitki adları, Türkçenin zenginliğinin farklı kollarını gösteren önemli birer kaynaktır.

Bir dilin zenginliğini belirlemede, farklı alanlardaki kavramlar için kendi kaynağından oluşturduğu adlar büyük yer tutar. Bitkiadbilim (fitonimi) de dilin zenginliğini değerlendirmede bir kriterdir. Türkçenin bitkiadbilim alanında zenginliğini, Türkçenin o dönemler için de bir bilim dili olduğunu göstermek bu çalışmada amaç edinilmiştir. Anadolu sahasında yazılan Türkçe ilk tıp metinleri olma niteliği taşıyan dört eser, bitki adları açısından zengin olmaları sebebiyle kaynak olarak incelenmiştir. Edviye-i Müfrede, Terceme-i Akrabādīn, Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa, Tervīḥü'l-Ervāḥ adlı eserler bu çalışma için seçilmiştir. Seçilen eserlerde bitki adları listelenmiş; kökenleri, günümüz Türkçesinde kullanılan adları, bilimsel adları, varsa metinde geçen diğer dillerdeki adları çeşitli kaynaklar taranarak yazılmıştır. Kökenleri belirlendikten sonra Türkçe bitki adları seçilip bunların yapısı incelenmiştir. Bu incelemeden sonra eserde bitki adları verilirken tercih edilen diller sayıca belirlenmiş ve yüzdelik bir oran çıkarılmıştır.

Sonuç olarak; Anadolu sahasında yazılmış Türkçenin ilk tıp metinleri olan bu eserlerde Türkçe bitki adı oranı diğer dillerden daha az olsa da bitkiye ait farklı dillerdeki adlar aynı metinde verilirken bitkilerin Türkçe adlarının geçme sıklığının, diğer dillerdeki adlarından bazı yerlerde daha fazla olduğu ve yabancı dillerdeki bitki adlarının sık geçtiği metinlerde de okuyucunun anlaması açısından bitkinin Türkçe adının da verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi tıp metinleri, Edviye-i Müfrede, Terceme-i Akrabādīn, Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa, Tervīḥü'l-Ervāḥ, bitki adları.

ABSTRACT

Name and Surname : Bedinur ÇAKICI

University : Bursa Uludag University

Institution : Social Science Institution

Field : Turkish Language and Literature

Branch : New Turkish Language

Degree Awarded : Master

Page Number : xviii + 263

Degree Date :

Supervisor : Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

ANALYSIS OF PLANTS NAMES ON FOUR MEDICAL TEXTS WRITTEN IN OLD ANATOLIAN TURKISH

During the period referred to as Old Anatolian Turkish, which is a phase of the Oghuz Turkish language, the increased inclination to produce Turkish literary works for various reasons led to the creation of numerous medical books. These texts contain a wealth of plant names, serving as significant sources showcasing the linguistic richness of Turkish across various branches.

In assessing the richness of a language, considerable importance is placed upon the terminology coined within the language itself to denote concepts from different fields. Phytonymy, the nomenclature of plants, constitutes one such criterion for evaluating linguistic wealth. This study aims to demonstrate the abundance of Turkish in the field of phytonymy and to establish that Turkish served as a scientific language during the aforementioned historical periods. Four works, namely "Edviye-i Müfrede," "Terceme-i Akrabādīn," "Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa," and "Tervīḥü'l-Ervāḥ," which hold the distinction of being the earliest medical texts written in Turkish within the Anatolian region, have been examined as valuable sources due to their richness in plant names. The selected works present lists of plant names, which have been meticulously documented by exploring diverse references, encompassing their etymology, their contemporary Turkish equivalents, their scientific names, and, if available, their names in other languages as mentioned within the texts. Subsequently, Turkish plant names have been scrutinized and analyzed in terms of their structural characteristics after their origins have been established. Following this examination, the languages preferred for naming plants within these works have been determined and quantified through a statistical analysis.

Consequently, while the proportion of Turkish plant names in these early medical texts written in the Anatolian region may be relatively smaller compared to other languages, it has been observed that Turkish plant names appear more frequently than their counterparts in certain instances, particularly within texts

where foreign plant names are frequently encountered. This inclusion of the Turkish names of plants aims to facilitate the comprehension of the readers.

Keywords: Old Anatolian Turkish medical texts, Edviye-i Müfrede, Terceme-i Akrabādīn, Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa, Tervīḥü'l-Ervāḥ, plant names.

ÖN SÖZ

Bir dilin zenginliği, hayatının her alanını oluşturan nesne ve kavramlara kendi bünyesinden ad verebilme gücüyle ölçülmektedir. Bu nesne ve kavramlara insanın konuştuğu dilde ad verebilmesi, insanın günlük yaşamına, hayatını yaşayış tarzına bağlıdır. Kökenleri bin yılları aşan Türkçe için konuşmak gerekirse, konuşanlarının binlerce yılını geçirdiği bozkır coğrafyası Türklere ve Türkçeye çok şey katmıştır. Türkler, çağlardan beri bitkilerden beslenen, bitkileri eşya yapımında kullanan, şifa bulmak için ilaç yapımında kullanan, bitkileri iyi bilen ve gruplandırma yapan, iyi adlandıran bir topluluk olmuştur.

Türkçenin bu alandaki yetkinliğini görmek için günümüz Türkiye Türkçesinin geçmiş bir dönemi olan Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış tıp metinleri bu çalışmada incelendi. Çalışma "Giriş", "Tıp Metinlerinde Geçen Bitki Adları İncelemesi", "Tıp Metinlerinde Geçen Türkçe Bitki Adları Listesi", "Türkçe Bitki Adlarının Yapı İncelemesi", "Dizin" ve "Sonuç" bölümlerinden oluşmaktadır. "Giriş" bölümünde Türk tarihinde bitki adlarının geçtiği kaynaklara kısaca değinilip Eski Anadolu Türkçesi tanımından sonra o dönemde yazılmış tıp kitapları listelenmiş ve çalışmaya konu olan *Edviye-i Müfrede*, *Terceme-i Akrabādīn*, *Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa* ve Tervīḥü'l-Ervāḥ ile ilgili yazılış tarihi, müellif/ mütercim ve eserin nüshaları ile ilgili bilgiler verilmiştir, "Tıp Metinlerinde Geçen Bitki Adları İncelemesi"nde *Edviye-i Müfrede, Terceme-i Akrabādīn, Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa,* Tervīḥü'l-Ervāḥ adlı eserler üzerine yapılan okuma çalışmaları incelenerek bu çalışmalardaki dizin bölümlerinden bitki adları tespit edilip kökenleri, günümüz Türkçesindeki adları, bazı çok bilinmeyen bitkiler için veya benzer adlara sahip bitkileri ayırmak için tanım cümleleri, bitkilerin bilimsel adlandırmaları, eser içinde geçtikleri varak ve satır numaraları ve varsa aynı metin içindeki farklı adlandırmaları verilmiştir. "Tıp Metinlerinde Geçen Türkçe Bitki Adları Listesi" bölümünde eserlerdeki Türkçe bitki adlarından oluşan bir liste yapılmıştır. "Türkçe Bitki Adlarının Yapı İncelemesi" bölümünde bir önceki bölümde verilen Türkçe bitki adlarının yapısı incelenmiştir. "Dizin" bölümünde eserlerde geçen bitki adları tek bir liste olarak hazırlanmış ve çalışma üzerinden yapılacak araştırmaları kolaylaştırmak için bitki adnın hangi eserde geçtiği parantez içinde verilmiştir. "Sonuç" bölümünde ise yapılan incelemeler sonucu sayısal verilere ulaşılıp elde edilen bulgular üzerine yorum yapılmıştır.

Bu çalışma sayesinde hayatımda önemli yeri olan insanlara teşekkür etmek istiyorum. Öncelikle bana aile kavramını en güzel şekilde öğreten, gözlerinin nuru olarak seven, arkamda koca bir dağ, her fırtınada sığınılacak güvenli bir liman olarak duran, görmeleri nasip olmasa da bu tezin ortaya çıkacağı günü gururla beklemiş canım annem Sevgi ÇAKICI ve canım babam İhsan ÇAKICI'ya; hayatım boyunca el ele olduğum, en zor ve en güzel anlarımı paylaştığım hayatımın yol arkadaşı, canımın yarısı kardeşim Dilara ÇAKICI'ya; sevgilerini ve desteklerini her zaman hissettiğim geniş aileme; beni yetiştiren ilk öğretmenim Gönül ACIBUCU'ya; Ahmet Vefik Paşa Anadolu Lisesinde hayallerinin gerçek olamayacağını düşünüp sayısal bölümü okuyan beni fark ederek cesaretlendiren sevgili edebiyat hocam Talat TEKİN'e ve beni üniversite sınavının sözel kısmı için özel olarak hazırlayan tüm hocalarıma; hayalim olan bölümde bizlere en iyi şekilde eğitim veren Bursa Uludağ Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün hepsi birbirinden değerli hocalarına; yüksek lisansta en büyük şansım olan, desteğini ve bilgisini paylaşmakla kalmayıp sevgisini hiçbir zaman eksik etmeyen çok sevgili

danışman hocam Prof. Dr. Hatice ŞAHİN'e; bir parçası olmaktan her zaman gurur duyduğum, "ikinci ailem" dediğim, sevgilerini her zaman hissettiğim Türk Ocağı Bursa Şubesinin her bir üyesine; hayatıma girmelerini her zaman bir şükür sebebi saydığım çok sevgili dostlarıma ve yüksek lisans yolunu beraber yürüdüğüm yol arkadaşlarım Ebiha ABAK ve Emine Nur ÖZCAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bedinur ÇAKICI

Haziran 2023/ Bursa

İÇİNDEKİLER

ÖZET iv
ABSTRACT vi
ÖN SÖZ viii
İÇİNDEKİLER x
TABLOLAR xii
KISALTMALAR xiii
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ xiv
YÖNTEM xv
GİRİŞ 1
1. ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ DÖNEMİ'NDEKİ ESERLER 2
1.1. ***EDVİYE-İ MÜFREDE*** 3
1.2. ***TERCEME-İ AKRABĀDĪN*** 4
1.3. ***TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀᶜA*** 4
1.4. ***TERVĪḤÜ'L-ERVĀḤ*** 5
BİRİNCİ BÖLÜM 6
1. TIP METİNLERİNDE GEÇEN BİTKİ ADLARI 6
1.1. ***EDVİYE-İ MÜFREDE*** 6
1.2. ***TERCEME-İ AKRABĀDĪN*** 22
1.3. ***TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀᶜA*** 87
1.4. ***TERVĪḤÜ'L-ERVĀḤ*** 110
İKİNCİ BÖLÜM 165
1. METİNLERDE GEÇEN TÜRKÇE BİTKİ ADLARININ LİSTESİ 165
1.1. ***EDVİYE-İ MÜFREDE*** 165
1.2. ***TERCEME-İ AKRABĀDĪN*** 168
1.3. ***TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀᶜA*** 170
1.4. ***TERVĪḤÜ'L-ERVĀḤ*** 173
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 177
1. TÜRKÇE BİTKİ ADLARININ YAPI İNCELEMESİ 177
1.1. ***EDVİYE-İ MÜFREDE*** 177
1.2. ***TERCEME-İ AKRABĀDĪN*** 179
1.3. ***TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀᶜA*** 181
1.4. ***TERVĪḤÜ'L-ERVĀḤ*** 183

DİZİN 185
SONUÇ 243
1. ***EDVİYE-İ MÜFREDE*** 249
2. ***TERCEME-İ AKRABĀDĪN*** 250
3. ***TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀᶜA*** 253
4. ***TERVĪḤÜ'L-ERVĀḤ*** 255
KAYNAKÇA 260

TABLOLAR

Tablo 1: Eserler arasındaki fonetik farklar

Tablo 2: *Edviye-i Müfrede*'de geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

Tablo 3: *Terceme-i Akrabādīn*'de geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

Tablo 4: *Terceme-i Kāmilü's-Sınāʿa*'da geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

Tablo 5: *Tervīḥü'l-Ervāḥ*'da geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

KISALTMALAR

Ar.: Arapça
E. M.: Edviye-i Müfrede
Far.: Farsça
Grk.: Grekçe
H.: Hicri takvim
Sns.: Sanskritçe
T.: Türkçe
T. A.: Terceme-i Akrabādīn
T. E.: Tervīḥü'l-Ervāḥ
T. K.: Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa
?: Kökeni bilinmeyen

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

آ: a, ā

ا : a, e, ı, i, u, ü

ب : b, p

پ : p

ت : t

ث : s̱

ج : c, ç

چ : ç

ح : ḥ

خ : ḫ

د : d

ذ : ẕ

ر : r

ز : z

ژ : j

س : s

ش : ş

ص : ṣ

ض : ḍ, ż

ط : ṭ

ظ : ẓ

ع : ʿ

غ : ġ

ف : f

ق : ḳ

ك : k, g, ñ

ڭ : ñ

ل : l

م : m

ن : n

و : v, u, ū, ü, o, ö

ه : h, a, e

لا : la, lā

ى : y, ı, i, ī

ء : ʾ

YÖNTEM

Çalışma hazırlanırken, müellifi veya yazılış tarihi belirsiz olan eserler olduğu için tıp yazmaları çalışma boyunca tüm bölümlerde alfabetik olarak verilmiştir. Birinci bölüm olan "Tıp Metinlerinde Geçen Bitki Adları" bölümünde metinler üzerine yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin "Dizin" bölümlerinden bitki adları seçilerek her bitki adı için kaynak taraması yapılarak birinci bölüm hazırlanmıştır. Bu bölümde listeleme şu şekilde yapılmıştır:

Bitki adı (eserde geçtiği haliyle çeviri yazı alfabesi kullanılarak): Kökeni. Günümüz Türkçesindeki adı. Çok bilinmeyen veya başka bitkilerle benzer ada sahip bitkiler için tanım cümleleri. (bilimsel adı). Eserde geçtiği varak numarası/ geçtiği satır numarası. Bakınız: Eserde yer alan aynı bitkiye ait farklı adlar.

İkinci bölüm olan "Metinlerde Geçen Türkçe Bitki Adlarının Listesi"nde dört eser için ayrı alt başlıklar hazırlanmış ve Türkçe bitki adları sıralanmıştır.

Üçüncü bölüm olan "Türkçe Bitki Adlarının Yapı İncelemesi"nde dört eser için ayrı alt başlıklar ve bu alt başlıklardan sonra bitki adları "Tek Sözcükten Oluşan Bitki Adları", "Birden Fazla Sözcükten Oluşan Bitki Adları" başlıklarıyla iki grup halinde toplanıp incelenmiştir.

"Dizin" bölümünde dört eser içinde geçen bitki adları tek bir liste halinde açıklamalarıyla verilmiş ve parantez içinde bitki adının geçtiği eser adı verilerek bu çalışmadan yararlanacaklara kolaylık sağlanması amaçlanmıştır.

"Sonuç" bölümünde Çalışmanın sonuç bölümünde diğer bölümlerde incelenen toplamda 1729 bitki adı üzerinden sayısal veriler hazırlanmıştır. Her eser için toplam bitki adı sayısı üzerinden bu bitki adlarının hangi dillerde olduğu yüzdelik bir veri haline getirilmiştir. Dört eserde de geçen aynı bitki adlarının fonetik farklılıklarını gösteren bir tablo hazırlanmış, son olarak da eserde yer alan Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları her bir eser için farklı tablo hazırlanarak verilmiştir.

GİRİŞ

Tarih boyunca insan, çevresini ve kendisini anlamlandırma çabası içinde olmuştur. Bunun ilk adımı da adlandırmaktır. İnsan, hayatın doğal bir getirisi olarak yaşamında olan tüm nesne ve kavramları adlandırmak ve anlamlandırmak istemektedir. Bu arayıştan bir bilim dalı olan adbilim doğmuştur. İnsanlık tarihi boyunca bitkiler; gıda olarak, boya üretmek amacıyla, çeşitli dokuma malzemeleri olarak, gündelik eşya yapımında, hastalıkların tedavisinde kullanılmıştır. Dolayısıyla bitkilerin adlandırılması da tarih boyunca süregelmiş bir konu olmuş ve bir bilim dalını oluşturmuştur. Adbilimin alt kolu olarak oluşan fitonimi (bitkiadbilim) şöyle tanımlanabilir: "Her türlü bitkinin özel adı olan fitonimlerin ortaya çıkışlarını, kuruluş kanunlarını, dil özelliklerini araştıran adbilim alanıdır." (İ. Şahin, 2021: 49).

Türkçe bitki adlarına ilk olarak Eski Uygur metinlerinde rastlanmaktadır. Uygurlar, Türkçenin sözcük türetme imkanlarını çok iyi kullanmışlardır. Eski Uygur Türkçesine dayanan "arpa, buğday, darı, burçak, yonca, ekin" gibi tahılların adlarını neredeyse tüm lehçe ve şivelere Eski Uygur Türkçesinden geçtiği ve günümüze kadar nerdeyse hiç değişmeden geldiği görülmektedir (Bulut, 2018: 580).

1072- 1077 yılları arasında tamamlanmış olan, Türkçenin bilinen ilk sözlüğü ve pek çok alanda önemli kaynağı olan *Dīvānu Lugāti't-Türk*'te de fazlaca bitki adı geçmektedir. Eserdeki Türkçe bitki adlarından günümüze kadar gelmeyi başaranlar vardır (Özden, 2019: 615).

Eski Türklerde "şaman, kaman, kam, baksı" gibi adlarla anılan din alimleri tıp ilmini icra ederken ilerleyen yüzyıllarda İslamiyet'in kabulüyle Türk tıp ilminde değişiklikler yaşanmıştır. Bu gelişmeler sonucu eski kültüre eklenerek gelen Eski Anadolu Türkçesi döneminde tıp alanında da eser çokluğu ve bu dile ait bir tıp terminolojisi oluştuğu görülmektedir (Güven, 2012: 1). Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine, dilin farklı dönemlerinde dil içi ve dil dışı faktörlerden etkilenerek aktarılan ve bu tıp terminolojisini oluşturan terimler olmuştur (Erol, 2018: 785). Bu terimlerle ilgili şunlar söylenebilir: "Türkçenin kelime yapma kurallarıyla uyumlu düşen terimler, türetmeyi kolaylaştıran canlı ve işlek eklerden yapılmalarının yanında hâlk dilindeki kelimeleri çağrıştıran ve o kelimelerdeki ses ve söz uygunluğunu hatırlatan bir musıkî güzelliğine de sahiptir." (Güven, 2011: 845).

Bitki adlarına edebi metinler; botanik, tıp, eczacılık gibi alanlarda yazılmış metinler ve bu bilimsel alanlar için hazırlanmış terim sözlükleri başta olmak üzere pek çok kaynakta rastlanmaktadır. Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış eserler de bu kaynaklara dahildir. Bu dönemdeki tıp metinlerinin büyük bir bölümü de Germiyanoğulları ve Aydınoğulları beyliklerinin sahasında yazılmıştır (Doğan, 2010: 319).

1. ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ DÖNEMİ'NDEKİ ESERLER

"XIII.- XV. Yüzyıllar arasında Anadolu'da Oğuzcaya dayalı olarak kurulup gelişen yazı diline Eski Anadolu Türkçesi denmektedir." (Şahin, 2015: 15). Yüzyıllar boyu kesintisiz bir şekilde eserler veren Türkçenin bu dönemden önce eser vermemiş olması mümkün değildir. Büyük Selçuklu Devleti ve arkasından kurulan Anadolu Selçuklu Devleti'nde resmi dilin Farsça olması, din dili olması dolayısıyla dini konularda, bilim alanında ve dış yazışmalarda Arapça kullanılması sebebiyle Türkçenin gelişimi kısıtlanmıştır. XI. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya kadar gelen Moğol İstilası ve Haçlı Seferleri ile Anadolu Selçuklu Devleti ile beylikler arasındaki egemenlik mücadelesinin de baş göstermiş olması yazılmış olan pek çok esere ulaşmamızı engellemiş olmalıdır (Korkmaz, 2020:81; Yıldız & Yalkın, 2021: 15). Sonrasında beylikler dönemine geçilmiş ve beylerin bilinçli bir şekilde Türkçeye yönlendirmesi ile her alanda eser bolluğu başlamıştır. Bu dönem eserlerinde Eski Anadolu Türkçesine ait karakteristik fonetik ve morfolojik özelliklerin yanında tam olarak standartlaşmış bir dil görüntüsü yoktur (Şahin, 2020: 293).

Semra Canan YILDIZ'ın *Eski Anadolu Türkçesi İle Yazılmış Tıp Eserleri Ve Bu Eserler Üzerine Yapılan Çalışmalar* adlı makalesinden derlenmiş Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış tıp eserleri şunlardır: *Alāʾim-i Cerrāhīn/ Cerrāh-nāme- İbrahim bin Abdullah, Bahnāme Tercümesi- Musa bin Mesud, Cerrāhiyetü'l-Haniyye- Sabunuoğlu Şerafeddin, Cerrāhnāme-i Esbābü'l-Alāmāt, Ebvāb-ı Şifā, Edviye-i Müfrede- İshak bin Murad, Hazāʾinu's-Saʿādāt- Eşref bin Muhammed, Hulāsatu't-Tıbb- Hekim Bereket, İlyāsiyye- Şirvanlı Mehmed bin Mahmud, (Terceme-i) Kāmilü's-Sınāʿa- Ali bin Abbas, Kemāliyye- Şirvanlı Mahmud, Kitāb-ı (Terceme-i) Akrabādīn- Sabuncuoğlu Şerefeddin, Kitāb-ı Güzīde- Şirvanlı Mahmud, Kitāb-ı Kānūn-ı Türkī- Ahmed bin Mustafa bin Abdulganī, Kitāb-ı Kehhāl-nāme-i Nūrü'l-Uyūn, Kitābü'l-Mühimmāt, Kitābü'l-Tıbbü'l-*

Hikmet, Māᶜddetü'l-Hayāt- Akşemseddin, Mecmuᶜatü'l-Fevāid- Hekim Beşir Çelebi, Menāfiü'n-Nās- Ankaralı Hekim Nidāī, Miftahü'n-Nur Hazāᶜinü's-Sürūr- Sinoplu Mümin bin Mukbil, Mücerreb- nāme- Sabunuoğlu Şerafeddin, Müfredāt-ı İbn-i Baytar, Müntahab-ı Şifā- Hacı Paşa (Celāleddin Hızır), Müntahab-ı Fi't-Tıbb/ Kitābu'l-Müntehab Fi't-Tıbb- Abdülvehhāb bin Yusuf ibn-i Ahmed el- Mardānī, Mürşid- Mahmud-i Şirvānī, Sultāniyye- Mahmud-i Şirvānī, Tabiᶜt nāme- Tutmacı, Tercüme-i Hülāsā/ Hāzā Kitāb-ı Hulāsā-i Tıbb- Cerrah Mesud, Tercüm'el-Mūcez Fi't-Tıbb- Ahī Çelebi, Tertib-i Muᶜālece, Tervīḥü'l-Ervāḥ- Ahmedī, Teshīl, Tıbb-ı Nebevī Tercümesi/ Kitābü'ş-Şifā fi Ehādīsī'l-Mustafā- Ahmed-i Dāī, Tuhfe-i Mübārizī- Hekim Bereket, Tuhfe-i Murādī fi'ilm-i Cevāhīr- Mahmud-i Şirvānī, Yādigār- Ali Çelebi bin Şerīf (2019).

Bu eserlerden üzerlerinde incelemek yapılmak için; Anadolu sahasındaki tarihi kesin olarak bilinen ilk telif eser olması sebebiyle *Edviye-i Müfrede*, çok kapsamlı bir terim sözlüğü barındırması sebebiyle *Terceme-i Akrabādīn*, manzum olarak düzenlenmiş ilk tıp metni olması sebebiyle *Tervīḥü'l-Ervāḥ*, ilk tercüme eserlerden olması sebebiyle *Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa* seçilmiştir. İçlerinde yazılış tarihi belli olmayanlar veya net olmayanlar bulunduğu için çalışma boyunca eserler kronolojik değil alfabetik sıralanmıştır.

1.1. *EDVİYE-İ MÜFREDE*

Edviye-i Müfrede, Türkçe olarak yazılan ve İsḥaḳ bin Murād tarafından kaleme alınan, Anadolu sahasında dönemin yazı geleneğinde esere tarih düşülmezken müellifinin tarih düşmesiyle bu nitelikteki ilk kitap olma özelliğini taşımaktadır. Altı nüshası bilinen ve genelde *Müntahab-ı Şifā* adlı eserin nüshalarına eklenmiş olarak tespit edilen metnin nüshalarının hiçbirinde kitabın adı açıkça belirtilmemiş ancak "ecza maddeleri" anlamına gelen ve kitabın giriş bölümünde geçen "edviye-i müfrede" ibaresi yaygın olarak eseri adlandırmada kullanılmıştır (Canpolat & Önler, 2016: 11). Çoğunda yazılış tarihi 1389-90 (H. 792) olarak belirtilen eserin nüshaları Mustafa CANPOLAT ve Zafer ÖNLER'in hazırladığı *İshāk Bin Murād Edviye-i Müfrede* adlı esere göre şöyledir; 1. Paris Nüshası (Bibliothéque Nationale A. F. 170): *Müntahab-ı Şifā*'nın arkasına eklenmiştir. 2. Malatya Nüshası (Malatya Genel Kütüphanesi 1196-1): *Müntahab-ı Şifā*'nın başına eklenmiştir. 3. Bursa Nüshası Haraççıoğlu Kitaplığı No. 1134): *Müntahab-ı Şifā*'nın başına eklenmiştir. 4. Topkapı Nüshası (Topkapı Kitaplığı, Revan kısmı No: 1693): *Takvimü'l-*

Büldān'ın arkasına eklenmiştir. 5. Ali Emirī Nüshası (Millet Kütüphanesi Tıp Yazmaları No. 109): *Kitāb-ı Edviye-i Müfrede* adıyla kayıtlı ve XIX. yüzyılda yazılmıştır. 6. Gotha Nüshası: Pertsch kataloğunda tanıtılmıştır (2016). En eski nüsha Malatya nüshasıdır (Aydeniz, 2008: 5).

Eser, kendisinden önce uzun yıllar kullanılmış ünlü tıp kitaplarından bir derleme özelliği göstermektedir. Birinci bölümde; alfabetik bir düzende sıralanmış bitki adları ile bu bitkilerin kullanım alanları hakkında bilgiler, ikinci bölümde; tedaviye ait dört alt bölüm, üçüncü bölümde; çeşitli ilaçların terkibi, dördüncü bölümde; Arapça- Farsça-Türkçe terimler sözlüğü bulundurmaktadır (Canpolat & Önler, 2016: 12-13).

1.2. *TERCEME-İ AKRABĀDĪN*

Sabuncuoğlu Şerefeddin, yazdığı eserlerde belirttiği yaşından hareketle tahminen 1386 yılında doğmuştur. Amasya Darüşşifası'nda dönemin önemli alimlerinden eğitim görmüştür. Hekimliğinin yanında kitaplarını kendi istinsah edecek kadar iyi bir hattattır. Tarihin cerrahi müdahaleleri minyatür resimlerle gösteren ilk eserini yazarak ünlenmiştir. Son eserini 1468'de yazdığına göre ölüm tarihi daha sonradır.

Terceme-i Akrabādīn, Sabuncuoğlu Şerefeddin tarafından, İsmail b. Hasan el-Cürcānī'nin *Ẕaḫīre-i Ḫārizmşāhī* adlı eserinin son bölümü olan *Akrabādīn*'in Farsçadan tercümesi olarak 1444 yılında Şehzade Bayezid'in Amasya valiliği sırasında onun isteği üzerine kaleme alınmıştır. "Eserlerini Türkçe yazmasının nedenini eserin giriş kısmında yakın çevresinden bazı kimselerin tıp kitaplarının genellikle Arapça ve Farsça olmasından dolayı ve Anadolu insanının büyük kısmının bu dilleri bilmemesi sebebiyle kendisinden Türkçe bir "akrabādīn" yazmasını rica etmeleri olarak açıklamıştır." (Murad, 2011: 82). *Terceme-i Akrabādīn*'in önemli yanı orijinal metinde bulunmayan ve Sabuncuoğlu tarafından ilâve edilen ıstılah lugatıdır. Eseri bu özelliği dolayısıyla *Edviye-i Müfrede* ile birlikte Eski Anadolu Türkçesinin ilk ıstılah lugatlarından saymak yanlış olmaz (Doğan, 2009: 2).

1.3. *TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀᶜA*

Ali bin Abbas bin El-Mecusī'nin kendisinden önceki tüm çağların tıbbi bilgilerini birleştirmek amacıyla *Kāmilü's-Sınāᶜatü't-Tıbbiye* adlı eseri kaleme almıştır. Bu eserin Türkçeye çevirisi olan *Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa*'nın Tuncay Böler'in eserinde

yazdığına göre tespit edilen üç nüshası vardır (2014; 17). Bu nüshalar; 1. Bursa Nüshası (İnebey Yazma Eserler Kütüphanesi): "Mütercimi belli olmayan eserde, 1453 (H.857) yılında Temürtaş Oğlu Umur Bey adına vakfedildiğine dair bir vakıf kaydı bulunmaktadır." (Çelik, 2014;13). Bu nüsha ile ilgili Adnan Adıvar ve Muharrem Ergin'in, eserin 14. yüzyıldan önce yazılmış olduğuna dair görüşleri olsa da eserde kullanılan eklerin incelenmesi ile 15. yüzyıl ortalarında yazıldığına dair araştırmacı görüşleri de vardır. 2. İstanbul Nüshası (İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi): İstinsah tarihinin H. 1117 (1705) olduğu yazmaktadır. 3. Manisa Nüshası (Manisa İl Halk Kütüphanesi): Eserin hangi bölümlerin tercümesini içerdiğine dair bir kayıt yoktur.

1.4. *TERVĪḤÜ'L-ERVĀḤ*

Yazdığı kitaplarda Ahmedī mahlasını kullanan şairin gerçek adı net olmamakla birlikte Tacüddin İbrahim bin Hızır adı daha fazla kabul gören bir görüştür. Doğum yılı ve nereli olduğu kesin bilinmemektedir. Kendisinden bahseden tezkirelerde birbirinden farklı bilgiler vardır. Germiyanoğulları, Aydınoğulları saraylarıyla münasebeti olduktan sonra Osmanlı sarayına gelmiştir.

"*Tervīḥü'l-Ervāḥ*, Ahmedī'nin en büyük mesnevisi olması yanında Türk edebiyatında yazılmış ilk manzum tıp kitabı olması bakımından da büyük bir önem taşır." (Özer, 1995: 11). "mefāʿīlün/ mefāʿīlün/ fāʿūlün" aruz kalıbıyla kaleme alınmıştır. Şairin kendi tespitiyle eser 10 bin 100 beyittir. 1403- 1410 yılları arasında yazılmıştır. Osman Özer'in hazırladığı doktora tezine göre eserin nüshaları şöyledir: 1. Nüsha: Topkapı Sarayı Kütüphanesi, 1767 Revan Bölümü, No: 1681. Osman Şevki tarafından müellif nüshası olduğu tahmin edilmektedir. 2. Nüsha: Ayasofya Kütüphanesi, III. Ahmed Bölümü, No: 1986. Baştan eksiktir. 3. Nüsha: Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya Bölümü, No: 3595. Sondan eksiktir. 4. Nüsha: Atatürk Kitaplığı, M. Cevdet, No: 047. 5000'e yakın beyiti eksik olan nüsha farklı yazılara yanni farklı müstensihlere de işaret etmektedir. Eserde bitki adları kırmızı mürekkeple gösterilmiştir (Özer, 1995: 14).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TIP METİNLERİNDE GEÇEN BİTKİ ADLARI

1.1. *EDVİYE-İ MÜFREDE*

A

aġac ḳavunı: T.- T. Ağaç kavunu. Akdeniz ülkelerinde yetişen bir ağaç ve bu ağacın iri bir limon büyüklüğünde meyvesi. (*Citrus medica*). 41a/13.

aġu aġacı: T.- T. Zakkum. (*Nerium oleander*). 06b/02.

aḳāḳıyā: Grk. Akasya ağacı. (*Acacia*). 49b/15.

ʿāḳırḳarḥā: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). 27a/06.

a**ḳ şandal:** T.- Ar. Ak sandal. Sandal ağacının bir türü. (*Santalum album*). 26a/04.

alma: T. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 07b/02.

aluç: Far. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik dikeni, akdiken. (*Crataegus monogyna*). 42a/05.

ʿ**anber:** Ar. Amber çiçeği. Bir tür mimoza. (*Geum urbanum*). 27a/12.

anīsūn: Grekçe. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 16a/04. Bakınız: nānḫuvāh.

ʿ**arʿar:** Ar. Dağ servisi, dikenli ardıç, yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). 30b/01.

ardıc: T. Ardıç. Servigillerden, güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak kullanılan bir ağaççık. (*Juniperus*). 27b/07, 30b/02.

arpa: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 04b/10, 05a/04, 19a/03, 19a/10.

ʿ**aṣfūr:** Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 27a/10.

ayva: T. Ayva ağacı ve meyvesi. *(Cydonia ablonga*). 41b/05.

B

bābādya: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 08b/09. Bakınız: bābūnec.

bābūnec: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 08/09. Bakınız: bābādya.

bādām: Far. Badem ağacı ve yemişi. (*Amygdalus communis*). 02a/04, 05a/11, 18a/12.

bādincān: Far. Patlıcan. (*Solanum melongena*). 09/09, 54a/01.

bādrencbūye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 49b/09. Bakınız: iklīlü'l-melik, taṭaranbū.

badrıḳ: Ar. Yabani fesleğen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). 40b/12.

baḳam: Ar. Bakam ağacı, kızıl ağaç. (*Caesalpinia echinata*). 10b/02.

baḳılī: Ar. Bakla. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 65b/01.

bālādır: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). 46a/02.

baldırı ḳara: T.- T. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 11a/06. Bakınız: persiyāvşān.

bān: Ar. Sorgun ağacı, bey söğüdü. (*Salix*). 10a/10.

beg börki: T.- T. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 10b/04, 41a/05. Bakınız: şāhtere, şehtere.

belād-ı kimnūn: Grk. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 11a/03. Bakınız: bilād-ı kimnūn, kerevyā.

belesān: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*). 42a/09.

belīle: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). 46a/13.

bellūṭ: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). 10a/10.

benc: Ar. Bengilik otu, kırmızı tatula. Meyvelerinde içleri haşhaşa benzer, tohum dolu kesecikler vardır. Uyuşturucu özelliğinden dolayı ağrı kesici olarak kullanılır. (*Datura fastuoza*). 20a/02.

benefşe: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 06a/10, 11a/13, 13a/05.

besbāse: Ar. Küçük hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 40b/08.

besfāyic: Ar. Bespaye, pelit yosunu. (*Polypodium vulgare*). 44a/04.

bezr-i ḳaṭūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). 15a/14.

bıġānūs: Grk. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 50a/13. Bakınız: yüzerlik.

bilād-ı kimnūn: Grk.- Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 41a/13. Bakınız: belād-ı kimnūn, kerevyā.

birinc: Far. Pirinç. (*Oryza*). 04b/13, 10a/02.

boy: Far. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 18a/02.

bögrülce: T. Börülce. (*Vigna unguiculata*). 10b/08.

bögürtlen: T. Böğürtlen. Gülgillerden dikenli bir çalı ve meyvesi. (*Rubus*). 41a/03.

buġday: T. Buğday. (*Triticum aestivum*). 04a/15, 10a/03.

burçaḳ: T. Burçak. Baklagillerden taneleri hayvan yemi olarak kullanılan bir bitki ve bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi. (*Vicia ervilia*). 41a/10.

bustānefrūz: Far. Sultanbörkü, mahmur çiçeği, acı çiğdem. (*Colchicum*). 05a/01.

buṭm: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 65a/06.

būzeydān: Far. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 16b/01. Bakınız: dilkü ṭaşaġı.

būber: Grk. Biber. (*Capsicum*). 28a/07. Bakınız: fulful.

C

cāvşīr: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 06a/14. Bakınız: cünd-i bīdester, oġlan aşı.

cevz-i buvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 14b/04.

cevz-i hindī: Ar. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocus nucifera*). 39a/02. Bakınız: hindustān ḳōzı.

cünd-i bīdester: Far. Cavşir otu. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 30a/02. Bakınız: cāvşīr. oġlan aşı.

Ç

çaḳır dikeni: T.- T. Boğa dikeni, kırsenet. Maydanozgillerden bir bitki. (*Eringium campestre*). 14a/04.

çenār: Far. Çınar ağacı. (*Platunus orientalis*). 14a/14.

çetlemük: ?. Çitlembik. Yaklaşık 60-70 türü olan, her yıl yaprak döken bir ağaç cinsidir. (*Celtis*). 67b/02.

çigdem: T. Çiğdem. Zambakgillerden, yumrulu bir kır bitkisi, mahmur çiçeği. (*Colchicum*). 14a/07.

çörek otı: T.- T. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 13b/11.

D

dār-ı fulful: Far.- Ar. Baş biberi, uzun biber. (*Piper longum*). 15b/07.

dārçīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 15b/10.

demü'l-aḫaveyn: Ar. İki kardeşkanı ağacı. (*Calamus draco*). 47b/09. Bakınız: iki ḳardaş ḳanı.

demür dikeni: T.- T. Demir dikeni, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). 16b/04.

destenbūy: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 16a/11.

dıflī: Ar. Zakkum ağacı. (*Nerium oleander*). 06b/02.

dilkü ṭaşaġı: T.- T. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 16a/15. Bakınız: būzeydān.

dilkü üzümi: T.- T. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 02a/11. Bakınız: engūr-ı rubāh, ᶜınebu'ş-şaᶜleb, it üzümi.

dopalaḳ: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus clorophorus globosus*). 15b/14. Bakınız: ṭopalaḳ.

duraḳ otı: T.- T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 16a/02. Bakınız: ṭoraḳ otı.

E

ebem gömeci: T.- T. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). 01b/13. Bakınız: ḫubāzī, ḫūrperest, penīrek.

ebhül: Far. Kara ardıcı ve yemişi. (*Juniperus sabina*). 58b/06.

eftīmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). 06b/07.

emrūd: Far. Armut ağacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). 05b/01.

encīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 08a/01.

engūr-ı rubāh: Far. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 02a/11. Bakınız: dilkü üzümi, ᶜınebu’s̲-s̲aᶜleb, it üzümi.

engüdān: Far. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 60b/03. Bakınız: ḳaṣnı, maḫrūt, sirᶜalā.

erük: T. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 13a/03. Bakınız: ıccāṣ.

eşek turbı: T.- Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). 06a/02. Bakınız: ḳıs̲s̲āᵓü’l-ḥimār, yabān ḫıyārı.

eyreltü: T. Eğrelti otu. Tıpta bağırsak kurtlarını düşürmek için kullanılan çok yıllık ve otsu bir bitki. Aşkmerdiveni, eğrelti. (*Driopteris filix-mas*). 39a/07. Bakınız: yālikī.

F

ferfiyūn: Ar. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 28a/15.

fınduḳ: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). 65a/11.

fıstuḳ: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). 65a/11.

fulful: Ar. Biber. (*Capsicum*). 28a/07.

fūtenc: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 58a/15.

G

ġāfiṣ: Ar. Koyunotu, kasıkotu. (*Agrimonia eupatoria*). 52b/12.

gāvzubān: Far. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 60a/14. Bakınız: sıġırdili, lisānü’s̲-s̲evr.

gendenā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 34a/04. Bakınız: gendene.

gendene: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 34a/12. Bakınız: gendenā.

gül: Far. 1. Gül. (*Rosaceae*). 2. Çiçek. 11b/15, 29b/12, 33a/14.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 17b/15. Bakınız: kündür, muḳl.

güyegü otı: T.- T. Güveği otu, zater. (*Origanum vulgare*). 41a/08.

H

ḥabbetü'l-ḥażrā: Ar. Menengiç, çitlembik tohumu. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 66a/09. Bakınız: ḥabbetü'l-buṭm.

ḥabbetü'l-buṭm: Ar. Menengiç, çitlembik tohumu. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 66a/09. Bakınız: ḥabbetü'l-ḥażrā.

ḥabbü'l-ġāfiş: Ar. Koyunotu, kasıkotu tohumu. (*Agrimonia eupatoria*). 52b/12.

ḥabbü'r-reşād: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 51b/04. Bakınız: ḥurf, kerdeme, şu kerdemesi.

ḥamāmā: Ar. Hamama otu, frengi fesleğen. (*Amomum granum paradisi*). 52a/13.

ḥanẓal: Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). 47a/11. Bakınız: ḫarzehre.

ḫarbaḳ: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 15b/03.

ḫarzehre: Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). 06b/02. Bakınız: ḥanẓal.

ḫassu'l-ḥımār: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 38b/07. Bakınız: venbel otı.

ḫaşḫāş: Ar. Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. (*Papaver somniferum*). 15a/01.

ḥayyü'l-ʿālem: Ar. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 04b/15. Bakınız: siñirlüce ot, uruz otı.

helīle: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 44b/08.

helyūn: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 44b/08. Bakınız: mārucūbe.

ḥınnā: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). 14b/06.

ḫıyār: Far. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). 15b/04.

ḫıyārşenber: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). 15a/11.

hindubā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 30b/14. Bakınız: kāsnī, ṭarḫaştūḳ.

hindustān ḫurmāsı: Ar. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 13/03. Bakınız: temir hindī.

hindustān ḳōzı: Far. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocus nucifera*). 39a/02. Bakınız: cevz-i hindī.

ḫubāzī: Ar. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). 02a/01. Bakınız: ebemgömeci, ḫūrperest. penīrek.

ḫummāż: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 09b/02.

ḫurf: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 51a/09. Bakınız: ḥabbü'r-reşād, kerdeme, şu kerdemesi.

ḫurfe: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). 14b/14.

ḫurmā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 14b/14.

ḫūrperest: Far. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). 02a/01. Bakınız: ebemgömeci, ḫubāzī, penīrek.

I

ıccāṣ: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 05a/14. Bakınız: erūk.

ılġun: T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 07a/12.

ʿınebu'ş-şaʿleb: Ar. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 02a/11. Bakınız: dilkü üzümi, engūr-ı rubāh, it üzümi.

ısfanāḫ: Grk. Ispanak. Yaprağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). 46a/08.

ışırġan diken: T- T. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 40b/12.

ıṭrıfıl: Arapça. Cennet biberi. Büyük ve küçük olmak üzere iki türü vardır. (*Amonum granum paradisi*), (*Amonum meleguetta roscoe*). 13a/10, 23a/14.

İ

igde: T. İğde. Çalı ve ağaççık şeklindeki odunsu bitki ve meyvesi. (*Elaegnus*). 07b/11, 29a/14.

iki ḳardaş ḳanı: T.- T.- T. İki kardeşkanı ağacı. (*Calamus draco*). 49b/15. Bakınız: demü'l-aḫaveyn.

iklīlü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 40b/07. Bakınız: bādrencbūye, taṭaranbū.

it boncuġı: T.- T. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). 41a/15. Bakınız: sipīdmühre, vara^{c}.

it üzümi: T.- T. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 41a/07. Bakınız: dilkü üzümi, engūr-ı rubāh, ^{c}ınebu'ş-şa^{c}leb.

K

ḳabaḳ: T. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). 28a/15.

ḳadun ṭuzluġı: T.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 28b/10. Bakınız: zerārīc.

kāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*).42b/11.

ḳamış: T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 29b/12.

ḳanbīl: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 29b/14, 30a/15.

ḳaranful: Ar. Karanfil. Karanfilgiller familyasından otsu, çiçekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). 09b/05.

ḳarpūz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 28b/13.

ḳaşnı: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 29b/02. Bakınız: engüdān, maḫrūt, sir^{c}alā.

kāsnī: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 30b/14. Bakınız: hindubā, ṭarḫaştūḳ.

kāşım-ı beyabānī: Ar.- Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). 34/14.

ḳatır ḳuyruġı: T.- T. Katır kuyruğu. Baklagillerden, çiçekleri sarı ve şemsiye durumunda olan acı bir bitki. (*Anagyris foetida*). 28b/07.

ḳavaḳ: T. Kavak ağacı. Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç. (*Populus*). 30b/01. Bakınız: sipīddār.

kebābe: Ar. Kuyruklu biber. (*Piper cubeba*). 31a/04.

kebere: Grk. Gebre otu, keditırnağı. Çalı görünümünde bir bitki. (*Capparis spinosa*). 31a/09.

kelem: Far. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 33b/11. Bakınız: kerneb.

kene: T. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 34a/13, 51b/12.

kenevür: Grk. Kenevir. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 34b/10.

kerāviyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 31b/03.

kerdeme: Grk. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 32a/05. Bakınız: ḥabbü'r-reşād, ḥurf, şu kerdemesi.

kerefs: Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). 12b/02, 31b/15.

kerevyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 11a/04.

kerneb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 33b/11. Bakınız: kelem.

kestene: Grk. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 32a/09. Bakınız: şahbellūṭ.

keşur: Far. Havuç. (*Daucus carota*). 32b/11.

kettān: Ar. Keten. Ketengillerden, çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki. (*Linum usitatissimum*). 18a/02.

ḳıṩṩāʾü'l-ḥimār: Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). 06a/02. Bakınız: eşek turbı, yabān ḫıyārı.

kimnūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 33b/13. Bakınız: zīre.

kirās: Grk. Kiraz ağacı ve meyvesi. (*Prunus avium*). 42a/06.

kişnic: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 15b/03, 32a/14. Bakınız: kişnīz.

kişnīz: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 42b/10. Bakınız: kişnic.

ḳosṭundūs: Grk. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 12b/12. Bakınız: liḥyetü't-teys, tekesaḳalı.

ḳōz: Far. Ceviz ağacı ve yemişi. (*Juglans regia*). 30a/06.

köknār: Far. Çama benzer iğne yapraklı bir ağaç ve fıstık benzeri yemişi. (*Abies cilicica*). 03a/05.

ḳulḳās: Ar. Kulkas otu. Kökü ilaç olarak kullanılır. (*Colocasia esculenta*). 33b/09.

ḳusṭ: Ar. Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). 66a/09.

ḳuzġun otı: T.- T. Erkek eğreltiotu. (Driopteris filixmas). 29a/12.

ḳuzu ḳulaġı: T.- T. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 49a/11.

kübbād: Ar. Ağaçkavununu andıran bir tür limon. 35b/02.

küjen: Far. Kızılcık ağacı ve meyvesi. (*Cornus mas*). 31b/08.

kündür: Grk. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 34b/01. Bakınız: günlük, muḳl.

kündūs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 45b/08. Bakınız: südr.

küzbere: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 65b/01. Bakınız: kişnic, kişnīz.

L

lāden: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 42a/12.

līmūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). 16a/08.

lisānü'ş-şevr: Ar. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 49b/02. Bakınız: gāvzubān, sığırdili.

lisānü'l-ᶜaṣafir: Ar. Kuşdili bitkisi, biberiye. (*Rosmarinus officinalis*). 66a/01.

liḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 12b/14. Bakınız: ḳosṭundūs, tekesaḳalı.

lūf: Far. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). 07b/07. Bakınız: yılan bıçağı, yılan boncuġı.

M

maḫmūde: Ar. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 36b/3. Bakınız: saḳmūniyā.

maḫrūt: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 60b/03. Bakınız: engüdān, ḳaṣnı, sirᶜalā.

mārucūbe: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 38b/11. Bakınız: helyūn.

marūl: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki. (*Lactuca sativa*). 21a/01.

maṣṭakī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 50b/07.

māş: Ar. Mürdümük. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). 36a/14.

māzū: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuya*). 36a/02.

mercimek: Far. Mercimek. (*Lens culinaris*). 36b/08.

mersīn: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 37a/04.

merzencūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). 44a/09, 58b/07.

mevīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. "mevzek otu" olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 27a/10.

muḳl: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 20a/11. Bakınız: günlük, kündür.

mulūḫīyyā: Ar. Mühliye. Ebegümeci ailesinden bir tür çalı. (*Corchorus olitorius*). 02a/02.

mürr: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). 34b/07.

N

naᶜnāᶜ: Ar. Nane. (*Mentha*). 38a/04.

nānḫuvāh: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 34b/08. Bakınız: anīsūn.

nār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 37b/13. Bakınız: rummān.

nārçīl: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). 65a/12.

nārinc: Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 37a/09. Bakınız: turunc.

nerges: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 47b/08.

nesrīn: Far. Bir tür yaban gülü. (*Rosa canina*). 51b/03.

nīlūfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). 38a/14.

noḫūd: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 37b/05.

O

oġlan aşı: T.- T. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 06a/14. Bakınız: cāvşīr, cünd-i bīdester.

P

panbuḳ: Far. Pamuk. 1. Ebegümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. 67a/12.

pazu: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). 36b/12, 67b/15.

pencegüşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 08a/09.

penīrek: Far. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). 02a/01. Bakınız: ebemgömeci, ḫubāzī, ḫūrperest.

persiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 11a/06. Bakınız: baldırıḳara.

R

rāzyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 17a/12.

reyḥān: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 38b/04. Bakınız: vesligūn.

rummān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 51a/07. Bakınız: nār.

S

ṣabr: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (L. *Agave americana*). 20a/10, 25a/01, 41a/08.

ṣadef: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). 25b/01. Bakınız: seẕāb.

saḳmūniyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 45a/02. Bakınız: maḥmūde.

ṣandal: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. 26a/04, 26a/06, 53a/06.

ṣarmaşuḳ: T. Sarmaşık. (*Hedera helix*). 21b/12.

sarmısaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 21b/03.

ṣaru boya: T.- T. Sarıboya otu. (*Serratula tinctoria*). 25b/11.

saʿter: Ar. Güveği otu, sater, kekik. (*Origanum vulgare*). 35a/11.

serçe dili: T.- T. Kuşdili otu. 65a/14.

serv: Far. Selvi ağacı. (*Cupressus sempervirens*). 30b/02.

seẕāb: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). 34a/11. Bakınız: ṣadef.

sığır dili: T.- T. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 17b/12, 25b/13. Bakınız: gāvzubān, lisānü'ṯ-ṯevr.

ṣığır ḳuyruġı: T.- T. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 26a/01.

sibistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). 05a/12.

simsim: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 23b/10.

sināmekī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 54b/04.

siñirlüce ot: T.- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 47b/04. Bakınız: ḥayyü'l- ʿālem, uruz otı.

sipīddār: Far. Kavak ağacı. Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç. (*Populus*). 30b/01. Bakınız: ḳavaḳ.

sipīdmühre: Far. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). 03a/06. Bakınız: it boncuġı. varaʿ.

sirᶜalā: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 60b/03. Bakınız: engüdān, ḳaṣnı, maḫrūt.

şoġan: T. Soğan. (*Allium*). 64b/09.

sögüt: T. Söğüt ağacı. (*Salix caprea*). 22a/12.

şu kerdemesi: T.- Grk. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 23b/06, 32a/07. Bakınız: ḥabbü'r-reşād, ḥurf, kerdeme.

şumaḳ: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*).23a/15.

sūrıncān: Far. Eğri kestane, güz çiğdemi. (*Colchicum autumnale*). 39b/13. Bakınız: yund dişi.

sūsen: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 23b/08.

südlügen: T. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 20a/09.

südr: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 13b/14. Bakınız: kündūs.

sünbül: Far. Sümbül. Zambakgillerden, çiçekleri keskin kokulu, çok yıllık otsu bitki. (*Hycainthus orientalis*). 21a/10.

Ş

şahbellūṭ: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 32a/10. Bakınız: kestene.

şāhsiperm: Far. Küçük fesleğen, reyhan. (*Ocimum minimum*). 26a/09.

şāhtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 60a/14. Bakınız: beg börki, şehtere.

şaḳāḳul: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). 24a/08.

şalġam: Far. Şalgam. Turpgillerden yumru köklü bir bitki. (*Brassica rapa*). 24b/02, 65a/03.

şeceretü'l-ġār: Ar.- Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). 17a/06. Bakınız: ẕefnī.

şeftālū: Far. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). 18a/15, 24a/05.

şehtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 10b/04. Bakınız: beg börki, şāhtere.

şınḫıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). 24b/07.

şīḥ: Far. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). 39a/15.

şīrḫışt: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 56a/11.

T

ṭarḫaştūḳ: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 52b/04. Bakınız: hindubā, kāsnī.

tarḫūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). 12b/09.

taṭaranbū: Grk. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 26b/02, 41a/04, 41b/15, 43a/03. Bakınız: bādrencbūye, iklīlü'l-melik.

teke saḳalı: T.- T. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 12b/14. Bakınız: ḳoşṭundūs, liḥyetü't-teys.

temir hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 13a/03. Bakınız: hindustān ḫurmāsı.

tere: Far. Tere. Turpgiller familyasından, yaprakları tüketilen bir bitki. (*Lepidium sativum*). 65a/04.

ṭırfıl: Grk. Dırfıl otu. Çimenler arasında biten üç yapraklı bir çeşit ot, üçgül. (*Trifolium pratense*). 26a/15.

toḫmekān: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). 12a/12, 17b/12.

ṭomalan: T. Domalan mantarı. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). 26b/08.

ṭopalaḳ: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus clorophorus globosus*). 41a/04. Bakınız: dopalaḳ.

ṭoraḳ otı: T.- T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 42a/04. Bakınız: duraḳ otı.

tūderī: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). 67a/01.

turb: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 12b/02.

turunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 26b/07. Bakınız: nārinc.

türbüd: Far. Türbit otu. (*Conculvulus turpethum*). 15a/02.

U

ᶜūd: Ar. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). 21a/10, 27b/02.

ᶜunnāb: Ar. Hünnap, kızıliğde, üvez ağacı ve meyvesi. (*Sorbus aucuparis*). 05a/12.

uruz otı: ?- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 04b/15, 42a/07. Bakınız: ḥayyü'l- ᶜālem, siñirlüce ot.

usṭūḫudūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). 44a/01.

uşaḳ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 20a/11. Bakınız: vaşaḳ.

uşnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 06a/07.

uşṭurġār: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). 40a/01.

Ü

üzüm: T. Üzüm. (*Vitis*). 05b/07.

V

varaᶜ: ?. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). 41a/15. Bakınız: it boncuġı, sipīdmühre.

vaşaḳ: Far. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 29b/07. Bakınız: uşaḳ.

venbel otı: ?- T. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 38b/07. Bakınız: ḫassu'l-ḥımār.

vesligūn: Far. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 38b/04. Bakınız: reyḥān.

Y

yabān ḫıyārı: Far.- Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*).39b/03. Bakınız: eşek turbı, ḳıṣṣāᵓü'l-ḥimār.

yālikī: ?. Eğrelti otu. Tıpta bağırsak kurtlarını düşürmek için kullanılan çok yıllık ve otsu bir bitki. Aşkmerdiveni, eğrelti. (*Driopteris filix-mas*). 39a/07. Bakınız: eyreltü.

yanṭaḳ: ?. Yaban sarımsağı, yandak otu. Sarımsak cinsinden kötü kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). 40a/01.

yarpuz: T. Yarpuz. Nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 20a/04.

yāsemīn: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). 27a/03. Bakınız: żayyān.

yılan bıçağı: T.- T. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). 41a/08. Bakınız: lūf, yılan boncuġı.

yılan boncuġı: T.- T. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). 07b/07. Bakınız: lūf, yılan bıçağı.

yund dişi: ?- Türkçe. Eğri kestane, güz çiğdemi. (*Colchicum autumnale*). 39b/13. Bakınız: sūrıncān.

yüzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 05b/04. Bakınız: bıġānūs.

Z

zaᶜfirān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). 18b/07.

zanbaḳ: Ar. Zambak. Güzel ve iri çiçekli bitki. (*Lilium*). 53a/11.

żaymūrān: Ar. Yabani fesleğen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). 26a/08.

żayyān: Ar. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). 26b/14. Bakınız: yāsemīn.

ẕefnī: Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). 17a/06. Bakınız: şeceretü'l-ġār.

zencebīl: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). 19a/03.

zerārīc: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 33a/13. Bakınız: ḳadun ṭuzluġı.

zerdālū: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). 18a/07.

zeyt: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 02a/05, 19a/08. Bakınız: zeytūn.

zeytūn: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 18a/10. Bakınız: zeyt.

zīre: Far. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 50a/12. Bakınız: kimnūn.

zūfā: Ar. Çördükotu, zufa otu. (*Hyssopus officinalis*). 46a/11.

1.2. *TERCEME-İ AKRABĀDĪN*

A

ᶜabdü's-selām: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 280b/15. Bakınız: luffāḥ, yebrūc.

ābī: Far. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 120a/11, 146b/15, 277a/13. Bakınız: ayva, sefercel.

ābrūn: ?. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 275a/03. Bakınız: ḥayy-i ᶜ ālem, ḥayyü'l- ᶜālem, lisānü'l-ḥamel, uruz otı.

ᶜades: Ar. Mercimek. (*Lens culinaris*). 131b/16, 133a/04, 147b/07, 147a/14, 205b/09, 206b/09, 207b/06, 222b/15, 228b/05, 237a/11, 237a/16, 237a/16. Bakınız: mercimek.

adḫīr: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). 017a/17, 031b/06, 032b/03, 039a/16, 045a/02, 048a/08, 056b/14, 057b/02, 058b/09, 060b/01, 069a/13, 084a/10, 086b/07, 096a/07, 105b/01, 106b/03, 112a/07, 115a/06, 115a/17, 165a/02, 166a/09, 183a/14, 185a/13, 197b/11, 219a/16, 220a/02, 220b/02, 222b/09, 225a/10, 247a/13. Bakınız: ayruḳ köki, giyāh, nücme, s̱īl.

ᶜafṣ: Ar. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuya*). 225b/02.

afsentīn: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia absinthium*). 007a/14, 011b/15, 041b/15, 051b/09, 051a/16, 051b/17, 057b/13, 060b/01, 061a/05, 074b/09, 081b/17, 083a/16, 089b/04, 089b/08, 102a/17, 102b/12, 103a/15, 106a/01, 106b/01, 106b/10, 111b/15, 112a/15, 112b/14, 113b/03, 113b/06, 113b/09, 113b/12, 113b/17, 114a/03, 114b/05, 114b/11, 114b/15, 115a/16, 115b/11, 116a/01, 116b/03, 116a/07, 116a/16, 130a/06, 131b/05, 137a/16, 137b/02, 156b/02, 156b/04, 156b/09, 156b/10, 160a/09, 164b/15, 165a/04, 165a/11, 165a/14, 165b/03, 165b/09, 165b/14, 165b/16, 166a/04, 178b/14, 180a/15, 180b/15, 181b/17, 182a/11, 182b/05, 183b/01, 185b/06, 185b/17, 186b/17, 187a/12, 187a/16, 188a/02, 190a/06, 195a/16, 216a/01, 216a/09, 219a/10, 219b/12, 220a/17, 221a/06, 221a/15, 222a/07, 222b/02, 225b/07, 228b/10, 244b/06, 244b/08, 276a/14, 277b/03.

aġālūcī: Grk. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). 274b/08. Bakınız: ᶜūd.

aġulu manṭar: T.- Grk. Domalan. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). 280b/06. Bakınız: fıṭır.

aḳāḳıyā: Grk. Akasya ağacı. (*Acacia*). 022b/06, 022b/17, 023b/12, 024b/04, 032a/03, 119a/07, 119b/01, 119b/15, 120a/16, 121b/15, 125b/08, 126a/05, 128a/17, 128b/11, 138b/10, 152b/03, 190b/06, 206b/15, 210a/09, 218a/03, 218b/09, 220b/06, 220b/12, 221b/17, 225a/16, 225b/15, 228a/02, 228a/07, 228a/10, 231a/01, 238a/01, 238b/05, 238b/16, 240a/13, 255b/01, 261a/13, 262a/16, 263b/09, 267b/10, 268a/02, 270a/13, 270b/01, 274b/03, 276b/05, 277b/30, 278a/02. Bakınız: ᶜuṣāre-i ḳarż, ᶜuṣāre-i ḳusṭ, şeceretü'l-ḳanṭ.

aḳça ot: T.- T. Kılıç otu, bataklık suseni. (*Iridaceae*). 280b/16. Bakınız: yeneme.

aḳḥuvān: Ar. Sığırgözü denen iri bir papatya türü. (*Anthemis nobilis*). 027b/15, 028a/05, 028a/12, 086a/16.

ᶜāḳırḳarḥā: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). 035a/04, 037a/15, 040a/11, 044b/04, 045a/14, 049b/14, 050b/02, 054b/10, 055a/04, 055b/05, 065a/08, 073a/16, 076a/17, 077a/12, 102a/11, 135a/10, 157a/04, 185a/10, 204b/05, 204b/11, 204b/16, 205a/04, 205a/16, 205b/17, 206a/04, 206b/12, 207a/02, 211b/02, 213a/09, 213b/01, 224a/12, 229b/02, 231b/17, 232b/03, 235a/01, 235b/13, 243a/14, 245b/01, 254a/02, 255b/07, 255b/14, 256a/07, 257a/03, 257b/07, 257b/08, 277b/10. Bakınız: ᶜūdü'l-ḳaḥr.

aḳmāᶜ-ı rummān: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). 255a/02, 263b/09, 279a/09. Bakınız: aḳmāᶜü'r-rummān, nār-müşk.

aḳmāᶜü'r-rummān: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). 134a/09, 257b/01. Bakınız: aḳmāᶜ-ı rummān, nār-müşk.

alma: T. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 043b/05, 054a/16, 064a/10, 068b/06, 096a/11, 109b/03, 132b/05, 132b/10, 152a/05, 154a/11, 154b/16, 158b/11, 162a/11, 162a/12, 163a/17, 211a/09, 211a/12, 220b/08, 221a/07, 224a/04, 238b/13, 258a/16. Bakınız: sīb, tuffāḥ.

ālū: Far. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 07b/01, 163a/07. Bakınız: erük, ıcāṣ.

āmīle: Far. Hindistan'da yetişen amlaç olarak bilinen bitki ve bu bitkinin şifalı meyvesi. (*Phyllanthus emblica*). 040b/07, 048b/06, 075b/03, 075b/10, 077b/05, 079a/01, 094b/05, 095b/01, 096a/07, 098a/03, 100b/14, 101a/09, 101b/01, 101b/13, 102a/03, 102a/09, 103a/06, 103b/07, 137a/01, 178b/13, 180a/13, 185b/06, 197b/02, 197b/09, 198a/08, 198a/16. Bakınız: emlec.

amrūd: Far. Armut ağacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). 068b/06, 148b/03, 153b/17, 154a/02, 154a/05, 154a/07, 154b/13, 176a/11, 220b/08.

ʿanber: Ar. Amber çiçeği. Bir tür mimoza. (*Geum urbanum*). 034b/03, 036b/07, 041b/13, 043b/02, 062a/03, 090a/15, 090a/03, 090a/15, 090b/10, 090b/12, 092a/14, 130b/12, 161a/15, 174a/01, 270a/13.

anduz: T. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). 279b/13, 280a/04. Bakınız: cenāʿ, rāsin.

anīsūn: Grk. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 009b/09, 013a/13, 013b/03, 022b/06, 023b/12, 031b/17, 036a/08, 039b/05, 044b/04, 048b/10, 056a/03, 058b/08, 059a/02, 059a/04, 060a/16, 063b/08, 068a/03, 069a/14, 069b/07, 069b/12, 073a/07, 073b/15, 074b/08, 075b/06, 078a/02, 089b/03, 090a/11, 091a/04, 093a/04, 095a/12, 096b/01, 096b/11, 097b/07, 098a/04, 098a/11, 102a/04, 102b/06, 104b/04, 105b/11, 106a/01, 112a/14, 112b/08, 112b/14, 113b/06, 113b/11, 114a/03, 116a/02, 116a/05, 116a/12, 116a/15, 124b/03, 127b/11, 131a/10, 132a/12, 132b/03, 136b/05, 136b/12, 137a/12, 142b/02, 157a/03, 162b/08, 164a/13, 165b/08, 178b/03, 182b/03, 182b/17, 184a/02, 184b/05, 185a/14, 185b/08, 186a/07, 187b/07, 188a/04, 189b/14, 192a/03, 192a/10, 194a/17, 194b/11, 196b/07, 196b/13, 197a/06, 197a/12, 197b/08, 199b/11, 247a/09, 254a/11, 269a/09, 269b/13. Bakınız: nānḫuvah, nānḫuvāh.

anzurūt: Far. Göz otu. (*Astragalus sarcocolla*). 189a/01, 189b/01, 193b/11, 196a/03, 197a/03, 199a/10, 212b/05, 214b/04, 217a/05, 217a/12, 218b/01, 234a/07, 251a/07, 251a/08, 251a/14, 251b/09, 260a/14, 261a/08, 261b/03, 261b/10, 262b/12, 264a/10, 269a/10.

ʿārʿar: Ar. Dağ servisi, dikenli ardıç, yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). 275a/16. Bakınız: dehmüst.

ardıc: T. Ardıç. Servigillerden, güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak kullanılan bir ağaççık. (*Juniperus*). 278a/17.

arpa: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 048b/14, 108b/13, 127a/10, 201a/08, 217b/14, 218b/15, 220b/07, 220b/15, 224a/05, 229a/07, 230b/03, 230b/07, 240a/08, 279a/06, 279a/10.

ʿarṭanīnā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşağı. (*Cyclamen cilicicum*). 277b/07. Bakınız: ʿarṭanīṯā, buḫūr-ı meryem, fīġlāsūs, marṭenīṯā.

ᶜarṭanīṯā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşağı. (*Cyclamen cilicicum*). 043b/13. Bakınız: ᶜarṭanīnā, buḫūr-ı meryem, fīġlāsūs, marṭenīṯā.

ās: Arapça. Mersin ağacı ve yemişi. (*Myrtus communis*). 068a/06, 099a/09, 134a/01. Bakınız: mūrd, mersīn.

aṣābiʿ hürmüs: Ar. Sorıncan denen mavi çiçekli bir çiğdem türü. (*Colchicum autumnale*). 274b/13. Bakınız: sūrıncān.

aṣābiʿ-i ṣufr: Ar- Far. Meryem eli, meryem otu, acı yavşan. (*Teucrium polium*). 035b/09, 037b/06, 038b/09. Bakınız: kef-i meryem.

asāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 043a/05, 053a/14, 082b/03, 082b/14, 083a/14. Bakınız: faṭrāsāliyūn.

asārūn: Grk. Kediotu, asaron. (*Asarum europaeum*). 013a/06, 027b/13, 028a/11, 030a/09, 031b/17, 032a/11, 035a/07, 039b/04, 041a/07, 043b/10, 044a/07, 046a/03, 046a/12, 046b/01, 046b/09, 056b/12, 057a/14, 060a/13, 068a/02, 069a/15, 069b/14, 073b/16, 074b/09, 076a/11, 077a/13, 086a/03, 086a/11, 086b/04, 087b/05, 087b/17, 088a/12, 088a/14, 089a/03, 089a/11, 089b/10, 093a/01, 100a/13, 106b/02, 112a/08, 112a/15, 113b/06, 113b/12, 114b/04, 115a/17, 116a/16, 124b/02, 131a/10, 131b/06, 165b/10, 182a/12, 183a/02, 184b/06, 185a/14, 185b/07, 185b/15, 197b/12, 199a/16, 222b/02, 247a/09, 276a/17, 277a/01. Bakınız: aṣārūn.

aṣārūn: Grk. Kediotu, asaron. (*Asarum europaeum*). 277a/03. Bakınız: asārūn.

ᶜaṣe'r-rāᶜī: Ar. Çobandeğneği, kuşekmeği. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. (*Polygonum aviculare*). 039a/07, 206b/01, 222b/16, 267b/03, 267b/15. Bakınız: ᶜaṣe'r-rāᶜ.

ᶜaṣe'r-rāᶜ: Ar. Çobandeğneği, kuşekmeği. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. (*Polygonum aviculare*). 275a/12. Bakınız: ᶜaṣe'r-rāᶜ.

ᶜaṣfur: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 038a/12, 066a/12, 066b/01, 206b/15, 265a/10, 265b/13, 277a/11. Bakınız: ḳurṭum.

ᶜaṣlı's-sūs: Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). 105a/13, 106a/10, 106b/01, 106b/08, 115b/15, 138a/03, 138a/05, 138b/16, 141a/07, 148a/15. Bakınız: buyan, ᶜırḳu's-sūs.

aṣlü'l-adḫīr: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). 089a/03, 089b/03, 184b/14, 185b/17.

aṣlü'l-encüẕān: Ar. Kadıağacı kökü. (*Ferula assafoetida*). 157a/03.

aṣlü'l-kebere: Ar. Kebere otu, gebre otu, keditırnağı kökü. (*Capparis spinosa*). 117a/07.

aṣlü'l-kürneb-i nebṭī: Ar. Kara lahana kökü. (*Brassica oleracea*). 222b/03.

aṣlü'l-yebrūc: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan kökü. (*Mandragora officinalis*). 062a/02.

aṣlü'r-rāziyānec: Ar.- Far. Rezene otu kökü. (*Foeniculum vulgare*). 207b/07.

aṣlü's-sūsen: Ar. Kurtkulağı, navruz, zambak, süsen kökü. Genellikle bahçe ve mezarlıklarda yetişen, çok yıllık, iri çiçekli bitki. Susam ile karıştırılmamalıdır. (*Iridaceae*). 032a/15, 104b/14, 105a/02, 107a/15, 167a/10, 167a/16, 207b/07, 279a/04.

aṣlü'ş-şibiş: Ar.- Far. Torak otu, dereotu kökü. (*Anethum graveolens*). 035a/02.

aṭa ṣoġanı: T.- T. Adasoğanı. (*Urginea maritima*). 157a/02. Bakınız: esḳīl, baṣal-ı fār, ᶜunṣıl, ᶜunṣul.

ayruḳ köki: T.- T. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Agropyrum repens*). 276a/10. Bakınız: adḫīr, giyāh, nücme, s̱īl.

ayva: T. Ayva ağacı ve meyvesi. *(Cydonia ablonga*). 064a/10, 066b/09, 066b/15, 066b/16, 067a/01, 067a/04, 067a/07, 067b/01, 067b/06, 067b/10, 067b/13, 068b/05, 099a/01, 099a/09, 107a/03, 107b/09, 108a/02, 108b/13, 109a/15, 109b/11, 111b/08, 119b/04, 122b/02, 123a/02, 123b/05, 125a/15, 137b/17, 138b/01, 143a/16, 148b/03, 150b/11, 152b/12, 154b/17, 158a/13, 158a/14, 158b/10, 162a/12, 165a/17, 169b/07, 176a/02, 176a/08, 176a/09, 200b/13, 201a/11, 211a/12, 220b/08, 222a/02, 222a/04, 225a/06, 246b/15. Bakınız: ābī, sefercel.

ayvadāna: T.- Far. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea milefolium*). 275a/08. Bakınız: ḳaysūm.

āẕeriyūn: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 276a/04. Bakınız: baṭbāṭ, ḳātilü'ẕ-ẕeyb, māhīzehre, māhizehrec, māhīzehrec**,** ṣığır ḳuyruġı.

aẕfāru'ṭ-ṭīb: Ar. Devtırnağı, şeytantırnağı. Çançiçeğigilerden, genellikle dağlarda yetişen bir çeşit bitki. (*Phyteuma*). 032b/04, 248a/10, 258a/12, 278b/09. Bakınız: dḭv dırnağı.

B

bābilī: Far. Ak hardal tohumu. (*Snapis alba*). 022a/15.

bābūne: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 040b/10, 265b/17, 266a/03. Bakınız: bābūnec.

bābūnec: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 073b/07, 105b/01, 106a/09, 218b/13, 220a/03, 220a/10, 223a/09, 223a/13, 224b/16, 226a/10, 227b/15, 231a/08, 240a/03, 241a/11, 241b/01, 241b/10, 241b/11, 241b/13, 241b/16, 242a/11, 244b/03, 244b/03, 264b/06, 264b/14, 265b/08, 266b/03, 276b/07. Bakınız: bābūne.

bādem: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). 036a/15, 046b/17, 050a/08, 056b/05, 057a/06, 063a/04, 063a/07, 063a/12, 063b/01, 064a/03, 064a/04, 065a/13, 065b/11, 066a/03, 066a/13, 066b/02, 070b/09, 078a/08, 078b/11, 103a/08, 111b/06, 112a/08, 112a/15, 113b/07, 113b/13, 116a/17, 120a/06, 122a/16, 122a/16, 122b/11, 123a/14, 123b/05, 123b/12, 124a/03, 126a/13, 126b/05, 132a/04, 132a/05, 137b/06, 137b/16, 138a/14, 139a/09, 139a/10, 140a/06, 140b/12, 140b/17, 141a/05, 141a/05, 141a/16, 141b/03, 141b/11, 141b/14, 141b/17, 142a/06, 142a/06, 142a/10, 166a/15, 166b/06, 176b/12, 176b/15, 182a/17, 182b/01, 182b/10, 183a/09, 183b/04, 200b/14, 201a/07, 201a/17, 202a/04, 209a/01, 209a/03, 213b/09, 214a/12, 215a/03, 215b/01, 216a/04, 223b/01, 224b/14, 225a/01, 226b/09, 232b/04, 233a/02, 233b/11, 233b/14, 236a/04, 236a/14, 243b/07, 243b/17, 244a/02, 244a/06, 248b/03, 265a/13, 266b/16, 277a/06, 277a/13.

bādeverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). 038b/03, 068b/01, 180a/16, 183a/15, 276b/07. Bakınız: bādüverd, bādverdī.

bādrencbüye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 041b/11, 051b/09, 102b/05, 163b/14, 179b/17. Bakınız: bādrencbüyye, bādrencüye, iklīlü'l melik.

bādrencbüyye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 043a/17, 087b/09, 090a/13, 162a/13, 162a/16. Bakınız: bādrencbüye, bādrencüye, iklīlü'l melik.

bādrencbūye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 180a/17, 276b/09. Bakınız: bādrencbüye, bādrencbüyye, iklīlü'l melik.

bādreng: Far. Acur, uzun ve eğri bir tür hıyar. (*Cucumis trigonus*). 011b/10, 121a/11.

bādrūc: Far. Beybörkü, bostangüzeli, horozibiği. (*Portulaca oleracea*). 210a/11, 229a/01.

bādüverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). 035a/15. Bakınız: bādeverd, bādverdī.

bādverdī: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). 037a/12. Bakınız: bādeverd, bādüverd.

bādyān: Far. Yıldız anasonu, Çin anasonu. (*İllicium verum*). 035a/12, 037a/05, 038a/15, 060a/16, 064a/06, 065b/05, 098a/10, 105b/06, 112b/14, 112b/15, 123a/12, 135a/13, 137a/12, 140b/05, 141a/17, 141b/13, 141b/13, 167a/09, 167b/06, 179b/01, 182a/01, 182b/16, 184b/05, 185a/11, 187b/08, 241b/17, 242a/01, 247a/09, 247a/13, 263a/15, 266b/01, 269a/09.

baḳla: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 046b/15, 051a/12, 070b/01, 072b/16, 073a/01, 108b/09, 109a/17, 110a/08, 138a/13, 139a/05, 139a/08, 140a/07, 141a/08, 144a/03, 144a/09, 177b/08, 200b/15, 201a/06, 201b/01, 211b/11, 227a/04, 227a/08, 228b/17, 229a/04, 229b/12, 230b/09, 233b/05, 234b/08, 236a/13, 274a/02, 274a/03.

bañ: T. Ban otu. Yaprakları ağrı kesici olarak kullanılan zehirli bir bitki. (*Hyosciamus niger*). 090a/12.

bārūzed: Far. Kadıağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). 023b/17. Bakınız: bārzed, büberzed, pīrūze, pīrūzed.

bārzed: Far. Kadıağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). 046a/05, 046a/06, 046a/12, 046b/03, 047a/13, 050a/01, 068a/17, 072a/16, 072b/11, 072b/13, 104a/03, 115a/09, 115a/11, 141a/13, 141a/16, 141a/17, 141b/03, 141b/09, 143b/06, 250a/12, 250a/16, 251a/17, 251b/09, 252b/10, 252b/12, 258a/02, 277b/01, 279a/15. Bakınız: bārūzed, büberzed, pīrūze, pīrūzed.

baṣal: Ar. Soğan. (*Allium*). 081b/7, 164a/17, 274b/05. Bakınız: ṣoġan.

baṣal-ı fār: Ar.- Far. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 274b/05. Bakınız: aṭa ṣoġanı, esḳīl, ᶜunṣıl, ᶜunṣul.

baṭbāṭ: ?. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 275a/12. Bakınız: āẕeriyūn, ḳātilü'ẕ-ẕeyb, māhīzehre, māhizehrec, māhīzehrec**,** ṣığır ḳuyruġı.

behmen: Ar. Kuduzotu. Kırmızı türüne kızıl behmen (*Statice limonium*), beyaz türüne ak behmen adı verilir. (*Centaura behen*). 011b/05, 011b/06, 036a/07, 042b/17, 050b/11, 052a/13, 052b/05, 052b/05, 053a/08, 079a/08, 079a/09, 092b/08, 100b/09, 134a/04, 135a/04, 163b/13, 163b/14, 169a/16, 276b/08, 276b/11.

behrāmec: Far. Sultanisöğüt, sorkun ağacı. (*Salix caprea*). 275a/11. Bakınız: yekban.

belādūr: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). 047b/16, 048a/11, 048b/02, 048b/08, 061b/04, 076b/04, 094a/16, 094b/06, 094b/09, 212a/12, 212b/09, 272a/14, 276b/08.

belesān: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*). 022a/05, 022b/05, 023a/01, 023b/02, 023b/11, 024a/09, 024b/04, 026b/17, 027a/01, 027b/03, 027b/14, 028a/02, 028a/11, 031b/07, 031b/14, 032a/12, 034b/12, 036a/02, 036b/13, 036b/14, 037b/08, 038a/07, 040a/12, 041b/11, 042a/06, 047b/07, 055a/04, 056a/05, 056a/07, 056b/16, 057a/15, 057b/04, 060a/14, 062a/03, 062b/09, 069a/13, 069b/07, 076a/09, 085b/16, 085b/17, 086a/11, 086b/05, 086b/14, 087a/10, 087b/06, 088a/01, 088a/15, 088a/16, 089a/04, 089a/10, 089b/10, 090a/13, 090a/16, 090b/12, 093b/7, 096b/10, 100a/12, 124b/03, 183a/03, 185a/14, 221a/17, 230a/07, 231a/12, 243a/05, 243a/06, 243a/09, 245b/14, 245b/16, 246b/08, 270a/07, 277a/10, 277b/04.

belīle: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). 011a/13, 040b/08, 075b/03, 075b/10, 077b/04, 079a/01, 094b/05, 095b/01, 096a/06, 098a/03, 100b/14, 101b/01, 101b/13, 102a/02, 102a/09, 103a/01, 103a/06, 103b/07, 137a/01, 178b/13, 179b/16, 180a/13, 192b/01, 196a/16, 197b/02, 198a/08, 198a/16, 202a/11, 224b/13. Bakınız: belīlec.

belīlec: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). 041b/03, 043a/08, 053b/11, 059b/06, 060b/04, 074a/14, 077a/01, 096a/16, 100b/07, 102a/16. Bakınız: belīle.

bellūṭ: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). 025b/05, 093b/16, 114b/10, 121b/14, 125b/14, 131a/02, 133b/14, 134a/09, 134b/11, 135b/07, 277a/02. Bakınız: pelīd.

belūn: Grk. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). 275a/15. Bakınız: nārdīn, sādec-i hindī, sünbülü'ṭ-ṭīb.

benc: Ar. Bengilik otu, kırmızı tatula. Meyvelerinde içleri haşhaşa benzer, tohum dolu kesecikler vardır. Uyuşturucu özelliğinden dolayı ağrı kesici olarak kullanılır. (*Datura fastuoza*). 009b/13, 011b/08, 013a/09, 013a/12, 037a/15, 054a/09, 054b/08, 055a/01, 058a/04, 068a/02, 070b/04, 090b/10, 123a/12, 124a/06, 124b/14, 129a/04, 133b/10, 136b/13, 153a/05, 157a/03, 160a/08, 258a/08, 276b/04, 278a/05.

benefş: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 125b/04. Bakınız: benefşe.

benefşe: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 011a/03, 017b/14, 043b/04, 063b/06, 064a/02, 064a/05, 065a/11, 108a/06, 111b/03, 122b/05, 124a/08, 126a/11, 126a/13, 126b/02, 126b/04, 126b/08, 126b/09, 126b/11, 127a/13, 138a/10, 149a/02, 149b/14, 150a/10

150a/14, 150b/01, 150b/07, 150b/09, 150b/10, 150b/11, 150b/17, 151a/02, 151a/07, 151a/08, 166a/08, 172a/01, 172a/03, 177b/07, 178a/03, 178a/17, 180a/14, 181a/06, 181b/09, 190b/02, 191b/04, 191b/06, 192a/10, 201a/16, 207b/08, 208b/02, 211a/11, 217b/16, 218b/13, 218b/17, 219b/17, 221a/09, 222a/12, 222b/14, 223a/02, 238a/14, 241a/10, 241b/05, 241b/12, 241b/15, 264b/06, 264b/11, 264b/14, 266a/03, 268a/17, 275a/10, 276b/10. Bakınız: benefş.

benṭāfilūn: Grk. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 276a/11. Bakınız: beş barmaḳ, ḥamset-ü evrāḳ.

berberī: ?. Öksüzoğlan çiğdemi, güz çiğdemi, itboğan. (*Colchicum autumnale*). 169b/01, 275b/11.

bersiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 140b/04. Bakınız: persiyāvşān.

berṭānīḳī: Grk. Sultanbörkü, mahmur çiçeği, acı çiğdem. (*Colchicum)* 275a/12. Bakınız: bustān-efrūz.

besbāse: Ar. Küçük hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 035a/09, 036b/13, 038a/07, 041a/08, 062a/12, 089a/05, 089a/12, 089b/11, 090b/06, 091a/06, 091b/15, 093b/07, 094a/13, 095b/17, 096b/13, 100b/07, 131a/17, 163b/12, 202b/13, 211a/15, 258a/14.

besevliyūn: Grk. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). 275a/14. Bakınız: bezr-i ḳaṭūnā.

besfāyic: Ar. Bespaye, pelit yosunu. (*Polypodium vulgare*). 075b/05, 075b/12, 077a/03, 081b/15, 082a/07, 082a/16, 082b/11, 083a/13, 085a/06, 102b/01, 146a/15, 146b/01, 179a/17, 179b/07, 180a/01, 180b/01, 180b/16, 184a/14, 186a/03, 186a/13, 187a/11, 190a/10, 197a/14, 276b/11.

bestī: Far. İnce kabuklu incir. 147b/07, 148b/14, 167b/13, 168b/08, 198a/01, 279a/07.

beş barmaḳ: T.- T. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 276a/11. Bakınız: benṭāfilūn, ḥamset-ü evrāḳ.

bevvā: Ar. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocus nucifera*). 010b/17, 013b/03, 034b/14, 036a/04, 036b/17, 038a/10, 041a/08, 048b/09, 059b/09, 062a/06, 062a/07, 064b/14, 065a/09, 066b/03, 067b/08, 076a/01, 078a/17, 086a/17, 086b/17, 089a/05, 089a/12, 089b/09, 090a/10, 090b/05, 090b/09, 091a/09, 091a/16, 091b/08, 092b/08, 093a/03, 093a/14, 093a/16, 093b/07, 094a/09, 094a/13, 095a/05, 095b/16, 096b/03, 096b/11, 100b/16, 101a/11, 102a/10, 102b/02, 116a/06, 130b/11, 131a/15, 134b/16,

135a/12, 141b/14, 158b/14, 159a/05, 159b/12, 161a/08, 164a/16, 168a/17, 168b/01, 172b/10, 177a/12, 177a/14, 202b/08, 211a/14, 225a/10, 243a/04, 247a/15, 248a/12, 258a/14, 275b/03, 276b/17. Bakınız: nārçīlī.

bezri'l-cezer: Ar. Havuç tohumu. (*Daudus carota*). 047a/11, 092b/04, 095b/14, 227b/10. Bakınız: bezrü'l-keşūr.

bezri'l-cırcır: Ar.- T. Su teresi, kekeş tohumu. (*Nasturtium officinale*). 037a/13, 038b/03, 041b/17, 092b/04, 136b/06, 227b/09, 236b/08.

bezri'l-cırcırü'l-berrī: Ar.- T. Tere tohumu, kekeş tohumu. (*Chamaelina silvestris*). 045a/04.

bezri'l-encere: Ar.- Far. Isırgan otu tohumu. (*Urtica*). 044b/05, 092b/04.

bezri'l-ficil: Ar. "Bezri'l-fücl" da denir. Yaban turpu tohumu. (*Raphanus raphanistrum*). 092b/06, 207a/02, 227b/10.

bezri'l-hindibā: Ar. Yaban marulu tohumu. (*Cichorium endiva*). 113a/09, 137a/11, 178b/02, 179a/11, 181a/06.

bezri'l-kerefis: Ar. Kereviz tohumu. (*Apium graveolens*). 024b/01, 038b/01, 039b/01, 043a/05, 044a/10, 044b/04, 047b/08, 052a/04, 056b/09, 057a/12, 058b/08, 060a/15, 068a/03, 070a/15, 073b/15, 074b/07, 076a/10, 092a/03, 095b/13, 112a/14, 113b/12, 116a/05, 122b/08, 131a/08, 132a/12, 135a/11, 136b/06, 137a/12, 164a/12, 165b/08, 182b/03, 185b/08.

bezri'l-kürrāt: Ar. Pırasa tohumu. (*Allium ampeloprasum var. porrum*). 092b/04, 095b/04, 095b/13. Bakınız: bezrü'l-kürrā**s**.

bezri'r-rāziyānec: Ar. Rezene tohumu. (*Foenicolum vulgare*). 024b/02, 073b/14, 093a/04, 122b/09, 123b/11, 142b/03, 164a/13, 179a/12.

bezri'ş-şalcam: Ar.- Far. Şalgam tohumu. (*Brassica rapa*). 024a/07, 092b/03.

bezri'ş-şibiş: Ar. Tere otu tohumu. *(Anethum graveolens*). 035a/02, 037a/02, 074b/07, 092b/03, 095b/04, 116b/04, 129a/04.

bezrü'l-baḳla: Ar. Bakla tohumu. (*Vicia faba*). 136a/05, 136a/10, 178b/03, 201b/08.

bezrü'l-benc: Ar. Bengelik otu. Uyku verici ve gözbebeğini açan bir ot. (*Hyoscyamus niger*). 024b/10, 035b/03, 045a/08, 058a/15, 104b/04, 122b/08, 258a/02.

bezrü'l-benc-i ebyaż: Ar. Beyaz bengelik otu tohumu. (*Datura fastuoza*). 038b/04, 040a/04, 058a/06, 068a/01, 068a/16, 073a/17, 075a/13, 121b/02, 123b/14, 124a/06. Bakınız: bezrü'l-bencü'l-ebyaż.

bezrü'l-bencü'l-ebyaż: Ar. Beyaz bengelik otu tohumu. (*Datura fastuoza*). 049b/15. Bakınız: bezrü'l-benc-i ebyaż.

bezrü'l-encīr: Ar.- Far. İncir tohumu. (*Ficus carica*). 078b/12.

bezrü'l-ḥandaḳūḳ: Ar. Kokulu yonca tohumu. (*Trigonella caerulae*). 045a/07.

bezrü'l-ḫaşḫāş: Ar. Haşhaş tohumu. (*Papaver somniferum*). 043b/03.

bezrü'l-ḫıyār: Ar. Hıyar tohumu. (*Ecballium elaterium*). 137a/06. Bakınız: bezrü'l-ḳıs̲s̲ā.

bezrü'l-ḫıyāreyn: Ar. İki hıyar tohumu. Metinde hıyar ve acur tohumları. 143b/16.

bezrü'l-ḥummāż: Ar. Kuzukulağı otu tohumu. (*Rumex acetosella*). 068b/16, 093b/17, 098b/09, 107a/02, 107a/07, 108b/09, 109a/09, 113a/04, 122b/10, 123b/08, 127a/03, 133b/15.

bezrü'l-ḥurmel: Ar. Üzerlik otu tohumu. (*Peganum harmala*). 038a/15, 040a/10, 045b/11, 049a/13, 058b/10, 062a/05, 207a/02. Bakınız: bezrü's-seẕābü'l-berrī.

bezrü'l-ḳarᶜ: Ar. Kabak tohumu. (*Cucurbita*). 143b/17.

bezrü'l-keşūr: Ar. Havuç tohumu. (*Daudus carota*). 137a/05. Bakınız: bezri'l-cezer.

bezrü'l-kettān: Ar. Keten tohumu. (*Linum usitissimum*). 139b/11, 224b/16.

bezrü'l-ḳıs̲s̲ā: Ar. Hıyar tohumu. (*Ecballium elaterium*). 061a/06, 137a/05. Bakınız: bezrü'l-ḫıyār.

bezrü'l-kürrāş: Ar. Pırasa tohumu. (*Allium ampeloprasum var. porrum*). 134b/01. Bakınız: bezri'l-kürrāt.

bezrü'l-küş̲ūş̲: Ar. Sarmaşık tohumu. (*Hedera helix*). 137a/13, 178b/02, 179a/11.

bezrü'l-merv: Ar. Yarpuz tohumu, yavşan otu tohumu. (*Mentha pulegium*). 133b/14, 220a/10.

bezrü'l-verd: Ar. Gül tohumu. (*Rosae*). 058b/12.

bezrü's-seẕāb: Ar. Sedef otu tohumu. (*Ruta graveolens*). 037a/10, 038b/01, 043b/11, 044a/07, 232a/01.

bezrü's-seẕāb-ı deştī: Ar. Yabani sedef otu tohumu. (*Ruscus montana*). 040a/08. Bakınız: bezrü's-seẕābü'l-cebelī.

bezrü's-seẕābü'l-berrī: Ar. Üzerlik otu tohumu. (*Peganum harmala*). 044b/15. Bakınız: bezrü'l-ḥurmel.

bezrü's-seẕābü'l-cebelī: Ar. Yabani sedef otu tohumu. (*Ruscus montana*). 044b/05. Bakınız: bezrü's-seẕāb-ı deştī.

bezrü'z-zūfā: Ar. Çördük otu tohumu. (*Hyssopus officinalis*). 038b/06.

bınduḳ: Ar. Fındık ağacı ve meyvesi. (*Corylus*). 038b/06, 054b/05, 057a/02. Bakınız: fınduḳ.

bıṭıḫ: Ar. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 183b/11.

bīd: Far. Söğüt. (*Salix caprea*). 216b/12. Bakınız: sögüt.

bīdencīr: Far. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 166b/07, 182a/06, 184a/05, 185a/17, 232a/09, 247b/04, 265a/11. Bakınız: ḫırvaᶜ, kene.

bīrevder: ?. Çadıruşağı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). 279a/15. Bakınız: dāne çādır, ḳınna.

biring: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen ve özellikle eklem hastalıklarının tedavisinde ve tenya düşürmek için kullanılan, fülfülden daha beyaz bir tür tohum, barank. (*Embelia ribes*). 064b/06, 097a/05, 103a/13, 135b/02, 193a/13, 199b/15. Bakınız: ibrinc.

boya: T. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 280b/07. Bakınız: el-füvve, füvve, füvvet, rūnās, ruᶜnās.

būdīne: Sns. Yarpuz otu, su nanesi. (*Mentha sylvestris*). 045a/03, 050a/17, 073b/03, 073b/05, 073b/06, 074b/10, 118a/12, 131a/10, 132a/04, 135a/13, 136b/07, 142b/04, 165b/10, 197b/11, 200a/05, 204b/17, 205a/01, 205a/05, 207a/03, 207b/09, 241a/02, 242a/11, 243b/11. Bakınız: pūdīne.

buġday: T. Buğday. (*Triticum aestivum*). 037b/15, 079a/12, 217b/15, 218b/15, 253a/08.

buḫūr-ı meryem: Ar.- Far. Yer somunu, domuz etmeği, domuz soğanı, macar şalgamı. (*Cyclamen cilicicum*). 275b/15, 276a/03. Bakınız: ᶜarṭanīnā, ᶜarṭanīs̱ā, fīġlāsūs, marṭenīs̱ā.

bulbūs: Grk. Dağ soğanı, yaban soğanı. (*Muscari comosum*). 275a/08. Bakınız: zīrī.

burçaḳ: T. Burçak. (*Vicia ervilia*). 140b/14, 274b/17. Bakınız: eztūniyā.

bustān-efrūz: Far. Sultanbörkü, mahmur çiçeği, acı çiğdem. (*Colchicum*). 275a/12. Bakınız: berṭānīḳī.

buṭum: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 275a/13. Bakınız: ḥabbetü'l-ḥażrā.

būy: Far. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 140b/15.

buyan: Far. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). 279a/04. Bakınız: ᶜaṣlı's-sūs, ᶜırḳu's-sūs.

būzīdān: Far. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 065b/02, 100b/07, 169a/16, 183a/03, 184a/03, 184b/06, 184b/13, 188a/16, 192a/02, 192a/11, 276b/11. Bakınız: ḫuṣyetü's-ṣaʿleb, reknüb, rūḳāde, süg.

büberzed: Far. Kadıağacı, şeyanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assafoetida*). 230a/08, 231b/12. Bakınız: bārūzed, bārzed, pīrūze, pīrūzed.

bürüklü: T. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). 278a/16. Bakınız: usṭūḫudūs.

C

cāvşīr: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 010b/16, 012a/05, 012a/16, 023b/16, 024b/06, 031b/10, 035b/11, 044b/17, 049b/16, 071a/03, 075a/03, 075a/06, 078a/10, 080b/05, 080b/17, 081b/15, 084a/08, 084b/01, 084b/17, 114b/10, 115a/10, 141b/05, 141b/10, 188b/03, 188b/10, 188b/17, 189a/05, 189b/02, 194a/13, 195a/04, 196a/13, 199a/09, 224a/01, 224b/14, 230a/08, 231a/15, 231b/11, 247a/12, 265b/12, 266a/17, 268a/06, 269a/07, 270a/02, 270a/07, 272a/14. Bakınız: cāvuşīr, cünd-i bīdester, şīrḫışt, şīrḫışt.

cāvuşīr: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 022b/09, 022b/16, 082b/02, 082b/13, 083a/12. Bakınız: cāvşīr, cünd-i bīdester, şīrḫışt, şīrḫışt.

cebelāheng: Far. Yabani susam, sığır otu, sarı diken, şirvan. (*Verbascum*). 269a/14, 269a/15, 269a/16, 279b/12. Bakınız: ḫūd.

celġūze: Far. Çam fıstığı, köknar içi. (*Pinaceae*). 010b/08, 040b/11, 050a/07, 069a/11, 069a/17, 069b/02, 069b/05, 070a/06, 070b/08, 072a/12, 122b/10, 123a/14, 139b/01, 139b/03, 139b/08, 142a/07, 167a/03. Bakınız: ṣanavber.

cenāᶜ: Ar. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). 279b/13. Bakınız: anduz, rāsin.

ceşān: Far. Yılan üzümü. (*Viburnum gallorum*). 038b/13.

cev: Far. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 098a/14, 137b/06, 173b/03, 174a/10, 211b/06, 216b/16, 222b/15, 225a/17, 230b/14, 237a/13, 238a/14, 239a/02, 239b/16, 241a/12, 241b/06, 264b/06, 266a/09, 267b/07, 279a/06.

cevz: Ar. Ceviz. (*Juglans regia*). 010b/17, 034b/14, 036a/04, 036b/17, 038a/10, 040b/11, 041a/08, 062a/07, 078a/17, 086a/17, 086b/17, 089a/05, 089a/12, 089b/09, 090b/09, 091a/09, 091b/08, 092b/08, 093a/16, 093b/06, 094a/09, 094a/13, 095a/05, 095b/16, 096b/03, 096b/11, 097a/07, 102a/10, 102b/02, 130b/11, 135a/12, 158b/14, 161a/08, 164a/15, 168a/17, 176a/14, 176b/06, 176b/07, 177a/14, 202b/08, 207a/08, 211a/14, 225a/10, 243a/04, 254b/17, 276b/01, 276b/17. Bakınız: ḳōz.

cevzü'l-ḳayy: Ar. Karabüken ağacı ve bu ağacın zehirli tohumu. (*Strychnos nuxvomica*). 203b/05, 204a/12, 277b/15.

cezer: Ar. Havuç. (*Daudus carota*). 087b/07, 168b/15, 175a/15, 175b/10.

cırcır: T. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 034b/15, 095b/14, 098a/01, 164a/16, 169a/15, 199a/02, 204a/04, 204a/12, 227a/17, 235a/10, 236a/04, 236a/13.

cuʿde: Ar. Venüssaçı, karabacak otu. (*Adianthum capillus veneris*). 012b/02, 022a/13, 023b/06, 031b/12, 035b/06, 044a/13, 055a/11, 056a/06, 056b/14, 057b/02, 080b/08, 081a/03, 081b/13, 084a/09, 084b/03, 089b/05, 114b/09, 115a/07, 117a/06, 185a/11, 276a/14, 277a/02.

cüft-āferīd: Far. Salep otu. Salepgillerin tek köklü, yumrulu, salkımlı veya başak çiçekli olan örnek bitkisi. (*Orchis*). 036a/06, 062a/02.

cünd-i bīdester: Far. Cavşir otu. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 012b/15, 012b/16, 013a/11, 022b/13, 023b/15, 024b/07, 031b/09, 034b/15, 037a/01, 038a/10, 039a/17, 042a/09, 046a/02, 046a/10, 046a/17, 046b/08, 047a/11, 049b/14, 050b/13, 051b/04, 052a/04, 052a/15, 052b/09, 054a/08, 054a/09, 055b/07, 066a/02, 068a/01, 068a/17, 070a/02, 071b/02, 072b/11, 074b/17, 076b/03, 078a/09, 081b/16, 082b/03, 082b/15, 083a/13, 083b/11, 084b/17, 086a/12, 090a/12, 094b/05, 104a/16, 130a/09, 134b/12, 188b/02, 188b/09, 189b/01, 194a/15, 196a/15, 202a/15, 202a/16, 208b/05, 208b/12, 209a/09, 213a/05, 213a/11, 213b/14, 215a/10, 215a/17, 215b/17, 216a/14, 217b/05, 218b/01, 230a/07, 230b/17, 241a/01, 243a/15, 243b/15, 243b/16, 245a/16, 265a/05, 265b/15, 266b/01, 269a/10, 270a/07, 273a/10, 277a/01, 277b/08. Bakınız: cāvşīr, cāvuşīr, şīrḫışt, şīrḫışt.

Ç

çınār: Far. Çınar ağacı. (*Platunus orientalis*). 207a/08.

çınṭınā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). 069b/15. Bakınız: çınṭıyā, çınṭıyānā, çınṭıyāne.

çınṭıyā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). 070a/13. Bakınız: çınṭınā, çınṭıyānā, çınṭıyāne.

çınṭıyānā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır.Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, Cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). 033a/6, 056b/10, 084a/07. Bakınız: çınṭınā, çınṭıyā, çınṭıyāne.

çınṭıyāne: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, Cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). 022b/3, 023b/11, 024a/16, 031b/13, 032a/16, 033a/16, 035a/03, 037a/02, 038a/12, 041b/11, 042a/06, 043b/14, 044a/9, 044b/17, 051a/07, 057a/10, 060a/14, 071a/16, 076b/02, 082a/02, 086a/01, 086b/02, 087a/04, 087a/10, 089b/03, 112a/09, 183a/04, 234b/17, 236a/06. Bakınız: çınṭınā, çınṭıyā, çınṭıyānā.

çoġan: T. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 212b/04. Bakınız: kündūs, kündüs, uşnān.

çügündür: Far. Pazı. (*Bera vulgaris*). 209a/15, 226a/17, 233b/01, 265b/11, 266b/09.

D

dāne çādır: Far. Çadıruşağı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). 276a/05, 279a/15. Bakınız: bīrevder, ḳınna.

dār-ı fulful: Far.- Ar. Baş biberi, uzun biber. (*Piper longum*). 022a/11, 023a/15, 024a/11, 027b/12, 028a/04, 028a/05, 028a/10, 028a/16, 031b/08, 032b/10, 035b/02, 035b/07, 037a/14, 038b/04, 039b/06, 040a/11, 040b/07, 041b/02, 045a/17, 045b/08, 046a/04, 046b/02, 047a/13, 047b/09, 048b/10, 050b/14, 052a/16, 052b/08, 054b/10, 057a/03, 057a/17, 058b/01, 059b/06, 061b/03, 066b/11, 067b/07, 071a/17, 071b/13, 072a/06,

075a/01, 075a/13, 076a/07, 077b/11, 078a/16, 081b/14, 082b/01, 082b/14, 085a/10, 086a/01, 086b/08, 087a/02, 090b/06, 091a/17, 091b/08, 092b/07, 093a/01, 093b/05, 094a/10, 094b/04, 095a/03, 095b/01, 095b/12, 096a/17, 096b/16, 097b/04, 098a/06, 100a/12, 102a/11, 130b/10, 135a/12, 159b/12, 164a/15, 172b/11, 177a/14, 194a/16, 194b/10, 194b/15, 195a/05, 196a/15, 203a/09, 204b/05, 205a/15, 206a/09, 206b/14, 208b/06, 232a/16, 256b/11, 258b/06, 259a/10, 259a/14, 259b/04, 275a/17, 277a/03, 277b/07.

dārçīn: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 010a/02, 010b/17, 013a/06, 013a/14, 028a/06, 041b/15, 042a/06, 043a/03, 045a/05, 046a/03, 046b/01, 046b/10, 047a/12, 056b/05, 059a/11, 064b/15, 067b/09, 069a/15, 070b/17, 071b/13, 072a/12, 072b/10, 075a/13, 078a/16, 080b/07, 081a/02, 081b/15, 082b/02, 082b/15, 083a/12, 084a/08, 084b/03, 084b/16, 085b/15, 086a/09, 086b/16, 087b/17, 089a/04, 089a/11, 089b/09, 090b/05, 091b/01, 091b/09, 091b/17, 092a/11, 092b/07, 092b/16, 093a/15, 093b/05, 095b/15, 098a/05, 100a/10, 100b/17, 101a/11, 112a/16, 118a/07, 127b/06, 130b/09, 158b/02, 158b/15, 159a/06, 164a/15, 168a/17, 168b/12, 172b/10, 177a/13, 185b/16, 189a/09, 199a/17, 202b/09, 203a/08, 213a/11, 220b/03, 239a/05, 247a/15, 254a/07, 258a/13. Bakınız: dārçīnī.

dārçīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 021b/16, 024a/09, 027b/15, 031b/05, 032b/04, 033a/16, 039b/15, 040a/09, 046a/14, 051a/09, 053a/11, 056a/15, 057a/07, 058b/10, 086b/04, 087a/09, 088a/05, 092b/13, 119b/03, 119b/07, 135a/12, 163b/09, 242b/14, 243a/02. Bakınız: dārçīn.

dārü'ş-şaᶜşaᶜān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). 038b/10, 039b/12. Bakınız: dār-ı şaᶜşaᶜān.

dār-ı şaᶜşaᶜān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). 028a/05, 028a/10, 028a/17, 032b/10, 035b/07, 071b/13, 072a/06, 275a/17, 277a/03. Bakınız: dārü'ş-şaᶜşaᶜān.

dehmüst: ?. Dağ servisi, dikenli ardıç yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). 275a/16. Bakınız: ᶜārᶜar.

demü'l-aḫaveyn: Ar. İki kardeşkanı ağacı. (*Calamus draco*). 118a/04, 119a/05, 120a/08, 120b/14, 121a/15, 121b/05, 122a/15, 124a/13, 133a/11, 136a/04, 209b/17, 213b/05, 214b/04, 233b/10, 251b/09, 251b/14, 260a/15, 262b/11, 268a/02, 268b/06.

dermine: ?. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). 280a/09. Bakınız: dirmene, eflūn, şīḫ.

derūnec: Ar. Çıyan otu, akrep otu. (*Heliotropium europaeum*). 277a/04.

dıbḳ: Ar. Ökse otu. (*Viscum album*). 038a/06, 280a/08. Bakınız: ökse.

dik ber dik: Far. Sıçan otu, farekulağı. (Anagallis arvensis). 236b/16.

dīnārūye: Far. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 275b/02. Bakınız: şepṣ, şibiṣ, ṭoraḳ otı, ẕūḳarā.

dirmene: ?. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). 036a/09. Bakınız: dirmene, eflūn, şīḥ.

dīvdār: Far. Karaağaç. Kerestesi değerli bir ağaç. (*Ulmus*). 275a/16. Bakınız: ḳara aġac.

dūḳū: Far. Yaban havucu ve tohumu. (*Pastinaca sative L. Umbelliferae*). 023b/16, 031b/13, 035a/05, 036a/11, 046a/03, 046a/11, 046b/09, 047b/04, 055a/06, 056a/02, 056b/09, 057a/12, 060a/10, 069a/13, 069b/06, 069b/11, 074b/08, 087b/06, 102a/10, 104b/03, 123b/13, 124b/06, 131a/09, 157a/05, 182b/04, 196b/13, 254a/10, 275a/17.

durunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 035a/03, 036b/11, 040a/12, 041b/12, 043a/13, 042b/17, 049a/15, 049b/14, 050b/10, 051b/11, 052a/11, 053a/08, 055b/06, 062a/11, 075a/04, 075b/18, 077a/12, 096b/13, 129b/11, 129b/13, 130a/03, 135a/11, 163b/13, 197b/12, 229a/01, 247a/17, 277b/09. Bakınız: nārenc, turunc, utruc.

E

ebhül/ ubhul: Far. Kara ardıcı ve yemişi. (*Juniperus sabina*). 012b/15, 036a/07, 038b/04, 62a/05, 071a/04, 112a/07, 127b/05, 182b/06, 269b/09, 276b/01, 278a/17.

ebū celsā: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 274b/10. Bakınız: eşek mārūlı, ḫassü'l-ḥımār, şancār.

eflāṭūn: Grk. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 275a/02. Bakınız: günlük, lübbān, lüben, muḳl.

eflūn: Grk. Yavşan otu, pelin otu. (*Artemisia*). 275a/06. Bakınız: dermine, dirmene, şīḥ.

eftīmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). 011b/17, 017b/14, 042b/13, 043a/14, 048a/07, 051b/10, 053a/05, 058b/01, 074a/15, 075b/03, 075b/12, 077a/02, 080a/08, 080a/09, 080b/12, 081a/09, 081b/10, 082a/06, 082a/16, 082b/11, 083a/07, 085a/06, 085a/12, 085b/13, 086a/03, 087a/01, 087a/13, 087b/10, 097b/07, 102a/03, 102a/10, 102b/01, 103a/15, 146b/03, 146a/13, 164a/04, 178b/15, 179b/02, 179b/05, 179b/08, 179b/13, 180a/03, 180a/05, 180a/08, 180a/12, 180b/04, 180b/06, 180b/14,

185b/09, 186a/03, 186a/08, 186a/13, 187a/10, 187b/01, 188a/09, 189a/07, 190a/09, 190a/15, 192a/10, 194a/16, 194b/12, 196b/11, 197a/14, 199b/08, 202b/17, 276b/02, 276b/11. Bakınız: küṯūṯ.

el-füvve: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 056b/13. Bakınız: boya, füvve, füvvet, rūnās, ruᶜnās.

emberbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 147a/12. Bakınız: emīrbārīs, emrūsiyā, zerārīc, zirişk.

emīrbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). Bakınız: emberbārīs, emrūsiyā, zerārīc, zirişk.

emlec: Ar. Hindistan'da yetişen amlaç otu olarak bilinen bitki ve bu bitkinin şifalı meyvesi. (*Phyllanthus emblica*). 041b/03, 059b/06, 059b/15, 060b/05, 061b/01, 064b/07, 074a/14, 077a/01, 095b/12, 096a/16, 100b/07, 102a/17, 135b/02, 174b/06, 233a/09. Bakınız: āmīle.

emrūsiyā: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 047a/17, 274b/15, 276b/03. Bakınız: emberbārīs, emīrbārīs, zerārīc, zirişk.

enār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 110a/04, 118b/05, 118b/10, 129b/05, 132a/02, 132a/07, 133b/08, 145a/01, 147a/10, 148b/04, 149a/05, 149a/06, 149a/11, 149b/04, 149b/06, 150a/05, 152a/02, 152a/03, 154b/16, 169b/12, 169b/14, 169b/14, 191a/08, 201b/07, 205a/11, 205b/03, 205b/10, 206b/15, 207b/13, 209b/03, 210a/10, 211a/04, 215a/09, 215b/04, 220b/06, 225b/12, 228b/06, 229b/12, 240a/08, 255b/06, 256a/11, 256b/01, 277a/02, 277a/13, 279a/09. Bakınız: nār, rummān.

encere: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 167b/02, 276a/05. Bakınız: ışırġan, ḳurışṣ.

encīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 126b/17, 142a/14, 147b/07, 147b/14, 148b/14, 166a/07, 166b/02, 167a/01, 167a/08, 167a/15, 167b/10, 167b/13, 167b/14, 167b/15, 168a/04, 168a/05, 168a/07, 168a/08, 168a/10, 168a/11, 168b/05, 168b/08, 183b/11, 197a/17, 198a/01, 198a/02, 198a/03, 205b/13, 207a/12, 207b/02, 215b/10, 215b/13, 223a/11, 223a/16, 223b/16, 230a/13, 232b/16, 252b/03, 264b/02, 264b/14, 265b/09, 266a/02, 269b/04, 279a/07.

encüdān: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 074b/10, 095a/11. Bakınız: encüẕān, engijed, engiẕān, engized, engüdān, ḫıltīṣ, ḫılṭīt, ḳaṣnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

encüẕān: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 035b/08, 073a/06, 097b/10, 097b/11, 097b/13, 098a/01, 157a/05, 164a/14, 275b/13, 276b/04. Bakınız: encüdān, engijed, engiẕān, engized, engüdān, ḫıltīṣ, ḫılṭīt, ḳaṣnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

engijed: Far. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 127b/01. Bakınız: encüdān, encüẕān, engiẕān, engized, engüdān, ḫıltīṣ, ḫılṭīt, ḳaṣnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

engiẕān: Far. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 050a/06. Bakınız: encüdān, encüẕān, engijed, engized, engüdān, ḫıltīṣ, ḫılṭīt, ḳaṣnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

engized: Far. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 254b/08, 279a/06. Bakınız: encüdān, encüẕān, engijed, engiẕān, engüdān, ḫıltīṣ, ḫılṭīt, ḳaṣnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

engüdān: Far. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 212a/11.Bakınız: Bakınız: encüdān, encüẕān, engijed, engiẕān, engized, ḫıltīṣ, ḫılṭīt, ḳaṣnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

erned bürned: Far. Zambak kökü. (*Lilium speciosum*). 274b/11.

ersend: Far. Mavi su zambağı. (*Indigofera tinctoria*). 274b/12. Bakınız: nīl-i hindī.

erük: T. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 148b/13, 149b/12, 163a/08, 171a/12, 177b/10, 178a/02, 178a/09, 178b/01, 178b/16, 179a/10, 180a/03, 181a/15, 181a/17, 181b/02, 181b/07, 277a/14. Bakınız: ālū, ıcāṣ.

esḳīl: Grk. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 023a/12, 024a/04, 027a/03, 027a/17, 027b/01, 028a/03, 142b/07, 146a/04, 157b/04, 232a/12, 274b/05. Bakınız: aṭa ṣoġanı, başal-ı fār, ᶜunṣıl, ᶜunṣul.

eşek mārūlı: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 274b/11. Bakınız: ebū celsā, ḫassü'l-ḥımār, şancār.

ezṭūniyā: Grk. Burçak. (*Vicia ervilia*). 274b/16.

F

farāsiyūn: Ar. Yabani pırasa, dağ pırasası. (*Marrubium alysson*). 012b/02, 022a/09, 022b/07, 023b/05, 024a/10, 024a/10, 044a/13, 044b/16, 069b/16, 081a/05, 081b/13, 082a/17, 082b/12, 083a/10, 084a/04, 084a/16, 085a/06, 085a/07, 140a/08, 140b/05, 166b/11, 167a/10, 167b/03, 185a/09, 197a/02, 276a/17.

fāşīrā: Grk. Ören gülü, ak asma, ak sarmaşık, bin kulaç. Köküne semiz kabak denir. (*Viburnum gallorum*). 277b/08. Bakınız: hezār-ı ceşān.

faṭrāsāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 012b/13, 022a/10, 023b/06, 024a/11, 031b/16, 036a/11, 039a/17, 041b/16, 042a/07, 044a/01, 044a/12, 047a/12, 055a/03, 056a/02, 056b/09, 057a/12, 060a/10, 063a/02, 069a/15, 069b/05, 069b/14, 073b/06, 074b/09, 078a/07, 080b/05, 081a/01, 081b/16, 084b/01, 084b/17, 097b/12, 100b/14, 116a/08, 124b/02, 131a/08, 196b/12, 197b/11, 227b/10. Bakınız: asāliyūn, faṭrü'l-asāliyūn, fıṭr.

faṭrü'l-asāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 084a/08. Bakınız: asāliyūn, faṭrāsāliyūn, fıṭr.

fāvāniyyā: Ar. Ayıgülü, şakayık. (*Paeonia*). 024b/09, 036a/13, 076b/13. Bakınız: şaḳāyıḳ.

felencemşük: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*). 041b/12, 043a/12, 043a/17, 062a/12, 087b/08, 090b/17, 091a/08, 091b/16, 092a/11, 095b/14, 102b/03, 130a/10, 180b/01, 202b/13. Bakınız: ferencemşük.

ferencemşük: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*). 035b/17. Bakınız: felencemşük.

ferfiyūn: Ar. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 011a/15, 012a/04, 030a/05, 031b/14, 032a/17, 034b/06, 038a/11, 040a/05, 043b/11, 044a/07, 045a/03, 054b/09, 055a/05, 055b/04, 058b/02, 073a/15, 075a/13, 081b/17, 083a/16, 084a/07, 084b/15, 085b/17, 087a/02, 087a/10, 188b/08, 189a/10, 194a/13, 195b/05, 195b/08, 200a/16, 200b/02, 208b/12, 209a/14, 213a/08, 213b/14, 214b/09, 216a/01, 218a/17, 224b/03, 224b/10, 228b/02, 230a/06, 230b/17, 232a/08, 232b/07, 236a/06, 243a/14, 245a/13, 245b/09, 263a/14, 273a/01, 277a/12, 277b/08. Bakınız: südlügen, şebrem, yenūᶜ.

fınduḳ: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). 070b/08, 123b/05, 141a/06, 259b/07. Bakınız: bınduḳ.

fıstuḳ: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). 121b/01, 140a/17, 140b/12, 149a/13, 149b/02. Bakınız: fıstūḳ.

fıstūḳ: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). 280a/05.

fıṭır: Ar. Domalan mantar. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfesia*). 034a/04, 280b/06. Bakınız: aġulu manṭar.

fıṭr-ı asāliyūn: Ar. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 043a/05, 082b/03, 082b/14, 803a/14. Bakınız: asāliyūn, faṭrāsāliyūn, faṭrü'l-asāliyūn.

fīġlāsūs: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşağı. (*Cyclamen cilicicum*). 276a/02. Bakınız: ᶜarṭanīnā, ᶜarṭanīs̱ā, buḫūr-ı meryem, marṭenīs̱ā.

fīlezhirec: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 276a/01. Bakınız: ḥużaż, must, suᶜd-ı hindī.

fū: Ar. Girit sümbülü, büyük kedi otu. (*Valeriana dioscorides*). 022b/05, 023b/10, 024b/01, 027b/13, 028a/06, 028a/12, 032a/02, 039b/14, 041b/16, 043b/11, 044a/08, 046a/03, 046a/11, 046b/01, 046b/09, 047a/12, 056a/01, 056b/07, 057a/08, 069b/06, 069b/13, 086b/07, 111a/02, 124b/04, 275b/16.

fūfel: Ar. Fufal ağacı, arek ağacı. Bir tür palmiye ve cevizi. (*Areca catechu*). 202b/09, 247a/10.

fuḳāḥü'l-adḫīr: Ar. Ayrık otunun çiçeği. (*Elytrigia repens*). 022a/12, 023b/05, 024a/14, 028b/01, 034b/14, 035a/12, 037a/02, 038a/11, 047b/08, 056a/04, 056a/15, 057b/10, 069b/11, 071b/15, 086a/02, 087a/03, 087a/14, 088a/17, 089a/12, 089b/09, 116a/08, 127b/09, 131b/06, 132a/13, 166a/09, 181b/17, 183a/01, 256a/13.

fuḳāḥü'l-kebere: Ar.- Grk. Kebere bitkisinin çiçeği. 179a/17.

fulful: Ar. Biber. (*Capsicum*). 011a/12, 013b/03, 021b/15, 022a/11, 023a/14, 023a/15, 023b/02, 024a/05, 024a/11, 024a/13, 031b/08, 031b/11, 032a/13, 035b/01, 035b/02, 036b/15, 037a/13, 037a/14, 038a/08, 038b/04, 039b/05, 039b/06, 039b/13, 040a/07, 040a/11, 040b/07, 041b/02, 042a/07, 042b/14, 043a/06, 044b/02, 045a/02, 045a/16, 045a/17, 045b/07, 045b/08, 046a/04, 046a/11, 046a/12, 046b/02, 046b/09, 046b/10, 047a/13, 047b/09, 048b/09, 048b/10, 049b/07, 049b/08, 049b/15, 050a/08, 050a/15, 050b/14, 052a/16, 052b/08, 053a/05, 054b/10, 054b/17, 056b/15, 057a/03, 057a/17, 057b/03, 057b/11, 058a/10, 058a/14, 058b/01, 059b/06, 059b/07, 061b/03, 063a/02,

063a/10, 063a/17, 064b/06, 064b/16, 065b/05, 066b/11, 067b/07, 068a/17, 071a/17, 072b/11, 073b/08, 074a/06, 074b/07, 705a/01, 075a/02, 075a/14, 076a/07, 077a/12, 077b/11, 078a/08, 078a/15, 078a/16, 078b/10, 080b/06, 081a/01, 081b/13, 081b/14, 082b/01, 082b/02, 082b/14, 082b/15, 083a/11, 084a/05, 084b/02, 084b/16, 085a/10, 086a/01, 086a/10, 086a/12, 086b/02, 086b/07, 086b/08, 087a/02, 087a/02, 087a/10, 087b/04, 090b/06, 090b/17, 091a/17, 091b/08, 092a/01, 092a/11, 092b/07, 092b/17, 093a/01, 093b/05, 094a/04, 094a/10, 094b/04, 095a/03, 095b/01, 095b/12, 096a/17, 096b/15, 097a/15, 097b/04, 097b/11, 098a/06, 099a/12, 099a/16, 099b/03, 099b/12, 100a/11, 100a/12, 101a/01, 102a/12, 106a/10, 114a/10, 116b/09, 116b/17, 127b/11, 130b/10, 135a/12, 136a/16, 136b/04, 141a/07, 159b/12, 160a/08, 164a/14, 164a/15, 172b/11, 177a/14, 185b/13, 188b/02, 188b/09, 191a/12, 193b/17, 194a/17, 194b/10, 194b/15, 195a/05, 196a/14, 196a/15, 199b/15, 202a/04, 202a/17, 203a/08, 203a/09, 204b/05, 205a/15, 206a/09, 206b/14, 207a/03, 208b/06, 213a/05, 213a/09, 213a/14, 213b/17, 215a/08, 215b/01, 224b/12, 229b/02, 230a/06, 232a/16, 236a/17, 243a/13, 254a/02, 256b/06, 256b/11, 257b/07, 258b/07, 258b/08, 259a/10, 259a/14, 259b/04, 259b/07, 261a/06, 262a/16, 277b/07, 277b/15, 278a/01.

fūtenc: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 023b/05, 024a/11, 024b/08, 044a/01, 044a/12, 069b/15, 071a/01, 077b/09, 097b/12, 114a/05, 127a/17, 157a/04, 166b/14, 167b/02, 185a/11, 217b/10, 223b/14, 223b/12, 245a/17, 247a/08, 269b/09, 269b/13. Bakınız: mermāḫūn, mermāḫūr, merv, mervec.

fūtencü'n-nehrī: Far.- Ar. Su nanesi. (*Mentha auatica*). 136a/16.

füvve: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 056a/05, 071a/02, 112a/08, 112a/14, 112b/07, 114b/02, 115b/09, 115b/13, 115b/14, 127a/17, 185a/10, 115b/13, 276b/06. Bakınız: boya, el-füvve, füvvet, rūnās, ruᶜnās.

füvvet: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 235b/15, 235b/17, 236a/10, 236a/11. Bakınız: boya, el-füvve, füvve, rūnās, ruᶜnās.

G

ġāfiṣ: Ar. Koyunotu, kasıkotu. (*Agrimonia eupatoria*). 011a/17, 036a/12, 054a/10, 054b/02, 056a/06, 060a/17, 089a/03, 089a/13, 089b/06, 089b/08, 105b/11, 106a/01, 106b/01, 110b/08, 111a/01, 111b/13, 112a/08, 112a/16, 112b/08, 112b/13, 113b/15, 114b/05, 114b/13, 115a/03, 115a/05, 115a/14, 115a/15, 115b/03, 115b/04, 116a/07,

116b/01, 128a/04, 131b/05, 179b/17, 180a/16, 183a/15, 192a/06, 194a/06, 195a/11, 195a/14, 195a/16, 200b/06, 241b/02, 277b/05.

gendenā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 041b/17, 189a/02. Bakınız: gendene.

gendene: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 079a/02, 079a/03, 098a/02, 192a/04, 192b/11, 198a/11, 198b/01, 198b/07, 198b/15, 198b/16, 199a/01, 199a/04, 199a/11, 275a/10. Bakınız: gendenā.

gendüm: Far. Buğday. (*Triticum*). 058b/15, 137b/06, 218b/14, 266a/04.

gevz: Ar. Ceviz. (*Juglans regia*). 035b/04, 036a/14, 134b/15, 169b/01, 258a/14. Bakınız: cevz, ḳōz.

gevz gendüm: Ar- Far. Nohut büyüklüğündeki sığır mantarı ve kökü. (*Tricholoma*). 079a/08.

gezer: Ar. Havuç. (*Daucus carota*). 034b/15, 147a/08. Bakınız: cezer.

gezmāzec: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 097a/11, 190b/07, 255a/04, 257b/02. Bakınız: gezmāzū, yelġun.

gezmāzū: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 011b/12, 114b/09, 116b/13, 116b/17, 117a/04, 117a/04, 135b/10, 256b/02. Bakınız: gezmāzec, yelġun.

giyāh: Far. Ayrık otu. (*Elytrigia repens*). 276a/09. Bakınız: adḫīr, ayruḳ köki, nücme, s̱īl.

ġubeyrā: Ar. İğde ağacı ve meyvesi. (*Elaeagnus*). 094a/01, 268b/10.

gül: Far. 1- Gül. (*Rosaceae*). 2- Çiçek. 011a/06, 011a/11, 017a/08, 017a/15, 017a/16, 017b/01, 022a/02, 023a/16, 032a/01, 041a/06, 043a/15, 051a/06, 060a/09, 061a/05, 064a/06, 064a/17, 067a/17, 088a/11, 088a/12, 093b/15, 096a/07, 098b/08, 098b/15, 101b/08, 104b/10, 104b/13, 105a/12, 105a/15, 105a/17, 105b/07, 105b/17, 106a/06, 106a/08, 106a/16, 106a/17, 106b/06, 106b/08, 106b/12, 106b/17, 107a/05, 107a/07, 107a/12, 107a/14, 107b/04, 107b/15, 108b/01, 108b/08, 108b/16, 109a/08, 109b/08, 110a/05, 110a/09, 111a/12, 116a/09, 110b/16, 113a/03, 115a/15, 117a/14, 119b/13, 121b/12, 125a/01, 125a/10, 125b/16, 126a/04, 126a/14, 127b/09, 128b/01, 128b/10, 129b/01, 129b/08, 131b/04, 131b/17, 132a/17, 136b/12, 144a/09, 144b/03, 145a/16, 147a/03, 147b/06, 153b/10, 155a/08, 155a/09, 155a/11, 155a/16, 155b/03, 155b/04, 156b/03, 156b/10, 162a/17, 163b/16, 165a/03, 165b/06, 171b/01, 171b/04, 171b/06, 171b/13, 171b/14, 171b/15, 177b/07, 178a/17, 180a/14, 183b/01, 186b/04, 186b/08, 189b/07, 189b/15, 192a/10, 193a/02, 197b/03, 206a/15, 206b/02, 206b/12, 209b/15,

210a/09, 211a/10, 211b/16, 213b/09, 216b/05, 216b/13, 217b/01, 217b/17, 219a/12, 219a/13, 220a/01, 222a/03, 222a/08, 222a/12, 222a/15, 223a/03, 223a/05, 224a/12, 225a/04, 225b/11, 227b/03, 228b/03, 228b/10, 230b/07, 230b/10, 230b/15, 233b/12, 233b/15, 234a/02, 234b/05, 234b/11, 235b/14, 236a/10, 237a/07, 237a/12, 237a/13, 237b/04, 238a/13, 238a/16, 238b/15, 239b/02, 240b/02, 240b/14, 241a/11, 242b/13, 243a/01, 244a/06, 246b/09, 246b/17, 247b/15, 248b/17, 249a/10, 249a/15, 252a/11, 252a/13, 252a/16, 253b/03, 253b/06, 253b/14, 255a/05, 255a/06, 255b/08, 256a/04, 256a/13, 256b/01, 257a/04, 257b/01, 258a/12, 266a/13, 267b/04, 267b/12, 267b/17. Bakınız: verd.

gülnār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). 068a/04, 095a/11, 098b/03, 098b/10, 098b/16, 108b/10, 109a/12, 110a/01, 118a/07, 119a/06, 119b/01, 119b/15, 119b/17, 120a/06, 120a/15, 121a/03, 121b/05, 121b/13, 125b/04, 125b/07, 125b/11, 125b/13, 126a/02, 126a/04, 133a/11, 133b/04, 134a/09, 134b/11, 135b/10, 136a/05, 136b/12, 138b/11, 147a/03, 152b/03, 153b/09, 206b/12, 209b/17, 218a/03, 218b/09, 225a/04, 225b/01, 225b/11, 228b/11, 233b/10, 251b/14, 253b/10, 253b/12, 254a/14, 255a/05, 256a/07, 256a/11, 257a/03, 260a/15, 267b/10, 270a/17.

güneyik: T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 058b/02. Bakınız: hindibā, kāsnī, şukāʿī.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 050a/08. Bakınız: eflāṭūn, lübbān, lüben, muḳl.

H

ḥabbetü'l-ḥażrā: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 092b/05, 266b/17, 267a/08, 275a/14. Bakınız: buṭum.

ḥabbü'l-ās: Ar. Mersin ağacı yemişi. (*Myrtus communis*). 036a/02, 093b/16, 096a/13, 096a/15, 097a/01, 097a/10, 097a/15, 098b/02, 098b/12, 099a/06, 100a/13, 118b/07, 121b/14, 125a/17, 125b/14, 127a/04, 131a/02, 133b/15, 134a/10, 148b/06, 154b/13, 171a/03, 190b/07, 202a/11, 257b/01.

ḥabbü'l-bān: Ar. Sepetçi söğüdü, bey/sultan söğüdü veya sorkun ağacı yemişi. (*Salix caprea*). 049a/16, 114b/10, 115a/07.

ḥabbü'l-ġār: Ar. Defne ağacı yemişi. (*Laurus)*. 032b/06, 033a/06, 033a/15, 033b/12, 047b/10, 057b/10, 076b/03, 078a/04, 078a/09, 094b/07, 214b/17, 227b/07, 228a/10, 231b/13, 232a/07, 239a/09.

ḥabbü'l-ḳıllet: Ar. Güneş darısı, nemse arpası, çıplak arpa. (*Hordeum distichum*). 183b/09.

ḥabbü'l-lübbān: Ar. Günlük ağacı yemişi. (*Liquidambar orientalis*). 048a/08.

ḥabbü'l-maḥleb: Ar. İdris ağacı meyvesi, mahlep tanesi. (*Prunus mahaleb*). 034b/12, 037b/09, 277a/06, 280a/04.

hāl: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 092a/10, 095b/17, 097b/04, 098a/04, 275b/02, 278a/04. Bakınız: hīl, ḫīr-i bevvā, ḳāḳule, ḳāḳūle, ḳāḳulī.

ḥamāmā: Ar. Hamama otu, frengi fesleğen. (*Amomum granum paradisi*). 022b/04, 023b/09, 024b/03, 027b/16, 028a/12, 034b/06, 036b/11, 038a/05, 039b/06, 039b/11, 043a/02, 044b/02, 053a/11, 058b/11, 072a/13, 073b/14, 074b/05, 076a/09, 082a/01, 083a/17, 086a/05, 086b/07, 087a/04, 087a/14, 087b/05, 096b/04, 100b/16, 203a/03, 222b/03, 224a/10, 227b/10, 242b/14, 243a/02, 248a/10, 254a/07, 256b/06, 257a/04, 270a/12, 276a/16, 277a/05.

ḥamset-ü evrak: Ar. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 276a/11. Bakınız: benṭāfilūn, beş barmaḳ.

ḥanẓal: Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). 012a/11, 013b/01, 066b/01, 077a/06, 079b/12, 080b/03, 080b/14, 081b/07, 082a/14, 082b/08, 083a/04, 084a/03, 084a/17, 084b/13, 087b/02, 103a/16, 180b/09, 184a/01, 186a/02, 186a/14, 187a/01, 187a/05, 187a/11, 188a/16, 188b/07, 188b/17, 189a/06, 189a/17, 190a/04, 190a/11, 191b/01, 191b/13, 193a/08, 193b/11, 194b/03, 194b/08, 194b/17, 195a/07, 195b/08, 195b/13, 196a/04, 196a/07, 196a/14, 197a/03, 197a/08, 199a/10, 199b/01, 199b/10, 212b/03, 213a/14, 213b/17, 215b/16, 224a/15, 224b/01, 224b/09, 234b/06, 235a/06, 235a/14, 236a/01, 236b/11, 263a/14, 265a/04, 265a/12, 265b/16, 268a/07, 268b/15, 269a/04, 269a/09. Bakınız: ḫarzehre.

ḫarb dutan: Ar- T. Yer çamı. (*Ajuga chamaepitys*). 275b/10. Bakınız: kemāfiṭūs, kemāfīṭūs, ṣanavber.

ḫarbaḳ: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 012a/02, 034b/10, 038b/08,

049b/6, 079b/12, 081b/08, 082a/15, 082b/10, 083a/05, 084a/05, 084b/14, 085a/11, 087b/02, 146a/15, 146b/01, 179a/04, 179b/02, 179b/12, 180a/11, 180b/02, 199b/10, 213a/03, 213b/14, 215a/15, 216a/08, 232b/03, 232b/15, 235a/11, 236a/01, 236a/06, 270a/02, 275b/08, 276a/04, 277a/07. Bakınız: ḥarbaḳ, ḳātilü'l-ekleb, ṭuyūsā.

ḥarbaḳ: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 037b/04, 211a/06, 213a/11, 232a/09. Bakınız: ḥarbaḳ, ḳātilü'l-ekleb, ṭuyūsā.

ḥarbūz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 137a/11.

ḥardal: Ar. Hardal otu. Ak hardal (*Snapis alba*) ve yabani hardal (*Snapis avensis*) olmak üzere başlıca iki türü vardır. 022a/15, 031b/06, 035b/16, 070a/05, 076b/04, 096a/01, 101a/03, 103a/16, 188b/10, 193b/12, 194b/03, 194b/10, 194b/16, 195a/06, 203b/14, 204b/06, 204b/11, 204b/17, 205a/06, 205a/14, 205b/17, 206a/06, 207a/02, 212b/03, 215b/09, 215b/11, 230a/13, 232a/07, 235a/09, 235b/14, 254a/03, 276b/16.

ḥarnūb-ı nebṭī: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). 097a/10, 098a/15, 098b/03, 133b/03, 275b/09, 276b/05, 278a/05. Bakınız: yenbūt.

ḥarzehre: Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). 212a/10, 213b/02, 234a/06. Bakınız: ḥanẓal.

ḥasek: Ar. Demir dikeni, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). 056b/08, 058b/12, 157a/07, 244b/15, 245a/01, 265b/08, 266a/03, 266b/08, 266b/12, 267a/11.

ḥassü'l-ḥımār: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 274b/10. Bakınız: ebū celsā, eşek mārūlı, şancār.

ḥāşā: Far. Yabani sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). 012b/03, 043a/03, 043b/15, 050a/06, 053a/12, 073b/07, 081b/12, 083a/07, 097b/12, 165b/09, 166b/14, 185a/10, 242a/12, 243b/11. Bakınız: saʿter-i fārīsī.

ḥaşḫāş: Ar. Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. (*Papaver somniferum*). 013a/02, 054a/10, 079a/10, 104b/03, 108b/05, 118a/08, 120b/05, 121a/06, 121b/01, 122a/16, 123a/01, 124a/04, 124a/16, 124b/13, 125a/12, 125a/12, 125b/01, 125b/02, 133a/05, 134a/01, 137b/07, 138b/05, 138a/11, 138a/15, 138a/16, 138b/04, 141b/16, 143b/10, 144a/02, 144a/04, 144a/08, 144a/12, 152a/07, 152a/10, 152b/08, 152b/10, 153a/02, 153a/04, 153a/05, 153a/10, 153a/11, 201a/10, 201b/02, 234b/07, 241a/10.

ḫaṭmī: Ar. Hatmi. Ebegümecigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 035b/16, 123b/10, 138a/01, 150b/12, 152b/11, 166b/04, 166b/10, 200b/13, 216b/12, 217b/15, 218b/14, 220a/03, 220a/10, 221a/09, 223b/02, 223b/06, 226a/14, 230b/06, 230b/13, 231a/14, 231b/8, 233b/06, 236b/17, 241b/6, 249b/06, 249b/10, 254b/06, 264b/03, 264b/14, 265b/08, 266a/03, 269a/03.

ḫavlıncān: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). 080b/16, 091b/09, 093a/10, 095a/04, 097a/16, 100a/11, 163b/14, 168b/12, 202b/09, 277a/07. Bakınız: ḫusrev dādūy.

ḫāye: Far. Safran. (*Crocus sativus*). 230b/07. Bakınız: zaᶜfirān, zerde-i ḫāye.

ḫayrī: Ar. Şebboy çiçeği. (*Matthiola Incana*). 214a/11, 214a/17.

ḥayy-i ᶜālem: Ar. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 216b/12, 222a/12, 223a/03, 240a/08, 275a/03. Bakınız: ābrūn, ḥayyü'l- ᶜālem, lisānü'l-ḥamel, uruz otı.

ḥayyü'l- ᶜālem: Ar. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 280a/08. Bakınız: ābrūn, ḥayy-i ᶜ ālem, lisānü'l-ḥamel, uruz otı.

helīle: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 011a/13, 011b/15, 018b/04, 018b/05, 048b/06, 059b/05, 060b/04, 061a/04, 061b/01, 065b/04, 075b/02, 075b/10, 075b/11, 077a/01, 077b/04, 078a/01, 079a/01, 080a/10, 091a/07, 094b/04, 095b/01, 096a/06, 096a/15, 096b/16, 096b/17, 098a/05, 099a/04, 100b/13, 101a/08, 101b/01, 101b/07, 101b/13, 102a/02, 102a/09, 102b/17, 103a/06, 103a/09, 103a/10, 103b/07, 114b/16, 127a/10, 134b/02, 135b/02, 137a/01, 137a/04, 145b/15, 156a/08, 156a/14, 172b/14, 173a/03, 173a/08, 173a/09, 173a/10, 173a/11, 173a/16, 173b/04, 173b/06, 173b/08, 173b/15, 173b/16, 174a/04, 174a/09, 174a/14, 174b/02, 174b/06, 174b/11, 177b/05, 177b/06, 177b/16, 178a/01, 178a/09, 178a/15, 178b/12, 178b/13, 179a/07, 179a/09, 179a/14, 179a/15, 179a/16, 179b/06, 179b/14, 179b/15, 180a/12, 180a/13, 180b/10, 180b/12, 180b/13, 181a/04, 181a/13, 181a/15, 181a/17, 181b/05, 184a/06, 184a/13, 184b/03, 185a/01, 185a/03, 185b/06, 186a/07, 186a/13, 186b/02, 186b/07, 187b/09, 188a/09, 189a/08, 189a/16, 189b/07, 190a/05, 190b/15, 192a/02, 192a/09, 192b/03, 192b/09, 193a/14, 193b/10, 194b/02, 194b/12, 194b/14, 195a/11, 196a/03,

197b/02, 197b/09, 197b/17, 198a/04, 198a/07, 198a/16, 198b/04, 200a/06, 200a/12, 248a/01, 255a/15, 256b/01. Bakınız: helīlec.

helīlec: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia* citrina) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 041b/02, 045a/14, 062a/07, 074a/13, 074a/14, 082a/07, 094a/11, 095b/11, 099a/02, 100b/07, 102a/16, 102b/11, 156a/05, 178a/08, 178a/14, 186b/12, 189a/01, 195a/17, 224b/13, 258b/06, 259b/02. Bakınız: helīle.

helyūn: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 034b/11, 037b/05, 038b/09, 092b/03, 168a/15, 169a/17. Bakınız: isfīdāc, māriçūbe.

heyy-ü fārīḳūn: Ar.- Far. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). 022b/05, 024b/01, 024b/03, 032a/02, 081b/12, 082a/15, 082b/10, 083a/09, 084b/14, 085a/13, 278a/03. Bakınız: ḳanṭariyūn.

hezār-ı cūşān/ ceşān: Far. Ören gülü, ak asma, ak sarmaşık. (*Viburnum gallorum*). 034b/12, 038b/13, 045b/03, 182b/05, 183a/05.

hezārsifend/ hezār-ı sifend: Far. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 077a/10, 182b/05, 183a/05, 189a/06, 189a/17, 194b/09, 197b/08, 212b/03, 231a/09. Bakınız: hezārsipend/ hezar-ı sipend, ḥurmel, üzerlik.

hezārsipend/ hezar-ı sipend: Far. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 037a/04, 188b/17. Bakınız: hezārsifend/ hezār-ı sifend, ḥurmel, üzerlik.

ḫılтīş: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 035b/10, 036a/03, 276b/05. Bakınız: encüdān, encüẕān, engijed, engiẕān, engized, engüdān, ḫılṭīt, ḳaṣnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

ḫılṭīt: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 071a/02, 074a/02, 074a/06, 076b/02, 076b/10, 076b/15, 188b/09, 202a/05, 207a/03, 241a/01, 257b/17. Bakınız: encüdān, encüẕān, engijed, engiẕān, engized, engüdān, ḫılтīş, ḳaṣnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

ḫınnā: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). 233b/10, 277a/17. Bakınız: ḥınnā.

ḫınnā: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). 035b/17, 045a/16, 045b/08, 065b/06. Bakınız: ḫınnā.

ḫırvaᶜ: Ar. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 183a/09, 184b/16, 247a/05. Bakınız: bīdencīr, kene.

ḫıyār: Far. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). 010b/07, 011b/09, 067a/15, 070b/06, 071a/09, 107a/16, 107b/06, 107b/15, 108a/07, 109a/17, 110a/08, 110a/15, 110b/08, 110b/16, 111a/11, 111b/06, 120a/15, 121a/02, 121a/10, 121a/16, 122a/13, 122b/12, 122b/17, 123a/16, 123b/07, 124a/03, 124a/11, 126b/05, 126b/17, 137a/10, 137b/15, 141b/17, 143b/10, 144a/07, 166b/10, 200b/15, 201a/09, 201b/08.

ḫıyārşenbe: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). 011a/04, 018a/03, 060b/08, 063b/09, 063b/11, 063b/15, 063b/17, 064a/16, 127b/01, 136a/02, 138a/10, 139a/01, 139a/06, 139a/07, 148a/16, 178a/06, 181a/09, 206b/05. Bakınız: ḫıyārşenber.

ḫıyārşenber: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). 059b/13, 059b/17, 063b/04, 178b/06, 181b/04, 181b/11, 207b/12. Bakınız: ḫıyārşenbe.

hīl: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 041a/08, 048b/08, 059b/09, 062a/06, 067b/08, 158b/14, 159a/05, 159b/11, 275b/02, 277b/11. Bakınız: hāl, ḫīr-i bevvā, ḳāḳule, ḳāḳūle, ḳāḳulī.

hindibā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 038b/10, 043a/13, 061a/05, 064a/07, 064a/17, 110a/07, 110b/11, 111a/03, 111a/05, 112a/01, 113b/02, 115a/02, 137a/05, 177b/08, 178a/03, 184a/08, 197a/16. Bakınız: güneyik, kāsnī, şukāᶜī.

ḫīr-i bevva: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 013b/03, 064b/14, 065a/08, 066b/03, 076a/01, 090b/05, 091a/16, 091b/08, 093a/03, 093a/14, 095a/05, 101a/11, 116a/06, 131a/15, 135a/12, 141b/14, 168b/01, 172b/10, 177a/12, 247a/15, 248a/12, 275b/03. Bakınız: hāl, hīl, ḳāḳule, ḳāḳūle, ḳāḳulī.

ḫīrī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). 239a/06, 245b/07, 277a/12.

hişt-i duhān: Far.- Ar. Yalancı öd ağacı, hint öd ağacı. (*Aloexylum agallochum*). 275b/03. Bakınız: ʿūd-ı hindī.

ḫubāzī: Ar. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). 138a/01, 152b/11, 166b/04. Bakınız: ḫubbāzī.

ḫubbāzī: Ar. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). 123b/10, 241b/08. Bakınız: ḫubāzī.

ḫūd: Ar. Sığıt otu, sığır kuyruğu. (*Verbascum*). 279b/13. Bakınız: cebelāheng.

ḥulbe: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 049b/17, 057b/10, 077a/11, 140a/16, 141b/10, 142a/03, 142a/05, 142a/11, 142a/13, 164b/05, 166b/01, 167a/08, 167a/16, 168a/08, 199a/03, 205b/12, 207a/16, 207b/05, 213b/01, 218b/15, 220a/01, 220a/13, 223a/09, 224a/01, 226a/13, 226b/12, 227b/13, 229a/07, 229a/11, 231a/09, 234b/06, 236b/05, 242a/05, 244b/03, 247a/10, 249b/10, 265a/09, 265b/07, 266a/02, 266b/09. Bakınız: būy.

ḥummāż: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 070b/08, 109b/07, 123a/13, 133a/04, 133a/07, 277b/14.

hūmü'l-mecūs: Ar. Yabani kızılcık ağacı ve meyvesi. (*Cornus mascula*). 035b/06, 49b/15, 280b/13. Bakınız: murāniye.

ḥurf: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 022a/15, 023b/14, 024a/16, 076b/14, 141a/09. Bakınız: cırcır, sipendān.

ḫurfe: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). 200b/17, 201b/11, 206b/07, 235a/11. Bakınız: ḥurfe.

ḥurfe: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). 107b/05, 108a/01, 108a/14, 108b/17, 109a/10, 109b/14, 111a/12, 111b/03, 118a/10, 119b/13, 120b/01, 120b/11, 120b/12, 120b/16, 121a/04, 121a/10, 121a/16, 121b/13, 123b/10, 133a/04, 136b/15, 143b/12, 144a/08, 156a/05, 216b/11, 230b/06, 236a/05, 134a/02, 267b/14. Bakınız: ḫurfe.

ḫurmā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 063a/04, 063a/06, 063a/07, 063a/11, 063a/15, 071a/06, 139b/05, 142a/14, 143a/07, 149b/13, 162b/15, 167a/15,

171a/08, 173b/03, 174a/09, 174a/11, 178a/10, 178b/07, 181a/04, 205b/12, 219a/11, 222a/02, 222a/04, 228b/12, 228b/11, 269b/04. Bakınız: ḫurmā.

ḫurmā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 011b/16, 259b/06. Bakınız: ḫurmā.

ḫurmā-yı hīrūn: Far.- Ar. Yaban hurması, Trabzon hurması ağacı ve meyvesi. (Diospyros kaki). 063a/04, 063a/11, 063a/15.

ḫurmel/ ḫarmal: Ar. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 034b/06, 034b/11, 195b/14. Bakınız: hezārsifend/ hezār-ı sifend, hezārsipend/ hezar-ı sipend, üzerlik.

ḫusrev dādūy: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). 276a/10. Bakınız: ḫavlıncān.

ḫuṣyetü'ṣ-ṣaᶜleb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 040b/12. Bakınız: būzīdān, reknüb, rūḳāde, süg.

ḫużaż: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 089b/06, 208a/16, 208b/05, 225b/02, 231a/05, 235b/14, 240a/12, 243b/15, 255a/04, 258b/13, 263a/06, 268b/12, 276a/01, 276a/02, 277a/05. Bakınız: fīlezhirec, must, suᶜd-ı hindī.

I

ıcāṣ: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 149b/12, 171a/10. Bakınız: erük.

ᶜınebüṣ'-ṣaᶜleb: Ar. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 105b/05, 106a/14, 136a/02, 178a/04, 178b/05, 195b/01, 205b/08, 206b/01, 206b/05, 216b/17, 222b/14, 227a/05, 230b/04, 231a/07, 237a/04, 241b/08.

ᶜırḳu's-sūs: Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). 096a/07, 152b/13. Bakınız: ᶜaṣlı's-sūs, buyan.

ışırġan: T. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 140b/14. Bakınız: encere, ḳurışṣ.

ışṭarek: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 274b/06. Bakınız: miᶜa, mīᶜa-ı sāᵓile, mīᶜa-ı sāʾilī.

ışṭīflin: Grk. Havuç. (*Daudus carota*). 275a/04. Bakınız: keşūr.

İ

ibrinc: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen ve özellikle eklem hastalıklarının tedavisinde ve tenya düşürmek için kullanılan, fülfülden daha beyaz bir tür tohum, barank. (*Embelia ribes*). 059b/09. Bakınız: biring.

iklīlü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 031b/13, 032a/12, 032b/05, 035b/08, 037b/02, 049a/17, 096b/12, 105b/01, 106a/08, 135b/15, 218a/09, 222b/01, 223a/09, 224a/13, 226a/10, 226b/15, 227b/08, 229a/04, 229b/04, 231a/14, 236a/15, 241b/02, 241b/16, 242a/05, 242a/11, 266a/04, 278b/08. Bakınız: bādrencbüye, bādrencbüyye, bādrencüye.

inşāṣā: Ar. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 275a/06. Bakınız: meyvīzec.

irsā: Far. Mavi zambak kökü. (*Iris lurida*). 022a/04, 024a/08, 035a/09, 035b/06, 038a/05, 048a/11, 048b/03, 058b/09, 059a/12, 060a/11, 070a/01, 072a/12, 086b/08, 115b/16, 116b/04, 116b/08, 116b/16, 139b/03, 141a/09, 143a/06, 143b/03, 153b/09, 160a/07, 165b/09, 166a/08, 166b/10, 197a/02, 204b/16, 205b/04, 206a/05, 206a/08, 206b/13, 207b/07, 212a/11, 256a/06, 274b/09, 277b/05, 278a/06.

isbeġūl: Far. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). 011b/07, 120a/01, 153a/09, 201b/03, 201b/10, 249b/06, 264b/10, 278a/15. Bakınız: besevliyūn, bezr-i ḳaṭūnā. ḳaṭūnā.

isfend: Far. Beyaz hardal. (*Leucosinapis officinalis*). 037b/10.

isfīdāc: Far. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 128b/03, 210b/11, 232b/11, 233b/09, 235b/06, 237a/03, 237a/16, 237a/17, 248b/15, 249a/06, 249a/07, 252b/09, 253b/02, 253b/08, 259b/09, 260b/17, 261b/04, 261b/09, 261b/14, 262b/10, 277b/02. Bakınız: helyūn, māriçūbe.

it toḫmı: T.- Far. İt tohumu, boz otu, köpek otu. (*Marrubium vulgare*). 275b/07. Bakınız: ḳanṭāfliyūn, pīḫ-i engüşt.

K

ḳabaḳ: T. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). 067a/16, 071a/09, 107a/16, 107b/06, 107b/15, 108a/15, 108b/16, 111b/06, 120a/14, 121a/17, 123a/04, 124a/12, 126a/13, 138b/01, 143b/11, 201b/08, 216b/11, 241a/11, 241b/07. Bakınız: kedū.

kābilī: Far. Helile otu türlerinden biri. (*Terminalia*). 011a/13, 048b/06, 059b/05, 059b/10, 060a/14, 064b/06, 074a/14, 075b/03, 075b/10, 077a/01, 077b/04, 078a/01, 078a/17, 079a/01, 082a/07, 091a/07, 094b/06, 095b/01, 095b/11, 096a/06, 097a/05, 100b/07,

101a/08, 101b/01, 101b/07, 101b/13, 102a/02, 102a/09, 102a/16, 103a/06, 103a/13, 103b/07, 134b/02, 135b/02, 135b/02, 137a/01, 173a/03, 177b/06, 178a/15, 178b/13, 179a/09, 179a/16, 179b/15, 180a/13, 184b/03, 185b/06, 186a/07, 192b/01, 192b/09, 193a/13, 196a/03, 196a/16, 197b/09, 198a/07, 198b/04,199b/16, 200a/05, 248a/01.

kāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). 034b/03, 037b/04, 038b/07, 040a/09, 040a/13, 041b/14, 043b/01, 055b/08, 091b/14, 092a/15, 093b/03, 093b/09, 093b/13, 094a/03, 107a/10, 107b/02, 107b/08, 107b/12, 108a/05, 108a/12, 108a/17, 109a/02, 109b/02, 110a/02, 111a/14, 111b/05, 117b/13, 118a/01, 118b/03, 129a/15, 129b/09, 130b/11, 132a/01, 133a/06, 137a/17, 137b/02, 147a/17, 156a/03, 202b/10, 208a/10, 209b/11, 210a/03, 211a/10, 218b/10, 221a/03, 221a/11, 223a/04, 238a/15, 239a/03, 248b/12, 249a/03, 253b/09, 254a/17, 258a/15, 260a/04, 262a/05.

ḳāḳule: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 035a/07, 256b/11, 277b/10. Bakınız: hāl, hīl, ḫīr-i bevva, ḳāḳūle, ḳāḳulī.

ḳāḳūle: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 011a/06, 037a/04, 038a/14, 040a/09, 041a/08, 050b/12, 052a/13, 052b/06, 054b/10, 061b/05, 064b/05, 064b/14, 067b/08, 090b/05, 090b/17, 091a/17, 093b/07, 095b/17, 096b/02, 096b/11, 100a/10, 107b/17, 116a/06, 117b/12, 118b/02, 130b/02, 130b/11, 131a/15, 158b/15, 159a/05, 159a/14, 159b/12, 163b/09, 177a/12, 202b/09, 247a/15. Bakınız: hāl, hīl, ḫīr-i bevva, ḳāḳule, ḳāḳulī.

ḳāḳulī: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 199a/02. Bakınız: hāl, hīl, ḫīr-i bevva, ḳāḳule, ḳāḳūle.

kākūnec: Far. Güveyfeneri veya kanbil otu denilen bitkinin bir türüdür. (*Phisalis alkekengi*). 011b/09, 114b/10, 194b/05, 271a/17, 277b/12. Bakınız: kākünec, ḳanbīl.

kākünec: Far. Güveyfeneri veya kanbil otu denilen bitkinin bir türüdür. (*Phisalis alkekengi*). 070b/02, 070b/10, 071a/10, 071b/01, 122a/10, 122b/01, 122b/06, 122b/11, 122b/15, 123a/05, 123a/09, 123a/15. Bakınız: kākūnec, ḳanbīl.

ḳamış: T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 232b/14, 236b/03, 280b/14. Bakınız: ḳaṣab.

ḳanbīl: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 103a/15, 193a/13, 199b/16, 200a/05, 256b/05. Bakınız: kākūnec, kākünec.

ḳanṭāfliyūn: ?. İt tohumu, boz otu, köpek otu. (*Marrubium vulgare*). 022a/07, 022a/08, 023b/07, 024a/12. Bakınız: it toḫmı, pīḫ-i engüşt.

ḳanṭariyūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). 011a/09, 022b/09, 023b/16, 024b/06, 041b/03, 043b/16, 044a/09, 083b/14, 166b/13, 182a/12, 184a/02, 188a/17, 188b/07, 194a/14, 265a/09, 265b/08, 267a/11. Bakınız: heyy-ü fārīḳūn.

ḳara aġac: T.- T. Karaağaç. Kerestesi değerli bir ağaç. (*Ulmus*). 275a/16. Bakınız: dīvdār.

ḳaranfil: Ar. Karanfilgiller familyasından otsu, çiçekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). 011a/11, 035a/06, 038a/04, 039b/12, 040a/06, 041a/06, 042b/14, 043b/14, 048a/09, 049b/05, 050b/13, 051a/10, 052a/14, 052b/07, 053a/05, 056b/06, 057a/07, 059b/09, 061b/02, 062a/08, 062b/05, 064b/07, 064b/15, 067b/09, 070a/03, 070a/16, 078a/16, 086b/03, 086b/16, 089a/05, 089a/08, 089a/12, 089b/09, 090a/10, 090b/08, 090b/16, 091a/05, 091a/17, 091b/08, 092a/13, 092b/17, 093a/15, 093b/08, 094a/12, 095a/05, 095b/16, 096b/11, 098a/07, 100a/10, 117a/13, 117b/06, 117b/14, 118a/01, 118b/15, 130a/15, 130b/10, 134b/11, 151b/15, 154b/09, 158b/03, 158b/14, 159a/06, 159a/14, 159b/12, 160b/11, 161a/08, 162a/15, 163b/09, 164a/15, 168b/12, 172b/09, 177a/14, 185b/10, 189a/10, 190a/11, 197a/12, 202b/09, 203a/08, 209b/05, 211a/15, 220b/03, 224a/13, 243a/03, 257a/03, 257b/03, 258a/15, 259a/02, 259b/03, 277a/07.

ḳarġu ḳamış: T.- T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 280b/14. Bakınız: yeraᶜraᶜ.

ḳaṣab: Ar. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 219a/11, 219a/13, 222a/02, 256b/17. Bakınız ḳamış.

ḳaṣabü'ẕ-ẕerīre: Ar. Eğir otu. Sulak yerlerde biten zehirli bir ot. (*Acorus calamus*). 027b/13, 028a/11, 028a/17, 032b/07, 039b/12, 044b/03, 057a/16, 062b/03, 071b/14, 089b/04, 091a/10, 096b/15, 100a/13, 127b/10, 135b/17, 206b/15, 207a/07, 209b/04, 218a/09, 219a/16, 220a/02, 220b/02, 221a/05, 221b/17, 222a/13, 222b/02, 222b/10, 223a/04, 225a/09, 225b/07, 239a/10, 242b/06, 245b/13, 246a/06. Bakınız: vecc.

ḳaşnı: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 108a/15, 279a/06. Bakınız: encüdān, encüẕān, engijed, engiẕān, engized, engüdān, ḫıltīs̱, ḫıltṭīt, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

kāsnī: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 011a/17, 054a/15, 115a/11, 145b/10, 178b/04, 180b/16, 182a/07, 184a/15, 186b/13, 190b/15, 197b/06, 200a/14, 200b/06, 205b/08, 217a/06, 227a/05. Bakınız: güneyik, hindibā, şukāʿī.

kāşīm: Ar. Horozgözü otu. (*Seseli tortuosum*). 045a/07, 073b/08, 074b/09, 077b/11, 078a/07, 164a/14, 164b/05.

ḳātilü'l-ekleb: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 276a/04. Bakınız: ḫarbaḳ, ḥarbaḳ, ṭuyūsā.

ḳātilü'ẕ-ẕeyb: Ar. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 276a/04. Bakınız: āẕeriyūn, baṭbāṭ, māhīzehre, māhizehrec, māhīzehrec**,** ṣıġır ḳuyruġı.

ḳaṭūnā: Ar. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). 035a/06, 037b/03, 038b/07, 109a/03, 120a/17, 122b/03, 133b/13, 143b/09, 152b/14, 190b/04, 201a/01, 201a/12, 216b/17, 230b/13, 241b/09, 254b/06, 275a/15, 278a/15. Bakınız: besevliyūn, bezr-i ḳaṭūnā, isbeġūl.

ḳavun: T. Kavun. (*Cucumis melo*). 110b/17, 123a/03, 124a/03, 124a/11, 124b/06, 182b/02, 201a/10, 203b/08, 234b/09, 236b/04.

ḳaya ḳoruġı: T.- T. Kaya koruğu. Etli yaprakları tüketilen bir bitki. (*Crithmum maritimum*). 280a/08.

ḳaysūm: Ar. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea milefolium*). 030b/08, 035b/07, 083b/16, 243b/11, 255a/06. Bakınız: ayvadāna.

kebdü'ẕ-ẕīb: Ar. Ağaç kavununa benzer bir çeşit yumuşak limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus vulgaris risso*). 277b/16.

kebere: Grk. Gebre otu, keditırnağı. Çalı görünümünde bir bitki. (*Capparis spinosa*). 033a/17, 035a/01, 038b/13, 045a/16, 045a/16, 045b/07, 065b/02, 070a/03, 114a/08, 114a/13, 114b/02, 115a/06, 115b/10, 128a/05, 144b/08, 166b/14, 182b/15, 183a/15, 183b/16, 185a/03, 205a/05, 206a/06, 212a/09, 223b/01, 224b/02, 275b/14, 278a/03.

keder: Far. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 108a/15. Bakınız: encüdān, encüẕān, engijed, engiẕān, engized, engüdān, ḫılṭīṯ, ḫılṭīt, ḳaṣnı, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

kedū: Far. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). 123b/07. Bakınız: ḳabaḳ.

kef-i meryem: Ar. Meryem eli, meryem otu, acı yavşan. (*Teucrium polium*). 274b/14. Bakınız: aṣābiʿ-i ṣufr.

kelem: Far. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 140a/13, 194b/12. Bakınız: kürneb.

kemādiryūs: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiği keşfedildiği için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). 022a/16, 023b/10, 024b/02, 044a/01, 044a/14, 056b/07, 060a/12, 080b/03, 080b/16, 081b/10, 082a/17, 082b/12, 083a/08, 084a/05, 084a/14, 084a/16, 085a/07, 085a/10, 086a/02, 086a/10, 086b/16, 087a/11, 115a/09, 183a/16, 185a/14, 277b/14.

kemāfīṭūs: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). 022b/01, 023b/08, 024a/17, 031b/08, 032a/12, 044a/14, 044b/16, 057a/08, 069a/16, 077a/04, 115a/09, 183a/17. Bakınız: ḫarb dutan, kemāfīṭūs, ṣanavber.

kemāfīṭūs: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). 069b/14, 081a/05, 275b/09, 277b/13. Bakınız: ḫarb dutan, kemāfīṭūs, ṣanavber.

kemmūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 050b/01. Bakınız: zīre.

kene: T. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 035b/05.

kerāvyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 065a/09, 070a/02, 073b/16, 078a/08, 096b/01, 133b/01, 164a/14, 247a/16, 277b/17. Bakınız: ḳurdımānā.

kerefis: Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). 009b/08, 012b/13, 013a/07, 022a/14, 023b/08, 030b/011, 034b/07, 037b/14, 043b/15, 044b/08, 050a/06, 050a/17, 051a/08, 051b/01, 055a/06, 059b/11, 064b/07, 065a/08, 065b/04, 066a/02, 069b/07, 069b/13, 070b/05, 073a/07, 073b/07, 087b/06, 090a/11, 091a/04, 094b/11, 096b/03, 097b/06, 097b/11, 098a/04, 102b/06, 104b/05, 106a/15, 112a/07, 112b/08, 113b/07, 114a/03, 120a/08, 121a/17, 122a/17, 123b/13, 124a/05, 124a/14, 124b/03, 124b/09, 129a/05, 134a/17, 144b/09, 146a/01, 147b/10, 164b/06, 165b/07, 165b/17, 167a/09, 167a/17, 167b/01, 167b/05, 177b/09, 178b/04, 179b/01, 181b/17, 182b/14, 182b/16, 183a/13, 183b/07, 183b/17, 184a/08, 184a/15, 184b/05, 185a/03, 185a/11, 186a/10, 187a/02, 187b/07, 188a/03, 188b/02, 188b/05, 188b/11, 191b/14, 194b/01, 195a/12, 195b/14, 196a/03, 196b/06,

196b/13, 197b/07, 199a/02, 199b/12, 212a/09, 234b/09, 234b/10, 241b/17, 241b/17, 247a/08, 247a/13, 254a/09, 266b/01, 269a/09.

kerinc: Far. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 266a/09, 267b/07. Bakınız: şūnīz.

kesne: Grk. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 037b/02, 107b/05, 108a/14, 131b/15, 145a/06, 177b/09. Bakınız: küsne.

keşūr: Far. Havuç. (*Daucus carota*). 110b/07, 168b/17, 175b/01, 175b/05, 175b/08, 240b/04, 275a/04, 275a/17. Bakınız: ışṭīflin.

kettān: Ar. Keten. Ketengillerden, çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki. (*Linum usitatissimum*). 123a/11, 123b/16, 134a/17, 139b/04, 139b/12, 140a/02, 140a/16, 141a/04, 142a/05, 143a/06, 145a/08, 145b/07, 146a/14, 149a/03, 149a/09, 149b/09, 166b/01, 168b/02, 207a/15, 207b/05, 209b/12, 218b/14, 220a/04, 220a/08, 223a/09, 226a/13, 226b/06, 226b/12, 227b/16, 229a/11, 231a/09, 235b/11, 237b/02, 239b/10, 249b/05, 249b/10, 258a/07, 264b/15, 265a/09, 265b/07, 266a/02.

ḳınna: Ar**.** Çadıruşağı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). 022b/07, 023b/17, 024b/05, 031b/08, 276a/05, 277b/10. Bakınız: bīrevder, dāne çādır.

ḳırfa: Ar. Tarçın benzeri, amber ağacı kabuğu. (*Croton eluteria*). 041a/07, 062a/08, 062b/05, 064b/05, 064b/15, 090b/08, 091a/06, 093a/03, 093a/09, 093b/05, 096b/09, 097b/04, 101a/11, 102a/12, 118b/16, 130b/08, 149a/17, 202a/15, 257b/03, 258a/11.

ḳıs̲s̲ā: Arapça. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). 137a/10.

ḳıs̲s̲āʾü’l-ḥimār: Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). 011a/09, 012a/04, 083b/15, 083b/16, 145b/14, 188b/08, 197a/09, 209a/17, 224a/14.

ḳıstīdās: Grk. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 024b/02. Bakınız: lıḥyetü’t-teys.

ḳışrü’l-aṣl-ı kebere: Ar. Kebere otu, gebre otu, keditırnağı kökünün kabuğu. (*Capparis spinosa*). 115b/14.

ḳıtıf: Ar. Koyun sarmaşığı, karapazı. (*Atriplex hastata*). 276a/06. Bakınız: sermaḳ.

kişmiş: Far. Kuş üzümü. Küçük taneli, çekirdeksiz üzüm. (*Fructus vitis minutae*). 102b/13, 102b/16, 103a/02, 103a/08, 148b/15. Bakınız: nīşū.

kişnic: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 011b/07, 043b/03, 065b/07, 069a/06, 109b/15, 206b/08, 217a/06. Bakınız: kişnīz, küzbere.

kişnīz: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 059b/12, 103a/06, 103a/09, 103a/11, 109b/16, 119b/13, 129a/13, 129b/02, 129b/08, 134b/09, 135b/08, 181a/08, 217a/12, 237a/04, 237b/12, 239b/17, 240a/06. Bakınız: kişnic, küzbere.

kişt ber kişt: Far. Kakao, Hint bademi. (*Theobroma cacao*). 035b/10, 037b/07, 038b/10.

kiye: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 034b/16. Bakınız: kiyye, maṣṭakī, ʿulik-i rūmī.

kiyye: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 024b/09, 028a/12, 277b/15. Bakınız: kiye, maṣṭakī, ʿulik-i rūmī.

ḳōz: Far. Ceviz ağacı ve yemişi. (*Juglans regia*). 068a/14, 102b/15, 104a/14, 170b/11, 176a/15, 206b/16. Bakınız: cevz, geyz.

köknār: Far. Çama benzer iğne yapraklı bir ağaç ve fıstık benzeri yemişi. (*Abies cilicica*). 123b/12, 140b/12, 141a/05, 142a/01, 143a/05, 177a/01.

ḳullet/ kılt: Ar. Güneş darısı. İki sıralı arpa. (*Hordeum distichum*). 276a/05. Bakınız: māş-ı hindī.

ḳurdımānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 022b/06, 023b/13, 024b/04, 031b/16, 043b/11, 044a/07, 044b/17, 047a/10, 047b/07, 054a/09, 058a/07, 058a/16, 071a/01, 076b/09, 076b/15, 078b/10, 096b/01, 115a/07, 127a/17, 139b/13, 157a/06, 200a/07, 202a/04, 215b/12, 222b/05, 224a/10, 224b/03, 242b/07, 246a/07, 269b/14, 276a/15, 277b/09, 278a/02. Bakınız: kerāvyā.

ḳurışş: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 276a/04. Bakınız: encere, ışırġan.

ḳurṭum: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 146a/05. Bakınız: ʿaşfur.

ḳuşṭ: Ar. Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). 022a/10, 023b/03, 028a/11, 031b/07, 033a/08, 035a/07, 033a/15, 036b/17, 038a/09, 039b/02, 039b/12, 040a/10, 041b/14, 042a/06, 043b/17, 044a/11, 044b/02, 045a/02, 046a/05, 046a/13, 046b/03, 046b/11, 047a/13, 049b/01, 049b/15, 054a/09, 054b/01, 056a/04, 056a/14, 056b/15, 057b/03, 057b/09, 058a/08, 058b/01, 058b/13, 060a/15, 062a/07, 068b/01, 069b/13, 072a/16, 072b/10, 072b/13, 074b/05, 075a/01, 076b/01, 077a/13, 086a/02, 086b/15, 087a/11, 089b/03, 094b/06, 096b/02, 096b/09, 100a/12, 103a/14, 104b/01, 112a/08, 112a/15, 114a/14, 114b/10, 115a/07, 127b/11, 131a/10, 132a/13, 136a/01,

165a/02, 170b/05, 170b/05, 170b/15, 185a/14, 194b/11, 197b/11, 200a/01, 212a/02, 212a/05, 212b/16, 216a/02, 218a/17, 220a/17, 222b/04, 223a/17, 224a/12, 228b/01, 231b/17, 234a/04, 234b/17, 236a/15, 236b/05, 243a/10, 243a/13, 245a/15, 245b/12, 246b/07, 247a/16, 248a/11, 269a/11, 270a/08, 277b/09. Bakınız: ḳuzṭ.

ḳusṭü'l-ḥulv: Ar. Tatlı kıst otu. (*Costus*). 024a/13.

ḳusṭü'l-mürr: Ar. Acı kıst otu. (*Costus*). 024a/12.

ḳuzṭ: Ar. Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). 127a/01, 127a/03, 134a/07, 134a/08, 154b/14. Bakınız: ḳusṭ.

künc: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). 194b/13. Bakınız: küncīd, küncüd, simsim, sūsen.

küncīd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). 020b/02, 060b/11, 060b/12, 071a/06, 101b/14, 244a/09, 244a/17, 244b/03, 244b/07, 244b/12, 244b/17, 245a/10, 246a/09, 246a/14, 246b/03, 246b/10, 247b/08, 248a/05, 264b/11, 265b/03. Bakınız: künc, küncüd, simsim, sūsen.

küncüd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). 060a/03, 226b/17, 227a/16. Bakınız: künc, küncīd, simsim, sūsen.

kündür: Grk. Günlük, buhur. (*Boswellia thurifera*). 011a/11, 022a/11, 023b/06, 031b/06, 043a/06, 049a/13, 057a/04, 058a/16, 062b/04, 068a/10, 072a/12, 094b/17, 095a/02, 095a/09, 095a/11, 095b/03, 097a/11, 111b/15, 117a/15, 117b/10, 117b/11, 118a/02, 118a/04, 118a/11, 118a/17, 118b/02, 119b/01, 120a/07, 121a/16, 121b/05, 122a/14, 124a/13, 124b/15, 126a/05, 131a/03, 132a/12, 134b/17, 135b/08, 136b/14, 139b/13, 141a/10, 143b/03, 149a/16, 162b/08, 190b/11, 201b/16, 202b/04, 208a/16, 208b/05, 210a/01, 212a/02, 214b/04, 215a/09, 215a/16, 218b/01, 220b/01, 220b/12, 221b/16, 225a/15, 225b/15, 228a/07, 228a/09, 229a/06, 233a/14, 237b/11, 243b/13, 243b/17, 250a/11, 251b/05, 251b/09, 252b/09, 258a/11, 260a/14, 262a/10, 262b/10, 263b/03, 263b/12, 268b/06, 268b/12, 270a/14, 277b/11, 277b/12, 277b/16.

kündūs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 203a/17, 208a/16, 208b/07, 210b/07, 213a/03, 213a/05, 213a/09, 213b/02, 213b/13, 214a/01, 234a/01, 234a/05, 234b/01, 235a/05, 235a/07, 235a/10, 235a/14, 235b/17, 245a/16, 253a/07. Bakınız: çoġan, kündüs, uşnān.

kündüs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 213a/15, 277b/14. Bakınız: çoġan, kündūs, uşnān.

kürneb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 131b/16, 132a/04, 140a/11, 186a/04, 194b/17, 195a/08, 195b/10, 219b/05, 223b/06, 0231a/06, 231a/10, 231b/02, 235a/11, 236a/05, 240a/15, 265b/11. Bakınız: kelem.

kürsene: ?. Yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (*Veronica chamaedrys*). 027a/14, 027b/04,140a/07, 140b/03, 223a/08.

küsne: Grk. Kestane. (*Castanea*). 037b/07. Bakınız: kesne.

küṣūṣ: Ar. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). 036a/05, 111a/03, 145a/15, 178a/03. Bakınız: eftīmūn.

küzbere: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 133b/02, 164a/14. Bakınız: kişnic**,** kişnīz.

L

laᶜden: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 212a/03, 218a/09, 219a/04, 219a/10.

lāle: Far. Zambakgillerden, farklı türleri bulunan bir çiçek. (*Tulipa*). 247b/15.

leblāb: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). 178b/04. Bakınız: ᶜuleyḳ.

lıḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 022b/01, 022b/17, 023b/12, 031b/09, 098b/10, 119b/16, 120a/07, 128b/02, 138b/11, 138b/13, 152b/04, 206b/14, 209b/17, 218b/09, 220b/06, 225b/01, 227b/04, 255a/02, 275b/05.

līmūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). 201b/06.

lisānü'l-ᶜaṣāfīr: Ar. Kuşdili bitkisi, biberiye. (*Rosmarinus officinalis*). 042a/01, 059b/09, 092b/05, 100b/10, 163b/12, 169a/17. Bakınız: lisānü'l-ᶜaṣāfir.

lisānü'l-ᶜaṣāfir: Ar. Kuşdili bitkisi, biberiye. (*Rosmarinus officinalis*). 035a/04, 277b/17. Bakınız: lisānü'l-ᶜaṣāfīr.

lisānü'l-ḥamel: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 039a/07, 113a/12, 113b/02, 119a/09, 120a/02, 120a/17, 120b/07, 121b/16, 123a/08, 125a/03, 128a/16, 206b/01, 222b/16, 227b/05, 253b/13, 255a/14, 267b/15. Bakınız: ābrūn, ḥayy-i ᶜ ālem, ḥayyü'l- ᶜālem, lisānü'l-ḥamel, uruz otı.

lisānü'ş-şevr: Ar. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 011b/05, 076a/01, 082a/07, 087b/07, 092a/02, 102b/03, 111b/16, 129b/14, 143b/09, 161b/17, 162a/02, 179b/17, 180a/17, 210a/04.

luᶜbe-i berberī: Ar.- Far. Öksüz oğlan çiğdemi, güz çiğdemi, itboğan. (*Colchicum autumnale*). 169b/01, 275b/11.

lūbiyā: Far. Börülce. (*Vigna unguiculata*). 185a/12, 204a/04.

luffāḥ: Ar. Kaynaklarda bu ad ile anılan üç bitki geçmektedir: 1. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 2. Patlıcan. (*Solanum melongena*). 3. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 009b/13, 011b/08, 013a/09, 036b/14, 038a/08, 045a/03, 058a/04, 058b/02, 104a/17, 119a/01, 216b/07. Bakınız: ᶜabdü's-selām, yebrūc.

lübbān: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 024a/15, 036a/04, 057a/17, 117a/05, 219b/05, 236b/04, 280a/05. Bakınız: eflāṭūn, günlük, ışṭarek, lüben, muḳl.

lübbü'ş-şanavber: Ar.- Grk. Yer çamı, çam fıstığı özü. (*Ajuga chamaepitys*). 092b/06.

lüben: Arapça. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 022b/16. Bakınız: eflāṭūn, günlük, lübbān, muḳl.

lübnī: Ar. 1. Mevzed, bit otu. (*Pedicularis syivatica*). 2. Kara günlük yağı. 022a/14, 023b/09, 024a/16, 034b/10, 039b/04, 040a/06, 047a/15, 049b/16, 062b/06, 062b/07, 140b/06, 140b/08, 201b/17, 221b/08, 226b/07, 275b/11.

lük: Ar. Lak ağacı ve bu ağaçtan elde edilen zamk. (*Rhus oxycantha*). 056b/05, 057a/06, 057b/09, 060a/09, 070a/13, 106a/03, 106b/17, 110a/16, 110b/10, 111b/14, 112a/03, 112a/05, 112a/12, 112a/14, 112b/07, 113a/02, 119a/3, 120b/04, 121b/01, 128a/04, 133a/11, 135b/16, 137a/06, 137a/15, 147b/09, 195a/17, 271b/06, 272b/01.

M

māhīzehre: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 188a/15, 269a/11. Bakınız: āẕeriyūn, baṭbāṭ, ḳātilü'ẕ-ẕeyb, māhizehrec, māhīzehrec**,** ṣığır ḳuyruġı.

māhizehrec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 065b/02. Bakınız: āẕeriyūn, baṭbāṭ, ḳātilü'ẕ-ẕeyb, māhīzehre, māhīzehrec**,** ṣığır ḳuyruġı.

māhīzehrec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 184a/03, 184b/07, 184b/13, 189a/17, 194b/02. Bakınız: āẕeriyūn, baṭbāṭ, ḳātilü'ẕ-ẕeyb, māhīzehre, māhizehrec, ṣıġır ḳuyruġı.

maḥleb: Ar. İdris ağacı, mahlep ağacı ve bu ağacın baharat olarak kullanılan yemişi. (*Prunus mahaleb*). 123b/09.

maḥmūde: Ar. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 180b/10. Bakınız: saḳmūniyā.

māmīrān: Far. Kırlangıç otu. (*Chelodonium majus*). 034b/11, 037b/05, 038b/09, 097b/12, 180b/15, 206b/13, 255a/04, 258b/14, 259a/15, 260a/11, 263b/16, 263b/17.

māmīşā: Far. 1. Kırmızı çiçekli kırlangıç otu. (*Glaucium cornicilatum*). 2. Sarı gelincik, sarılık otu. 206b/14, 216b/5, 225b/02, 228a/02, 231a/05, 240a/13, 255a/06, 255a/14, 256a/17, 258b/11, 261a/08, 263a/05, 278a/02.

māriçūbe: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 034b/10. Bakınız: helyūn, isfīdāc, māriçūbe.

marṭenīṯā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşağı. (*Cyclamen cilicicum*). 275b/15. Bakınız: ᶜarṭanīnā, ᶜarṭanīṯā, buḫūr-ı meryem, fīġlāsūs.

mārūl: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki (*Lactuca sativa*). 208a/06, 216b/06, 216b/08, 217a/09.

maṣṭakī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 010a/02, 013a/13, 013b/06, 027b/14, 028a/05, 031b/15, 036b/12, 038a/06, 039b/15, 041a/06, 048b/03, 049a/16, 050a/16, 051a/08, 051b/09, 056a/08, 057a/16, 060a/13, 063b/08, 064a/06, 064b/08, 066b/03, 066b/11, 070a/01, 070a/15, 073b/16, 074b/06, 076a/01, 085b/15, 086a/09, 086b/04, 086b/15, 087a/08, 087b/17, 088a/06, 089a/11, 089b/10, 090b/09, 091a/05, 091b/17, 093a/03, 096b/01, 097b/05, 098a/11, 098b/16, 100a/14, 102b/02, 105a/08, 105a/14, 105b/02, 105b/11, 106a/02, 106a/12, 106b/02, 110a/16, 110b/17, 111b/04, 112a/06, 112b/13, 113b/13, 114b/04, 114b/17, 115a/17, 116a/09, 116b/01, 117b/06, 117b/17, 118b/17, 120b/05, 126a/06, 126a/15, 126b/13, 127b/12, 130a/15, 131a/02, 131b/04, 132a/13, 132b/01, 132b/15, 134b/02, 134b/03, 135a/10, 137a/16, 137b/01, 149a/07, 149a/10, 149a/16, 158b/01, 158b/13, 160b/17, 161a/08, 165a/02, 166a/11, 166b/17, 182a/13, 182b/17, 183a/14, 184b/05, 185b/16, 186b/03, 186b/08, 187b/08, 188a/03, 189b/07, 189b/14, 192b/13, 193a/01, 194b/10, 197b/08, 199a/16, 203a/02, 203a/08, 219a/06, 219a/11, 219a/17, 219b/06,

219b/13, 220a/01, 220a/13, 220b/02, 221a/06, 221a/17, 221b/08, 221b/15, 222a/07, 222b/01, 222b/08, 224a/14, 225a/09, 225a/16, 225b/08, 225b/15, 225b/17, 227a/16, 229a/17, 229b/05, 238b/17, 239a/05, 243b/15, 244a/10, 244a/11, 244a/12, 245b/14, 245b/16, 246b/08, 247a/09, 254a/10, 258a/14, 277b/15, Bakınız: kiye, kiyye. ʿulik-i rūmī.

māş: Ar. Mürdümük. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). 237b/17, 238a/08, 238a/17, 238b/04, 239a/14, 276a/05.

māzeryūn: Far. Sütleğen türünden "kulapa" da denilen bir bitkidir. (*L. Daphne mezerium*). 012a/13, 060b/11, 061a/01, 061a/01, 127a/07, 127a/09, 146b/10, 200b/01, 200b/05, 200b/07, 200b/08, 224b/13, 235b/17, 236a/07, 248a/16, 248b/01, 277a/07.

māzū: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuya*). 058b/14, 118b/10, 119a/06, 128a/17, 128b/17, 131a/02, 133b/08, 134b/10, 138b/13, 153b/09, 191a/09, 193b/03, 202a/08, 202b/14, 206b/13, 209b/08, 209b/10, 209b/16, 210b/06, 218a/03, 225a/05, 227b/08, 228a/07, 228a/11, 228b/06, 229b/10, 229b/12, 236b/08, 248a/01, 248a/11, 248a/16, 253b/11, 254b/12, 255a/02, 255b/17, 256a/08, 256b/02, 256b/07, 256b/10, 257b/02, 258b/05, 270a/14, 270b/01.

mercimek: Far. Mercimek. (*Lens culinaris*). 085b/10, 209a/13. Bakınız: ʿades.

mermāḫūn: ?. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 091a/09, 160b/11, 245b/15, 247a/08. Bakınız: fūtenc, mermāḫūr, merv, mervec.

mermāḫūr: ?. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 036a/07. Bakınız: fūtenc, mermāḫūn, merv, mervec.

mersīn: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 211a/09, 211b/17, 218a/08, 218a/13, 220b/11, 220b/13, 220b/16, 221a/03, 221a/07, 222a/10, 225a/04, 225b/03, 225b/10, 225b/17, 228b/06, 238a/02, 238a/10, 238b/06, 240b/02, 240b/04, 242b/13, 243a/01, 245b/17, 246a/02, 246a/13, 246a/17, 246b/16, 248a/08, 253b/12, 270b/02. Bakınız: ās, mūrd.

merv: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 276b/12. Bakınız: fūtenc, mermāḫūn, mermāḫūr, mervec.

mervec: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 230b/06. Bakınız: fūtenc, mermāḫūn, mermāḫūr, merv.

merzencūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). 090a/14, 104a/05, 104a/08, 211b/01, 213a/11, 213a/12, 225a/09, 225a/12, 230b/13. Bakınız: merzengūş.

merzengūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). 042b/14, 053a/06, 204b/12, 205a/06, 205a/16, 205b/17, 207b/09, 208b/08, 208b/09, 209a/04, 209a/07, 209a/12, 209a/16, 211a/15, 213b/15, 219a/07, 228a/07, 228a/10, 241b/02, 242a/01, 242a/10, 242b/07, 243b/09. Bakınız: merzencūş.

meviyiz: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). 059b/14, 059b/15, 060b/06, 126b/17, 166a/07, 166b/05, 166b/09, 167a/08, 179b/08, 183b/01, 183b/11, 184b/04, 207b/06, 226a/07, 230b/10, 269b/10. Bakınız: üzüm.

meyvīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. "mevzek otu" olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 204b/11, 204b/17, 205a/04, 205a/15, 205b/17, 206a/05, 224b/12, 232b/07, 234a/06, 234b/14, 235b/07, 236a/01, 245b/01, 258a/03. Bakınız: inşāṣā.

mīᶜa: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 031b/10, 054b/01, 072b/12, 075a/02, 075a/07, 104b/05, 141a/09, 141b/06, 219b/14, 220a/09, 222a/07, 222b/05, 243a/04, 243a/05, 243a/09, 244a/14, 244a/17, 244b/01, 245b/15, 248b/08, 248b/07, 258a/01, 268b/07, 269a/11, 270a/06, 274b/07, 275b/11. Bakınız: mīᶜa-ı sāᵓile, mīᶜa-ı sāʾilī, ışṭarek.

mīᶜa-ı sāᵓile: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 037b/05, 038b/08, 069a/08, 141b/04, 221a/17, 230b/17, 234a/06, 248b/07, 258a/01, 270a/07. Bakınız: mīᶜa, mīᶜa-ı sāʾilī, ışṭarek.

mīᶜa-ı sāᵓilī: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 058a/07, 062a/11, 104b/04, 190b/11, 214a/10, 224b/02, 226a/04, 229a/12, 230a/08. Bakınız: mīᶜa, mīᶜa-ı sāᵓile, ışṭarek.

misk: Ar. Güzel kokulu, dikenli bir ot. (*Moschiferus*). 036b/05, 052a/01, 095b/10, 212a/02. Bakınız: müşk.

mū: Ar. Ayı rezenesi otu. (*Athamanticum meum*). 023b/09, 024b/01, 028a/12, 041b/16, 046a/03, 046a/11, 046b/01, 046b/09, 047a/12, 051b/03, 056a/02, 056b/07, 057a/09, 069b/05, 069b/13, 086a/05, 111a/02, 124b/04, 188a/02.

muġaylān: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). 274b/04. Bakınız: üştürġāz.

muḳl: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 012a/05, 013a/16, 017b/05, 031b/14, 032a/13, 032b/04, 036b/09, 057a/15, 071b/15, 071b/17, 078b/15, 079a/03, 081b/11, 082a/16, 082b/12, 083a/08, 088b/05, 088b/06, 118b/09, 122a/06, 122a/07, 127b/12, 186a/09, 186a/15, 188b/03, 188b/17, 189b/01, 191b/02, 192a/04, 192a/11, 192a/15, 192b/02, 192b/04, 192b/06, 192b/11, 193b/11, 194b/09, 195a/04, 195b/08, 195b/15, 196a/13, 197b/10, 197b/15, 198a/01, 198a/03, 198a/06, 198a/11, 198a/14, 198a/17, 198b/01, 198b/03, 198b/06, 219b/04, 219b/07, 220a/09, 221b/08, 223a/07, 223b/17, 226a/02, 226a/15, 226b/06, 226b/14, 227a/01, 228a/15, 231a/15, 231b/07, 239b/11, 247a/11, 248b/07, 248b/08, 250a/10, 250b/02, 252b/06, 252b/09, 252b/12, 265a/12, 265b/12, 266a/16, 268a/06, 269a/02, 269a/14, 270a/08. Bakınız: eflāṭūn, günlük, lübbān, lüben.

mulūḫīyyā: Ar. Mühliye. Ebegümeci ailesinden bir tür çalı. (*Corchorus olitorius*). 237a/01.

murāniye: Ar. Yabani kızılcık ağacı ve meyvesi. (*Cornus mascula*). 280b/13. Bakınız: hūmü'l-mecūs.

mūrd: Far. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 171a/02, 222a/15, 233a/13, 238a/05, 238b/16, 239a/11, 242b/06. Bakınız: ās, mersīn.

must: Far. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 275a/07. Bakınız: fīlezhirec, ḥużaż, suᶜd-ı hindī.

mürdāsiferem: Far. Yaban mersini, herdembahar, durdabak çiçeği, çoban üzümü. (*Vaccinium myrtillus*). 036a/06, 062a/14, 239a/09.

mürr: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). 022a/06, 022b/03, 023b/03, 024a/10, 028a/08, 028a/14, 031b/04, 032b/03, 033a/07, 033a/08, 033a/15, 033a/16, 036b/17, 038a/09, 039a/16, 039b/02, 039b/12, 039b/15, 040a/13, 041b/11, 042a/06, 043a/05, 043b/17, 044a/11, 045a/01, 045a/02, 046a/04, 046b/03, 047b/10, 048a/06, 050a/01, 052a/02, 054a/08, 055b/05, 056a/08, 056a/14, 056b/07, 056b/15, 057b/03, 057b/09, 058a/07, 058a/08, 058a/16, 058b/01, 058b/10, 059a/13, 068b/01, 070b/17, 071b/16, 074a/06, 074b/05, 075a/05, 080b/08, 081a/03, 081b/16, 082b/13, 083a/14, 084a/09, 084b/15, 085a/13, 086a/13, 087a/02, 089b/03, 104a/16, 104b/01, 119b/11, 123a/17, 127a/14, 127a/15, 127b/11, 128b/09,

138b/10, 141a/10, 141b/10, 152b/03, 153b/11, 160a/09, 170b/08, 170b/16, 194b/01, 197a/01, 200a/01, 201b/16, 202a/05, 202a/15, 202b/05, 206b/11, 207a/02, 208b/05, 209b/03, 210a/01, 210b/06, 211a/01, 212a/05, 212b/05, 212b/16, 214b/04, 215a/09, 215a/16, 221b/17, 222b/05, 222b/10, 224b/02, 224b/11, 225a/15, 228a/10, 228a/15, 228b/01, 228b/03, 232a/16, 233a/15, 235b/15, 236b/05, 238b/09, 239a/10, 240a/12, 243b/15, 246a/07, 246b/07, 250a/12, 251a/17, 251b/06, 255b/13, 256a/17, 258a/02, 260b/13, 261a/09, 261a/14, 262b/11, 268b/05, 269b/08, 270a/02, 278a/01.

müşk: Ar. Güzel kokulu, dikenli bir ot. (*Moschiferus*). 011b/04, 012b/16, 022a/11, 023b/04, 024a/13, 032a/02, 034b/03, 038a/02, 040a/08, 041b/13, 042a/08, 043a/04, 043b/02, 050b/15, 051a/05, 051b/02, 051b/10, 052a/17, 052b/10, 053a/14, 055b/06, 055b/08, 062a/02, 062b/06, 070a/11, 071a/02, 075a/04, 090b/11, 091a/13, 091a/16, 091b/10, 091b/14, 093b/10, 095a/06, 096a/01, 117b/03, 117b/13, 118a/01, 127a/17, 130a/04, 130b/09, 130b/12, 158b/07, 159a/08, 159a/16, 159b/04, 161a/13, 161b/04, 161b/08, 172b/11, 173b/17, 182b/04, 185a/08, 202b/10, 208b/07, 219a/06, 241a/02, 243b/11, 259b/14, 260a/03, 262a/05, 270a/13, 278a/01, 278a/02. Bakınız: misk.

müşk-i ṭarāmşīᶜ: Far.- Ar. Kurt helvası bitkisi. 012b/16, 022a/12, 023b/04, 024a/14, 032a/02, 040a/09, 071a/02, 182b/04, 185a/08, 241a/02, 243b/11, 278a/01. Bakınız: müşk-i ṭarāmuşıᶜ.

müşk-i ṭarāmuşıᶜ: Far.- Ar. Kurt helvası bitkisi. 043a/04, 053a/14. Bakınız: müşk-i ṭarāmşīᶜ.

N

nabḳ: Ar. Sedir ağacı ve yemişi, yaban kirazı. (*Cerasus*). 098a/14, 123b/06.

naᶜnaᶜ: Ar. Nane. (*Mentha*). 087b/09, 093a/02, 116a/06, 117b/16, 150a/03, 150a/08, 150a/09, 164b/06. Bakınız: naᶜnāᶜ, naᶜnā, naᶜne.

naᶜnāᶜ: Ar. Nane. (*Mentha*). 149a/07, 149a/15. Bakınız: naᶜnaᶜ, naᶜnā, naᶜne.

naᶜnā: Ar. Nane. (*Mentha*). 069a/17, 074b/11, 149a/13, 163a/01, 163a/04, 169b/17. Bakınız: naᶜnaᶜ, naᶜnāᶜ, naᶜne.

naᶜne: Ar. Nane. (*Mentha*). 165b/09. Bakınız: naᶜnaᶜ, naᶜnāᶜ, naᶜnā.

nānḫuvah: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 011a/12, 022b/01, 023b/14, 024a/17, 039b/13, 070a/01, 070a/14, 100b/15, 112a/07, 134b/16, 164a/13, 243b/10. Bakınız: anīsūn, nānḫuvāh.

nānḫuvāh: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 043b/14, 047a/14, 051b/01, 052a/03, 058b/09, 068a/10, 073a/07, 073b/14, 074b/08, 077b/11, 078a/06, 094a/10, 095a/12, 096b/03, 097a/11, 097b/06, 098a/04, 118a/14, 118a/16, 129a/06, 132a/05, 132a/11, 136b/05, 141a/09, 157a/05, 162b/13, 182a/01, 184a/02, 185a/15, 187b/07, 192b/02, 194a/17, 194b/11, 196a/15, 198a/10, 247a/07, 254a/08, 266b/02, 269b/14. Bakınız: anīsūn, nānḫuvah.

nār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 131a/02, 193b/04, 206b/07, 269b/15, 275b/16, 278a/02. Bakınız: enār, rummān.

nārçīlī: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). 269a/14. Bakınız: bevvā.

nārdīn: Ar. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). 022b/02, 023b/09, 024a/17, 031b/15, 041b/15, 043a/01, 051b/02, 053a/11, 091a/04, 213a/07, 215b/07, 219b/07, 219b/10, 219b/14, 221b/02, 221b/11, 226b/14, 231b/14, 233a/07, 242a/15, 243a/03. Bakınız: belūn, sādec-i hindī, sünbülü'ṭ-ṭīb.

nārenc: Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 163b/15. Bakınız: durunc, turunc, utruc.

nār-müşk: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). 061b/05, 062a/13, 064b/15, 065a/08, 075b/18, 090a/11, 091b/15, 093b/08, 094a/12, 096b/12, 097b/05, 101a/01, 203a/09. Bakınız: aḳmāᶜ-ı rummān, aḳmāᶜü'r-rummān.

nemām: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). 241b/02, 243b/10. Bakınız: nemmām, sīsenber.

nemmām: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). 217b/10, 219a/07, 225a/09. Bakınız: nemām, sīsenber.

nīlūfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). 094a/04, 108a/07, 125b/03, 148a/01, 148a/05, 150b/02, 150b/04, 150b/05, 150b/06, 208a/07, 208a/12, 211a/12, 216b/04, 221a/09, 241a/11, 241b/06, 241b/16, 264b/07.

nīşū: Far. Kuş üzümü. Küçük taneli, çekirdeksiz üzüm. (*Fructus vitis minutae*). 148a/10, 148b/14, 277a/14. Bakınız: kişmiş.

noḫūd: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 036b/04, 037b/13, 050b/17, 124b/10, 137b/03, 141a/08, 168b/07, 190b/12, 193a/03, 193b/05, 202b/05, 202b/11, 203a/11, 227a/09, 227b/09, 233b/01, 233b/02, 233b/05, 236b/01, 236b/03.

nücme: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). 276a/09. Bakınız: adḫīr, ayruḳ köki, giyāh, s̱īl.

Ö

ökse: Grk. Ökse otu. (*Viscum album*). 280a/08. Bakınız: dıbḳ.

p

panbuḳ: Far. Pamuk. 1. Ebegümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. 157a/14.

pelīd: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). 100a/05. Bakınız: bellūṭ.

persiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 010b/07, 017b/14, 035a/08, 037a/06, 038a/13, 078b/09, 166a/08, 166b/03, 167a/09, 167a/17, 167b/07, 183b/09, 201a/16, 232b/02, 233a/04, 233a/13, 276b/10. Bakınız: bersiyāvşān.

pīḫ-i engüşt: Far. İt tohumu, boz otu, köpek otu. (*Marrubium vulgare*). 022a/09, 114a/09, 114a/15, 114b/03, 227a/10, 275b/06. Bakınız: it toḫmı, ḳanṭāfliyūn.

pīrūze: Far. Kadıağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). 257b/08. Bakınız: bārūzed, bārzed, büberzed, pīrūzed.

pīrūzed: Far. Kadıağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). 257b/07, 252a/08. Bakınız: bārūzed, bārzed, büberzed, pīrūze.

pūdīne: Sns. Yarpuz otu, su nanesi. (*Mentha sylvestris*). 011a/12, 013b/06, 077b/08, 077b/10, 078a/08, 084a/10, 095a/11, 132b/08, 162b/08. Bakınız: būdīne.

R

rāsin: Ar. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). 070a/01, 073a/09, 076a/11, 092b/17, 103a/17, 118a/12, 118b/13, 118b/17, 175a/06, 175a/09, 200a/03, 247a/14. Bakınız: anduz, cenāᶜ.

rāvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). 011a/16, 022a/06, 036a/01, 037a/17, 038b/05, 048a/08, 049a/14, 051a/06, 051a/17, 052a/03, 056a/02, 057b/02, 057b/08, 060a/11, 064a/06,

069a/13, 069b/11, 070a/13, 073a/06, 085b/16, 086a/13, 086b/02, 096b/14, 106a/02, 106b/16, 110a/09, 110a/16, 110b/10, 111a/02, 111b/15, 112a/05, 112b/04, 112b/06, 112b/11, 112b/13, 112b/17, 113a/02, 113a/07, 113a/08, 113a/15, 113a/16, 116a/08, 119b/07, 121b/01, 125a/02, 127b/09, 128a/05, 131b/05, 135b/16, 137a/06, 137a/14, 141a/08, 145a/07, 145a/06, 191b/06, 194a/06, 195a/17, 200b/06, 277a/11. Bakınız: rīvend.

rāziyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 030b/07, 039a/09, 040b/12, 044b/08, 045a/04, 055a/13, 059a/02, 063b/14, 129a/05, 144b/09, 145a/06, 145b/09, 146a/01, 147b/10, 166b/12, 178b/03, 182b/14, 183a/13, 183b/08, 183b/17, 184a/16, 185a/04, 186a/15, 259a/16. Bakınız: rāziyānec.

rāziyānec: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 012b/12, 022b/03, 023b/13, 031b/16, 048a/12, 048a/13, 062a/03, 070a/04, 070b/05, 092a/02, 094b/11, 097b/06, 116a/05, 142a/08, 147b/15, 157a/03, 167b/01, 182b/03, 184a/08, 232b/07. Bakınız: rāziyāne.

reknüb: ?. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 280a/13. Bakınız: būzīdān, ḥuṣyetü'ṣ-ṣaʿleb, rūḳāde, süg.

reyḥ: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 147b/01. Bakınız: reyḥān.

reyḥān: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 133b/14, 135a/05, 247b/07, 275a/11. Bakınız: reyḥ.

rīḫ: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. 147a/04, 279b/11. Bakınız: ṣandal.

rīvāc: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 147a/11, 170a/12, 170a/14, 170a/16, 234a/11.

rīvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). 017a/17, 023b/03, 024a/12, 035b/01, 035a/17, 277b/16. Bakınız: rāvend.

ruḳāᶜ: Grk. Roka. Turpgillerden, yaprakları yenen, kokulu ve otsu bitki. (*Eruca sativa*). 204a/13.

rūḳāde: Grk. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 280a/13. Bakınız: būzīdān, ḥuṣyetü'ṣ-ṣaʿleb, reknüb, süg.

rummān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 255a/02, 263b/09, 279a/09. Bakınız: enār, nār.

rūnās: Far. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 115b/10, 184b/06, 184b/13. Bakınız: boya, el-füvve, füvve, füvvet, rūᶜnās.

rūᶜnās: Far. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 056b/13, 057a/14. Bakınız: boya, el-füvve, füvve, füvvet, rūnās.

S

ṣabır: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (L. *Agave americana*). 011b/15, 012a/14, 013a/16, 048b/04, 051b/13, 052a/01, 057a/03, 082a/17, 082b/12, 083a/09, 084a/07, 085a/02, 086b/12, 087a/07, 087b/03, 087b/15, 088b/08, 089a/09, 088a/17, 088b/11, 089a/07, 089b/12, 114b/16, 156b/07, 156b/13, 165a/03, 165b/07, 178a/13, 179b/11, 180a/10, 180b/07, 181b/13, 182a/03, 182a/06, 182a/08, 182a/10, 182a/15, 186a/01, 186b/02, 186b/06, 186b/12, 186b/17, 187a/13, 187b/09, 188a/05, 188a/11, 189a/01, 189a/06, 189a/16, 189b/09, 190b/14, 192a/01, 192b/14, 194a/15, 194b/07, 194b/15, 195a/11, 195b/09, 196a/03, 196b/04, 196b/11, 199a/17, 200a/11, 202b/17, 208b/05, 214b/04, 218a/04, 218a/17, 219a/12, 219b/13, 221a/16, 221b/08, 222a/07, 222b/03, 223b/17, 224b/11, 225a/17, 228a/03, 238a/01, 238b/01, 238b/05, 238b/17, 240a/12, 243b/15, 258b/06, 258b/13, 259a/08, 259b/03, 260a/14, 260b/05, 262b/11, 277b/02. Bakınız: ṣabr.

ṣabr: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (L. *Agave americana*). 049b/04, 051a/17, 057a/11, 075b/04, 080b/15, 081b/11, 085b/14, 086a/07, 086b/01, 088a/02, 113b/14, 189b/13, 193a/01. Bakınız: ṣabır.

sādec-i hindī: Far. Hint sümbülü. (*Nardustachys jatamansi*). 022b/02, 023b/10, 024a/17, 028a/07, 031b/10, 034b/14, 036b/12, 038a/06, 039b/14, 040a/06, 043a/02, 043a/14, 044b/03, 048a/06, 050b/03, 050b/12, 051a/06, 051b/03, 052a/02, 052a/13, 052b/06, 053a/11, 055a/03, 056b/05, 057a/07, 059a/12, 059b/11, 064b/06, 070a/12, 081b/12, 083a/10, 090b/16, 092a/13, 093b/05, 094a/09, 096b/04, 097b/05, 113b/14, 116a/15, 119a/05, 130b/08, 144a/15, 145b/03, 157a/05, 165a/03, 165b/11, 166b/16, 188a/02, 222a/14, 248a/10, 254a/08, 256b/06, 257a/03, 259a/07, 259b/14, 260a/02, 260a/07, 262a/03, 270a/12, 275a/15, 277a/16. Bakınız: belūn, nārdīn, sünbülü'ṭ-ṭīb.

ṣāfsiyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). 276b/15. Bakınız: ẓiyās.

saḳmūniyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 011a/08, 011b/15, 013b/02, 060b/01, 063a/03, 063a/13, 063b/01, 063b/06, 064a/08, 064a/09, 064a/11, 064a/14, 064a/15, 064b/09, 064b/14, 065a/07, 065a/11, 065b/09, 066a/03, 066a/04, 066a/05, 066a/12, 066b/03, 066b/12, 067a/04, 067a/14, 075b/07, 075b/17, 078a/01, 081b/08, 082a/15, 082b/10, 084a/05, 084b/14, 085a/11, 086a/04, 086b/05, 087a/04, 087a/15, 097b/08, 101b/11, 105a/08, 126b/12, 137a/07, 145b/06, 146a/01, 149b/09, 150a/02, 178b/10, 185b/07, 186a/02, 186a/07, 186b/03, 186b/08, 186b/12, 186b/17, 187a/05, 187a/11, 187b/02, 187b/16, 188a/06, 188a/10, 188b/04, 189a/08, 190b/14, 191b/07, 192a/03, 192a/11, 195a/07, 196a/05, 196a/08, 196a/17, 196b/12, 197a/06, 197a/13, 197b/03, 199a/11, 199b/02, 199b/09, 200a/12, 203a/01, 216a/09, 224b/10, 236a/01, 268a/07, 268b/01, 268b/15, 269a/04, 273a/01. Bakınız: maḥmūde.

şanavber: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). 214b/16, 233a/14, 239b/01, 275b/10. Bakınız: ḫarb dutan, kemāfiṭūs, kemāfīṭūs.

şandal: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. 043a/11, 093b/07, 106a/09, 107b/06, 108a/02, 108a/16, 109a/11, 109a/17, 121b/12, 133a/06, 147a/04, 155b/13, 155b/14, 155b/16, 211a/10, 211b/13, 216b/03, 216b/04, 216b/14, 217a/04, 217a/05, 217a/11, 218b/10, 220b/10, 221a/01, 221a/09, 222a/13, 225a/05, 225b/11, 231a/05, 238a/13, 240a/06, 258a/13, 277a/05. Bakınız: rīḫ.

şarmaşuḳ: T. Sarmaşık. (*Hedera helix*). 232a/13.

sarımsaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 142b/13. Bakınız: ṣarmısaḳ, sīr, s̱ūm.

şarmısaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). Bakınız: sīm, s̱ūm. 142b/14, 177a/09, 177b/01, 274b/15. Bakınız: sarımsaḳ, sīr, s̱ūm.

sāsāliyūs: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 024a/16, 254a/10. Bakınız: encüdān, encüẕān, engijed, engiẕān, engized, engüdān, ḫıltīs̱, ḫılṭīt, ḳaṣnı, keder, sesāliyūn, sesāliyūs.

saʿter: Ar. Güveği otu, sater, kekik. (*Origanum vulgare*). 035a/13, 035a/14, 037a/08, 038a/16, 043a/03, 053a/11, 059b/10, 065b/05, 70a/02, 078a/07, 087b/06, 100b/15, 118a/14, 142b/04, 164a/13, 193b/12, 204b/06, 205a/14, 205b/04, 206a/05, 207b/09,

208b/06, 213a/15, 213b/04, 214a/01, 217b/10, 242a/01, 242a/10, 243b/10, 247a/08, 257a/08, 270a/14.

sefercel: Ar. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 067a/12, 098b/12, 104a/11, 117b/01, 122a/01, 125a/04, 127a/07, 129a/16, 129b/05, 169b/06, 176a/01, 246b/13, 272b/11. Bakınız: ābī, ayva.

sekbīnec: Far. Salatalığa benzer bitki ve bu bitkiden elde edilen bir tür tıbbi zamk. (*Ferula scowitziana*). 012a/05, 023b/14, 024b/06, 032a/11, 035b/10, 061b/14, 062a/10, 065b/17, 066a/01, 066a/04, 066a/05, 071a/03, 078a/10, 080b/04, 080b/17, 081b/15, 082b/03, 082b/13, 083a/14, 084a/09, 084b/01, 084b/16, 127b/01, 188a/04, 188b/03, 188b/10, 188b/16, 189a/06, 189b/01, 191b/14, 192a/12, 192b/10, 193b/11, 193b/14, 194a/13, 194b/09, 195a/04, 195b/08, 195b/15, 195b/17, 196a/02, 196a/07, 196a/13, 197b/10, 200b/02, 209a/12, 223b/17, 224b/15, 241a/01, 247a/11, 263a/14, 263a/15, 265a/12, 265b/12, 266a/17, 268a/06, 269a/07, 269a/13, 277b/01, 277b/10.

serḫes: Far. Kuzgun otu, erkek eğrelti otu. (*Driopteris filixmas*). 193a/13, 199b/15, 200a/06.

sermaḳ: Ar. Koyun sarmaşığı, karapazı. (*Atriplex hastata*). 276a/06. Bakınız: ḳıtıf.

serv: Far. Selvi ağacı. (*Cupressus sempervirens*). 207a/08, 218a/08, 218a/13, 254b/17, 276b/02.

sesāliyūn: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 060a/12. Bakınız: encüdān, encüẕān, engijed, engiẕān, engized, engüdān, ḫıltīṯ, ḫıltṭīt, ḳaṣnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūs.

sesāliyūs: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 022a/14, 031b/07, 039b/02, 056b/16, 057b/04, 070a/03, 073b/15, 076a/10, 076b/08, 097b/13, 104b/04, 131b/11, 196b/13, 224a/13, 266b/02, 275b/13, 277b/13. Bakınız: encüdān, encüẕān, engijed, engiẕān, engized, engüdān, ḫıltīṯ, ḫıltṭīt, ḳaṣnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn.

seẕāb: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). 031a/04, 031b/15, 032a/10, 032a/16, 034b/08, 050a/06, 058a/08, 063a/05, 063a/16, 074a/06, 076b/02, 078a/06, 083b/10, 099a/11, 099a/15, 099b/03, 104a/10, 114a/14, 127b/06, 132a/06, 134a/05, 135a/05, 136b/11, 157a/06, 162b/13, 164a/16, 164b/06, 185a/11, 189b/02, 196a/09, 196b/01, 197b/14, 209a/08, 211b/01, 213a/06, 213a/16, 214a/01, 214b/10, 215a/03, 223a/13, 223b/12,

223b/14, 227b/13, 228a/11, 231b/10, 232a/15, 242a/11, 245a/07, 245a/10, 265b/11, 268a/08, 268a/10, 269a/11, 269b/10, 277b/03.

şıġır ḳuyruġı: T.- T. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 275a/13. Bakınız: āẕeriyūn, baṭbāṭ, ḳātilü'ẕ-ẕeyb, māhīzehre, māhizehrec, māhīzehrec**,** şıġır ḳuyruġı.

sīb: Far. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 094a/01, 098a/14, 154a/15, 162a/09, 222b/11. Bakınız: alma, tuffāḥ.

sibistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). 148b/15. Bakınız: sipistān.

s̱īl: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). 276a/08. Bakınız: adḫīr, ayruḳ köki, giyāh, nücme.

simsim: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 092b/05. Bakınız: künc, küncīd, küncüd, sūsen.

sināmekī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 075b/05. Bakınız: sināmekkī.

sināmekkī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 043a/16, 102a/03, 102a/17, 102b/12, 178a/16, 178b/17, 179b/07, 180a/14, 180b/14, 186a/14. Bakınız: sināmekī.

sipendān: Far. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 038b/14, 078b/11, 079a/02, 134a/16, 188b/01, 203b/13, 265a/12. Bakınız: cırcır, ḥurf.

sipistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). 138a/04, 138a/02, 138b/05, 138b/14, 138b/15, 166a/06, 166b/09, 177b/10, 178a/02, 178a/11, 178b/01, 181a/05, 207b/06, 241b/09, 254a/03, 264b/05, 264b/14, 265b/10, 266a/03. Bakınız: sibistān.

sīr: Far. Sarımsak. (*Allium sativum*). 007a/16. Bakınız: sarımsaḳ, ṣarmısaḳ, s̱ūm.

sīrḫışt: Far. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 178a/06, 178b/08, 226a/08. Bakınız: cāvşīr, cāvuşīr, cünd-i bīdester, şīrḫışt.

sīsenber: Grk. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). 118a/13. Bakınız: nemām, nemmām.

şoġan: T. Soğan. (*Allium*). 199a/03, 226a/04. Bakınız: baṣal.

sögüt: T. Söğüt ağacı. (*Salix caprea*). 035b/05, 041a/14, 147b/01, 211a/11, 217b/17. Bakınız: bīd.

suᶜd-ı hindī: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 032b/05, 034b/10, 037b/04, 038b/08, 041a/06, 048b/08, 049b/04, 059b/09,

060b/01, 061b/06, 062a/13, 062b/04, 078a/15, 091b/16, 092a/12, 093b/08, 094b/07, 095b/02, 095b/15, 096b/14, 097a/15, 100a/12, 103a/17, 130a/02, 131a/08, 136b/13, 163b/11, 164a/16, 181b/16, 219a/16, 220a/02, 220b/12, 222b/08, 224a/05, 225a/08, 228b/10, 240a/13, 242b/06, 255b/02, 258a/13, 275a/07. Bakınız: fîlezhirec, ḥużaż, must.

suḳūlū fenderiyūn: Grk. Altın otu, dalak otu. (*Ceterach officinarum*). 275b/14. Bakınız: usḳulu fenderiyūn.

ṣūm: Ar. Sarımsak. (*Allium sativum*). 177a/06. Bakınız: sarımsaḳ, ṣarmısaḳ, sīr.

summāḳ: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). 055a/14, 068a/06, 068b/10, 125a/01. Bakınız: ṣummāḳ.

ṣummāḳ: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). 030b/14, 068b/08, 098a/12, 098a/13, 098b/01, 098b/10, 098b/15, 099a/06, 108b/08, 118b/08, 119b/13, 120b/02, 121b/12, 125b/13, 129b/02, 131b/16, 133a/03, 133b/04, 134b/09, 136a/07, 147a/11, 148b/05, 153b/09, 190b/07, 193b/03, 202a/12, 205a/10, 206a/13, 206b/09, 206b/14, 220b/07, 225b/01, 225b/16, 255a/02, 256a/08, 256a/13, 256b/01, 257a/04, 257b/01. Bakınız: summāḳ.

ṣūmü'l-berrī: Ar. Yabanî sarımsak. (*Allium xiphopetalum*). 024a/07.

sūrıncān: Far. Eğri kestane, güz çiğdemi. (*Colchicum autumnale*). 011a/08, 012a/09, 013b/04, 031b/12, 032a/10, 045a/15, 045b/07, 065a/15, 065b/01, 086a/09, 136a/13, 136a/15, 184a/03, 184a/06, 184a/07, 184a/12, 184a/15, 184b/01, 184b/06, 184b/10, 184b/14, 188a/13, 188a/15, 189a/11, 192a/02, 192a/09, 194b/02, 194b/07, 196b/03, 230b/07, 230b/14, 267a/10, 269a/08, 275b/12, 277a/17.

sūsen: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 011b/04, 012b/03, 022a/04, 023a/16, 036a/11, 046b/16, 059a/02, 062a/09, 062b/09, 062b/10, 069b/16, 101a/09, 139a/15, 139a/17, 166b/03, 167b/06, 208b/17, 215a/03, 218a/09, 219b/10, 226b/16, 227b/11, 229a/12, 229b/01, 229b/05, 239b/06, 239b/10, 241b/16, 246b/06, 246b/09, 247a/14, 255b/02, 255b/13, 264b/04, 267a/06, 274b/09, 277a/12. Bakınız: künc, küncīd, küncüd, simsim.

südlügen: T. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 280b/15. Bakınız: ferfiyūn, şebrem, yenū[c].

süg: T. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 091a/06, 095b/17, 099a/07, 108b/10, 117b/16, 118b/16, 125b/15, 132b/02, 149a/07, 149b/02, 159a/15, 161a/01, 202a/13,

208b/12, 209b/04, 211b/13, 218a/03, 219a/04, 220b/02, 220b/11, 221a/01, 221a/05, 222a/09, 225b/01, 225b/09, 229a/03, 238a/09, 238b/01, 255b/08, 256b/02, 256b/13, 257a/02, 257a/14, 258a/12, 270a/13. Bakınız: būzīdān, ḥuşyetü'ş-şaʿleb, reknüb, rūḳāde, süg.

sünbül: Far. Sümbül. Zambakgillerden, çiçekleri keskin kokulu, çok yıllık otsu bitki. (*Hycainthus orientalis*). 010b/17, 011a/17, 011b/4, 013a/14, 022a/13, 022b/02, 023b/04, 024a/15, 028a/07, 031b/06, 032b/05, 035a/05, 035a/07, 036b/09, 038a/05, 039b/06, 039b/14, 040a/05, 041a/07, 044a/12, 044b/03, 045a/02, 048a/06, 049a/17, 050a/15, 050b/12, 051a/05, 052a/01, 052a/14, 052b/06, 054a/10, 054b/01, 054b/10, 055b/04, 056a/03, 056a/14, 056b/06, 057a/09, 058b/15, 060a/09, 064b/08, 067b/09, 068a/03, 068a/16, 069a/14, 069b/12, 070a/12, 071b/12, 072a/14, 073a/16, 073b/14, 074b/05, 075a/02, 075a/14, 075b/18, 076a/09, 081a/02, 082a/01, 084a/10, 084b/03, 085a/12, 086a/04, 086a/13, 086b/06, 086b/17, 087a/09, 087b/17, 089a/05, 089a/11, 089b/11, 090b/09, 091a/04, 092a/03, 093a/01, 093b/06, 095a/11, 095b/02, 096b/02, 096b/10, 097a/16, 098a/07, 100a/10, 100b/16, 102b/02, 104a/16, 104b/14, 105a/02, 105a/14, 105a/17, 105b/09, 105b/17, 106a/11, 106b/02, 106b/10, 106b/15, 107a/09, 107a/15, 107b/16, 110a/17, 110b/09, 111a/01, 111a/11, 111b/03, 111b/15, 112a/06, 112b/13, 113b/13, 114b/03, 115a/06, 115a/17, 116a/09, 116a/17, 116b/09, 116b/17, 117a/13, 117b/07, 126a/16, 127a/17, 127b/07, 127b/08, 128a/05, 130a/04, 130a/15, 131b/04, 132b/03, 136b/06, 137a/16, 137b/01, 143b/04, 159a/13, 161a/08, 161b/11, 161b/13, 161b/14, 163b/10, 164a/15, 165a/03, 165b/10, 166b/17, 168b/11, 181b/16, 182b/05, 183a/01, 183a/14, 185b/15, 189a/09, 199a/15, 199b/10, 203a/01, 215a/09, 219a/06, 219a/17, 219b/06, 220a/13, 220a/17, 221a/06, 221a/15, 221b/16, 222b/02, 222b/08, 223a/03, 223a/10, 224a/10, 225b/07, 229a/17, 238b/16, 243a/03, 247a/10, 254a/07, 256a/13, 259b/07, 262a/17, 270a/08. 276b/17, 277a/17.

sünbülü'ṭ-ṭīb: Ar. Hint sünbülü. (*Nardostachys jatamansi*). 043b/17. Bakınız: belūn, nārdīn, sādec-i hindī.

Ş

şāhsefrem: Far. Küçük fesleğen, reyhan. (*Ocimum minimum*). 087b/08. Bakınız: şāhsiferem.

şāhsiferem: Far. Küçük fesleğen, reyhan. (*Ocimum minimum*). 079a/02, 109a/12, 134a/05, 247b/07, 276b/12. Bakınız: şāhsefrem.

şāhtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 084a/02, 089b/05, 102b/12, 103a/01, 145a/15, 156b/04, 178a/11, 178a/16, 179a/09, 179a/16, 180b/14, 184a/14, 185a/02, 197b/05, 200a/15, 277a/15. Bakınız: şāhterec.

şāhterec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 075b/04, 102b/09, 184b/04, 195b/01. Bakınız: şahtere.

şaḳāḳul: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). 174b/12. Bakınız: şaḳāḳūl.

şaḳāḳūl: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). 100b/08, 174b/16, 269a/08. Bakınız: şaḳāḳul.

şaḳāyıḳ: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 235b/14, 247b/12. Bakınız: fāvāniyyā.

şaḳāyıḳ-ı nuᶜmān: Ar. Gelincik çiçeği. (*Papaver rhoeas*). 247b/12.

şalġam: Far. Şalgam. Turpgillerden yumru köklü bir bitki. (*Brassica rapa*). 022a/02, 041b/17, 169a/15, 175b/10.

şancār: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 128a/17, 212a/10, 212b/04, 236b/12, 237b/07. Bakınız: ebū celsā, eşek mārūlı, ḫassü'l-ḥımār.

şaᶜrü'l-ġūl: Ar. Kızıl sarmaşık, şeytan saçı, bostanbozan. (*Cuscutaceae*). 035b/09, 037b/06.

şayṭarac: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen tıbbi bir ilaç. (*Plumbaga zeylanica*). 040b/08, 049a/01, 059b/09, 065b/03, 076b/03, 093b/06, 094a/09, 095b/02, 096b/12, 097b/03, 100b/08, 100b/15, 101a/10, 102a/04, 102a/11, 102b/01, 184a/02, 184b/13, 188b/01, 194a/10, 194b/04, 194b/06, 194b/08, 194b/16, 195a/02, 195a/05, 196a/15, 235b/13, 235b/17, 236a/06, 236a/09, 247a/11.

şebrem: Ar. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 189a/11, 224b/01. Bakınız: ferfiyūn, südlügen, yenūᶜ.

şeftālū: Far. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). 148b/12, 216a/06.

şehd: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 052b/11, 164a/01. Bakınız: şehdānec.

şehdānec: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 037b/15, 073a/06, 073a/09, 085b/11, 122b/09, 123a/16, 209a/15, 229b/02. Bakınız: şehd.

şel-i hindī: Far. Hint ayvası ağacı. (*Cydonia indica*). 277a/16.

şenḫıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). 143b/10, 144a/07. Bakınız: şīnḫıyār.

şepṣ: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 203b/07, 203b/10. Bakınız: dįnārūye, şibiṣ, ṭoraḳ otı, ẕūḳarā.

şevkirān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). 029b/09, 030a/04, 058a/03, 069a/07, 070b/07, 276a/03.

şibiṣ: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 026b/14, 036b/16, 038a/08, 038a/12, 203b/02, 204a/03, 204a/04, 204a/08, 204a/12, 211a/16, 211b/02, 218b/13, 224b/11, 227b/14, 229b/01, 231a/16, 240a/02, 241b/12, 242a/02, 242a/05, 242a/09, 244b/10, 244b/12, 254a/09, 265b/11, 266a/04, 266b/03. Bakınız: dįnārūye, şepṣ, ṭoraḳ otı, ẕūḳarā.

şīḫ: Far. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). 036a/09, 048a/09, 166b/15, 199b/17, 200a/09, 211a/14, 232b/03, 242a/10, 243b/10, 257a/09, 262a/05, 275a/06, 276a/14. Bakınız: dermine, dirmene, eflūn.

şīnḫıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). 108a/08, 122b/17. Bakınız: şenḫıyār.

şīrḫışt: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 63b/17, 177b/15. Bakınız: cāvşīr, cāvuşīr, cünd-i bīdester, sīrḫışt.

şukāʿī: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 180a/16, 183a/15. Bakınız: güneyik, hindibā, kāsnī.

şūnīz: Far. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 034b/17, 037a/07, 037b/08, 038a/16, 048b/07, 049b/06, 059b/10, 061b/02, 062b/09, 076a/17, 078a/07, 095a/12, 139b/01, 142b/02, 193b/12, 205b/16, 206a/06, 208b/15, 212a/03, 213a/13, 213b/16, 224b/12, 229b/03, 235b/14, 243b/05, 243b/06, 247a/16. Bakınız: kerinc.

T

tarẖūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). 147a/13.

temür hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 060b/05, 148a/11, 156b/05, 163a/02, 177b/11, 178a/01, 181b/03, 181b/06, 185a/02.

tere: Far. Tere. Turpgiller familyasından, yaprakları tüketilen bir bitki. (*Lepidium sativum*). 164b/11, 240a/06.

ṭoraḳ otı: T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 168a/15, 168a/16, 276b/08, 278a/01. Bakınız: dı̱nārūye, şeps̱, şibis̱, ẕūḳarā.

tūder: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). 092b/06, 100b/09. Bakınız: tūderī.

tūderī: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). 168a/15, 168a/16, 276b/08, 278a/01. Bakınız: tūder.

tuffāḥ: Ar. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 117b/01, 127a/06, 154a/08, 170a/03, 170a/04, 176a/07. Bakınız: alma, sīb.

ṭuḥleb: Ar. Su yosunu. (*Lemna minor*). 222b/15.

turb: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 010a/09, 124b/09, 167b/07, 203b/05, 203b/08, 203b/16, 204a/01, 204a/12, 216a/07, 235a/02, 235a/04, 235a/09, 235b/17, 236a/04, 236a/13, 236a/17, 237b/10, 267a/08.

turunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 036a/13, 041b/11, 076a/01, 087b/09, 090a/09, 091b/07, 094a/05, 097a/05, 130a/09, 133a/07, 137b/05, 147a/10, 148a/10, 148b/04, 149a/17, 151b/01, 151b/04, 160a/17, 160b/02, 160b/10, 163b/15, 172a/06, 172a/08, 172b/01, 172b/02, 172b/05, 172b/07, 172b/09, 173b/10, 174b/02, 174b/14, 187b/10, 242a/10, 243b/10, 264b/07. Bakınız: durunc, narenç, utruc.

tūt: Far. Dut. (*Morus*). 147a/11, 170b/02, 170b/03, 206b/16.

ṭuyūsā: Grk. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 275b/08. Bakınız: ẖarbaḳ, ḥarbaḳ, ḳātilü'l-ekleb.

türbüd: Far. Türbit otu. (*Conculvulus turpethum*). 012a/03, 012a/07, 013b/08, 018a/14, 045b/03, 045b/10, 048b/11, 059b/12, 060a/17, 061a/04, 063b/02, 063b/05, 064a/02, 064b/09, 064b/16, 065a/07, 065b/08, 066b/12, 067a/05, 067a/15, 075b/06, 075b/11, 076a/02, 077a/04, 077b/17, 078b/01, 092a/15, 097b/07, 101a/10, 101b/11, 102a/03,

102b/01, 103a/14, 103b/07, 126b/11, 135b/03, 145b/16, 146a/07, 149b/05, 149b/06, 149b/15, 158a/02, 158a/03, 178b/10, 180a/02, 180b/03, 184a/07, 184a/14, 184b/09, 185b/09, 186a/08, 186b/07, 186b/13, 187a/06, 187b/02, 187b/15, 188a/05, 188a/17, 189a/01, 189b/15, 190a/04, 190b/03, 190b/16, 191a/01, 191a/03, 191b/01, 191b/05, 191b/13, 192a/01, 192a/09, 192b/09, 193a/02, 193a/14, 194b/07, 195b/13, 196a/04, 196a/17, 197a/01, 199a/08, 199b/02, 200a/01, 200a/05, 203a/01, 203b/12, 208b/16, 212b/09, 224b/10, 268a/07, 268b/01.

türmüs: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 030a/08, 030a/09, 030a/13, 030a/16, 057b/10, 103a/15, 127a/16, 127b/05, 193a/14, 199b/17, 223a/10, 233b/06, 235b/01, 236a/04.

U

ʿūd: Ar. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). 011a/11, 011b/05, 013b/06, 024b/09, 027b/13, 028a/11, 031b/07, 032a/12, 034b/12, 036a/13, 036b/14, 037b/08, 041b/14, 042a/07, 043b/03, 047b/07, 047b/11, 051a/09, 060a/14, 062b/06, 067a/05, 070a/16, 076a/09, 076b/13, 085b/17, 086a/11, 086b/05, 086b/14, 088a/01, 088a/16, 089a/04, 089a/10, 089b/10, 090a/09, 090b/16, 091a/10, 091a/03, 091b/01, 091b/14, 092a/14, 092b/16, 093b/09, 095b/17, 098b/17, 100a/12, 106b/03, 106b/15, 107b/16, 115b/01, 117a/09, 117a/13, 117b/05, 117b/06, 130a/12, 130a/16, 130b/03, 132b/01, 132b/07, 149a/07, 149a/09, 149b/01, 158b/13, 159a/14, 160b/12, 161a/05, 161a/07, 162a/15, 163b/10, 183a/03, 185a/13, 212a/02, 219a/04, 221a/02, 221a/17, 221b/17, 222a/08, 225a/10, 239a/10, 256b/13, 257a/04, 258a/12, 277b/04, 279b/11.

ʿūdü'l-ḳahr: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). 277b/06. Bakınız: ʿāḳırḳarḥā.

ʿuleyḳ: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). 255a/17. Bakınız: leblāb.

ʿulik-i rūmī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 193b/13. Bakınız: kiye, kiyye, maṣṭakī.

ʿunnāb: Ar. Hünnap, kızıliğde, üvez ağacı ve meyvesi. (*Sorbus aucuparis*). 102b/17, 138a/11, 138b/04, 138b/16, 147a/14, 148a/13, 149b/13, 166a/06, 166b/09, 177b/10, 178a/02, 178a/17, 179a/10, 181b/07, 207b/06, 264b/15, 265b/10, 266a/02.

ʿunṣıl: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 117a/01. Bakınız: aṭa ṣoğanı, esḳīl, başal-ı fār, ʿunṣul.

ʿunṣul: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 157a/07, 217b/07, 274b/06. Bakınız: aṭa ṣoġanı, esḳīl, baṣal-ı fār, ʿunṣıl.

uruz otı: ?- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 275a/03. Bakınız: ābrūn, ḥayy-i ʿ ālem, ḥayyü'l- ʿālem, lisānü'l-ḥamel.

usḳulu fenderiyūn: ?. Altın otu, dalak otu. (*Ceterach officinarum*). 114b/09, 117a/05, 183b/10. Bakınız: suḳūlū fenderiyūn.

usḳūrdiyūn: Grk. Yaban sarımsağı. (*Teucrium scordioides*). 022a/03, 023b/01, 031b/12, 044a/01, 044a/14, 044b/16, 069b/17, 081b/09, 083a/06, 086b/06, 086b/13, 274b/14.

usḳuṭūrī: Grk. Sabır otunun bir türü. 049b/05, 051a/17, 057a/11, 080b/15, 081b/11, 085b/14, 086a/07, 086b/01, 088a/02, 113b/14, 189b/13, 193a/01.

usṭūḫudūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). 012a/14, 022a/10, 023b/06, 024a/13, 031b/07, 032a/11, 044b/17, 074a/14, 075b/11, 076b/09, 077a/03, 080a/11, 080b/08, 082a/02, 082a/08, 083b/01, 084a/04, 084a/17, 085a/11, 089a/06, 102b/01, 178b/15, 179b/08, 180a/01, 187a/06, 193a/08, 199b/01, 276a/16, 278a/16. Bakınız: bürüklü.

uşaḳ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 011b/13, 032a/10, 045a/03, 061b/03, 081b/09, 082a/14, 082b/09, 083a/05, 084a/08, 084b/14, 085a/13, 114a/08, 114a/11, 114a/16, 115a/08, 116b/09, 116b/10, 117a/01, 117a/01, 127b/13, 188b/16, 189a/05, 189b/02, 196a/13, 210a/14, 219b/04, 219b/08, 220a/07, 221b/08, 223a/08, 223b/13, 223b/17, 224b/14, 226b/13, 230a/07, 231a/15, 235b/01, 247a/12, 250a/10, 251a/06, 251a/08, 251a/14, 251b/01, 252a/03, 252a/05, 253a/06, 253a/10, 261a/01, 261a/02, 264a/10, 266a/16, 268a/05, 269a/08, 277b/01.

uşnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 034b/07, 037a/09, 038a/17, 228a/03, 236b/11. Bakınız: Bakınız: çoġan, kündūs, kündüs.

ūşne: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mescus aboreus*). 034b/07, 037a/10, 038b/01, 052a/14, 052b/08, 062b/05, 090b/07, 096b/14, 114a/14, 130b/10, 163b/11, 223b/08, 245b/11, 245b/12, 259a/02, 278b/12. Bakınız: yoşun.

utruc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 091b/05, 258a/11. Bakınız: durunc, narenç, turunc.

Ü

üştürġāz: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). 276b/04.

üzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 275b/01, 277b/09. Bakınız: hezārsifend/ hezār-ı sifend, hezārsipend/ hezar-ı sipend, ḥurmel.

üzüm: T. Üzüm. (*Vitis*). 028a/01, 032b/02, 040b/13, 040b/16, 040b/17, 056a/16, 057a/01, 059a/14, 068a/12, 071b/11, 072a/02, 080a/10, 097a/09, 098b/05, 102b/14, 113a/13, 134a/11, 138a/03, 138a/05, 138b/17, 140b/08, 141a/04, 147b/09, 148a/15, 148b/11, 148b/13, 148b/14, 153a/16, 153b/08, 159b/06, 160a/12, 163b/17, 169a/11, 174a/16, 178b/01, 178b/17, 190a/16, 202a/12, 225a/12, 227a/09, 227a/14, 231b/11. Bakınız: meviyiz.

V

vecc: Ar. Eğir otu. Sulak yerlerde biten zehirli bir ot. (*Acorus calamus*). 022b/04, 024b/04, 032a/01, 041b/15, 043a/02, 043b/10, 044a/06, 047b/11, 060a/15, 062a/10, 073a/06, 076b/01, 078a/08, 085b/15, 086b/03, 086b/15, 087a/08, 087b/05, 092a/03, 100b/16, 124b/04, 131a/11, 135a/11, 185a/13, 194b/04, 194b/08, 206a/07, 263b/16, 263b/17, 276a/16, 277a/05. Bakınız: ḳaṣabü’z̲-z̲erīre.

verd: Ar. Gül. (*Rosaceae*). 024a/07, 045a/04, 049b/06, 091a/10, 095b/15, 105a/01, 105a/05, 105a/07, 105b/09, 109b/17, 115b/04, 117a/16, 125b/07, 128a/04, 129a/12, 133a/02, 180b/16, 181b/09, 184a/16, 186b/04, 190a/05, 207b/08, 219a/05, 220a/12, 221a/01, 239a/04, 255a/14, 225a/17, 267b/01, 271b/05. Bakınız: gül.

Y

yarpuz: T. Yarpuz. Nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 022a/09, 036a/15, 229b/03.

yāsemīn: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). 230a/02, 232a/03, 267a/06.

yavşan: T. Yavşan. 20 kadar türü bulunan tıbbi bir çeşit ota verilen genel ad. (*Artemisia*). 280a/09.

yebrūc: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 278a/05, 280b/15. Bakınız: ᶜabdü's-selām, luffāḥ.

yekban: Far.- Ar. Sultanisöğüt, sorkun ağacı. (*Salix caprea*). 275a/11. Bakınız: behrāmec.

yelġun: T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 212a/03. Bakınız: gezmāzec, gezmāzū.

yenbūt: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). 275b/09, 278a/04. Bakınız: ḫarnūb-ı nebṭī.

yeneme: ?. Kılıç otu, bataklık suseni. (*Iridaceae*). 280b/16. Bakınız: aḳça ot.

yenūᶜ: Ar. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 280b/14. Bakınız: ferfiyūn, südlügen, şebrem.

yeraᶜraᶜ: Ar. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 280b/13. Bakınız: ḳarġu ḳamış.

yetūᶜ: Ar. Sütleğengillere verilen ortak isim. (*Euphorbiaceae*). 278a/05.

yoşun: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mescus aboreus*). 278b/12. Bakınız: ūşne.

Z

zaᶜfirān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). 010b/08, 011a/16, 011b/04, 016a/05, 022a/06, 023b/03, 024a/10, 027b/16, 028a/13, 028b/01, 031b/04, 032b/07, 033a/09, 034b/04, 036b/10, 038a/04, 039b/07, 039b/15, 040a/04, 041a/08, 041b/15, 043a/06, 043b/01, 044b/04, 045a/01, 046a/05, 046a/11, 046b/04, 047a/14, 047b/11, 048a/07, 049a/17, 049b/16, 050a/05, 051a/07, 051b/01, 051b/09, 052a/03, 054a/08, 054b/01, 054b/09, 055a/02, 055b/03, 056a/01, 056a/14, 056b/12, 057a/13, 058a/09, 058a/17, 058b/14, 059a/11, 062a/13, 062b/05, 064b/08, 066a/14, 067b/09, 068a/02, 068b/02, 069a/14, 069b/12, 070a/14, 070b/09, 071b/12, 072a/11, 073a/16, 075a/02, 075a/14, 077a/13, 080b/08, 081a/02, 081b/14, 082b/02, 082b/15, 083a/12, 084a/07, 084b/03, 085a/13, 086a/09, 086b/03, 087a/08, 088a/01, 088a/10, 088a/12, 089a/06, 089a/13, 089b/05, 089b/11, 090a/14, 090b/08, 091a/01, 091b/02, 092a/11, 093a/16, 094a/03, 098b/11, 100a/11, 104b/01, 106a/02, 106b/15, 107a/09, 108a/08, 108a/16, 109a/01, 109a/13, 110a/17, 110b/09, 111a/02, 111a/13, 111b/05, 111b/14, 113a/04, 114b/17, 115a/06, 116a/09, 119a/08, 120b/06, 123a/13, 125a/14, 125b/01, 127b/10, 135b/17, 137a/15, 137b/01, 138b/10, 141a/10, 141b/05, 141b/10, 144b/16, 147b/13, 150a/02, 152b/03,

153b/10, 153b/17, 156a/03, 156b/01, 158b/04, 158b/13, 159a/15, 159b/16, 160b/17, 165b/07, 168b/13, 170a/17, 170b/08, 170b/16, 172b/10, 174a/01, 177a/14, 185b/16, 186b/02, 186b/09, 188a/03, 188a/11, 189a/09, 191b/15, 194b/01, 195a/17, 196b/01, 197b/08, 199a/17, 201b/02, 202b/05, 203a/02, 206b/12, 208a/10, 208b/05, 212a/06, 213b/13, 215a/08, 215a/16, 216b/06, 218a/04, 221a/03, 221a/10, 221b/01, 221b/06, 222a/09, 222a/17, 222b/09, 225b/09, 225b/15, 226a/12, 226b/15, 227a/06, 228a/17, 229a/07, 229a/08, 230a/07, 231a/05, 238a/09, 238a/15, 238b/01, 239a/03, 240a/06, 240a/13, 246a/06, 248a/12, 254a/16, 255b/03, 258a/04, 259a/09, 259b/09, 259b/14, 260a/03, 260b/07, 260b/13, 261a/06, 262a/02, 262a/17, 263a/05, 263b/08, 267b/02, 268b/07, 268b/12, 270a/13. Bakınız: ḫāye, zerde-i ḫāye.

zanbaḳ: Ar. Zambak. Güzel ve iri çiçekli bitki. (*Lilium*). 208b/13, 239a/11.

zehre-i gāv: Far. İnek çiçeği. (*Woodfordia floribundia*). 243b/16, 269a/03.

zencebil: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). 046b/05, 048b/04, 048b/10, 049b/01, 050a/15, 061b/03, 063a/10, 064b/06, 064b/14, 065a/08, 065b/08, 066b/11, 067a/06, 067b/07, 071a/16, 073a/06, 076a/17. Bakınız: zencebīl.

zencebīl: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). 013b/11, 022a/06, 023b/07, 024a/11, 031b/05, 035a/03, 036b/15, 038a/08, 040b/07, 042b/14, 045a/17, 045b/11, 050b/14, 052a/16, 052b/08, 053a/05, 056b/10, 057a/12, 059b/07, 063a/16, 075a/14, 076a/10, 077a/13, 077b/11, 081a/03, 082a/01, 083a/17, 087b/05, 090b/07, 090b/16, 091a/17, 091b/09, 092a/01, 092a/10, 093a/02, 093a/11, 093a/13, 093b/04, 094a/11, 095a/04, 095b/02, 095b/12, 096a/17, 096b/15, 097a/16, 097b/04, 098a/03, 099a/12, 099a/16, 099b/03, 099b/11, 100a/11, 101a/10, 101b/13, 103b/07, 130b/10, 131a/03, 135a/10, 136b/05, 141b/15, 157a/02, 158b/01, 158b/15, 159a/05, 168a/16, 174a/05, 174b/11, 177a/13, 188b/01, 191a/03, 191b/07, 194a/17, 194b/10, 196a/14, 203a/08, 204b/05, 205a/15, 205b/16, 213a/10, 224b/12, 245a/02, 247a/15, 256b/11, 257a/12, 259a/14, 269a/08. Bakınız: zencebil

zerārīc: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 030a/05, 240b/13. Bakınız: emberbārīs, emīrbārīs, emrūsiyā, zirişk.

zerdālū: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). 048b/12, 209a/04, 226a/03, 226b/09, 234a/10, 234a/12, 248b/06.

zerde-i ḫāye: Far. Safran. (*Crocus sativus*). 230b/07. Bakınız: ḫāye, zaᶜfirān.

zerdeçūb: Far. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). 234b/03, 249a/14, 251b/14, 253b/12. Bakınız: zerdeçūbe.

zerdeçūbe: Far. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). 040b/10. Bakınız: zerdeçūb.

zerneb: Ar. Çekirgeayağı bitkisi. Turunç gibi güzel kokulu bir ot. (*Taxus baccata*). 034b/16, 035b/15, 036b/08, 038a/03, 041a/07, 091b/16, 092a/12.

zernebād: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). 035a/02, 036b/10, 042b/16, 043a/15, 052b/03, 053a/08. Bakınız: zurunbād, zurunbāt.

zeyt: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 018b/07, 209a/13, 214b/10, 220a/14, 230a/09, 230b/01, 232b/08, 232b/15, 233a/16, 234a/08, 234b/16, 235a/16, 241a/03, 243b/02, 247b/15, 248a/12, 249b/02, 249b/14, 250a/13, 250b/03, 250b/05, 250b/11, 250b/14, 251a/03, 251a/09, 251b/03, 251b/08, 251b/16, 252a/05, 252a/16, 252b/05, 252b/11, 252b/13, 253a/09, 253a/11, 253a/15, 265b/02. Bakınız: zeytūn.

zeytūn: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 255a/17, 274b/07. Bakınız: zeyt.

zirāvend-i müdaḫrec: Ar. Yuvarlak ziravend. (*Aristolochia rotunda*). 022b/12, 024b/07, 033a/11, 033a/12, 035b/03, 037a/17, 040b/08, 040b/09, 056b/11, 057a/10, 060a/13, 062a/04, 069b/17, 076b/02, 076b/10, 078b/12, 080b/06, 081a/01, 081b/17, 084a/11, 084b/02, 084b/16, 131b/11, 142b/03, 166a/11, 166b/11, 194a/14. Bakınız: zirāvend-i müdevver.

zirāvend-i müdevver: Ar.- Far. Yuvarlak ziravend. (*Aristolochia rotunda*). 130a/03. Bakınız: zirāvend-i müdaḫrec.

zirāvend-i ṭavīl: Ar. Boru elması. (*Aristolochia longa*). 022b/11, 023b/15, 024b/09, 033a/07, 033a/11, 033a/15, 035b/02, 043b/12, 044a/11, 049a/14, 057a/04, 057b/01, 058b/01, 058b/11, 060a/13, 062a/04, 073b/16, 074b/07, 082b/04, 082b/16, 083a/15, 087a/09, 096b/13, 112a/17, 114a/09, 114a/14, 115a/08, 115b/14, 213b/04, 233b/11, 234a/01, 234a/05, 234b/02, 235a/01, 235a/06, 254a/09, 257a/10.

zīre: Far. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 011a/12, 030b/10, 043a/03, 047b/05, 078a/06, 098a/04, 118a/16, 136a/15, 136b/13, 139b/13, 162b/07, 164a/13, 164b/05, 182a/01, 187b/08, 193b/13, 194a/17, 226a/07, 242a/01, 277a/08. Bakınız: kemmūn.

zīrī: ?. Dağ soğanı, yaban soğanı. (*Muscari comosum*). 275a/08. Bakınız: bulbūs.

zirişk: Ar. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*).

011a/17, 068b/15, 093b/14, 106b/15, 109a/10, 110a/05, 110a/07, 110a/12, 110a/14, 110b/04, 110b/06, 110b/13, 110b/16, 111a/08, 111a/09, 111a/17, 111b/02, 111b/10, 111b/12, 112b/01, 131b/04, 131b/16, 132b/01, 132b/08, 133a/04, 137a/13, 145a/01, 148b/06, 151a/10, 151a/12. Bakınız: emberbārīs, emīrbārīs, emrūsiyā, zerārīc.

zūfā: Ar. Çördükotu, zufa otu. (*Hyssopus officinalis*). 012b/03, 305a/12, 037b/01, 038a/16, 043a/03, 043b/11, 044a/08, 053a/12, 056b/08, 057a/08, 072b/02, 078b/09, 078b/14, 082a/07, 139a/12, 139a/14, 140b/05, 141b/02, 141b/08, 166a/10, 166a/16, 166b/02, 166b/08, 166b/15, 167a/06, 167a/10, 167a/13, 167b/01, 167b/05, 167b/06, 204b/06, 205a/15, 206a/08, 214b/17, 217b/11, 221b/10, 230a/06.

zūferā: Ar. Çörtük. (*Echinophora tenuifolia*). 024b/05.

ẕūḳarā: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 275b/02. Bakınız: diṉārūye, şepṣ, şibiṣ, ṭoraḳ otı.

zūle: ?. Girit sümbülü, büyük kedi otu. (*Valeriana dioscorides*). 276a/01.

zurunbād: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). 040a/11, 040b/09, 041b/12, 049a/15, 049b/13, 050b/09, 051b/11, 052a/10, 055b/05, 075a/04, 077a/11, 079a/09, 091b/16, 092a/12, 129b/14, 134a/04, 197b/11, 247a/17. Bakınız: zernebād, zurunbāt.

zurunbāt: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). 135a/05, 135a/11, 269a/10. Bakınız: zernebād, zurunbād.

zuᶜrūr: Ar. Yabani erik ağacı, dağ yemişi. (*Purunus Domestica*). 148b/06.

1.3. *TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀᶜA*

A

ᶜabher: Ar. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 036a/11

afsentin: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (Artemisia). 026a/14. Bakınız: afsentīn, evren yavşanı.

afsentīn: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (Artemisia). 003b/12, 004a/03, 004a/12, 005b/02, 014b/19, 015a/01, 015a/03, 015a/04, 015a/05, 015a/08, 018b/04, 020b/19, 021a/16, 028b/09, 038a/16, 046a/02. Bakınız: afsentin, evren yavşanı.

aġaç sarmaşığı: T.- T. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). 012b/09, 015a/11. Bakınız: leblāb.

aġu aġacı: T.- T. Zakkum ağacı. (*Nerium oleander*). 048b/04, 051a/15, 051b/01, 051b/09. Bakınız: dıflī.

aḳākıyā: Grk. Akasya ağacı. (Acacia). 005a/18.

ʿāḳırḳarḥā: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). 046a/19, 048b/02, 048b/11, 049a/02, 049b/02. Bakınız: tarḫūn, ṭarḫūn.

alma: T. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 005a/10, 005a/11, 005a/15, 005a/16, 005b/08, 015b/15, 024a/01, 029b/02, 029b/03, 029b/07, 029b/08, 030a/06, 030a/18, 030b/15, 032a/15, 034a/05, 034a/08, 44b/02.

anīsūn: Grk. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 019a/11, 020a/17, 020b/06, 020b/15, 024b/04, 026a/02, 026a/13, 046a/18, 048b/14. Bakınız: nānḫuvāh.

arba: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 004a/04. Bakınız: arpa.

arduç: T. Ardıç. Servigillerden, güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak da kullanılan bir ağaç. (*Juniperus*). 049a/05. Bakınız: ḥużuż.

armūd: Far. Armut ağacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). 005a/10, 030b/02, 030b/15, 032a/15, 44a/17, 044b/02.

arpa: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 003b/11, 004a/08, 004b/08, 004b/10, 005a/10, 006a/01, 007a/08, 009b/14, 009b/17, 009b/18, 012b/12, 013a/03, 013a/04, 013a/06, 013a/08, 013a/09, 013a/10, 013a/11, 013a/12, 013b/08, 013b/10, 014b/02, 014b/10, 015b/12, 016a/12, 016a/18, 020a/09, 020a/11, 020a/13, 020a/14, 022a/19, 022b/02, 022b/16, 023a/03, 025b/12, 027b/09, 027b/13, 027b/18, 027b/19, 028b/15, 028b/17, 029a/12, 029a/16, 029b/03, 031a/01, 031a/01, 032a/16, 032b/13, 032b/15, 033a/04, 033b/02, 034b/05, 035a/10, 036a/04, 037b/04, 040a/02, 040b/15, 041a/01, 043b/07, 044a/14, 044b/01, 047b/01. Bakınız: arba.

ās: Ar. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 032b/03, 033b/04, 047a/12. Bakınız: mersin.

ʿaṣā'r-rāʿī: Ar. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. Çobandeğneği, kuşekmeği de denir. (*Polygonum aviculare*). 037a/17. Bakınız: çoban aġacı.

asārūn: Grk. Kedi otu, asaron. (*Asarum europaeum*). 019a/06, 021b/03.

ʿaṣfur: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 018a/02, 048b/17. Bakınız: ʿaṣfūr, ḳurṭum.

ᶜaşfūr: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 021b/10, 038a/04, 046b/13. Bakınız: ᶜaşfur, ḳurṭum.

ayva: T. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 005a/16, 005b/08, 022b/04, 024a/01, 028a/01, 028b/03, 028a/07, 029a/17, 029b/02, 029b/03, 029b/06, 029a/17, 030a/06, 030a/07, 030a/18, 031a/14, 032a/03, 032a/07, 032a/12, 032a/15, 032a/17, 032a/19, 032b/03, 033b/16, 034a/08, 044a/16, 044a/17, 044b/02, 044b/10.

B

bābad: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 021b/13, 027a/18. Bakınız: bābād, bābadda, bābadyā.

bābād: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 046a/11. Bakınız: bābad, bābadda, bābadyā.

bābadda: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 002b/14, 003a/09, 026a/19, 026b/01, 048a/14. Bakınız: bābad, bābād, bābadyā.

bābadyā: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 028b/17, 032b/15, 035b/12. Bakınız: bābad, bābād, bābadda.

bādām: Far. Badem ağacı ve yemişi. (*Amygdalus communis*). 023b/02. Bakınız: bāz̲ām, bāz̲em, levz.

baġ sarmaşığı: Far.- T. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsaçı olarak da bilinir. (*Cuscuta* epithymum).030a/07. Bakınız: diken sarmaşığı, ükşūs̲.

baḳam: Ar. Bakam ağacı, kızıl ağaç. (*Caesalpinia echinata*). 048b/16.

baḳıllā: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki (*Vicia faba*). 004a/09, 004b/15, 027b/11, 028a/03, 040b/14, 048b/09, 048b/14, 049a/19, 049b/12, 050a/01, 050a/18, 050b/01. Bakınız: baḳla, baḳıllī.

baḳıllī: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 046a/12. Bakınız: baḳıllā, baḳla.

baḳla: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 004b/07, 004b/12, 006b/01, 012b/17, 013a/13, 013b/07, 022a/11, 022b/11, 023b/12, 023b/14, 025a/19, 027b/06, 032a/04, 032a/11, 033a/04, 033b/06, 035a/08, 035b/07, 037a/01, 037b/01, 040a/01, 041a/01. Bakınız: baḳıllā, baḳıllī.

bālādur: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). 048b/19. Bakınız: belādur.

baldırı ḳara: T.- T. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 035b/12. Bakınız: ḳara baldurlu, kesfere.

bāẕām: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). 023a/19, 028a/02, 028a/04, 028a/05, 029a/15, 031a/06, 031a/06, 031b/11, 031b/19, 032a/04, 033a/06, 033a/08, 043b/12, 044a/07, 044b/16, 045b/15, 045b/16, 045b/17, 045b/19, 048b/13, 051b/12. Bakınız: bādām, bāẕem, levz.

bāẕared: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). 039a/05. Bakınız: bāẕaverd.

bāẕaverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). 021a/01. Bakınız: bāẕared.

bāẕem: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). 004b/08, 004b/10, 004b/11, 016a/18, 17a/18, 022b/18, 031a/16. Bakınız: bādām, bāẕām, levz.

belādur: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). 043a/10, 049a/02. Bakınız: bālādur.

benc: Ar. Bengelik otu, ban otu denilen uyku verici ve gözbebeğini açan bir ot. (*Hyoscyamus niger*). 043a/04.

benefşe: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 002b/14, 002b/15, 003a/18, 004b/16, 005a/02, 006a/01, 006a/14, 007a/07, 007a/08, 007a/08, 009b/12, 010a/14, 010a/19, 012a/06, 012b/12, 013a/03, 015a/12, 015a/13, 022a/18, 023a/09, 023a/12, 023b/15, 023b/15, 024a/09, 024b/03, 024b/08, 028a/01, 028a/12, 028a/13, 028b/15, 028b/16, 028b/17, 029a/07, 029a/09, 029a/14, 033a/18, 031b/01, 031b/03, 031b/13, 032b/12, 032b/14, 032b/19, 033a/18, 034a/04, 035b/16, 036a/04, 038b/10, 046a/10, 047a/19.

besfāc: Ar. Bespaye, kayaeğreltisi. Şifalı bir kök olarak da bilinir. (*Polypodium vulgare*). 018b/18. Bakınız: besfāyic.

besfāyic: Ar. Bespaye, kayaeğreltisi. Şifalı bir kök olarak da bilinir. (*Polypodium vulgare*). 015a/11, 018b/05, 038b/19, 039b/12, b. 046b/10. Bakınız: besfāc.

buġday: T. Buğday. (Triticum). 002b/18, 004b/10, 005a/08, 016a/18, 022b/16, 031a/05, 035a/10, 035b/19, 044a/11, 045b/16.

busṭī: ?. Bir tür erik. "busṭī erügi". 033a/18.

C

cāvaşīr: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 039a/12. Bakınız: cenẕ-i bādester, cenẕ-i bāẕestur, ḳunduz ṭaşaḳı.

cenẕ-i bādester: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 043a/10. Bakınız: cāvaşīr, cenẕ-i bāẕestur, ḳunduz ṭaşaḳı.

cenẕ-i bāẕestur: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 027b/01. Bakınız: cāvaşīr, cenẕ-i bādester, ḳunduz ṭaşaḳı.

cercīr: Ar. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 046a/02. Bakınız: şāhter, şāhterā, şāhtere, şāhterec.

cevz-i buvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 048a/07.

cevz-i cendūm: Ar. Mangostan. (*Garcinia mangostana*). 049a/05.

cırcır: T. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 048b/10. Bakınız: kerdeme.

cülcülān: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 051b/12. Bakınız: sīsam, sumsum, sūsān, süsen.

cülnār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). 037b/15.

Ç

çam: T. Çam ağacı. İğne yapraklı, kozalaklı, reçineli ağaç. (*Pinus*). 047a/15.

çelelmük: ?. Çitlembik. Yaklaşık 60-70 türü olan, her yıl yaprak döken bir ağaç cinsidir. (*Celtis*). 050a/09. Bakınız: çetlemük.

çetlemük: ?. Çitlembik. Yaklaşık 60-70 türü olan, her yıl yaprak döken bir ağaç cinsidir. (*Celtis*). 021b/10, 050a/13. Bakınız: çelelmük.

çoban aġacı: Far.- T. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. Çobandeğneği, kuşekmeği de denir. (*Polygonum aviculare*). 005b/01, 037a/18. Bakınız: ʿaṣā'r-rāʿī.

çoġan: T. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 004a/09, 051a/19. Bakınız: kündüs.

çörek otı: T.- T. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 048a/14, 048b/01, 048b/11, 049a/04. Bakınız: şūnīz.

D

dārcinī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 017b/11, 021a/01. Bakınız: dārçīnī, dārṣīnī.

dārçīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 020a/16, 020a/19, 026a/01, 034a/06. Bakınız: dārcinī, dārṣīnī.

dār-ı fulful: Far. Başbiberi, uzun biber, uzun taneli baharat. Tarçın tohumu da denir. (*Piper longum*). 019a/05, 046a/18, 048a/05.

dārṣīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 006a/05, 046a/18, 048a/05, 048a/06. Bakınız: dārcinī, dārçīnī.

delü baḳla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 037a/01. Bakınız: delüce baḳla, türmüs

delüce baḳla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 037b/01. Bakınız: delü baḳla, türmüs.

delüce zeytūn: T.- Ar. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 051a/13. Bakınız: mīvīzec.

dıflī: Ar. Zakkum ağacı. (*Nerium oleander*). 043a/11, 048b/04, 048b/04, 048b/07. Bakınız: aġu aġacı.

diken sarmaşıġı: T.- T. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsaçı olarak da bilinir. (*Cuscuta epytphimum*). Bakınız: baġ sarmaşıġı, ükşūs̲.

dilki üzümi: T.- T. Bir tür asmadır. (*Vitis labrusca*). 035a/10, 035a/14. Bakınız: dilkü üzümi, ᶜineb-iṣaᶜleb.

dilkü üzümi: T.- T. Bir tür asmadır. (*Vitis labrusca*). 037b/01, 040a/05, 040a/15. Bakınız: dilki üzümi, ᶜineb-iṣaᶜleb.

domalan: T. Domalan mantarı. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). 047b/10. Bakınız: ṭomalan.

duraḳ: T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 003a/08, 017b/11, 018b/14, 026b/02, 026b/09, 034b/05, 035b/12, 047a/05. Bakınız: şebiṣ, şibiṣ.

E

ebe gömeci: T.- T. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). 013a/13, 013a/14, 028a/05, 032b/15, 032b/16, 043b/13, 050b/03. Bakınız: ebemgömeci.

ebem gömeci: T.- T. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). 004b/12. Bakınız: ebegömeci.

ebū cehl ḳarpuzı: Ar.- Far. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynhis*). 048b/12. Bakınız: ḥanẓal, ḳarġa ḳavunı, ḳarḳa ḳavunı.

eftīmān: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). 045b/11. Bakınız: eftīmūn.

eftīmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). 014b/15, 014b/16, 018b/07, 018b/08, 018b/18, 019b/04, 038b/16, 038b/18, 039b/08, 039b/12, 039b/12, 040a/07, 046b/10, 047a/02, 051b/18. Bakınız: eftīmān.

emlec: Ar. Amlaç otu veya Hint bektaşi üzümü de denir. (*Phyllanthus emblica*). 018b/03.

enār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 003a/01, 004b/08, 004b/13, 004b/18, 005a/03, 005a/08, 005a/09, 005a/11, 005a/15, 005b/07, 006b/12, 006b/13, 007b/01, 012b/08, 012b/15, 013a/05, 013a/15, 013b/07, 014a/09, 014a/11, 014b/04, 022a/07, 022a/11, 022a/18, 022b/01, 022b/04, 022b/08, 023a/01, 023b/02, 023b/10, 024a/08, 025a/18, 025a/19, 027b/13, 027b/16, 029b/05, 029a/09, 030b/02, 031a/13, 031b/10, 033a/08, 033a/13, 035b/07, 043b/10, 043b/11, 044a/02, 044a/09, 044a/18, 045a/08, 049a/10. Bakınız: nār, rümmān.

encīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 031a/14, 018a/02, 036a/06, 039a/07, 044a/03, 045a/04, 045b/15, 047a/12, 049a/13.

encūdan-ı rūmī: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). Bakınız: sasāliyūs, sīsāliyūs.

erilük: T. Erelik otu. Yaprakları şekerpancarı ve ıspanağa benzeyen ve yenen bir çeşit ot. 043b/18.

erük: T. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 003a/01, 004b/13, 012b/08, 013a/15, 018a/02, 018a/03, 018b/03, 022a/08, 022b/06, 023a/09, 029a/07, 029a/08, 033a/18, 036b/18, 044a/13, 050a/10.

evren yavşanı: T.- T. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (Artemisia). 003b/12, 004a/03. Bakınız: afsentin, afsentīn.

F

faṭr: Ar. Çeşitli türleri olan mantar. 043a/06, 043a/06.

ferbiyyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). 047a/12, 047b/17. Bakınız: firbiyyūn.

fevtenc: Ar. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 026b/01, 027a/18, 027b/03, 046a/03, 046b/19, 048a/03. Bakınız: merv, mervü.

fevtenc-i cebelī: Ar. Kekik. (*Lamiaceae*). 019a/11, 048a/03. Bakınız: kekük.

fınduḳ: Ar. Fındık ağacı ve meyvesi. (*Corylus*). 021b/05.

fıstuḳ: Ar. Çeşitli bitkilerin çerez olarak yenen bitkisi. 021b/10, 045b/16. Bakınız: fustuḳ.

firbiyyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). 049a/01. Bakınız: ferbiyyūn.

fūfel: Ar. Arek hurma ağacı. Yaprağı tıpta kullanılan bir tür bitki. (*Areca catechul*). 034b/18, 035a/06.

fulful: Ar. Biber. (*Capsicum*). 019a/04, 019a/05, 019a/10, 021b/04, 026a/15, 027b/01, 048a/05, 049a/06.

fustuḳ: Ar. Çeşitli bitkilerin çerez olarak yenen bitkisi. (*Pinaceae*). 017a/18, 029b/07. Bakınız: fıstuḳ.

G

ġāfiṣ: Ar. Koyunotu, kasıkotu. Küçük sarı çiçekleri olan çok yıllık otsu bitkidir. (*Agrimonia eupatoria*). 018b/13, 019b/03, 019b/18, 020b/19, 021a/14, 026b/07.

ġār: Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). 047a/15.

ġaylān: Far. Bir tür akasya ağacı. 005a/18.

gebre: Grk. Gebre otu ve Kapari. Dikenli bir bitki türüdür. (*Capparis spinosa*). 048b/01, 048b/12, 049b/01.

gelüncük: T. Gelincik. Gün gülü olarak da bilinir. Kırlarda ve ekin tarlalarında yazın yetişen kırmızı bir bitki. (*Papaver rhoeas*). 0418b/13.

gendene: Far. Yabani pırasa. (*Allium porrum*). 047a/05, 047b/18, 050a/04.

güneyik otı: T.- T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 021a/01. Bakınız: kāsni, kasnī, şükāᶜ.

günlik: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 037b/05, 044b/12. Bakınız: mīᶜa-ı sāyile, muḳıl, muḳul.

güyegü otı: T.- T. Güveği otu, zater. (*Origanum vulgare*). 003a/12.

H

ḥalbe: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 034b/05, 036a/09, 039a/08.

ḫalūf: ?. Tıbbi bir bitki. 005b/04.

ḥanẓal: Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (Citrullus colocynhis). 038a/03, 047b/17, 048b/11. Bakınız: ebū cehl ḳarpuzı, ḳarġa ḳavunı, ḳarḳa ḳavunı.

ḥarbaḳ: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü vardır. 018b/10, 039b/13, 046a/04, 046a/04, 046a/05, 046b/11, 047a/02, 048b/08, 48b/09, 048b/10, 049a/02, 049a/04, 049b/14.

ḥardal: Ar. Hardal otu. Ak hardal (*Snapis alba*) ve yabani hardal (*Snapis avensis*) olmak üzere başlıca iki türü vardır. 048a/19, 048b/11, 049a/04, 049b/02.

ḥarvaᶜ: ?. Bir çeşit bitki. 036a/15.

ḥāşā: Far. Yabani sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). 020b/15, 020b/19, 021b/03, 026a/19, 027a/18.

ḫaşḫāş: Ar. Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. (*Papaver somniferum*). 007a/08, 023b/11, 027b/10, 028b/14, 028b/15, 028b/17, 031a/02, 031a/15, 031b/11, 031b/13, 032a/11, 032b/13, 032b/15, 033a/05, 033a/13, 043b/08, 043b/10.

ḥaşīş: Ar. Hint keneviri yaprağı. "Esrar" da denir. (*Cannabis sativa*). 020b/19.

ḫaṭmi: Ar. Hatmi. Ebegümecigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 027b/10, 039a/09, 032b/15. Bakınız: ḫaṭmī, ḫıṭmi, ḫıṭmī.

ḫaṭmī: Ar. Hatmi. Ebegümecigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 023a/10, 035b/12, 036a/05. Bakınız: ḫaṭmi, ḫıṭmi, ḫıṭmī.

ḫātūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). 044b/08. Bakınız: ḫātūnā, ḳaṭūna, ḳāṭūna.

ḫātūnā: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). 043a/05. Bakınız: ḫātūna, ḳaṭūna, ḳāṭūna.

ḫatun duzlıġı: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 022a/12, 029b/01. Bakınız: ḫatun ṭuzlıġı, zirişk.

ḫatun ṭuzlıġı: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 044b/06. Bakınız: ḫatun duzlıġı, zirişk.

ḥayy-i ʿālem: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 027b/06, 031b/01, 032b/16, 035a/01, 035a/08, 037a/01, 040b/01. Bakınız: lisān-ı ḥamel, ḳuzudili.

helīle: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile ve sarı helile gibi türleri vardır. (*Terminalia citrina, Terminalia chebula*). 018b/02, 018b/18, 024b/05, 026a/18, 036b/18, 037a/12, 038b/18, 039b/12, 046b/09, 046b/10, 048a/17, 050b/16, 050b/17, 051a/03, 051a/07.

ḫıṭmi: Ar. Hatmi. Ebegümecigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 003a/08, 034b/05, 047a/19. Bakınız: ḫaṭmi, ḫaṭmī, ḫıṭmī.

ḫıṭmī: Ar. Hatmi. Ebegümecigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 012b/12, 040b/15. Bakınız: ḫaṭmi, ḫaṭmī, ḫıṭmi.

ḫıyār: Far. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). 004b/13, 007a/02, 012b/17, 013a/14, 014b/07, 022a/11, 022b/17, 023a/02, 023b/10, 023b/12, 025b/01, 027b/06, 028a/06, 029a/13, 031a/10, 031a/16, 031b/10, 032a/06, 032a/11, 033b/05, 035b/06.

ḫıyārşenber: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). 006a/07, 012b/08, 012b/09, 014b/08, 015a/11, 018a/03, 023a/08, 025b/03, 029a/06, 029a/08, 033a/17, 037a/12, 044a/12.

ḫīrī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). 036a/04.

ḫurma: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 021a/09. Bakınız: ḫurmā.

ḫurmā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 013a/13, 036a/13. Bakınız: ḫurma.

İ

igde: T. İğde. Çalı ve ağaççık şeklindeki odunsu bitki ve meyvesi. (*Elaegnus*). 033b/17.

iklīlü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (Melissa officinalis). 016b/15, 021b/14, 026a/19, 035b/12, 046b/03, 046a/11.

incīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 036a/08, 036a/09, 036a/15, 045a/06. Bakınız: encīr.

ʿineb-i ṣaʿleb: Ar. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 035a/14. Bakınız: dilki üzümi, dilkü üzümi.

isfānāḫ: Grk. Ispanak. Yaprağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). 004b/09, 006a/05, 007b/02, 009b/15, 013a/13, 016a/14, 018a/01, 020a/16, 022a/10, 025a/17, 028a/04, 031a/05, 035b/05, 043b/13.

isḳīl: Grk. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 046b/19. Bakınız: şıçan soġanı, ʿunsul.

K

ḳabaḳ: T. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). 003a/01, 004b/09, 004b/11, 007a/07, 007b/01, 009b/14, 013a/13, 022a/10, 023b/02, 023b/08, 023b/09, 023b/12, 025a/17, 027b/12, 028a/06, 028b/15, 028b/16, 028b/17, 031a/04, 031a/16, 031b/03, 031b/10, 031b/12, 031b/17, 031b/14, 031b/19, 032a/06, 032a/11, 032a/18, 032b/12, 032b/14, 033a/07, 033b/05, 035b/05, 037a/01, 040a/02, 043b/11, 046a/10.

kābilī: Far. Helile otu türlerinden biri. (*Terminalia*). 018b/02, 018b/18, 021a/02, 026a/18, 038b/18, 046b/09, 048a/17, 051a/07.

ḳāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). 045a/14. Bakınız: kāfūr.

kāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). 002b/05, 006b/12, 023b/10, 023b/18, 025b/12, 030a/04, 030b/16, 031b/09, 032a/06, 032a/09, 032a/14, 032b/07, 033b/07, 034a/12, 034a/13, 045a/17. Bakınız: ḳāfūr.

kākenic: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 035a/14. Bakınız: ḳanbīl.

ḳamış: T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 049b/18.

ḳanbīl: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 037b/15.

ḳanṭūriyūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). 048a/16.

ḳara baldurlu: T.- T. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 036a/10. Bakınız: baldırı ḳara, kesfere.

ḳaranful: Ar. Karanfil. Karanfilgiller familyasından otsu, çiçekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). 046b/03, 048a/05.

ḳarġa ḳavunı: T.- T. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (Citrullus colocynhis). 045b/10, 047b/14. Bakınız: ebū cehl ḳarpuzı, ḥanẓal, ḳarḳa ḳavunı.

ḳarḳa ḳavunı: T.- T. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (Citrullus colocynhis). 038a/03. Bakınız: ebū cehl ḳarpuzı, ḥanẓal, ḳarġa ḳavunı.

ḳarpuz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 012b/16, 023a/02, 023b/02, 023b/11, 031b/10.

ḳaṣab-ı ẕerīre: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). 021a/11.

ḳāsını: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafeotida*). 019a/03. Bakınız: ḳāsnı, ḳasnı.

ḳāsnı: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 019a/02, 019a/10, 026a/15, 048b/18. Bakınız: ḳāsını, ḳasnı.

ḳasnı: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 046b/17. Bakınız: ḳāsını, ḳāsnı.

kāsni: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 024b/03, 031a/11, 035a/10, 040a/05, 051a/04. Bakınız: güneyik otı, kasnī, şükāᶜ.

kasnī: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 006b/01, 015b/12, 016a/13, 024a/14, 034b/19, 035a/07, 037a/17. Bakınız: güneyik otı, kāsni, şükāᶜ.

ḳaṭaf: Ar. Karapazı. (*Atrplex hastata*). 004b/09. Bakınız: sermaḳ, ḳıṭf.

ḳaṭūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). 013b/07, 022b/04, 032a/03,032a/10, 032a/14, 022b/12, 029a/18, 033b/08, 044a/06. Bakınız: ḫātūna, ḫātūnā, ḳāṭūna.

ḳāṭūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). 035b/19. Bakınız: ḫātūna, ḫātūnā, ḳaṭūna.

ḳavun: T. Kavun. (*Cucumis melo*). 015b/18, 032a/06, 049b/19, 050a/01, 050b/01, 050b/03.

ḳaysūm: Ar. Ayvadana bitkisi. (*Artemisia vulgaris*). 026b/02.

kekük: T. Kekik. (*Lamiaceae*). 015b/11, 048a/03, 048a/16. Bakınız: fevtenc-i cebeli.

kelem: Far. Lahana. (*Brassica oleracea*). 017b/13, 035b/13, 039a/03, 046b/15, 048b/13.

kerdeme: Grk. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 048b/10. Bakınız: cırcır.

kerefs: Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). 006a/03, 019a/05, 020b/06, 020b/12, 020b/15, 020b/18, 026a/13, 047b/18, 048a/02, 048a/03, 048a/16, 050a/04, 050b/04.

kerevyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 017b/11, 020a/17, 026a/01, 026a/02. Bakınız: ḳurdumānā.

kersene: Ar. Burçak. (*Vicia ervilia*). 048b/12.

kesfere: Ar. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 031a/19, 035a/02, 035a/11, 045a/09. Bakınız: baldırı ḳara, ḳara baldurlu.

keşūr: Far. Havuç. (*Daucus carota*). 015b/18.

kettān: Ar. Keten. Ketengillerden, çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki. (*Linum usitatissimum*). 002b/09, 023a/19, 023b/13, 023b/14, 031b/04, 035b/02, 035b/13, 035b/16, 036a/07, 036a/09, 036a/12, 039a/08, 044a/07, 050b/13.

ḳına: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). 049a/06, 050b/03, 051b/01, 051b/09.

ḳıṭf: Ar. Karapazı. (*Atrplex hastata*). 025a/17, 028a/05, 032b/08, 040a/02, 043b/13. Bakınız: ḳaṭaf, sermaḳ.

ḳızıl boya: T.- T. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 037b/14, 048b/16, 049a/09.

kimlūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 005b/16, 006a/03, 006a/05, 020a/19, 021b/03, 026a/01, 048a/03.

kişnic: Far. Maydanozgillerden, yaprakları maydanozu andıran, tüysüz, bir yıllık ve otsu bir bitki. (*Coriandrum sativum*). 023b/14, 043a/05, 045a/07.

ḳōz: Far. Ceviz. (*Juglans regia*). 047a/16.

ḳūmisi: ?. Bir tür erik. 033a/18.

ḳunduz ṭaşaḳı: T.- T. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 027b/01. Bakınız: cāvaşīr, cenẕ-i bādester, cenẕ-i bāẕestur.

ḳurdumānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 045a/17, 050a/13. Bakınız: kerevyā.

ḳurūn-ı sünbül: Ar. Hint sümbülleri arasında bulunan zehirli bir bitki. 042b/17, 042b/17.

ḳurṭum: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 038a/04. Bakınız: ᶜaṣfur, ᶜaṣfūr.

ḳusṭ: Ar. Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). 026b/02, 027a/18, 046a/19, 47a/14, 049b/19, 050b/10, 051a/17.

ḳuzu dili: T.- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 037b/01. Bakınız: ḥayy-i ᶜālem, lisān-ı ḥamel.

ḳuzu ḳulaġı: T.- T. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 029b/01, 032a/12, 032b/01, 033b/07, 037a/01, 044a/19, 044b/06.

kümren: ?. Yaban sarımsağı, yandak otu. Sarımsak cinsinden kötü kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). 050a/04. Bakınız: yandaḳ.

kündüs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 048b/02, 049b/02, 050a/10, 051a/15, 051a/17, 051b/05. Bakınız: çoġan.

kürnüb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 048b/13. Bakınız: kelem.

L

lāden: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 029b/08. Bakınız: lādin, lāẕen.

lādin: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 016b/13. Bakınız: lāden, lāẕen.

lāẕen: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 021a/06, 021a/10, 046b/04. Bakınız: lāden, lādin.

leblāb: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). 012b/09, 029a/09, 029a/15, 037a/11. Bakınız: aġaç sarmaşığı.

levz: Ar. Badem. (*Amygdalus communis*). 045b/16. Bakınız: bādām, bāẕām, bāẕem.

līmūn: Grk. Limon. (*Citrus limonum*). 003b/12, 004a/03, 004a/11.

liḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 005a/19. Bakınız: tekesaḳalı.

lisān-ı ḥamel: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 037b/01. Bakınız: ḥayy-i ᶜālem, ḳuzudili.

lisānü's- ṣevr: Ar. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 046b/11, 047a/02. Bakınız: sıġırdili.

luffāḥ: Ar. Kaynaklarda bu ad ile anılan üç bitki geçmektedir: 1. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 2. Patlıcan. (*Solanum melongena*). 3. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 043a/04. Bakınız: mīlisī, yebrūḥ.

lük: Ar. Lak ağacı ve bu ağaçtan elde edilen zamk. (*Rhus Oxycantha*). 021a/16.

M

māmīşā: Far. 1. Kırmızı çiçekli kırlangıç otu. (*Glaucium cornicilatum*). 2. Sarı gelincik, sarılık otu.027b/10, 034b/19, 037a/16.

mantar: Grk. Mantarlardan, içinde zehirlileri de bulunan, silindir bir gövde ve üst tarafı şapka biçiminde olan ilkel canlıların genel adı. (*Fungi*). 047b/10.

mārul: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki (*Lactuca sativa*). 004b/11, 004b/15, 006b/01, 013a/14, 022a/10, 027b/11, 031a/04, 031a/11, 032a/01, 032b/16, 035a/01, 035a/08, 037a/01.

maṣṭaki: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 026a/13. Bakınız: maṣṭakī, sakız.

maṣṭakī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 021a/01, 046a/19. Bakınız: maṣṭaki, sakız.

māziryūn: Far. Sütleğen türünden kulapa da denilen bir bitkidir. (*L. Daphne mezerium*). 048b/14.

māzu: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuya*). 021a/06, 021a/09, 037b/05, 037b/11, 037b/15, 044b/12, 044b/16, 049a/05, 049a/12.

mercimek: Far. Mercimek. (*Lens culinaris*). 017b/13, 022a/12, 035a/03, 037a/18, 039a/02, 043b/07, 043b/11, 043b/18, 044a/03, 044a/18, 044a/19, 046a/08, 048b/12.

mersin: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 005a/19, 029a/17, 029b/08, 029b/12,029b/12, 030a/07, 030b/16, 032a/16, 032b/01, 033b/02, 033b/08, 037b/11, 038b/02, 044a/10, 044a/14, 044a/16, 044a/18, 044b/07, 044b/09, 045a/02, 045a/04, 047a/12, 051b/04, 051b/07. Bakınız: ās.

merv: Far. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 035a/13. Bakınız: fevtenc, mervü.

mervü: Far. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 036a/08, 036a/15. Bakınız: fevtenc, merv.

merzencūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan, çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). 016b/16, 021a/12, 021b/14, 038b/12.

mevz: Ar. Muz. (*Musa*). 031a/15.

mışır: Ar. Mısır. (*Zea mays*). 041a/01, 048b/09, 048b/14, 049a/19, 049b/12, 050b/01.

mīᶜa-ı sāyile: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 046b/01, 050b/07, 051a/17.

mīlisī: Far. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 043b/11. Bakınız: luffāḥ, yebrūḥ.

mīvīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 051a/12. Bakınız: delüce zeytūn.

muḳıl: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 038b/13. Bakınız: günlik, mīᶜa-ı sāyile, muḳul.

muḳul: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 038b/11, 039a/05, 039a/12. Bakınız: günlik, mīᶜa-ı sāyile, muḳıl.

müdaḫrec: Ar. Yuvarlak yapraklı lohusa otu. (*Aristolochia rotunda*). 046b/03, 051b/02, 051b/08. Bakınız: zirāvend.

mür: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). 035b/16, 037b/07, 049a/05. Bakınız: mürī, mürr.

mürdemük: Far. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). 022a/12. Bakınız: mürdümük.

mürdümük: Far. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). 002b/19, 007b/01, 025a/17, 032b/04, 033a/05, 033b/16, 035b/05. Bakınız: mürdemük.

mürī: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). 018a/05, 023a/11, 023a/13, 029a/11, 029a/14, 029a/15. Bakınız: mür, mürr.

mürr: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). 046b/01, 049a/10. Bakınız: mür, mürī.

N

nabaḳ: Ar. Sedir ağacı ve yemişi, yaban kirazı. (*Cerasus*). 033b/17.

naᶜnā: Ar. Nane. (*Mentha*). 020a/17, 029b/06.

nānḫuvāh: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 019a/11. Bakınız: anīsūn.

nār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 021a/06, 043b/12. Bakınız: enār, rümmān.

nārdīn: Ar. "Sünbül-i Rumī" denilen çiçek. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). 046b/05.

nemmām: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). 048b/11. Bakınız: varsama.

nīlūfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). 002b/05, 002b/14, 002b/16, 003a/18, 006a/15, 007a/08, 012b/12, 023b/17, 027b/07, 027b/12, 030b/15, 031b/03, 031b/13, 032b/14, 032b/19, 034a/04, 034a/14, 047b/01.

noḫūd: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 006a/05, 049b/18, 051a/04, 051a/10. Bakınız: noḫūẕ.

noḫūẕ: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 046a/12. Bakınız: noḫūd.

P

pazı: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). 029a/11, 038b/17, 038b/17, 040b/06, 051b/18. Bakınız: pazu.

pazu: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). 006a/04, 020a/16, 023a/12, 023a/13, 036a/17, 050a/18, 050b/03. Bakınız: pazı.

R

rāsen: Far. Andız otu. (*Juniperus drupacea*). 019a/06.

rāvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). 037b/06.

rāziyānā: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 020b/12, 020b/18. Bakınız: rāziyāne, rāziyānec.

rāziyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 003b/10, 015b/18, 016a/12, 020a/10, 020b/15, 024b/04, 026a/13, 043b/17, 044a/04, 048a/02, 049b/14, 051a/02. Bakınız: rāziyānā, rāziyānec.

rāziyānec: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 006a/03, 032a/09, 015b/17. Bakınız: rāziyānā, rāziyāne.

reyḫān: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 028b/01, 029a/18, 030b/15, 034a/14, 046b/18.

rībās: Ar. Işgın otu. (*Rehum ribes*). 029b/06, 029a/18.

rümmān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 005a/15, 029b/05. Bakınız: enār, nār.

S

ṣabır: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (L. *Agave americana*). 035b/12, 038a/15, 038b/01, 046b/01, 051a/03, 051a/08, 051b/16. Bakınız: ṣabr.

ṣabr: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (L. *Agave americana*). 018b/10, 018b/09, 026a/03, 050b/15, 051a/01. Bakınız: ṣabır.

ṣāfīsiyyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). 048b/12. Bakınız: serāb-pūs.

saḳız: T. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 046b/05, 050a/09, 050a/13. Bakınız: maṣṭakī, maṣṭaki.

saḳmūniyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 015a/14, 037a/11, 051a/08.

ṣandal: Ar. Sandal ağacı. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. 002b/05, 002b/09, 004b/14, 005a/17, 006b/11, 023b/18, 027b/07, 028b/03, 029b/07, 030a/04, 030b/16, 031a/18, 031b/04, 032a/07, 033b/06, 034a/12, 034a/13, 034b/18, 035a/05, 044a/10, 045a/14, 051b/05.

sasāliyūs: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 019a/06. Bakınız: encūdan-ı rūmī, sīsāliyūs.

semiz: T. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). 041a/04, 041a/05.

senā-yı mekī: Ar. Sinameki. (*Cassia*). 024b/03, 050b/16. Bakınız: senā-yı mekkī.

senā-yı mekkī: Ar. Sinameki. (*Cassia*). 018b/04, 050b/18, 051b/11. Bakınız: senā-yı mekī.

serāb-pūs: Far. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). Bakınız: ṣāfīsiyyā.

sermaḳ: Ar. Karapazı. (*Atrplex hastata*). 204a/13, 204a/16, 276a/06. Bakınız: ḳaṭaf, ḳıṭf.

şıçan soġanı: T.- T. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 048b/01, 048b/07. Bakınız: isḳīl, ᶜunsul.

sıġır dili: T.- T. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 018b/04, 046b/11. Bakınız: lisānü's- ṣevr.

sibistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). 005b/19, 024b/02, 027b/18, 043b/07.

sīsāliyūs: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 046b/02. Bakınız: encūdan-ı rūmī, sasāliyūs.

sīsam: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 051b/12. Bakınız: cülcülān, sumsum, sūsān, sūsen.

şoġan: T. Soğan. (*Allium cepa*). 036a/18, 049b/11.

sögüd: T. Söğüt ağacı. (*Salix*). 024a/01, 028b/03, 029b/08, 030b/15, 034a/14.

sumāḳ: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (Rhus coriaria). 029b/01, 029b/04, 045a/09.

sumsum: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 051b/12. Bakınız: cülcülān, sīsam, sūsān, sūsen.

sūsān: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 018b/05, 027b/19, 048b/15, 051b/04. Bakınız: cülcülān, sīsam, sumsum, sūsen.

sūsen: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 003a/09, 005b/05, 015a/14, 016b/13, 020b/18, 021a/12, 036a/12, 039a/06, 039a/09, 040b/15, 046b/03, 049b/13, 051b/09. Bakınız: cülcülān, sīsam, sumsum, sūsān.

sünbül: Ar. Sümbül. Hoş kokulu çiçek. (*Hyacinthus orientalis*). 019a/06, 019a/11, 021a/01, 046a/17, 046b/06.

Ş

şahbelūṭ: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 032b/01. Bakınız: şahbellūṭ, şahbilid.

şahbellūṭ: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 033b/07. Bakınız: şahbelūṭ, şahbilid.

şahbilid: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 033b/16. Bakınız: şahbellūṭ, şahbelūṭ.

şāhter: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 051b/15. Bakınız: cercīr, şāhterā, şāhtere, şāhterec.

şāhterā: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 024b/03. Bakınız: cercīr, şāhter, şāhtere, şāhterec.

şāhtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 046a/02, 051a/01, 051a/05, 051a/06, 051a/08, 051a/09. Bakınız: cercīr, şāhter, şāhterā, şāhterec.

şāhterec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 050b/18. Bakınız: cercīr, şāhter, şāhterā, şahtere.

şaḳāyıḳ: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 048b/13.

şayṭarac: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen bir ilaç (*Plumbago zeylanica*). 048b/01, 048b/15, 049a/03, 049a/04, 049a/14, 049b/02.

şebiṣ: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 035a/14. Bakınız: duraḳ, şibiṣ.

şibiṣ: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 035a/14, 038a/14. Bakınız: duraḳ, şebiṣ.

şeftālū: Far. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). 004b/14, 031a/13.

şevkerān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). 043a/03.

şinḫıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). 004b/13, 007a/01, 013a/14, 014b/07, 022a/11, 022b/18, 025b/01, 028a/06, 031a/11, 032a/11, 032a/19, 033b/05, 035b/06.

şūnīz: Far. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 048b/11. Bakınız: çörek otı.

şükāᶜ: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 020b/19. Bakınız: güneyik otı, kāsni, kasnī.

T

ṭaḫleb: Ar. Su mercimeği. (*Lemna minor*). 035a/01.

tarḫūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). 047b/12, 048b/02, 049a/02. Bakınız: ṭarḫūn.

ṭarḫūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). 020a/17. Bakınız: tarḫūn.

ṭaru: T. Darı. (*Panicum miliaceum*). 044b/01, 045a/05.

teke saḳalı: T.- T. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 005a/19. Bakınız: liḥyetü't-teys.

temir hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 012b/08, 012b/16, 14b/09, 022a/07, 022b/06, 023a/08,024b/02, 025b/03, 027b/16, 029a/07, 036b/18, 037a/12, 050b/17.

ṭomalan: T. Domalan mantarı. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). 043a/05, 043a/06. Bakınız: domalan.

turb: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 015b/11, 018b/14, 046a/02, 048b/11, 049b/02. Bakınız: turp.

turp: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 026b/08. Bakınız: turb.

tūt: Far. Dut. (*Morus*). 003a/01, 004b/13.

türbid: Far. Türbit otu. (*Conculvulus turpethum*). 050b/16. Bakınız: türbüd.

türbüd: Far. Türbit otu. (*Conculvulus turpethum*). 015a/11, 015a/13, 020b/01, 020b/02, 020b/05, 025b/04, 026a/03, 026a/16, 038a/03, 047b/13, 047b/16, 048a/07, 050a/16. Bakınız: türbid.

türmüs: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 048b/09, 048b/14. Bakınız: delü baḳla, delüce baḳla.

U

ʿūd: Ar. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). 006b/17, 026a/06, 034a/06, 034a/13.

ʿunnāb: Ar. Hünnap, kızıliğde, üvez ağacı ve meyvesi. (*Sorbus aucuparis*). 005b/19, 012b/12, 024b/01, 027b/18, 031a/02, 031a/14, 031b/11, 031b/13, 032a/03, 043b/07, 043b/08, 043b/10.

ʿunṣul: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 028b/09, 043a/11, 046b/16. Bakınız: isḳīl, şıçan soġanı.

ʿurūḳ: Ar. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). 051b/13.

usḳuṭūrī: Grk. Sabır otunun bir türü. 018b/10. Bakınız: usḳūṭurī.

usḳūṭurī: Grk. Sabır otunun bir türü. 026a/03, 051a/01, 051a/08. Bakınız: usḳuṭūrī.

usṭūḫūdus: Grk. Karabaş otu. (Lavandula stoechas). 018b/05, 039b/13, 046b/10, 047a/02.

uşaḳ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 038b/13, 039a/04, 039a/12, 046b/01. Bakınız: vaşaḳ.

utrunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 022a/08, 022b/01, 022b/08, 048a/07.

Ü

ükşūş: Ar. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsaçı olarak da bilinir. (*Cuscuta epytphimum*). 024a/15, 024b/04. Bakınız: baġ sarmaşığı, diken sarmaşığı.

üzüm: T. Üzüm. (*Vitis*). 003a/02, 018a/01, 018b/03, 021a/03, 021b/10, 024b/02, 029a/07, 031a/14, 045b/15, 048b/09, 050b/16, 050b/18.

V

varis: Far. Safran. (*Crocus sativus*). 048b/14. Bakınız: zaᶜferān.

varsama: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). 003a/12, 021a/12, 021b/14, 048b/11. Bakınız: nemmām.

vaşaḳ: Far. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 038b/11. Bakınız: uşaḳ.

Y

yandaḳ: ?. Yaban sarımsağı, yandak otu. Sarımsak cinsinden kötü kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). 051a/13. Bakınız: kümren.

yarpuz: T. Yarpuz. Nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 019b/04, 027b/03.

yebrūḥ: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 043a/04. Bakınız: luffāḥ, mīlisī.

Z

zaᶜferān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). 021a/09, 021a/11, 033b/04, 035b/14, 044a/05, 044b/08, 045a/05, 046b/04, 051a/04, 051b/08. Bakınız: varis.

zanbaḳ: Ar. Zambak. Güzel ve iri çiçekli bitki. (*Lilium*). 005b/04.

zencebīl: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). 019a/05, 019a/10.

zerdālü: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). 024a/19.

zeyt: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 006a/05, 006b/13, 017a/17, 020a/17, 022b/17, 029a/15, 029b/01, 035b/05, 036a/04, 036a/06, 036a/19, 040b/18, 048a/16, 048b/04, 048b/05, 048b/07. Bakınız: zeytūn.

zeytūn: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 043a/06. Bakınız: zeyt.

zimāde: ?. Bir çeşit tıbbi bitki. 048b/15.

zirāvend: Far. Lohusa otu. (*Aristolochia*). 037b/15, 044b/13, 044b/15, 046b/02, 051b/01, 051b/02, 051b/08. Bakınız: müdaḥrec.

zirişk: Ar. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 013a/16, 019b/18. Bakınız: ḫatun duzlığı, ḫatun ṭuzlığı.

zirnīḫ: Far. Sıçan otu. (*Anagallis arvensis*). 047a/14, 048a/19, 048b/07, 049a/06, 051b/06.

zūfā: Ar. Çördük otu, zufa otu. (*Hyssopus officinalis*). 036a/10.

1.4. *TERVĪḪÜ'L-ERVĀḪ*

A

ʿabher: Ar. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 126b/03468. Bakınız: nercis, nergis, nircis.

ʿades: Ar. Mercimek. (*Lens culinaris*). 048b/01231, 104b/02810, 110a/02981, 129a/03535, 177a/04712, 185b/04943, 191b/05108, 191b/05248, 215b/05754, 216a/05775, 218b/05840, 219a/05849, 221a/05905, 221a/05908, 223a/05955, 224a/05970, 225b/06013, 229b/06125, 270b/07217, 280b/07481, 299b/08020, 304a/08138, 304b/08145, 327a/08749, 330a/08822, 332a/08886, 334b/08955, 335b/08979, 340b/09120, 342a/09162, 344a/09210, 346a/09267, 347b/09305, 348b/09333, 348b/09337, 356b/09553. Bakınız: mercimek.

afsentīn: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia absinthium*). 078b/02057, 145b/03953, 341a/09129. Bakınız: fisentīn.

aḳākyā: Grk. Akasya ağacı. (*Acacia*). 079b/02077, 102a/02736, 131b/03607, 239a/06372, 263b/07030, 265b/07079, 269b/07187, 271b/07238, 273a/07277, 275b/07343, 287b/07677, 304b/08153, 305a/08161, 320b/08570, 330a/08823, 337b/09035, 343b/09200, 346a/09269, 349a/09350.

alma: T. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 069a/1774, 135a/03701, 147a/03988, 152a/04103, 152a/04104, 158a/04250, 159a/04262, 187b/04998, 211a/05633, 230a/06131, 239a/06378, 239a/06379, 240a/06407, 250a/06678, 255b/06811, 262a/06981, 266a/07090, 269b/07191, 273a/07275, 302b/08097, 305a/08156, 309a/06379, 348b/09334, 368b/09889, 370b/09945. Bakınız: sīb, şīb, tuffaḥ.

aluc: Far. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik dikeni, akdiken. (*Crataegus monogyna*). 094b/02518, 107a/02888. Bakınız: ᶜayzerān.

amrūd: Far. Armut. (*Pyrus communis*). 069a/01774, 242b/06473, 265b/07076, 273a/07275, 334b/08953.

anīson: Grk. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 049a/01246, 079a/02060, 082b/02165, 104b/02818, 137b/03756, 145a/03935, 146a/03961, 146b/03969, 147a/03987, 166b/04436, 167a/04456, 190a/05068, 191a/05097, 191b/05103, 193a/05143, 194b/05189, 195a/05199, 196a/05234, 197a/05261, 199a/05304, 199b/05324, 200a/05330, 203a/05418, 218a/05818, 218a/05827, 218b/05831, 229a/06103, 233a/06209, 247b/06609, 248b/06631, 249a/06651, 252b/06744, 255a/06804, 256b/06841, 259a/06911, 267a/07115, 283b/07566, 285a/07615, 291b/07785, 292a/07797, 292b/07815, 295b/07907, 299a/08006, 301b/08076, 306a/08183, 306a/08193, 306b/08197, 309a/08263, 312a/08340, 312a/08346, 315a/08431, 323b/08649, 324b/08676, 327b/08759, 351b/09414, 351b/09424, 352a/09426, 366a/9824. Bakınız: nānḫvāh.

anzurūt: Far. Göz otu, anzarut, anzarot. Sıcak ülkelerde yetişen bodur bir ağaç ve bu ağacın yara tedavisinde kullanılan reçinesi. (*Astragalus sarcocolla*). 079a/02067, 147b/04002, 169b/04515, 170a/04520, 170a/04525, 179a/04761, 219a/05856, 344a/09217.

ᶜarᶜar: Ar. Dağ servisi, dikenli ardıç yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). 078a/02034, 104b/02820. Bakınız: dehmüşt.

arpa: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 047b/01203, 082a/02160, 099b/02665, 113b/03087, 125b/03433, 129b/03551, 155a/04169, 163b/04368, 167b/04466, 187a/04985, 189a/05037, 209b/05598, 228a/06075, 260b/06950, 275a/07333, 283b/07569, 284b/07599, 293a/07830, 299a/07997, 299b/08020, 306b/08199, 327a/08751, 331a/08860, 331b/08869, 337b/09038, 337b/09043, 367a/09852. Bakınız: keşki, şaᶜīr.

ᶜarṭanīṯā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşağı. (*Cyclamen cilicicum*). 099a/02651, 105a/02822, 130a/03571, 367a/09856.

ās: Ar. Mersin ağacı ve yemişi. (*Myrtus communis*). 078a/02029, 092b/02468, 196b/05247, 222b/05941, 231b/08870, 263b/07019, 264a/07036, 265b/07080,

271b/07231, 271b/07233, 272b/07264, 294b/07872, 300a/08033, 304b/08153, 334b/08960, 334b/08961, 335a/08968, 335b/08981, 336a/09006, 364b/09785.

ʿaṣā'r-rāʿī: Ar. Çobandeğneği, kuşekmeği. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. (*Polygonum aviculare*). 105a/02836, 271b/07239, 275b/07344, 317b/08498, 339a/09087, 346a/09268.

asārūn: Grk. Kediotu, asaron. (*Asarum europaeum*). 078a/02038, 132a/03620, 145a/03939, 155b/04185, 160b/04301, 277a/07383, 295b/07897.

ʿavsec: Ar. Kırmızı, ufak yemişleri olan, dikenli yabanıl bir ağaç. (*Rubus*). 131b/03607.

ayva: T. Ayva ağacı ve meyvesi. *(Cydonia ablonga*). 069a/01773, 134b/03690, 139b/03810, 147a/03988, 198a/05282, 209a/05587, 211a/05633, 220a/05872, 230b/06152, 231b/06176, 231b/06179, 246b/06585, 256a/06830, 265b/07078, 266a/07090, 269b/07188, 273a/07273, 273a/07275, 290b/07754, 304b/08143, 334b/08961, 348b/09334. Bakınız: bih, sefercel.

ʿayzerān: Ar. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik dikeni, akdiken. (*Crataegus monogyna*). 107a/02888. Bakınız: aluc.

B

bābūne: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 176b/04691, 179a/04767, 187a/04984, 188a/05010, 188a/05012, 192a/05119, 192a/05121, 206b/05511, 207b/05543, 300a/08026, 310b/08304, 301b/08058, 313b/08384, 316a/08456, 324/08683, 333b/08927. Bakınız: bābūnec.

bābūnec: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 080b/02104, 082b/02164, 132a/03623, 154b/04160, 156a/04195, 163b/04373, 164b/04390, 176b/04689, 184b/04922, 199b/05322, 203a/05425, 205b/05485, 216b/05781, 225a/06000, 229a/06116, 259a/06904, 274a/07307, 277a/07383, 285b/07614, 286a/07629, 287a/07662, 294a/07855, 294a/07858, 299b/08014, 313a/08364, 317b/08488, 321a/08581, 323b/08653, 325a/08694, 329a/08808. Bakınız: bābūne.

bādām: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). 185b/04940, 299b/08019, 301a/08061, 317a/08483. Bakınız: bāẕām, levz.

bādiyān: Far. Yıldız anasonu, Çin anasonu. (*İllicium verum*). 103a/02765.

bāḳılā: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 083a/02184, 129a/03542, 149a/04034, 166a/04429, 185b/04943, 191b/05108, 215b/05754, 225b/06021, 230b/06142, 268b/07154, 299b/08014, 333b/08928, 301b/08072, 303a/08111, 303b/08117, 305b/08170, 331b/08869, 332a/08886, 339b/09095, 339b/09099, 343b/09205. Bakınız: bāḳılla, baḳl, baḳla.

bāḳılla: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 080a/02097. Bakınız: bāḳılā, baḳl, baḳla.

baḳl: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 026a/00615, 075b/01962, 209a/05590, 229a/06113, 274b/07322, 344a/09211. Bakınız: bāḳılā, bāḳılla, baḳla.

baḳla: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 048a/01214, 081b/02132, 082a/02151, 150b/04064, 151a/04085, 229b/06126, 233a/06221, 235a/06265, 247a/06598, 253b/06769, 263b/07026, 265a/07060, 271b/07239, 275a/07335, 288a/07685, 299a/07997, 346a/09270, 362b/09726, 369a/09912. Bakınız: bāḳılā, bāḳılla, baḳl.

bān: Ar. Sorgun ağacı, bey söğüdü. (*Salix*). 048b/01233, 080a/02099, 177a/04715, 210b/05622, 262b/07003, 315b/08444, 320b/08575, 341a/09137, 370a/09932.

bañ: T. Ban otu. Yaprakları ağrı kesici olarak kullanılan zehirli bir bitki. (*Hyosciamus niger*). 004b/00066.

başal: Ar. Soğan. (*Allium*). 081a/02121, 081b/02141, 229a/06114, 303a/08113, 370b/09956. Bakınız: ṣoġan, pīyāz.

bāẕām: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). 069a/01778, 069a/01779, 084b/02223, 096a/02570, 100b/02698, 102a/02736, 120a/03272, 140b/03826, 141a/03838, 141a/03839, 141a/03841, 145a/03944, 145b/03945, 175a/04649, 175a/04650, 175b/04671, 183b/04890, 184b/04914, 186a/04964, 187a/04987, 188b/05022, 188b/05032, 190b/05088, 197b/05270, 198a/05283, 201b/05381, 205b/05488, 206a/05497, 209a/05579, 209a/05585, 209b/05599, 210b/05625, 214a/05717, 214a/05722, 215a/05752, 215a/05745, 216a/05773, 217b/05805, 218a/05826, 218a/05823, 219b/05861, 220b/05891, 222a/05932, 222a/05936, 222a/05937, 224b/05990, 225b/06021, 226b/06035, 229b/06122, 230b/06141, 230b/06147, 230b/06152, 231b/06171, 233b/06230, 235b/06280, 236a/06292, 236a/06294, 239b/06388, 241a/06430, 241b/05736, 249a/06644, 249a/06645, 253a/06758,

253a/06761, 256b/06832, 257a/06856, 260a/06932, 261a/06961, 265b/07075, 270b/07217, 273a/07274, 274b/07318, 275a/07338, 276a/07363, 279a/07435, 279a/07444, 280b/07481, 286a/07642, 291a/07770, 297b/07956, 298a/07970, 298a/07979, 311b/08327, 316b/08467, 322b/08619, 324a/08662, 326a/08722, 327b/08764, 331a/08851, 335b/08979, 340a/09106, 340a/09113, 340b/09126, 341a/09137, 342a/09157, 342a/09165, 345a/09240, 345a/09245, 347b/09316, 349b/09370, 350b/09387, 350b/09389, 350b/09390, 351a/09405, 353a/09467, 354b/09506, 354b/09509, 361b/09690, 362a/09705, 362b/09725, 365a/09788, 368a/09878, 368b/09889, 369a/09914. Bakınız: bādām, levz.

bāẕāverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). 142b/03872, 145b/03952.

bāẕıncān: Far. Patlıcan. (*Solanum melongena*). 048b/01230, 185b/04944, 209b/05602, 215b/05755, 340b/09120, 342a/09162.

bāẕrenbū: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (Melissa officinalis). 153a/04125, 179b/04778, 181b/04830, 186b/04957, 186b/04975, 187b/05005, 188a/05010, 191a/05097, 192a/05122, 193a/05143, 194b/05189, 197a/05261, 197b/05268, 198b/05300, 200a/05330, 200a/05343, 203a/05418, 204a/05448, 207a/05532, 212a/05662, 217a/05793, 239b/06386, 240b/06420, 242a/06451, 243b/06494, 248a/06626, 249b/06664, 250a/06683, 251b/06717, 252a/06730, 252b/06743, 258b/06887, 258b/06894, 258b/06897, 262b/06998, 264b/07051, 288a/07693, 299a/08007, 299b/08010, 303b/08127, 307a/08217, 308a/08240, 310a/08293, 311a/08315, 311b/08335, 315a/08423, 321a/08578, 322a/08608, 328b/08783, 332b/08903, 340b/09117, 351b/09424, 353a/09465, 354a/09485, 359b/09644, 361b/09693, 362b/09727, 364a/09762, 371a/09974.

bāẕrūc: Ar. Bir tür reyhan. (*Ocimum*). 066a/01692, 080a/02098, 113b/03077. Bakınız: bāẕurūc.

bāẕurūc: Ar. Bir tür reyhan. (*Ocimum*). 242a/06451. Bakınız: bāẕrūc.

belesān: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*). 155b/04181. Bakınız: belsān.

belīlec: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). 076b/01992, 082a/02155, 191b/03606, 142a/03859, 153a/04122, 166b/04442, 167a/04449, 167a/04453, 301a/08056, 318b/08514, 361b/09700, 362b/09731.

bellūṭ: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). 082a/02154, 085b/02250, 098a/02630, 102a/02739, 125b/03438, 151b/04092, 165b/04410, 227b/06067, 263b/07021, 269b/07181, 272b/07260, 272b/07262, 275b/07343, 291a/07778, 294b/07871, 298b/07986, 305b/08171, 319a/08529, 372a/09991.

belsān: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*). 082a/02156, 091b/02440, 129b/03554, 132a/03626, 145a/03939, 159b/04276, 159b/04278, 160b/04301, 181a/04825, 295b/07899, 302b/08094, 309b/08272, 316a/08456. Bakınız: belesān.

benc: Ar. Bengilik otu, kırmızı tatula. Meyvelerinde içleri haşhaşa benzer, tohum dolu kesecikler vardır. Uyuşturucu özelliğinden dolayı ağrı kesici olarak kullanılır. (*Datura fastuoza*). 031a/00740, 081a/02124, 116b/03176, 154b/04165, 159b/04283.

benefsec: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 048a/01217, 091a/02426, 131a/03591, 135b/03712, 180a/04794, 182a/04852, 182a/04854, 197b/05276, 202b/05405, 210a/05607, 214b/05738, 215a/05741, 223b/05958, 229a/06111, 296b/07928, 311a/08311, 326a/08727, 339b/09094, 354b/09507, 360b/09666. Bakınız: benefşe.

benefşe: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 025a/00588, 051b/01306, 069b/01797, 082a/02159, 082b/02162, 100a/02681, 135b/03709, 141b/03845, 141b/03854, 143a/03890, 144b/03925, 147a/03983, 147a/03875, 163b/04369, 175a/04651, 175a/04656, 175b/04647, 175b/04668, 175b/04669, 176b/04693, 177a/04705, 177a/04711, 182b/04858, 182b/04866, 182b/04867, 183a/04874, 183a/04882, 183b/04884, 184b/04912, 185b/04936, 185b/04939, 186a/04962, 186a/04968, 187a/04985, 187a/04986, 187a/04988, 188a/05019, 188b/05028, 188b/05031, 189a/05042, 190b/05085, 194b/05196, 198a/05279, 198a/05282, 199a/05304, 199a/05314, 201b/05373, 201b/05384, 203a/05423, 203a/05425, 205b/05484, 205b/05492, 206a/05494, 206a/05495, 208a/05551, 208a/05552, 208b/05564, 208b/05575, 209a/05577, 209b/05596, 210b/05624, 210b/05626, 211b/05646, 214a/05721, 215b/05759, 217b/05809, 218b/05836, 219b/05869, 220a/05871, 220b/05896, 222a/05938, 223b/05962, 223b/05965, 228a/06082, 228a/06084, 228a/06087, 229a/06105, 229b/06121, 229b/06123, 230a/06140, 231a/06163, 231b/06177, 231b/06178, 232b/06196, 233a/06215, 233b/06229, 233b/06235, 234b/06251, 234b/06257, 235a/06277, 235b/06279, 235b/06280, 235b/06282, 235b/06291, 236a/06294, 236a/06301, 236a/06305, 236b/06311, 237a/06320,

237a/06329, 238a/06347, 256a/06831, 256b/06848, 256b/06849, 260a/06938, 260b/06951, 261a/06955, 261a/06959, 265b/07085, 267b/07134, 274a/07300, 275a/07327, 275a/07333, 275a/07337, 276a/07366, 277b/07403, 278a/07406, 278a/07410, 279b/07448, 280b/07472, 283b/07565, 287a/07662, 293a/07833, 293a/07836, 293b/07841, 294a/07863, 296b/07932, 296b/07933, 296b/07934, 296b/07936, 297a/07941, 297a/07946, 297b/07953, 297b/07958, 298a/07967, 298a/07978, 298a/07979, 310b/08307, 311b/08326, 313a/08364, 313a/08374, 313b/08330, 313b/08384, 313b/08387, 316a/08447, 316b/08465, 316b/08473, 317b/08493, 318b/08523, 318b/08525, 319b/08547, 320a/08560, 320a/08564, 320b/08567, 321b/08598, 324a/08663, 327a/08746, 327a/08755, 330a/08831, 333a/08918, 334a/09214, 338a/09056, 338b/09062, 339a/09087, 341b/09146, 343b/09207, 356a/09543, 357a/09572, 357b/09589, 358a/09599, 358b/09614, 358b/09619, 359a/09622, 359a/09628, 360b/09671, 361b/09695, 362a/09711, 362b/09719, 364a/09770, 368b/09891, 368b/09896, 369b/09917, 373b/01036. Bakınız: benefsec.

berbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 105b/02848, 131b/03611, 176a/04675, 222a/05936, 257b/06864, 263a/07013, 269a/07175, 274b/07318, 276b/07376, 278b/07419, 347b/09316, 365a/09787. Bakınız: derārīc, zerārīc, zirişk.

besbāse: Ar. Küçük hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 156a/04202, 187b/04996, 204b/05463, 309b/08272. Bakınız: cevz-i bevvā.

besfāyic: Ar. Bespaye, pelit yosunu. (*Polypodium vulgare*). 131b/03602, 142a/03858, 167b/04458, 179a/04774, 184a/04906, 187a/04982, 199a/05305, 245a/06539, 267b/07134, 333a/08913, 342b/09168, 361b/09694, 363a/09733, 363a/09744.

bevvā: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). 086b/02277, 129b/03559, 153a/04128, 156b/04205, 204a/05442, 204b/05463, 205a/05471, 207a/05528, 241a/06433, 241a/06439, 309b/08272. Bakınız: buvvā.

bıṭṭīḫ: Ar. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 081b/02136, 081b/02145, 209b/05603, 263a/07009, 272a/07262, 292b/07821, 292a/07796.

bıṭṭīḫ-ı hindī: Ar. Karpuz çeşidi. (*Citrullus vulgaris*). 081b/02146.

bih: Far. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 126a/03451, 224a/05971, 262b/07003, 266a/07089, 369a/09912, 370b/09945. Bakınız: ayva, sefercel.

birinc: Far. Pirinç. (*Oryza*). 056a/01432, 167b/04466, 240a/06395, 353a/09460, 354a/09491.

bīş: Ar. Bıldırcın otu. Zehirli bir ot. (*Aconitum napellus*). 084b/02229, 084b/02230.

bögrülce: T. Börülce. (*Vigna unguiculata*). 212b/03314.

buġday: T. Buğday. (*Triticum aestivum*). 089a/02355, 167b/04466, 102b/02752, 240a/06395, 298a/07973, 350b/09396, 373b/10031.

buḫūr-ı meryem: Ar.- Far. Yer somunu, domuz etmeği, domuz soğanı, macar şalgamı. (*Cyclamen cilicicum*). 080b/02108, 099a/02649, 318b/08522.

burçaḳ: T. Burçak. Baklagillerden taneleri hayvan yemi olarak kullanılan bir bitki ve bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi. (*Vicia ervilia*). 044a/01108, 114b/03116.

buṭm: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 153b/04136, 194a/05174, 301b/08064, 303a/08113, 336b/09007, 370a/09937, 371a/09965.

buvvā: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). 090b/02398, 157b/04228, 167a/04457. Bakınız: bevvā.

buyan: Far. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). 098a/02620, 105b/02844, 179b/04779, 204a/05448, 210a/05613, 213b/05715, 218a/05829, 220b/05889, 231a/06156, 231a/06160, 231b/06170, 232b/06205, 233a/06217, 236b/06312, 262b/06992, 276a/07357, 299a/08003, 299b/08010, 306a/08193, 316a/08451, 321b/08598, 322a/08629, 323a/08635, 323b/08649, 328b/08783, 329a/08796, 342a/09163, 358a/09595, 358a/09606, 359b/09643. Bakınız: sūs.

būzeydān: Far. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 082b/02168, 145a/03940, 166b/04442.

C

caʿde: Ar. Venüssaçı, karabacak otu. (*Adianthum capillus veneris*). 085b/02248, 132a/03617, 160a/04291.

cāveşīr: Ar. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula*

alaeochytris). 309b/08283, 372a/09998. Bakınız: cāvşīr, cünd u bīdester, cünd-i bīdester, oġlan aşı, şīrẖışt.

cāvşīr: Ar. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 147b/04001, 161a/04310, 372a/09996. Bakınız: cāveşīr, cünd u bīdester, cünd-i bīdester, oġlan aşı, şīrẖışt.

cedvār: Ar. Kafur kokulu, zencefil türünden bir bitki. (*Curcuma zedoaria*). 042a/06448, 084b/02229, 245a/06540.

celġūze: Far. Çam fıstığı, köknar içi. (*Pinaceae*). 085b/02257.

cercīr: Ar. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 085a/02238.

cevz: Ar. Ceviz. (*Juglans regia*). 023b/00554, 069a/01783, 086a/02267, 086b/02279, 086b/02281, 087a/02299, 091b/02441, 154b/04157, 191b/05108, 196b/05240, 205a/05476, 206a/05498, 209b/05603, 210b/05622, 226a/06032, 228a/06086, 301a/08052, 301a/08056, 303a/08107, 303a/08113, 305b/08170, 316b/08469, 319a/08529, 319b/08552, 320b/08570. Bakınız: ḳoz.

cevz-i bevvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 086b/02277, 153a/04128, 156b/04205, 204a/05442, 204b/05463, 205a/05471, 207a/05528, 241a/06433, 309b/08272. Bakınız: cevz-i buvvā.

cevz-i buvvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 157b/04228. Bakınız: cevz-i bevvā.

cevzetü'l-kayᶜ: Ar. Karga büken, Hint baklası. Hint yağı yapımında kullanılan bir bitki. (*Ricinus communis*). 262b/06995.

cezer: Ar. Havuç. (*Daudus carota*). 081a/02126, 083a/02181, 085a/02241, 152b/04109, 152b/04110, 166a/04431, 291b/07791, 295b/07903, 300b/08045, 301b/08070, 302a/08082, 302b/08091, 303a/08113.

cıntıyānā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). 085b/02262, 145a/03941, 155b/04182, 168a/04480, 191b/05112, 370a/09937, 372b/10009.

cırcır: T. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 066a/01692, 177a/04716, 302b/08091, 303a/08115, 354a/09495, 372a/09999. Bakınız: reşād.

cüllenār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). 085b/02252, 131b/03609, 165a/04410, 221b/05915, 222b/05941, 271b/07232, 271b/07238, 299b/08020, 305a/08154, 305a/08161. Bakınız: cülnār.

cülnār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). 162a/04339, 221a/05905, 221a/05908, 272b/07263, 304b/08144, 307a/08212, 319b/08544, 330a/08823.

cünd u bīdester: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 373b/10031. Bakınız: cāveşīr, cāvşīr, cünd-i bīdester, oğlan aşı, şīrḫışt.

cünd-i bīdester: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 086a/02264, 154a/04142, 159a/04268, 159b/04284, 161a/04313, 164a/04376, 165a/04400, 178b/04756, 178b/04760, 181b/04836, 190a/05070, 196a/05225, 201a/05359, 204a/05443, 295b/07898, 312a/08342, 312b/08352, 313a/08366, 313a/08376. Bakınız: cāveşīr, cāvşīr, cünd u bīdester, oğlan aşı, şīrḫışt.

Ç

çığındur: Far. Pancar, pazı. (*Bera vulgaris*). 273b/06331. Bakınız: sılḳ.

çınār: Far. Çınar ağacı. (*Platunus orientalis*). 091a/02415.

D

dārçīn: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 243a/06488. Bakınız: dār-çīnī, dār-ı çīnī, tārınc.

dār-çīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 069a/1785, 078b/02056, 087a/02302, 090b/02401, 153a/04128, 154b/04156, 155b/04181, 157b/04229, 160a/04292, 160b/04302, 161a/04311, 167a/04456, 207b/05544, 301b/08065. Bakınız: dārçīn, dār-ı çīnī, tārınc.

dār-ı çīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 153b/04135, 190b/05078, 191a/05099, 193a/05174, 194b/05191, 195b/05223, 196a/05237, 200a/05332, 204a/05451, 204b/5463, 205a/05469, 207a/05535, 214a/05725, 218b/05831, 226b/06040, 230a/06136, 241a/6432, 242a/06452, 243b/06503, 247b/06612, 250a/06682, 250b/06690, 251b/06713, 252b/06745, 262b/07002, 268a/07144, 276a/07358, 285a/07609, 286a/07631, 286b/07656, 295a/07887, 295b/07897, 295b/07907,

301a/08055, 302a/08077, 309b/08271, 311a/08317, 312a/08349, 315b/08439, 327b/08762, 358b/09607, 362a/09708. Bakınız: dārçīn, dār-çīnī, tārınc.

dār-ı fulful: Far.- Ar. Baş biberi, uzun biber. (*Piper longum*). 090b/02400, 132a/03613, 148a/04009, 153a/04129, 154a/04143, 154b/04156, 155b/04181, 156a/04203, 161a/04311, 169a/04503, 169b/04508.

dār-ı şeyşeᶜān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). 132a/03622. Bakınız: dār-ı şīşiᶜān, nārdin.

dār-ı şīşiᶜān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). 153b/04134. Bakınız: dār-ı şeyşeᶜān, nārdin.

dehmüst: ?. Dağ servisi, dikenli ardıç yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). 099a/02652. Bakınız: ᶜarᶜar.

demür diken: T.- T. Demir dikeni, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). 373a/10027.

derārīc: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 228b/06101, 245a/06549, 284a/07577, 284a/07584, 292a/07806, 300b/08040, 303a/08114, 305a/08158, 306a/08158, 328a/08771, 352a/09435, 352b/09449, 353b/9471, 361a/9679, 369a/09906, 369b/09927, 372a/10004. Bakınız: berbārīs, zerārīc, zirişk.

destenbū: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 090b/02411.

dıflī: Ar. Zakkum ağacı. (*Nerium oleander*). 091a/02412, 125b/03438, 125b/03439.

durfīl: Grk. Kırmızı yonca, çayır tirfili. (*Trifolium pratense*). 120b/03286.

E

ebhül: Far. Kara ardıcı ve yemişi. (*Juniperus sabina*). 076a/01976, 078a/02034, 277a/07388, 313b/08391.

ebrū-yı şanem: Far.- Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 130a/03563. Bakınız: luffāḥ, yebrūḥ, yaprūḥ.

efs̱īmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). 079a/02072, 131b/03602, 141b/03852, 142a/03862, 142a/03864, 142a/03868, 153a/04123, 155b/04184, 158b/04257, 158b/04258, 197b/05271, 197b/05271, 198b/05301, 220b/05894,

221b/05914, 251b/06716, 277a/07381, 279a/07445, 299b/08013, 343a/09187, 329b/08817. Bakınız: feşīmūn.

ehlīle: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 131b/03601, 175b/04664. Bakınız: ehlīlec, helīle, helīlec, kābil, kābilī.

ehlīlec: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 048a/01217, 080a/02088, 080a/02090, 127a/03487, 142b/03877, 144b/03921, 147a/03986, 147b/03994, 147b/04001, 148b/04017, 148b/04021, 179a/04773, 181a/04816, 193b/05165, 197b/05275, 202b/05404, 209a/05582, 210b/05627, 211a/05643, 215b/05765, 216a/05772, 217b/05812, 218b/05839, 222b/05939, 224a/05978, 226a/06030, 262b/06999, 286b/07650, 287b/07676, 308a/08236, 326b/08741, 329b/08817, 331a/08858, 333a/08912, 342b/09169, 347a/09295, 354b/09502, 354b/09503, 362b/09721. Bakınız: ehlīle, helīle, helīlec, kābil, kābilī.

eklīlü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 163b/04372. Bakınız: iklīlü'l-melik.

emlec: Ar. Hindistan'da yetişen amlaç otu olarak bilinen bitki ve bu bitkinin şifalı meyvesi. (*Phyllanthus emblica*). 079b/02080, 100b/02706, 131b/03607, 142a/03857, 153a/04122, 154b/04155, 166b/04442, 167a/04449, 167a/04453, 242a/06450, 244b/06535, 301a/08057, 318b/08514, 361b/09700, 362b/9731.

enār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 198a/05287, 269b/07182, 320b/08572, 352b/09451. Bakınız: nār, rummān.

encīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 085b/02260, 087b/2315, 143a/03887, 163a/04358, 164b/04392, 195b/05218, 221b/05917, 225a/05996, 227a/06054, 231a/06156, 231a/06157, 231a/06161, 236b/06313, 292b/07811, 317b/08492, 335a/08969, 336a/09002, 350a/09376, 350b/09393, 371a/09970. Bakınız: incīr, tīn.

encüdān: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 088a/02326, 132a/03622, 312a/08341. Bakınız: hıltīt, sāsāliyūs.

encür: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 079b/02086, 373b/10034.

engür: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). 209b/05603. Bakınız: üzüm.

erük: T. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 074a/01930, 078b/02051, 078b/02052, 128a/03518, 141b/03846, 142a/03856, 142b/03879, 143b/03899, 144a/03906, 144b/03923, 176a/04675, 176b/04702, 177b/04725, 177b/04726, 220a/05875, 220b/05885, 221b/05922, 223b/05958, 253a/06750, 274b/07316, 280a/07471, 281a/07490, 281a/07491, 288a/07695, 298b/07993, 291a/07770, 292b/07821, 296a/07922, 305b/08176, 311a/08323, 320a/08557, 338a/09058, 346b/09287, 350b/09386, 356a/09546, 356a/09574, 357a/09574, 358a/09601, 360b/09667, 361b/09699, 362a/09713.

eşek marulı: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 100a/02684.

F

farāsyūn: Ar. Yabani pırasa, dağ pırasası. (*Marrubium alysson*). 108b/02932, 132a/03619. Bakınız: kendenā.

farbiyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). 108b/02937, 155a/04166, 155b/04183, 161a/04308, 190a/05071, 190a/05073, 203b/05428, 206b/05510, 212b/05675, 368a/09879. Bakınız: farfiyūn, māzeryūn, südlügen.

farfac: Ar. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). 179b/04786, 189b/05036, 239a/06376, 240a/06396, 247a/06595, 248b/06642, 254a/06783, 254a/06784, 254a/06785, 271b/07235, 290b/07765, 303b/08121, 304a/08133, 310b/08301. Bakınız: farfaḥ.

farfaḥ: Ar. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). 280b/07479. Bakınız: farfac.

farfiyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). 159b/04277, 319a/08536, 341b/09141, 368a/09876. Bakınız: farbiyūn, māzeryūn, südlügen.

farṭāsāliyūs: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 156a/04193. Bakınız: faṭrāsāliyūn.

fāşersīn: Grk. Yabani patlıcan. (*Solanum torvum*). 108a/02916.

faṭrāsāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 109a/02951, 132a/03620, 159b/04275, 160a/04293, 161a/04312, 285a/07615. Bakınız: farṭāsāliyūs.

fāvāniyā: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 108a/02918, 192a/05123, 241b/06445, 244a/06520, 244b/06522. Bakınız: şaḳāyıḳ, ʿūdı'ṣ-ṣalīb, ʿūdū'ṣ-ṣalīb.

fenceguşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 130a/03572. Bakınız: fencenguşt, penceguşt.

fencenguşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 289a/07717, 373a/10025. Bakınız: fenceguşt, penceguşt.

ferencmüşk: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*). 108b/02935, 187b/04996, 188a/05012, 241b/06445, 244a/06518.

feṣīmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). 048b/01234, 179a/04774, 181a/04826, 181b/04832, 185a/04937, 186a/04955, 186a/04962, 186b/04972, 186b/04977, 187a/04978, 188b/05030, 192a/05117, 192a/05118, 199a/05305, 203a/05421, 205b/05483, 211a/05643, 217a/05803, 239b/06383, 239b/06384, 240a/06405, 240b/06417, 248a/06625, 279a/07441, 287a/07667, 289a/07713, 307a/08219, 308a/08243, 316a/08454, 322a/08615, 322b/08626, 333a/08907, 333a/08913, 336a/08997, 340b/09119, 342a/09160, 342b/09169, 354a/09483, 354b/09501, 364a/09760, 374b/10058. Bakınız: efṣīmūn.

fınduḳ: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). 196b/05240. Bakınız: funduḳ.

fıstuḳ: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). 109a/02944, 196b/05240, 232a/06185, 240a/06398, 242a/06450, 265b/07078. Bakınız: fustuḳ.

fisentīn: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia absinthium*). 105b/02842, 113a/03070, 118b/04838, 149a/04028, 159a/04267, 179a/04764, 203b/05437, 241b/06442, 282b/07532, 360a/09648, 363a/09744. Bakınız: afsentīn.

fū: Ar. Girit sümbülü, büyük kedi otu. (*Valeriana dioscorides*). 110a/02974.

fūfel: Ar. Fufal ağacı, arek ağacı. Bir tür palmiye ve cevizi. (*Areca catechu*). 210a/05611, 221a/05908, 227b/06065, 275b/07343, 282b/07533, 337b/09035, 343b/09200, 348a/09320, 348a/09325, 349a/09350.

fulful: Ar. Biber. (*Capsicum*). 078b/02056, 109b/02958, 109b/02961, 132a/03613, 148a/04009, 149b/04047, 154a/04143, 154b/04156, 154b/04164, 156a/04196,

156b/04209, 157a/04222, 159b/04047, 159b/04273, 159b/04283, 160a/04291, 161a/04311, 162a/04332, 162b/04344, 164a/04376, 169a/04502, 169b/04508, 178b/04756, 180a/04791, 190a/05070, 190b/05077, 191b/05109, 194b/05191, 195b/05223, 195b/05224, 196a/05236, 200b/05356, 201a/05365, 204a/05450, 204b/05457, 205a/05469, 205a/05478, 207a/05528, 207a/05534, 207b/05544, 213b/05706, 213b/05707, 213b/05708, 218a/05820, 226b/06046, 231b/06172, 247b/06616, 251b/06712, 268a/07144, 285b/07626, 301a/08062, 327b/08761, 328b/08789, 352a/09426.

funduḳ: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). 240a/06398, 301a/08053, 302b/08091, 303a/08113. Bakınız: fınduḳ.

fustuḳ: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). 069a/01778, 301a/08053, 303a/08113. Bakınız: fıstuḳ.

fūtenec: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 087b/02314, 109b/02963, 139a/03797, 155b/04190, 156b/04192, 203b/05437, 204a/05442, 220a/05879, 226b/06042, 250b/06696, 251a/06699, 264b/07051, 268b/07157, 282a/07519, 285b/07624, 306a/08189, 314a/08393, 324b/08687, 352a/09439, 358b/09607, 367b/09869.

füvve: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 132a/03618, 166b/04437. Bakınız: füvvet.

füvvet: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 361a/09686. Bakınız: füvve.

G

ġāfiṣ: Ar. Koyunotu, kasıkotu. (*Agrimonia eupatoria*). 105b/02838, 107a/02890, 137b/03755, 142b/03869, 142b/03872, 145b/03955, 148a/04015, 148b/04017, 150b/04070, 277a/07389, 289a/07724, 363b/09751.

ġār: Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). 087b/02320, 099a/02651, 173b/04624, 191b/05112, 195a/05204, 259a/06905, 321a/08585, 324b/08683, 334a/08939.

gāvzubān: Far. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 114a/03090. Bakınız: lisānü's-ṣevr.

gelincük: T. Gelincik. Gün gülü olarak da bilinir. Kırlarda ve ekin tarlalarında yazın yetişen kırmızı bir bitki. (*Papaver rhoeas*). 118b/03225.

gezmāzec: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 227b/06065, 272b/07259, 305b/08177. Bakınız: gezmāzic, gezmāzek, yılġun.

gezmāzek: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 115a/03125. Bakınız: gezmāzec, gezmāzic, yılġun.

gezmāzic: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 289b/07732. Bakınız: gezmāzec, gezmāzek, yılġun.

gül: Far. 1- Gül. (*Rosaceae*). 2- Çiçek. 025a/00580, 025a/00586, 025a/00587, 049a/01246, 063b/01617, 087a/002297, 091b/02429, 092a/02450, 094a/02511, 096a/02560, 103a/02774, 104a/02804, 105a/02832, 111a/03004, 122a/03339, 123b/03372, 123b/03373, 123b/03382, 131b/03604, 141b/03848, 142a/03861, 142b/03880, 145b/03953, 147b/03994, 150b/05068, 150b/04069, 151a/04074, 151a/04082, 158a/04247, 158b/04260, 162b/04350, 162b/04350, 163a/04355, 163b/04370, 168b/04486, 175a/04653, 177a/04708, 182b/04865, 183a/04873, 183a/04874, 184a/04907, 192b/05130, 199a/05308, 199a/05314, 200b/05346, 210a/05611, 210a/05613, 210b/05629, 212b/05679, 215a/05748, 216b/05789, 217b/05815, 219a/05848, 219b/05867, 221a/05906, 227b/06065, 227b/06067, 242a/06454, 243a/06489, 247a/06598, 250a/06680, 260b/06943, 262a/06982, 265a/07060, 269b/07191, 271b/07245, 275a/07327, 275a/07333, 278a/07410, 278b/07419, 281a/07486, 282a/07523, 282b/07532, 299a/07998, 300a/08022, 310b/08303, 316b/08469, 317b/08499, 318b/08524, 320a/08561, 320a/08562, 324b/08683, 326b/08731, 330a/08824, 330a/08828, 330b/08838, 331a/08855, 331b/08874, 335b/08982, 339b/09090, 339b/09097, 341b/09145, 344a/09214, 346a/09272, 346a/09273, 346b/09278, 348b/09335, 350b/09388, 353b/09472, 354b/09504, 356a/09543, 361b/09695, 362b/09721, 364a/09771, 366b/09838, 369b/09918. Bakınız: verd.

gülnār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). 152a/04101, 158a/04241, 275b/07343.

güncīd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). 091b/02438, 303b/08117. Bakınız: güncīz, simsim, sūsen.

güncīz: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). 096b/02585, 101a/02709. Bakınız: güncīd, simsim, sūsen.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 116a/03156, 117b/03193, 127b/03493, 205a/05477, 207a/05527, 219a/05856, 230a/06136, 242b/06468, 274b/06615, 247b/06616, 250b/06695, 268a/07148, 271b/07243, 291a/07778, 294b/07871, 350a/09376. Bakınız: kündür, lübān, muḳl.

H

ḥabaḳ: Ar. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 087b/02314.

ḥamāmā: Ar. Hamama otu, frengi fesleğen. (*Amomum granum paradisi*). 088/02332, 155b/04187, 162a/04332, 309b/08271.

ḥanẓal: Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). 076a/01976, 088b/02343, 099a/02647, 099a/02659, 128b/03530, 131a/03594, 146a/03962, 146b/03970, 146b/03979, 147b/04001, 149b/04027, 160a/04289, 161a/04308, 164a/04377, 164b/04386, 165a/04404, 169b/04508, 178b/04748, 181a/04826, 190a/05073, 191b/05102, 195a/05198, 195a/05207, 203a/05415, 209b/05593, 212b/05673, 225a/06006, 240a/06406, 259b/06915, 274a/07302, 274a/07312, 315a/08431, 327b/08767, 333a/08908, 352a/09429, 353a/09468, 353b/09478.

ḥarbaḳ: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 089b/02370, 097a/02601, 097b/02603, 172b/04601, 190a/05065, 195b/05224, 352b/09446, 354a/09493, 367b/09860, 367b/09864.

ḥardal: Ar. Hardal otu. Ak hardal (*Snapis alba*) ve yabani hardal (*Snapis avensis*) olmak üzere başlıca iki türü vardır. 026a/00618, 031b/00755, 085a/02243, 086a/02274, 089b/02367, 096b/02583, 132a/03625, 148a/04011, 165b/04417, 179b/04782, 185b/04943, 191b/05109, 203b/05437, 203b/05439, 213b/05706, 218b/05842, 224a/05977, 226a/06025, 224b/05981, 233a/06219, 238a/06353, 289a/07723, 291a/07778, 294b/07876, 319a/08533, 328b/08789, 340a/09108, 341a/09140, 350b/09394, 352b/09441.

ḫarmal: Ar. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 087b/02318, 147b/04001, 164a/04385, 195b/05217, 354a/09493, 370b/09956. Bakınız: yüzerlik.

ḫarnūb: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). 089a/02366, 151b/04093, 152a/04100, 158a/04240, 263b/07021, 272b/07259, 336a/09006.

ḫarşef: Ar. Enginar. (*Cynara scolymus*). 087b/02316, 116a/03151, 116a/03160, 303a/08115.

ḫasek: Ar. Demir dikeni, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). 087b/02321, 164b/04390, 195a/05204, 213b/05708, 259a/06904, 292b/07822, 291b/07792, 292a/0781, 294a/07855, 296a/07910, 325a/08693, 373a/10026, 373a/10027.

ḫass: Ar. Marul. (*Lactuca sativa*). 089b/02377, 176a/04680, 181a/04818, 209a/05590, 223a/05956. Bakınız: marūl.

ḫāşā: Far. Yabani sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). 086b/02287, 132a/03622, 156a/04195, 164a/04384, 240a/06406, 329a/08809, 360a/09648. Bakınız: manāṭ.

ḫaşḫāş: Ar. Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. (*Papaver somniferum*). 083b/02194, 089b/02380, 099b/02665, 120b/03295, 129a/03538, 149a/04033, 150a/04054, 150b/04073, 151a/04076, 151a/04079, 167b/04467, 175b/04668, 177b/04719, 182a/04852, 183a/04882, 183b/04884, 184a/04902, 187a/04988, 188a/05019, 188b/05032, 189b/05048, 201b/05376, 201b/05381, 201b/05384, 203a/05425, 208b/05566, 208b/05567, 215a/05743, 223b/05965, 230a/06140, 230b/06150, 323b/06199, 233b/06230, 234b/06264, 261a/06960, 264a/07042, 273a/07277, 276a/07391, 278b/07428, 293a/07826, 296b/07931, 296b/07933, 297a/07939, 297b/07953, 297b/07954, 298a/07967, 298a/07968, 298b/07984, 301a/08062, 304b/08149, 310b/08307, 316a/08449, 317a/08474, 317b/08498, 327a/08752, 335a/08967, 336a/08995, 358b/09614, 358b/09620.

ḫaṭmī: Ar. Hatmi. Ebegümecigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 081a/02123, 090a/02386, 102a/02741, 163b/04368, 164b/04393, 175a/04655, 182b/04866, 187a/04984, 187a/04988, 203a/05413, 223b/05959, 223b/05960, 224b/05993, 236a/06294, 237a/06330, 259b/06915, 260b/06950, 262b/06992, 278a/07408,

291a/07769, 293a/07828, 296a/07919, 296b/07934, 297a/07944, 297a/07948, 298b/07983, 317b/08493, 317b/08498, 318b/08523, 319a/08537, 320a/08560, 326a/08728, 327a/08748, 329a/08802, 337b/09038, 337b/09043, 337b/09045, 339b/09096, 339b/09099, 341b/09145, 342b/09170, 344a/09213.

ḫavlıncān: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). 248a/06617, 294b/07871, 301b/08064, 312a/08341. Bakınız: ḫūlincān.

ḥayy-i ʿālem: Ar. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 278b/07430, 293a/07834, 304b/08148, 337b/09034, 338a/09052, 339a/09087, 348a/09323.

helīle: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 196b/05250, 199a/05306. Bakınız: ehlīle, ehlīlec, helīlec, kābil, kābilī.

helīlec: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 131a/03591, 131b/03606, 142a/03860, 142b/03870, 144b/03922, 153a/04122, 157b/04235, 166b/04443, 167a/04449, 167a/04453, 175b/04667, 186a/04963, 215a/05742, 227b/06067, 239b/06384, 240b/06419, 242a/06450, 243b/06492, 262b/07000, 280a/07467, 280a/07468, 288a/07696, 301b/08064, 317a/08480, 318b/08514, 326b/08730, 327a/08746, 328b/08788, 329b/08818, 330b/08846, 333a/08909, 338a/09055, 330b/08848, 341a/09129, 348a/09317, 350a/09383, 354b/09501, 360a/09650, 361b/09696, 362b/09731, 363a/09741. Bakınız: ehlīle, ehlīlec, helīle, kābil, kābilī.

helyūn: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 081a/02119, 132b/03635, 302a/08085, 302b/08090.

ḫılṭīt: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 088a/02326, 132a/03624, 139a/03796, 201a/05359, 207a/05527, 224b/05981, 231b/06170, 312b/08352, 373a/10019. Bakınız: encüdān, sāsāliyūs.

ḫınṭa: Ar. Buğday. (*Triticum aestivum*). 088b/02339, 089a/02360, 097b/02612, 132b/03632, 232b/06197, 261a/06961, 276a/07363, 333b/08923, 350a/09377.

ḫırvaʿ: Ar. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 089b/02373, 195a/05204, 195b/05218, 196b/05240. Bakınız: māhūdāne.

ḫıyār: Far. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). 074a/01930, 081b/02138, 090a/02396, 140b/03824, 149a/04032, 151a/04085, 180a/04797, 182b/04864, 189a/05034, 206b/05518, 213a/05697, 221b/05920, 221b/05922, 224a/05971, 230a/06137, 239a/06375, 254a/06781, 281b/07507, 281b/07508, 291a/07768, 364b/09773, 368b/09895.

ḫıyārşenber: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). 048a/01218, 090a/02392, 131a/03592, 140a/03816, 141b/03849, 142a/03866, 142b/03876, 143a/03882, 143a/03893, 144b/03926, 180b/04814, 182b/04861, 184a/04909, 184a/04910, 188a/05008, 188a/05009, 192b/05138, 211a/05631, 218b/05839, 220a/05882, 223b/05959, 224a/05979, 225a/06003, 225b/06012, 228b/06092, 231a/06166, 234a/06239, 236b/06315, 237b/06333, 249b/06669, 259a/06899, 260a/06930, 260a/06937, 261a/06954, 267b/07959, 275a/07331, 278a/07409, 280b/07474, 285b/07621, 286a/07635, 288b/07698, 293b/07852, 297b/07959, 299a/08000, 317b/08495, 321b/08601, 326b/08732, 327a/08744, 330b/08848, 336a/08993, 358a/09603, 360a/09653, 360b/09669, 361b/09702, 362b/09724, 363b/09747.

hīl: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 309b/08272. Bakınız: ḫīr-i bevva.

hindübā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 254a/06777, 275a/07328, 276b/07374, 358a/09595. Bakınız: hündübā, kāsnī, şukāᶜ, ṭaraşḳūḳ.

ḫir: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). 354b/09505. Bakınız: ḫīrī, hirī.

ḫīrī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). 204a/05441, 296a/07910, 306a/08191, 316a/08459, 323b/08653, 324a/08664. Bakınız: ḫir, hirī.

hirī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). 101a/02718. Bakınız: ḫir, ḫīrī.

ḫīr-i bevva: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 129b/03559, 241a/06433, 241b/06439. Bakınız: hīl.

ḫoḫ: Ar. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). 090a/02390. Bakınız: şeftālū.

ḫubāzā: Ar. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). 165b/04413, 176a/04680, 320a/08560, 326a/08728. Bakınız: ḫubāze, ḫubāzī.

ḫubāze: Ar. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). 231a/06162, 232b/06201, 233b/06234. Bakınız: ḫubāzā, ḫubāzī.

ḫubāzī: Ar. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). 081a/02118, 087a/02299, 089a/02364, 236b/06311, 260b/06950, 262b/06992, 291a/07769, 296a/07919, 297a/07944, 297a/07948, 298b/07982, 317b/08488, 318b/08523, 335b/08978, 357a/09572, 359a/09622. Bakınız: ḫubāzā, ḫubāze.

hūfārīḳūn: Far. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). 129b/03554.

ḥulb: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 294a/07854, 303b/08117, 329a/08806. Bakınız: ḥulbe.

ḥulbe: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 075b/01972, 076b/01992, 141a/03836, 163b/04372, 164b/04389, 166b/04436, 177a/04715, 187a/04984, 195a/05206, 195b/05217, 200a/05335, 220b/05897, 225a/05995, 297a/07945, 302b/08093, 313b/08384, 316a/08457, 329a/08802, 337b/09044, 339b/09095, 339b/09099. Bakınız: ḥulb.

ḫūlincān: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). 160a/04290. Bakınız: ḫavlıncān.

ḥummāż: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 069a/01774, 079a/02063, 088a/02329, 131b/03611, 136b/03735, 137a/03740, 177a/04703, 193b/05167, 198b/05292, 230b/06153, 238b/06364, 238b/06366, 239a/06376, 241a/06428, 269a/07174, 307b/08225, 342a/09165, 250a/06678, 264b/07054, 272b/07259, 302b/08097, 334b/08955, 339a/09083.

ḫurmā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 085b/02260, 103a/02778, 111b/03024, 113b/03078, 127a/03484, 209b/05602, 300a/08025.

ḫuṣṣa’s-ṣaᶜleb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 154b/04155. Bakınız: ḫuṣa’s-ṣaᶜleb, ḫuṣye’s-ṣaᶜleb.

ḫuṣa’s-ṣaᶜleb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 301a/08056. Bakınız: ḫuṣṣa’s-ṣaᶜleb, ḫuṣye’s-ṣaᶜleb.

ḫuṣye’s-ṣaᶜleb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 301b/08068. Bakınız: ḫuṣṣa’s-ṣaᶜleb, ḫuṣa’s-ṣaᶜleb.

ḫużaż: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 110a/02978, 120b/03284, 123b/03383, 178b/04756, 273a/07277, 339b/09092, 346a/09267, 348a/09324. Bakınız: suᶜd.

hündübā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 223b/05960. Bakınız: hindübā, kāsnī, şukāᶜ, ṭaraşḳūḳ.

I

ıccāş: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 048a/01213, 078b/02051, 144a/03914, 174b/04646, 175b/04666, 177b/04724, 179b/04787, 182a/04848, 182a/04850, 182b/04859, 183a/04881, 215a/05751, 221a/05902, 222a/05935, 222a/05936, 223b/05963, 287b/07675, 304a/08139, 315b/08440, 317a/08481, 326b/08739, 336b/09007, 338a/09049, 340b/09125, 346b/09285, 347b/09313, 348b/09334, 355b/09526, 356a/09551, 358a/09596, 362a/09715. Bakınız: īcāş, īcsās.

ᶜınebu’s-ṣaᶜleb: Ar. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 019a/00445, 106a/02863, 143a/03888, 188a/05018,209a/05590, 211b/05648, 213a/05697, 249b/06664, 249b/06677, 259a/06905, 259b/06922, 260a/06928, 267b/07134, 276b/07442, 279a/07442, 286a/07633, 286a/07640, 288a/07688, 293a/07825, 293a/07830, 296b/07635, 297b/07957, 299a/07997, 318a/08501, 319a/08530, 320a/08560, 322b/08617, 324a/08661, 324a/08669, 326a/08720, 337b/09038, 344a/09213, 346a/09266. Bakınız: it üzümi.

ᶜışāretü’l-liḫyetü’t-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 320b/08571. Bakınız: lıḫyetü’t-teys.

ısfānāḫ: Grk. Ispanak. Yaprağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). 078b/02054, 202a/05386, 206a/05497, 209a/05579, 235a/06265, 241b/06447,

249a/06645, 276a/07364, 316b/08467, 337b/09040, 346b/09285, 347b/09316, 350b/09387, 350b/09390, 365a/09788. Bakınız: sıfānāḫ.

ısırġan: T. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 373b/10034.

ısḳīl: Grk. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 106b/02880. Bakınız: ᶜunṣul, yabān soġanı.

ıssı ot: T.- T. Biber. (*Capsicum*). 112b/03058.

ızḫır: Ar. Ayrık otu. (*Agropyrum repens*). 109a/02952, 119b/03261, 132a/03614, 145a/03935, 145a/03937, 145b/03949, 153b/04136, 181a/04825, 154a/04142, 155b/04183, 181a/04825, 194a/05175, 195b/05223, 285b/07616, 295b/07899, 309b/08217.

İ

īcāş: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 068b/01757. Bakınız: ıccāṣ, īcsās.

īcsās: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 057b/01471. Bakınız: ıccāṣ, īcāş.

iklīlü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 099b/02665. Bakınız: eklīlü'l-melik.

incīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 023b/00554, 064b/01655, 083b/02202, 145b/03955. Bakınız: encīr, tīn.

it üzümi: T.- T. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 106b/02870. Bakınız: ᶜınebu'ş-şaᶜleb.

K

ḳabaḳ: T. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). 141a/03838, 150a/04052, 151a/04085, 167b/04460, 175a/04656, 176a/04678, 176a/04680, 177a/04711, 180a/04795, 183a/04874, 186a/04964, 187a/04986, 188b/05029, 188b/05032, 202a/05386, 203a/05423, 206a/05494, 220b/05896, 231b/06177, 234b/06264, 235a/06265, 247a/06600, 249a/06644, 254a/06781, 260b/06948, 274b/07322, 276a/07364, 278b/07420, 287a/07661, 291a/07768, 293a/07829, 298b/07981, 316b/08467, 330a/08831, 339a/09086, 341b/09146, 346b/09285, 368b/09890.

kābil: Far. Helile otu türlerinden biri. (*Terminalia*). 166b/04443. Bakınız: kābilī.

kābilī: Far. Helile otu türlerinden biri. (*Terminalia*). 080a/02094, 127b/03490, 142a/03860, 157b/04235, 167a/04449, 167a/04453, 175b/04667, 210b/05628, 243b/06492, 262b/07000, 273b/07288, 274a/07300, 275a/07327, 280a/07468, 329b/08818, 333a/08912, 342b/09169, 360a/09650, 361b/09696, 362b/09731, 363a/09741. Bakınız: kābil.

kādī: Ar. Hurma ağacına benzer kokulu bir ağaç ve bu ağaçtan elde edilen tıbbi bir yağ. (*Pandanus odoratissimus*). 113b/03081, 113b/03083, 129b/03555, 335b/08986, 348b/09334.

kāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). 025a/00589, 069a/01776, 113b/03075, 150b/04064, 151a/04080, 151a/04084, 158a/04248, 160a/04286, 161b/04322, 168b/04489, 169a/04504, 176a/04683, 176a/04686, 180b/04804, 209a/05586, 219a/05849, 221a/05909, 228b/06089, 238b/06365, 239a/06370, 242a/06451, 243a/06479, 245b/06561, 247a/06600, 262a/06985, 265b/07079, 275a/07334, 281b/07501, 290a/07739, 327a/08750, 330b/08840, 339b/09088, 339b/09090, 343b/09207, 347b/09306, 348a/09324, 349a/09354, 364a/09771, 364b/09785, 364b/09786, 365a/09790, 367a/09853, 369a/09904.

kākenec: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 113b/03079, 297b/07954, 298a/07968. Bakınız: ḳanbīl.

ḳāḳula: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 110a/02980, 110a/02983, 140b/03822, 153a/04128, 190a/05071, 222a/05925, 242a/06450, 243b/06503, 285b/07626.

ḳamış: T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 093a/02479, 227b/06074, 341a/09140.

ḳanbīl: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 113a/03065, 213b/05708, 273b/07288. Bakınız: kākenec.

ḳanṭaryūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). 113a/03061, 164a/04384, 195a/05208, 225a/05999, 292b/07820, 325a/08696, 353b/09478. Bakınız: ḳanṭūryūn.

ḳanṭūryūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). 190a/05073. Bakınız: ḳanṭaryūn.

ḳaranful: Ar. Karanfilgiller familyasından otsu, çiçekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). 110b/02998, 111a/03000, 153a/04129, 157b/04228, 165b/04419, 180a/04791, 187b/04995, 190a/05070, 204b/05463, 207a/05528, 241a/06432, 241b/06439, 242a/06449, 250a/06682, 266a/07096, 309b/08271.

ḳarbuz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 206b/05518. Bakınız: ḳarpuz.

ḳard u mānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 139a/03798. Bakınız: ḳard-ı mānā, ḳurdumāne.

ḳard-ı mānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 140b/03829, 231b/0617. Bakınız: ḳard u mānā, ḳurdumāne.

ḳarpuz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 074a/01930, 130b/03578, 180a/04797, 232b/06201, 253b/06768, 254a/06775, 260b/06947, 280b/07479, 331a/08852, 348a/09318, 348b/09359. Bakınız: ḳarbuz.

ḳarṭūm: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 207b/05545. Bakınız: ḳurṭum.

ḳaṣbu'z̲-z̲erīre: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). 153b/04136. Bakınız: ḳāz, z̲erīre.

kāsnī: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 081b/02135, 103a/02769, 104a/02800, 129b/03549, 137b/03756, 138a/03765, 138b/03776, 138b/03778, 141b/03854, 143a/03890, 144a/03908, 144b/03926, 150b/04063, 175a/04647, 182b/04857, 183a/04880, 188a/05017, 197b/05277, 215a/05747, 215a/05748, 215a/05750, 223a/05956, 231a/06163, 233b/06235, 235b/06283, 236b/06311, 239a/06377, 240b/06413, 247a/06599, 253a/06760, 259b/06922, 267b/07135, 268b/07156, 274b/07322, 274b/07324, 275a/07335, 276a/07366, 276b/07373, 276b/07379, 277b/07402, 278a/04706, 278a/07413, 278a/07417, 278b/07424, 279a/07433, 279a/07442, 279b/07438, 279b/07454, 280a/07461, 280a/07470, 281a/07489, 281b/07507, 282a/07516, 282a/07522, 283a/07557, 283b/07558, 284a/07576, 284b/07590, 284b/07591, 285a/07607, 285a/07614, 286a/07434, 286a/07629,

286a/07636, 286a/07640, 287a/07659, 287b/07674, 287b/07675, 287b/07681, 288a/07691, 288b/07700, 288b/07709, 289b/07732, 293a/07825, 293a/07828, 293a/07829, 293a/07833, 293b/07846, 295a/07885, 296b/07928, 308b/08254, 317b/08493, 321b/08598, 326a/08720, 326a/08723, 326a/08727, 326b/08740, 331b/08864, 332b/08903, 333b/08933, 336a/08999, 338a/09057, 340b/09117, 340b/09124, 342a/09163, 344a/09211, 344a/09213, 345a/09245, 346a/09268, 346b/09286, 347a/09293, 348a/09322, 349b/09368, 351a/09403, 351a/09411, 354a/09484, 356a/09543, 357a/09572, 357b/09586, 358a/09599, 359a/09623, 360a/09647, 361a/09688, 362a/09714, 361b/09693, 362a/09720, 363a/09737, 363a/09743, 363b/09757. Bakınız: hindübā, hündübā, şukāᶜ, ṭaraşḳūḳ.

kāşem: Ar. Horozgözü otu. (*Seseli tortuosum*). 156a/04196.

ḳavun: T. Kavun. (*Cucumis melo*). 130b/03578, 138a/03765, 138b/03777, 166a/04431, 222a/05929, 227a/06059, 239a/06375, 246b/06582, 263a/07005, 268b/07154, 278a/07414, 278b/07420, 284b/07590, 291a/07773, 291b/07788, 292b/07811, 292b/07813, 298b/07981, 299a/08007, 323a/08635, 326b/08737, 328a/08773, 331a/08856, 331b/08868, 331b/08871, 363b/09753.

ḳaysūm: Ar. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea milefolium*). 110a/02976. Bakınız: ḳayşūm.

ḳayşūm: Ar. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea milefolium*). 080b/02111, 113a/03070, 164a/04383, 195a/05205, 223a/06116, 259a/06904, 274a/07307, 306a/08188, 309a/08269, 319b/08550, 341a/09140, 341b/09150. Bakınız: ḳaysūm.

ḳāz: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). 082a/02147. Bakınız: ḳaṣbu'z-ẕerīre, ẕerīre.

kebābe: Ar. Kuyruklu biber. (*Piper cubeba*). 114a/03098, 229b/06125, 241a/06432, 266a/07097, 282a/07523, 301b/08063, 302b/08092. Bakınız: kebābiye.

kebābiye: Arapça. Kuyruklu biber. (*Piper cubeba*). 213b/05709. Bakınız: kebābe.

keber: Grk. Gebre otu, keditırnağı. Çalı görünümünde bir bitki. (*Capparis spinosa*). 112a/03032, 113b/03086, 128b/03520, 132a/03614, 132b/03638, 137b/03753, 145b/03952, 164a/04383, 207a/05525, 226b/06042, 227b/06072, 233a/06208, 258a/06874, 258a/06883, 276a/07355, 287a/07665, 288a/07693, 289a/07715, 289a/07716, 289a/07724, 289b/07727, 292b/07819, 295a/07889, 319a/08533,

324b/08687, 325a/08695, 336a/09005, 352b/09442, 354a/09493, 360a/09647, 365a/09788, 368a/09879.

kelem: Far. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 112b/03056, 114b/03108, 128a/03511, 259a/06904, 271b/07244, 297a/07947, 299b/08015. Bakınız: kerneb, kürnüb.

kemāfīṭos: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). 115b/03138, 283b/07566. Bakınız: ṣanavber.

kemāẕiryos: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiği keşfedildiği için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). 155b/04184, 160a/04289, 283b/07566. Bakınız: kümāẕiryos.

kemmūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 115b/03142, 139a/03798, 151b/04092, 157a/04216, 157a/04219, 157a/04220, 157a/04225, 168a/04471, 190a/05068, 201a/05369, 249a/06654, 251a/06699, 251a/06701, 251b/06713, 255a/06800, 256a/07119, 267a/07118, 268a/07152, 269b/07187, 283b/07569, 285a/07609, 285a/07615, 285b/07625, 286a/07631, 286b/07654, 294b/07871, 305b/08166, 305b/08167, 305b/08174, 325a/08697, 368a/09873.

kendāne: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 352a/09432. Bakınız: kendenā, kendene, kündnā, kürrāṣ.

kendenā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 081a/02127, 148a/04013, 165a/04407, 227b/06063, 318b/08515, 318b/08518, 318b/08520. Bakınız: kendāne, kendene, kündnā, kürrāṣ.

kendene: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 147b/04004. Bakınız: kendāne, kendenā, kündnā, kürrāṣ.

kenger: Far. Eşek dikeni. Yaprakları dikenli yabani bir bitki, yabani enginar. (*Cynara cardunculus*). 087b/02316, 116a/03160, 302b/08091.

kerefs: Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). 080b/02116, 085a/02238, 099b/02664, 109a/02951, 112a/03030, 114b/03110, 115b/03138, 137b/03753, 137b/03756, 138b/03776, 139a/03798, 145a/03934, 145a/03935, 145b/03948, 146b/03973, 147a/03981, 148b/04023, 149a/04029, 149b/04039, 149b/04040, 156a/04266, 159b/04274, 166a/04432, 168a/04471, 177a/04716, 181a/04827, 181b/04837, 191b/05108, 200a/05335, 202b/05406, 258b/06894, 276a/07356, 277a/07388, 278a/07417,

279a/07438, 283b/07564, 284a/07582, 285a/07614, 285b/07618, 288a/07691, 291b/07790, 292b/07815, 295a/07889, 297b/07964, 306a/08183, 309a/08268, 312a/08340, 314a/08397, 324b/08676, 327b/08769, 328b/08793, 331a/08860, 342b/09171, 351b/09414, 352a/09432, 352a/09439, 366a/09824.

kerevyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 097a/02594, 251a/06697, 302a/08077, 362a/09708.

kerneb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 048b/01231, 163b/04365, 195a/05204, 196b/05248, 284b/07600, 295b/07903, 313a/08364, 317b/08489, 332a/08886, 340b/09120. Bakınız: kelem, kürnüb.

kersene: Ar. Burçak. (*Vicia ervilia*). 095a/02532.

keşki: Farsça. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 183b/04888, 187a/04988. Bakınız: arpa, şaʿīr.

keşnīz: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 223a/05956, 225b/06012, 229b/06126, 239a/06372, 243a/06478, 287b/07677, 288a/07685, 293a/07834, 303a/08111, 317b/08498, 335b/08989, 348a/09323. Bakınız: kişnīz.

kettān: Ar. Keten. Ketengillerden, çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki. (*Linum usitatissimum*). 025a/00584, 063b/01618, 074b/01932, 100b/02702, 114b/03105, 125a/03428, 140b/03827, 140b/03830, 140b/03828, 142a/03865, 164b/04389, 164b/04393, 166a/04424, 187a/04985, 195a/05206, 195b/05216, 205a/05476, 220b/05897, 229a/06117, 260b/06940, 261a/06954, 281b/07505, 281b/07506, 293a/07836, 294a/07854, 297a/07945, 297a/07947, 304a/08141, 313a/08365, 313a/08366, 313b/08384, 316a/08456, 317b/08490, 318b/08526, 326a/08715, 329a/08802, 329a/08806, 337b/09044, 343b/09206, 350a/09375, 350b/09397, 361b/09697, 363a/09741, 366a/09818, 369a/09913, 371a/09964.

ḳınna: Ar**.** Çadıruşağı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). 113a/03067, 132a/03618, 373a/10023.

ḳırfa: Ar. Tarçın benzeri, amber ağacı kabuğu. (*Croton eluteria*). 077b/02027, 111a/03000, 132a/03614, 153a/04128, 167a/04457, 187b/04996, 201a/05365, 205a/05469, 242a/06449, 243b/06503, 301b/08063.

ḳıṩṩāʾü'l-ḥimār: Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). 110b/02993, 131a/03595, 165a/04401, 165b/04416, 179a/04764, 226b/06043, 325a/08688, 367b/09857.

ḳıtf: Ar. Koyun sarmaşığı, kara pazı. (*Atriplex hastata*). 112a/03040.

kişmiş: Far. Kuş üzümü. Küçük taneli, çekirdeksiz üzüm. (*Fructus vitis minutae*). 111b/03027, 263b/07022.

kişnīz: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 069a/01785, 047b/01201, 131b/03610, 144a/03909, 115a/03119, 151b/04094, 158a/04249, 158b/04260, 202a/5386, 209a/05584, 209a/05590, 223a/05953, 228b/06089, 242a/06454. Bakınız: keşnīz.

ḳoz: Far. Ceviz. (*Juglans regia*). 111b/03028, 126a/03454, 201a/05369, 206b/05510, 301a/08061, 302b/08091, 334a/08940, 372a/09991. Bakınız: cevz.

ḳurdumāne: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 284b/07599.

ḳurṭum: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 111a/03013, 132a/03614, 195b/05217, 294a/07856, 294a/07857, 311a/08317, 325a/08693, 363a/09739, 363b/09758. Bakınız: ḳarṭūm.

ḳusṭ: Ar. Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). 105a/02828, 111b/03021, 132a/03625, 154a/04142, 155b/04184, 163b/04365, 178b/04760, 181a/04825, 195a/05204, 200b/05356, 207b/05548, 217a/05799, 273b/07289, 277a/07389, 302b/08094, 306a/08191, 309b/08273, 321a/08581, 323b/08652, 324a/08663, 325a/08699, 334a/08938, 354a/09495, 370a/09933.

ḳuṭūnā: Ar. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). 048a/01216, 081a/02120, 149a/04036, 149b/04042, 150a/04056, 150b/04065, 151b/04087, 175a/04655, 176a/04687, 182b/04869, 183b/04889, 229b/06123, 231b/06180, 232a/06189, 233a/06212, 233b/06228, 234a/06244, 235b/06289, 256a/06830, 256b/06847, 261a/06954, 263b/07017, 267a/07120, 267b/07126, 269a/07177, 270b/07213, 290b/07756, 294a/07862, 297a/07941, 298a/07971, 330a/08834, 337b/09034, 341b/09145, 348a/09324, 350b/09392, 367a/09855, 369a/09912.

kümāz̲iryos: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiği keşfedildiği için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). 115b/03136. Bakınız: kemāz̲iryos.

kündnā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 108b/02932. Bakınız: kendāne, kendenā, kendene.

kündür: Grk. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 076b/01992, 132a/03613, 166a/04426, 178b/04757, 184b/04923, 204b/05455, 249a/06655, 250a/06673, 251b/06713, 256b/06838, 266a/07095, 285b/07626, 294b/07875, 294b/07876, 294b/07880, 298b/07987, 305a/08155, 305b/08167, 308b/08249, 309b/08281, 309b/08282, 319a/08529, 319a/08533, 319b/08546, 346a/09275, 350b/09395, 372b/10009. Bakınız: günlük, lübān, muḳl.

kündūs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 116b/03152, 132a/03613, 162b/04347, 164a/04378, 179a/04761, 190a/05070, 203b/05439, 213b/05707, 313a/08366, 336b/09008, 314a/08394, 353b/09441, 353b/09473, 354a/09495, 367b/09857. Bakınız: uşnān, üşnān.

kürrāṯ: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 008a/00149, 114b/03114, 177a/04715, 195b/05214, 229a/06114, 358b/09612, 370b/09956. Bakınız: kendāne, kendenā, kendene, kündnā.

kürnüb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 114b/03108. Bakınız: kelem, kerneb.

küṯūṯ: Ar. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). 132a/03616, 137b/03756, 142a/03857, 275a/07330, 286a/07629, 286b/07651, 326b/08741, 363a/09743.

L

lāden: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 364b/09784. Bakınız: lāẕen.

lāle: Far. Zambakgillerden, farklı türleri bulunan bir çiçek. (*Tulipa*). 047b/01197.

lāẕen: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 116b/03169, 132a/03617. Bakınız: lāden.

leblāb: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). 261a/06952, 297b/07957, 333b/08933. Bakınız: ʿuleyḳ.

levz: Ar. Badem. (*Amygdalus communis*). 092a/02442, 093b/02490, 097a/02598, 120a/03272, 129a/03540, 132b/03637, 140b/03824, 140b/03825, 144a/03912,

145b/03957, 149a/04032, 149b/04040, 157a/04227, 167a/04445, 167a/04450, 167b/04467, 176a/04674, 176b/04695, 179b/04777, 185a/04936, 185b/04946, 194b/05196, 202b/05404, 203a/05423, 206b/05514, 208b/05567, 215b/05759, 217b/05811, 220a/05876, 221a/05902, 222b/05945, 226b/06035, 228b/06100, 229a/06113, 230b/06142, 234a/06242, 237b/06335, 240a/06398, 240b/06415, 243b/06263, 247a/06592, 247a/06596, 247b/06604, 252a/06731, 253a/06751, 260a/06936, 260b/06948, 262a/06983, 263b/07022, 264a/07037, 265a/07070, 267a/07123, 267b/07127, 269b/07189, 270b/07216, 271a/07224, 271a/07225, 275b/07341, 275b/07345, 277b/07390, 279b/07455, 285a/07609, 286a/07638, 286b/07651, 287a/07661, 291a/07766, 293b/07848, 294a/07862, 298a/07974, 298a/07980, 300b/08045, 301a/08052, 302b/08091, 304b/08145, 307a/08210, 307a/08218, 307b/08231, 308a/08235, 308b/08246, 313b/08389, 317a/08474, 318a/08505, 318b/08520, 320a/08559, 320b/08574, 322a/08610, 329b/08820, 330a/08830, 330a/08833, 332b/08925, 333a/08918, 333a/08921, 333b/08923, 335a/08967, 336a/09001, 340b/09118, 342a/09165, 346b/09285, 347b/09315, 366b/09832, 367b/09866, 368b/09892, 368b/09894. Bakınız: bādām, bāẕām.

leymūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). 120b/03289. Bakınız: līmū, līmūn.

lıḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 105b/02846, 118b/03232, 161b/04329, 263b/07027, 264b/07056, 271b/07237, 319a/08529, 320b/08571. Bakınız: ᶜışāretü'l-liḥyetü't-teys.

līmū: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). 069a/01775, 093a/02471, 253b/06764, 263a/07012, 290a/07740, 339a/09082, 365a/09799. Bakınız: leymūn, līmūn.

līmūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). 053a/01352. Bakınız: leymūn, līmū.

līnüfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). 120b/03292. Bakınız: nilūfer.

lisānü'l-ḥamel: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 119a/03239. Bakınız: lisānü'l-ḥaml.

lisānü'l-ḥaml: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 219a/05849, 241a/06424, 264a/07034, 263b/07017,

264b/07054, 264b/07059, 267a/07121, 270b/07207, 270b/07213, 271b/07240, 290b/07756, 310b/08309, 338a/09052, 346a/09266, 347b/09305, 348a/09324. Bakınız: lisānü'l-ḥamel.

lisānü'ṣ-ṣevr: Ar. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 069a/01786, 114b/03090, 118b/03236, 123a/03362, 142a/03857, 158b/04252, 158b/04255, 185b/04975, 187a/04992, 187b/05005, 188a/05010, 190a/05074, 200a/05330, 207a/05532, 241a/06421, 241b/06446, 242b/06472, 246b/06590, 247b/06610, 288a/07693, 300b/08037, 303b/08127, 310b/08303, 333a/08913, 339a/09084, 359b/09644, 361b/09692, 362b/09727, 364a/09762.

lūf: Far. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). 110a/02976.

luffāḥ: Ar. Kaynaklarda bu ad ile anılan üç bitki geçmektedir: 1. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 2. Patlıcan. (*Solanum melongena*). 3. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 130a/03563. Bakınız: ebrū-yı şanem, yebrūḥ, yaprūḥ.

lübān: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 117b/03193, 303a/08116. Bakınız: günlük, kündür, muḳl.

lük: Ar. Lak ağacı ve bu ağaçtan elde edilen zamk. (*Rhus oxycantha*). 119b/03256, 279b/07446.

M

māhīzrec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 195a/05197.

maḥleb: Ar. İdris ağacı, mahlep ağacı ve bu ağacın baharat olarak kullanılan yemişi. (*Prunus mahaleb*). 122b/03352, 132a/03614, 292b/07816, 341a/09137.

maḥmūde: Ar. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 337a/09020. Bakınız: saḳmūniyā, saḳmūnyā.

māhūdāne: Ar. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 121a/03305, 130a/03572. Bakınız: ḫırvaᶜ.

māmīrān: Far. Kırlangıç otu. (*Chelodonium majus*). 121a/03308, 132a/03620.

māmīşā: Far. 1. Kırmızı çiçekli kırlangıç otu. (*Glaucium cornicilatum*). 2. Sarı gelincik, sarılık otu. 105b/02843, 121a/03298, 210a/05611, 348a/09320.

manāṭ: Far. Yabani sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). 018b/00429. Bakınız: ḥāşā.

mārūl: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki. (*Lactuca sativa*). 089b/02377, 100a/02684, 144b/03925, 161a/04316, 177b/04720, 177b/04721, 177b/04723, 180a/04798, 201b/05376, 203a/05425, 239a/06375, 247a/06599, 266a/07097, 281b/07507, 303a/08111, 304b/08148, 333b/08933, 338a/09052, 344a/09211.

maṣṭakī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 049a/01247, 124b/03412, 128b/03525, 145a/03937, 145b/03950, 149a/04027, 155b/04182, 156a/04203, 156b/04213, 157b/04228, 160b/04301, 162a/04338, 162a/04342, 178b/04748, 181a/04827, 190a/05068, 191b/05104, 192b/05140, 201a/05365, 204b/05455, 207a/05527, 214b/05734, 227a/06061, 230a/06135, 241a/06433, 248b/06636, 248b/06638, 249a/06655, 249b/06659, 250a/06682, 251a/06698, 255a/06798, 255a/06799, 256a/06835, 256b/06838, 263a/07007, 282b/07533, 285b/07626, 303a/08116, 327b/08768, 350a/09375. Bakınız: saḳız.

māş: Ar. Mürdümük. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). 112b/03051, 121b/03314, 175a/04649, 175b/04671, 176b/04695, 180a/04799, 188b/05021, 190b/05088, 197b/05270, 198a/05283, 200b/05353, 202a/05386, 205b/05488, 206a/05497, 208a/05562, 208b/05566, 209a/05579, 209b/05598, 210b/05625, 211b/05647, 214a/05721, 214b/05740, 215a/05745, 215a/05752, 216a/05775, 217b/05811, 218b/05840, 219b/05861, 219b/05868, 219b/05870, 220a/05876, 221a/05902, 222a/05932, 222a/05936, 226b/06035, 228a/06083, 229b/06122, 230b/06141, 230b/06147, 231b/06177, 232b/06197, 232b/06203, 235a/06265, 240b/06415, 247a/06596, 249a/06644, 252a/06731, 260a/06933, 260a/06936, 260b/06948, 263b/07030, 264a/07037, 267a/07123, 267b/07127, 275a/07338, 275b/07341, 276a/07364, 278b/07429, 279a/07435, 279a/07444, 286a/07642, 286b/07651, 287a/07661, 287b/07678, 291a/07766, 293a/07829, 293b/07848, 297b/07956, 298a/07970, 298a/07980, 299a/07995, 307a/08218, 308a/08235, 313b/08389, 316b/08467, 317b/08498, 318a/08505, 320a/08559, 322b/08619, 324a/08662, 326a/08722, 327a/08753, 329b/08820, 330a/08833, 332b/08905, 336a/08993, 337b/09033, 337b/09040, 340a/09106, 340a/09113, 340b/09118,

340b/09126, 344a/09210, 345a/09240, 345a/09246, 346b/09285, 347b/09315, 349a/09350, 349b/09370, 350b/09387, 350b/09390, 351a/09404, 361b/09690, 362a/09705, 362b/09725, 363b/09758, 368b/09890.

māzeryūn: Far. Sütleğen türünden "kulapa" da denilen bir bitkidir. (*L. Daphne mezerium*). 121a/03300, 130a/03572, 130a/03574, 164b/04386, 352b/09449. farbiyūn, farfiyūn, südlügen.

māzū: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuya*). 032b/00783, 105b/02851, 131b/03611, 169a/04504, 222b/05942, 269b/07182, 272b/07260, 272b/07260, 305b/08176, 312b/08351, 346a/09275, 352b/09452.

mercimek: Far. Mercimek. (*Lens culinaris*). 223a/05952, 223b/05965. Bakınız: ʿades.

mermāḥūz: ?. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 123a/03358, 123a/03361, 195a/05205, 201b/05277. Bakınız: merv.

mersīn: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 025a/00587, 078a/02029, 116b/03171, 152a/04099, 161b/04322, 198a/05281, 246b/06581, 266a/07099, 269b/07183, 273a/07278, 295b/07906, 305a/08162, 305b/08178, 308b/08250, 316b/08470, 329b/08811. Bakınız: mirsin.

merv: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 123a/03359, 123a/03360, 123a/03362, 155b/04187, 194a/05175, 350b/09394, 350b/09395. Bakınız: mermāḥūz.

merzencūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). 124a/03389, 161b/04325, 164a/04379, 164a/04380, 168a/04472, 178b/04758, 179a/04767, 192a/05119, 192a/05121, 195b/05217, 200b/05346, 204a/05441, 206b/05509, 207a/05529, 208a/05557, 216b/05782, 225a/05998, 285b/07624, 294a/07858, 306a/08189, 313a/08365, 316a/08456, 321b/08604, 324b/08683, 329a/08803.

mevīz: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). 225a/05997. Bakınız: engür, üzüm.

mevīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. "mevzek otu" olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 284b/07599, 373a/10029. Bakınız: mevīzeg, meyvīzec.

mevīzeg: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. "mevzek otu" olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 145a/03942. Bakınız: mevīzec, meyvīzec.

mevz: Ar. Muz. (*Musa*). 125b/03440.

meyvīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. "mevzek otu" olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 126a/03448, 214b/05736. Bakınız: mevīzec, mevīzeg.

mīʿa: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 117b/03193, 126a/03446, 132a/03615, 154a/04143, 314a/08403, 314b/08416.

mirsin: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 158a/04244, 165b/04411. Bakınız: mersīn.

muḳl: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 125a/03419, 131a/03590, 146b/03971, 147b/04001, 151b/04091, 153b/04136, 164b/04396, 178b/04747, 191b/05104, 195b/05212, 195b/05214, 200a/05336, 282b/07532, 282b/07533, 318b/08515, 318b/08516, 318b/08526, 319a/08527, 319a/08533, 324b/08685, 327b/08768, 328b/08791.

mulūḫiyā: Ar. Mühliye. Ebegümeci ailesinden bir tür çalı. (*Corchorus olitorius*). 125a/03430, 209a/05590.

mürī: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). 067a/01713, 223b/05961, 262b/07002, 273b/07297, 325a/08699.

N

nabḳ: Ar. Sedir ağacı ve yemişi, yaban kirazı. (*Cerasus*). 097b/02615, 126b/03461, 128b/03527, 151b/04093, 242a/06450, 245a/06543, 273a/07275.

naʿnaʿ: Ar. Nane. (*Mentha*). 126b/03473, 132a/03614, 173a/04608, 241b/06438, 242a/06454, 244a/06510, 251a/06699, 263a/07015. Bakınız: naʿnān.

naʿnān: Ar. Nane. (*Mentha*). 301b/08068. Bakınız: naʿnaʿ.

nānḫvāh: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 049a/01246, 126a/03457, 132a/03617, 157b/04234, 159a/04266, 164b/04391, 168a/04471, 180a/04791, 181b/04837, 195b/05216, 200a/05332, 207a/05534, 207b/05545, 250a/06673, 251a/06697, 259a/06911, 268a/07152, 283b/07566, 285a/07564, 289b/07728, 312a/08340, 351b/09414. Bakınız: anīson.

nār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 048b/01233, 125a/03417, 135b/03704, 135b/03706, 183a/04879, 153a/04129, 221a/05901, 257a/06854, 257a/06856, 265b/07073, 265b/07075, 281a/07500, 299b/08017, 299b/08021, 308a/08233, 339a/09083, 345a/09237, 347b/09310, 368a/09880, Bakınız: enār, rummān.

nārcīl: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). 091b/02437, 126a/03453, 196b/05241, 301a/08051, 312b/08355.

nārdin: Ar. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). 098a/02618, 126b/03460, 207b/05548, 217a/05799, 302b/08095, 306a/08191, 311a/08321, 321a/08581, 325a/08699, 341b/09142, 370a/09932. Bakınız: dār-ı şeyşeᶜān, dār-ı şīşiᶜān.

nārınc: Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 126a/03455, 136b/03728, 136b/03731, 137a/03740, 209a/05585, 242a/06450, 245a/06542, 247a/06592, 263a/07012, 337b/09038, 339a/09082, 365a/09799. Bakınız: ötrüc, turunc.

nārmüşk: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). 126b/03462, 242a/06448, 245a/06542.

nemmām: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). 200b/05346, 204a/05441, 206b/05509, 229a/06115, 242a/06454, 250b/06695, 252b/06740, 259a/06905, 268b/07157, 294a/07856, 300a/08026, 313a/08364, 313b/08384, 317b/08489, 323b/08653, 329a/08809.

nercis: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 132b/03638, 189b/05048. Bakınız: ᶜabher, nergis, nircis.

nergis: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 216b/05782, 273b/07288. Bakınız: ᶜabher, nercis, nircis.

nesrīn: Far. Bir tür yaban gülü. (*Rosa canina*). 126b/03470.

nīl: Ar. Mavi su zambağı, çivit otu. (*Indigofera tinctoria*). 090a/02384, 146b/03961, 146b/03969, 178b/04747, 230a/06137, 273b/07290, 315a/08429.

nilüfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). 025a/00587, 091b/02431, 136a/03718, 142a/03855, 161a/04316, 175a/04647, 180a/04795, 182a/04852, 182a/04854, 182b/04858, 186a/04951, 186a/04957, 186b/04975, 187a/04984, 188a/05017, 188b/05028, 198a/05282, 203a/05424, 205b/05485, 205b/05493, 208a/05559, 220b/05896, 223b/05958, 228a/06087, 231a/06163, 233a/06212, 233b/06235, 235a/06277, 235b/06282, 236b/06311, 237a/06326,

237a/06329, 238a/06347, 239b/06386, 244b/06527, 248b/06641, 260b/06951, 276a/07391, 278a/07406, 278b/07425, 278b/07429, 280b/07472, 293a/07827, 303a/08111, 304a/08139, 304b/08149, 311a/08311, 317b/08493, 321b/08598, 326a/08727, 327a/08754, 332b/08903, 333a/08917, 338a/09055, 339a/09087, 341b/09146, 343b/09206, 344a/09206, 344a/09208, 344a/09214, 346b/09286, 347a/09293, 356a/09543, 357a/09572, 358a/09596, 358a/09599, 358b/09614, 359a/09623, 360b/09666, 361b/09693, 362b/09719, 368b/09891. Bakınız: līnüfer.

nircis: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 296a/07910. Bakınız: ᶜabher, nercis, nergis.

noḫūd: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 088a/02337, 167b/04465, 178b/04751, 290a/07746. Bakınız: noḫūz̲.

noḫūz̲: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 138a/03768, 176b/04695, 184a/04902, 184b/04902, 184b/04920, 185b/04940, 189b/05049, 200a/05332, 230b/06147, 240a/06395, 247a/06592, 251a/06709, 251b/06718, 253a/06758, 260a/06936, 268b/07154, 276a/07391, 279a/07435, 283a/07546, 299b/08014, 302a/08086, 303a/08107, 303a/08113, 308a/08241, 311a/08317, 333b/08928, 339b/09095, 357a/09571, 361b/09690, 362a/09717, 362b/09725, 363a/09739, 363b/09758. Bakınız: noḫūd.

O

oğlan aşı: T.- T. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 086a/02266. Bakınız: cāveşīr, cāvşīr, cünd u bīdester, cünd-i bīdester, şīrḫışt.

Ö

ötrüc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 042b/01060, 058a/01490, 069a/01775, 079a/02063, 087a/02294, 112a/03029, 120b/03291, 193b/05167, 222a/05925, 241a/06432, 241b/06447, 243b/06501, 253b/06764, 254b/06794, 307b/08225, 339a/09082, 365a/09799. Bakınız: nārınc, turunc.

P

panbuġ: Far. Pamuk. 1. Ebegümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. 190a/05060. Bakınız: panbuḫ, panbuḳ.

panbuḫ: Far. Pamuk. 1. Ebegümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. 025a/00584. Bakınız: panbuġ, panbuḳ.

panbuḳ: Far. Pamuk. 1. Ebegümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. 190a/05061, 345b/09253. Bakınız: panbuġ, panbuḫ.

pāzū: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). 096b/02581, 130b/03578, 274a/07309, 339b/09099, 341a/09138.

penceguşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 082b/02166. Bakınız: fenceguşt, fencenguşt.

perbehen: Far. Yabani semizotu. (*Portutaca oleracea*). 349b/09359. Bakınız: pürbehen.

persiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 080b/02111, 132a/03619, 149b/04040, 184a/04906, 208a/05559, 230b/06144, 231a/06163, 232b/06205, 260a/06927, 261a/06952, 292b/07822, 295b/07902, 297a/07945, 298b/07983, 308b/08254, 313a/08369, 314a/08392, 317b/08491, 341a/09129.

pīyāz: Far. Soğan. (*Allium*). 139b/03803, 189a/05039, 202a/05388, 301a/08062. Bakınız: baṣal, ṣoġan.

pürbehen: Far. Yabani semizotu. (*Portutaca oleracea*). 335a/08965. Bakınız: perbehen.

R

rāsen: Ar. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). 030b/00737, 069a/01785, 092b/02464, 250b/06694.

rāvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). 092b/02462, 119b/03261, 137b/03755, 279b/07446. Bakınız: rīvend.

rāziyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 081/02117, 091a/02424, 092b/02458, 099b/02664, 112a/03031, 132a/03623, 137b/03753, 137b/03756, 138a/03766, 138b/03776, 138b/03778, 139a/03796, 145a/03934, 145a/03936, 145b/03948, 146a/03963, 149b/04039, 164b/04391, 168a/04471, 190b/05075, 191b/05105, 194b/04391, 195a/05201, 196a/05234, 199a/05309, 200a/05335, 202b/05406, 202b/05408, 204a/05447, 207a/05532, 212b/05678, 212b/05684, 213b/05704, 213b/05708, 215b/05766, 217a/05793, 218a/05818, 224b/05988, 227b/06072, 231a/06162, 231b/06171, 233a/06208, 241a/06421, 249a/06650, 250b/06689, 251a/06708, 255a/05998, 255a/06804, 256b/06841, 257b/06869, 258b/06894, 258b/06897, 259a/06911, 267a/07118, 267b/07134, 268b/07156, 275b/07347, 276a/07356, 276b/07378, 277a/07386, 277a/07388, 278a/07417, 279a/07438, 283b/07558, 283b/07564, 284a/07576, 284a/07582, 285a/07614, 285b/07618, 288a/07692, 290a/07745, 291b/07785, 291b/07787, 291b/07790, 292b/07815, 292b/07819, 293b/07846, 293b/07850, 295a/07885, 295b/07903, 299a/08003, 299b/08010, 300a/08029, 306a/08184, 306b/08197, 309a/08263, 309a/08268, 310a/08293, 311a/08315, 312a/08340, 314a/08397, 315a/08433, 315b/08441, 316a/08451, 321a/08578, 322a/08608, 322b/08629, 323a/08635, 323b/08649, 324b/08676, 327b/07375, 328a/08773, 328a/08777, 328b/08783, 328b/08792, 329a/08796, 329a/08808, 340a/09111, 351a/09410, 354a/09485, 358a/09599, 359b/09641, 363a/09743. Bakınız: rāziyānec.

rāziyānec: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 138a/03768, 143a/03888, 166a/04431, 180a/04801, 181a/04821, 194a/05171, 233a/06209, 248b/06631, 285a/07607, 286b/07654, 292a/07797, 296a/07921, 299a/08007, 306a/08193, 312a/08346, 315a/08423, 351a/09403, 357b/09588, 359b/09646, 360a/09657. Bakınız: rāziyāne.

reşād: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 066a/01692, 074b/01940, 260b/06940, 291a/07778. Bakınız: circīr.

reyḥān: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 025a/00586, 081b/02133, 124b/03403, 129a/03537, 204b/05459, 241a/06425, 241b/06435, 241b/06437, 241b/06440, 252b/06738, 252b/06745, 270b/07207, 270b/07213, 275b/07351, 288b/07701, 290b/07757, 294a/07856, 300b/08044, 321a/08584, 329a/08809.

rībās: Ar. Işgın otu. (*Rehum ribes*). 086a/02276, 093b/02486, 131b/03611, 177a/04710, 219a/08545, 242a/06449, 243b/06501, 253b/06771, 255b/06812, 263a/07010.

rīvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). 277a/07391, 278a/07418. Bakınız: rāvend.

rummān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 021a/00493, 047b/01202, 048a/01215, 069a/01773, 093a/02476, 093a/02470, 112a/03034, 135b/03704, 151b/04089, 151b/04091, 158a/04240, 161b/04325, 165b/04420, 176a/04673, 176a/04675, 176b/04698, 206b/05518, 209a/05580, 216a/05775, 217b/05814, 220b/05887, 221b/05919, 224a/05969, 224a/05970, 229b/06130, 233a/06220, 238b/06364, 241a/06429, 242a/06452, 243b/06498, 247b/06604, 254b/06793, 262a/06980, 263a/07010, 263a/07013, 266a/07089, 266b/07102, 270a/07205, 272a/07255, 289b/07737, 302a/08080, 305a/08158, 305b/08171, 307b/08231, 308b/08249, 316b/08469, 313b/08388, 330a/08827, 335b/08982, 335b/08986, 335b/08990, 335b/08991, 345a/09236, 348b/09336, 350b/09390, 364b/09784, 365a/09787, 365a/09789, 368b/09898. Bakınız: nār, enār.

S

ṣaʿleb: Ar. Salep otu. Salepgillerin tek köklü, yumrulu, salkımlı veya başak çiçekli olan örnek bitkisi (Orchis). 109a/02940, 109a/02942, 120b/03285, 143a/03888, 154b/04155, 188a/05018, 209a/05590, 249b/06664, 259b/06922, 260a/06928, 267b/07134, 276b/07373, 286a/07633, 286a/07640, 288a/07688, 293a/07825, 293a/07830, 296b/07935, 297b/07957, 299a/07997, 301a/08056, 301b/08068, 319a/08530, 320a/08560, 322b/08617, 324a/08661, 326a/08720, 329a/08804, 337b/09038, 340a/09101, 340a/09104, 341b/09144, 341b/09152, 344a/09213.

ṣabr: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (L. *Agave americana*). 101b/02721, 127b/03493, 131a/03589, 144b/03919, 146a/03965, 146b/03968, 146b/03976, 147a/03991, 147b/03993, 147b/04001, 148a/04010, 148b/04017, 149a/04027, 155b/04180, 159a/04267, 160a/04290, 161a/04319, 161b/04325, 164a/04378, 166a/04424, 169b/04509, 170a/04525, 170a/04525, 178b/04746, 181a/04823, 181b/04838, 191a/05095, 191b/05102, 194b/05194, 194b/05195, 197a/05264, 206a/05503, 208a/05554, 214b/05736, 221b/05912, 222a/05930, 226b/06037, 251a/06710, 258b/06890, 263b/07031, 300a/08031,

304a/08130, 310b/08297, 315a/08430, 319b/08545, 323a/08632, 323b/08655, 324b/08681, 327b/08764, 328b/08788, 330b/08837, 339b/09094, 340b/09114, 341a/09129, 352a/09427, 354b/09503.

s̱āfesyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). 130b/03583. Bakınız: s̱āfs̱aya.

s̱āfs̱aya: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). 341b/9141, 352b/9448. Bakınız: s̱āfesyā.

saḳız: T. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 116a/03160. Bakınız: maṣṭakī.

saḳmūniyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 096a/02562, 147a/03987, 149a/04028, 153a/04127, 155b/04185, 156b/04214, 161a/04308, 197b/05276, 202b/05405, 211a/05632, 217b/05813, 222b/05940, 240a/06407, 281b/07503, 341a/09128, 259b/06916, 330b/08847, 347a/09296, 360b/09671, 366a/09823. Bakınız: maḥmūde, saḳmūnyā.

saḳmūnyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 048a/01218. Bakınız: maḥmūde, saḳmūniyā.

şanavber: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). 021a/00490, 087b/02312, 092b/02460, 102a/02744, 140b/03824, 154b/04158, 297b/07962, 301b/08063, 303a/08115, 334a/08939, 350a/09380. Bakınız: kemāfīṭos.

şandal: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. 025a/00589, 150b/04062, 161b/04322, 163a/04354, 176a/04683, 176a/04686, 182b/04864, 200b/05353, 209a/05584, 219a/05847, 219a/05848, 222a/05925, 227b/06065, 228b/06089, 239a/06372, 243b/06499, 247a/06598, 253b/06765, 255a/06798, 255a/06799, 262a/06985, 263b/07030, 265b/07079, 265b/07085, 269b/07187, 273a/07278, 274b/07322, 275a/07333, 275b/07343, 278b/07429, 287b/07677, 288a/07685, 290a/07742, 293a/07828, 296b/07934, 304a/08139, 305a/08154, 305a/08156, 313b/08380, 313b/08387, 326a/08716, 326a/08724, 335a/08968, 335b/08981, 336a/08993, 337b/09033, 339b/09088, 339b/09091, 343b/09200, 343b/09207, 346a/09267, 346a/09269, 348a/09320, 349a/09350, 349a/09354, 359a/09627, 359a/09628, 364a/09771, 364b/09785, 365a/09791.

şarmaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 165b/04414. Bakınız: sarmaḳ, sarmısaḳ, ṣarmusaḳ, sarmusaḳ, ṣarmusaḳ, sīr, ṣīr, s̱ūm.

sarmaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 095a/02541, 112a/03040, 229a/06113, 323a/08637, 362b/09726. Bakınız: ṣarmaḳ, sarmısaḳ, ṣarmusaḳ, sarmusaḳ, ṣarmusaḳ, sīr, ṣīr, s̱ūm.

sarmısaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 314b/08416. Bakınız: ṣarmaḳ, sarmaḳ, ṣarmusaḳ, sarmusaḳ, ṣarmusaḳ, sīr, ṣīr, s̱ūm.

şarmusaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 226a/06026, 258a/06874, 341a/09134. Bakınız: ṣarmaḳ, sarmaḳ, sarmısaḳ, sarmusaḳ, ṣarmusaḳ, sīr, ṣīr, s̱ūm.

sarmusaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 026a/00618, 177a/04716, 341b/09143. Bakınız: ṣarmaḳ, sarmaḳ, sarmısaḳ, ṣarmusaḳ, ṣarmusaḳ, sīr, ṣīr, s̱ūm.

şarmusaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 117b/03196. Bakınız: ṣarmaḳ, sarmaḳ, sarmısaḳ, ṣarmusaḳ, sarmusaḳ, sīr, ṣīr, s̱ūm.

şarmaşuḳ: T. Sarmaşık. (*Hedera helix*). 117b/03196.

sāsāliyūs: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 095b/02549. Bakınız: encüdān, ḫılṭīt, sīsāliyūs.

sefercel: Ar. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 093a/02472, 095b/02556, 099b/02668, 129a/03540, 131a/03587, 135a/03692, 139b/03807, 165b/04421, 173a/04608, 176b/04702, 193b/05167, 229b/06129, 231b/06180, 241a/06428, 242b/06473, 254b/06795, 255a/06810, 255b/06815, 257b/06862, 259a/06901, 265b/07074, 265b/07085, 269a/07171,269b/07179, 269b/07191, 275b/07340, 279b/07451, 290a/07740, 298a/07971, 306b/08205, 307a/08208, 307a/08213, 318a/08510, 320b/08572, 335a/08966, 339a/09082, 343b/09207, 355a/09519, 364b/09785, 367a/09855. Bakınız: ayva, bih.

sekbīnec: Far. Salatalığa benzer bitki ve bu bitkiden elde edilen bir tür tıbbi zamk. (*Ferula scowitziana*). 096b/02576, 147b/04002, 160a/04290, 161a/04310, 200a/05337, 204a/05445, 212b/05676, 373a/010023.

semen: Far. Yasemin. Zeytingillerden, güzel kokulu çiçekleri olan ağaççık. (*Jasminum*). 013b/00310, 013b/00311, 240a/06400, 306b/08200, 366b/09837, 367b/09861. Bakınız: yāsemen, yāsemīn.

semiz ot: T.- T. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). 167b/04468.

senāmekkī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 141b/03845. Bakınız: sināmekī, sināmekkī.

serv: Far. Selvi ağacı. (*Cupressus sempervirens*). 064a/01627, 095b/02547, 099a/02653, 104b/02820, 128a/03515, 178a/04734.

seẕāb: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). 084a/02207, 095a/02539, 157a/04223, 162a/04339, 166b/04437, 168a/04471, 195a/05205, 200b/05357, 250b/06696, 274a/07308, 277a/07385, 285a/07612, 285b/07625, 289a/07717, 289b/07728, 303a/08109, 304b/08149, 306a/08188, 309a/08269, 315b/08436, 315b/08439, 315b/08441, 325a/08695, 351a/09410, 368a/09873, 373a/010029.

sıfānāḫ: Grk. Ispanak. Yaprağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). 175b/04671, 185b/04940, 188b/05032, 209b/05598, 211b/05647, 214a/05721, 228a/06083, 230b/06141, 232b/06203, 247a/06596, 275a/07338, 286a/07642, 287a/07661, 313b/08389, 329b/08820, 330a/08833, 331a/08851, 333a/08921, 340a/09106, 345a/09240, 347b/09315, 362b/09725, 368b/09890. Bakınız: ısfānāḫ.

sılḳ: Far. Pancar, pazı. (*Bera vulgaris*). 096b/02581, 195b/05218, 203a/05413, 313a/08365, 317b/08489, 372a/09999. Bakınız: çığındur.

sīb: Far. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 135a/03697, 158b/04254, 159a/04263, 193b/05167, 219a/05854, 253b/06764. Bakınız: alma, şīb, tuffaḥ.

sibistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). 095a/02536, 131b/03602, 140a/03813, 140a/03815, 141b/03846, 142a/03856, 143a/03887, 144a/03906, 164b/04392, 174b/04646, 175b/04667, 182a/04853, 182a/04855, 182b/04859, 183a/04883, 208b/05565, 209b/05597, 223b/05958, 225a/05996, 230b/06144, 230b/06145, 231a/06164, 231b/06179, 232b/06196, 233b/06229, 234a/06236, 235b/06278, 235b/06279, 235b/06283, 236b/06308, 237a/06319, 237b/06331, 261a/06952, 267b/07136, 277b/07402, 293a/07826, 317b/08492, 326b/08739, 356a/09547, 357a/09574, 358a/09601, 359a/09624, 361b/09699.

simsim: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 096b/02584, 301b/08065, 329a/08803, 329a/08806, 339b/09100. Bakınız: güncīd, güncīz, sūsen.

sināmekī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 267b/07130, 278a/07407. Bakınız: senāmekkī, sināmekkī.

sināmekkī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 141b/03854, 143a/03886, 182b/04857, 186a/04957, 210b/05626, 231a/06160, 233b/06234, 235b/06282, 237a/06329, 239b/06385, 240b/06417, 260a/06926, 267b/07133, 275a/07327, 280a/07468, 288a/07690, 317b/08491, 321b/08599, 325a/08697, 326b/08729, 326b/08738, 338a/09055, 343a/09188, 356a/09545, 358a/09600, 359a/09622, 359b/09643, 360b/09664, 361b/09692, 362b/09719, 363a/09741. Bakınız: senāmekkī, sināmekī.

sīr: Far. Sarımsak. (*Allium sativum*). 030b/00737, 085a/02238, 189a/05039, 202a/05388, 233a/06219,273b/07295, 372a/09998. Bakınız: ṣarmaḳ, sarmaḳ, sarmısaḳ, ṣarmusaḳ, sarmusaḳ, ṣarmusaḳ, ṣīr, g̱ūm.

ṣīr: Far. Sarımsak. (*Allium sativum*). 079b/02082. Bakınız: ṣarmaḳ, sarmaḳ, sarmısaḳ, ṣarmusaḳ, sarmusaḳ, ṣarmusaḳ, ṣīr, g̱ūm.

sīsāliyūs: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 156a/04193. Bakınız: encüdān, ḫılṭīt, sāsāliyūs.

ṣoġan: T. Soğan. (*Allium*). 026a/00618, 122b/03343, 258a/06874, 302a/08085, 302b/08090, 314b/08416, 318b/08522, 370b/09957, 372a/10000. Bakınız: baṣal, pīyāz.

sögüd: T. Söğüt ağacı. (*Salix caprea*). 163b/04369. Bakınız: sögüt.

sögüt: T. Söğüt ağacı. (*Salix caprea*). 025a/00587, 101a/02717, 128a/03507, 161b/04322, 175a/04656, 176a/04678, 176a/04687, 182b/04868, 183b/04892, 186b/04968, 281b/07508, 288a/07685, 304b/08148, 339a/09086, 341a/09138, 341b/09145, 343b/09207, 365a/09797, 366b/09838. Bakınız: sögüd.

suᶜd: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 095b/02554, 187b/04995, 194a/05176, 204b/05457, 222a/05925, 227b/06065, 242a/06449, 244a/06518, 250a/06674, 252b/06739, 283b/07570, 291a/07779, 294b/07871, 294b/07875, 294b/07880, 295a/07890, 295b/07897, 298b/07987. Bakınız: ḫużaż.

suḳurdiyūn: ?. Yaban sarımsağı. (Teucrium scordium). 096a/02565.

g̱ūm: Ar. Sarımsak. (*Allium sativum*). Bakınız: ṣarmaḳ, sarmaḳ, sarmısaḳ, ṣarmusaḳ, sarmusaḳ, ṣarmusaḳ, ṣīr, ṣīr.

sumāḳ: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). 221b/05915. Bakınız: summāḳ.

summāḳ: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). 047b/01203, 096b/02587, 131b/03606, 151b/04093, 152a/04097, 152a/04098, 157b/04238, 158b/04239, 162a/04339, 221b/05905, 227b/06066, 263b/07022, 265b/07075, 266a/07091, 266b/07102, 269a/07175, 269b/07181, 269b/07185, 272a/07255, 272b/07263, 275b/07345, 304b/08145, 304b/08147, 305a/08158, 307a/08210, 307a/08214, 308b/08246, 318a/08511, 320b/08573, 335b/08990, 365a/09800. Bakınız: sumāḳ.

sūrıncān: Far. Eğri kestane, güz çiğdemi. (*Colchicum autumnale*). 098a/02627, 100a/02688, 119a/03246, 143a/03884, 143a/03891, 146b/03974, 146b/03977, 164a/04384, 201a/05365, 323a/08633, 323b/08655, 324b/08681, 326b/08729, 327b/08764, 328b/08786.

sūs: Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). 076b/01992, 078b/02048, 098a/02620, 098a/02622, 141a/03837, 142a/03859, 143a/03886, 147a/03986, 149a/04035, 149b/04040, 149b/04044, 150b/04071, 151a/04077, 151b/04086, 154a/04142, 176b/04742, 180a/04801, 181b/04831, 184a/04900, 186a/04952, 190b/05087, 197b/05268, 198a/05278, 206a/05506, 208a/05560, 212a/05662, 213b/05703, 214b/05739, 225a/06001, 228b/06100, 230b/06144, 230b/06153, 240b/06413, 246b/06582, 247b/06608, 249b/06668, 252a/06730, 268a/07142, 276b/07378, 277a/07391, 282a/07516, 284a/07575, 285a/07607, 285a/07614, 291a/07771, 293b/07847, 295a/07885, 299b/08008, 306b/08197, 324b/08677, 325a/08699, 327a/08752, 327b/08759, 328a/08773, 331b/08865, 340a/09111, 345a/09245, 353b/09470, 357b/09587, 360b/09665, 361a/09688, 362a/09715, 363a/09737. Bakınız: buyan.

sūsen: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 051b/01306, 091b/02435, 094b/02524, 098a/02624, 098a/02625, 106a/02857, 132b/03638, 141a/03834, 167a/04454, 173a/04604, 178b/04752, 188a/05013, 221a/05898, 232a/06185, 241b/06447, 244a/06512, 252b/06739, 284b/07598, 350b/09394. Bakınız: güncīd, güncīz, simsim.

südlügen: T. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 130a/03568. Bakınız: farbiyūn, farfiyūn, māzeryūn.

sünbül: Far. Sümbül. Zambakgillerden, çiçekleri keskin kokulu, çok yıllık otsu bitki. (*Hycainthus orientalis*). 097b/02604, 111a/03012, 126b/03460, 145a/03938, 145b/03950, 150b/04069, 153b/04134, 154a/04143, 155a/04166, 155b/04181, 155b/04186, 156a/04203, 159a/04265, 159b/04275, 160b/04301, 162a/04338, 169a/04502, 181a/04826, 181b/04839, 194a/05175, 201a/05365, 205a/05469, 205a/05470, 241a/06432, 242a/06449, 244a/06518, 250a/06674, 250b/06695, 266a/07096, 272a/07257, 277a/07384, 277a/07390, 283b/07567, 297b/07964, 309b/08271, 360a/09649, 360a/09651, 367a/09851, 368a/09881.

Ş

şaʿīr: Ar. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 099a/02660, 109b/02955, 175b/04670, 182a/04852, 182a/04855, 184a/04899, 184a/04901, 188b/05021, 217b/05811, 220b/05883, 223b/05965, 229a/06112, 232b/06201, 237a/06321, 238a/06355, 256a/06832, 277b/07405, 290a/07738, 293a/07826, 296b/07930, 297a/07939, 298a/07979, 298a/07980, 320a/08559, 321b/08597, 326a/08723, 334b/08955, 346a/09263, 347a/09294, 349a/09353, 358b/09607, 360b/09670, 369a/09913, 373a/010023. Bakınız: arpa, keşki.

şāhisferem: Far. Yabani fesleğen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). 184b/04913, 267a/07120, 310b/08308.

şāhtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 326b/08738. Bakınız: şāhterec, şāhterenc, şāhterenc, şāhterre, şāhterrec.

şāhterec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 105b/02839, 131b/03601, 142b/03873, 240b/06410, 240b/06417, 288a/07696, 364a/09761. Bakınız: şāhtere, şāhterenc, şāhterenc, şāhterre, şāhterrec.

şāhterenc: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 098b/02632. Bakınız: şāhtere, şāhterec, şāhterenc, şāhterre, şāhterrec.

şāhterre: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 164a/04383. Bakınız: şāhtere, şāhterec, şāhterenc, şāhterenc, şāhterrec.

şāhterrec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 142a/03857, 167a/04453, 329b/08818, 341a/09129, 343a/09189. Bakınız: şāhtere, şāhterec, şāhterenc, şāhterenc, şāhterre.

şaḳāḳul: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). 099b/02671, 152b/04115, 152b/04116, 152b/04119, 166b/04442, 301b/08064, 301b/08069.

şaḳāyıḳ: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 099b/02672, 132a/03626. Bakınız: fāvāniyā, ʿūdı'ṣ-ṣalīb, ʿūdū'ṣ-ṣalīb.

şalġam: Far. Şalgam. Turpgillerden yumru köklü bir bitki. (*Brassica rapa*). 099b/02672, 132a/03626.

şayṭarac: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen tıbbi bir ilaç. (*Plumbaga zeylanica*). 101a/02715, 148a/04006, 154b/04155, 162b/04347, 166b/04442, 167a/04455, 226b/06045, 301a/08055, 328b/08787, 328b/08790, 352b/09442, 352b/09449, 353b/09473, 354a/09493. Bakınız: şeyẕerec.

şeftālū: Far. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). 090a/02390, 128a/03505, 221b/05922, 274a/07308. Bakınız: ḫoḫ.

şehdāne: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 177a/04715. Bakınız: şehdānec, şehd.

şehdānec: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 100a/02687. Bakınız: şehdāne, şehd.

şehd: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 103b/02779. Bakınız: şehdāne, şehdānec.

şemāma: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 090b/02411.

şenbelīd: Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*).

şevkevān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). 373b/10035.

şeyẕerec: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen tıbbi bir ilaç. (*Plumbaga zeylanica*). 101a/02713. Bakınız: şayṭarac.

şınḫıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). 254a/06781, 287a/07659, 288a/07692, 291a/07768, 354b/09508, 368b/09895.

şīb: Far. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 300b/08043. Bakınız: alma, sīb, tuffaḥ.

şibiṣ: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 163b/04373, 165b/04418, 192a/05121, 272a/07252, 294a/07854, 295b/07902, 317b/08489, 318b/08523, 328a/08773, 329a/08808, 331b/08868, 353b/09470, 370a/09943. Bakınız: şibiṣṣ.

şibiṣṣ: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 098b/02640, 132a/03618, 165b/04413, 166a/04426, 173a/04604, 176b/04690, 179a/04767, 184b/04912, 184b/04922, 188a/05010, 188a/05012, 192b/05135, 195a/05205, 195b/05216, 199b/05322, 201a/05369, 201b/05380, 201b/05382, 203a/05425, 206b/05511, 208a/05559, 213b/05708, 222a/05928, 225a/06000, 227a/06059, 227b/06070, 233a/06208, 246b/06582, 256a/06827, 259a/06904, 262b/06991, 263a/07005, 263a/07009, 264b/07050, 268a/07146, 277a/07382, 285a/07613, 285b/07624, 293a/07836, 294a/07858, 297a/07944, 299b/08014, 306a/08191, 309a/08268, 313a/08365, 316a/08456, 321a/08581, 323a/08635, 368a/09878, 369b/09926. Bakınız: şibiṣ.

şīḥ: Far. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). 100b/02697, 132a/03615, 204a/05443, 229a/06115, 273b/07287, 274a/07300, 306a/08188, 341b/09150.

şīrḫışt: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 125b/03437, 180a/04796, 182b/04861, 216b/05787, 217b/05810, 220a/05882, 223b/05964, 228b/06093, 234a/06238, 235b/06285, 274b/07320, 277b/07403, 278b/07426, 280a/07465, 330b/08849, 338a/09060, 346a/09264, 356a/09648, 357a/09576, 359a/09626, 367b/09859. Bakınız: cāvşīr, cünd u bīdester, cünd-i bīdester, oġlan aşı, şīrḫışt.

şukāᶜ: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 099b/02674, 132a/03623, 145b/03952. Bakınız: hindübā, hündübā, kāsnī, ṭaraşḳūḳ.

şūnīz: Far. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 100b/02694, 157b/04235, 161a/04319, 164a/04376, 184b/04923, 190a/05065, 200b/05356, 203b/05439, 227a/06050, 229a/06103, 313a/08375, 314a/08394, 336a/09006, 352b/09441.

T

ṭaraşḳūḳ: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 103a/02769. Bakınız: hindübā, hündübā, kāsnī, şukāᶜ.

tarḫūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). 103a/02764.

tārınc: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 368b/09891. Bakınız: dārçīn, dār-çīnī, dār-ı çīnī.

ṭaru: T. Darı. (*Panicum miliaceum*). 249a/06656, 250b/06692, 228a/06081, 259a/06902, 334a/08943.

teke saḳalı: T.- T. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 118b/03232. Bakınız: ᶜışāretü'l-liḥyetü't-teys, lıḥyetü't-teys.

temir hindī: T- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 175a/04650, 220b/05886, 326b/08741, 335b/08980, 356a/09545. Bakınız: temr-i hindī, temr-i hindü.

temr-i hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 048a/01213, 048a/01217, 131a/03592, 141b/03847, 142b/03878, 143b/03900, 144a/03907, 144a/03915, 144b/03924, 174b/04646, 175a/04658, 175b/04666, 176a/04674, 182a/04851, 183a/04880, 198a/05286, 209a/05581, 221a/05902, 221b/05919, 222a/05935, 223b/05964, 226a/06034, 226b/06035, 243b/06497, 249a/06645, 253a/06751, 253b/06762, 262a/06983, 274b/07317, 275a/07329, 280a/07461, 280a/07470, 281a/07489, 286b/07647, 287b/07681, 299b/08018, 299b/08019, 317a/08481, 338a/09056, 345a/09236, 346a/09262, 346b/09284, 349a/09348, 350b/09385, 350b/09389, 355b/09525, 356a/09540, 356a/09551, 357a/09569. Bakınız: temir hindī, temr-i hindü.

temr-i hindü: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 338a/09049. Bakınız: temir hindī, temr-i hindī.

tetre: Far. Sicilya sumağı, tabaklama sumağı veya karaağaç yapraklı sumak. (*Rhus coriaria*). 365a/09800. Bakınız: tetrī.

tetrī: Far. Sicilya sumağı, tabaklama sumağı veya karaağaç yapraklı sumak. (*Rhus coriaria*). 111a/03006. Bakınız: tetre.

tīn: Ar. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 078b/02044, 083b/02202, 086a/02269, 120a/03274, 213a/05697, 220b/05897, 222b/05945, 303a/08116, 350b/09396. Bakınız: encīr, incīr.

ṭopalaḫ: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus clorophorus globosus*). 095b/02554, 205a/05477.

tūderī: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). 300b/08038.

tuffaḥ: Ar. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 069a/01777, 083b/02191, 086a/02276, 092b/02466, 093a/02473, 129a/03537, 135a/03699, 179b/04787, 198a/05282, 198b/05292, 229b/06129, 238b/06364, 241a/06428, 241b/06446, 245b/06559, 254b/06794, 262a/06984, 265b/07085, 265b/07076, 269a/07171, 275b/07340, 290a/07740, 307a/08208, 307b/08225, 343b/09207, 355a/09519, 364b/09785, 365a/09791, 367a/09854. Bakınız: alma, sīb, şīb.

turb: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 227b/06063, 228a/06086, 238a/06353, 246b/06588, 247b/06608, 253a/06756, 255a/06803, 256a/06827, 257b/06867, 262b/06991, 268a/07146, 273b/07289, 274a/07302, 291b/07790, 292a/07801, 301b/08070, 321a/08585, 323a/08636, 326b/08737, 328a/08774, 352b/09450, 353b/09470, 353b/09473, 354a/09495, 363a/09733, 363b/09753, 365b/09810, 367b/09869. Bakınız: turp.

turmıs: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 132b/03638. Bakınız: turmus.

turmus: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 075b/01963, 083a/02184, 273b/07287, 306a/08188, 314a/08393, 352b/09446, 353b/09475. Bakınız: turmıs.

turp: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 230a/06134. Bakınız: turb.

turunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 092b/02467, 126a/03456, 127b/03503, 157a/04226, 157b/04228, 162a/04342, 187b/04997, 250a/06678, 302b/08097. Bakınız: nārınc, ötrüc.

türbüd: Far. Türbit otu. (*Conculvulus turpethum*). 083a/02189, 131a/03598, 142a/03861, 143a/03886, 146a/03960, 146b/03968, 146b/03976, 147a/03985, 147b/03994, 147b/04002, 148a/04010, 153a/04123, 153a/04126, 153a/04127, 156b/04209, 156b/04213, 167a/04455, 178b/04749, 191a/05095, 191a/05101, 192b/05142, 194b/05195, 199a/05307, 202b/05403, 209b/05593, 210b/05629, 214a/05727, 221b/05912, 222a/05930, 225a/05995, 240a/06405, 240b/06417, 267b/07136, 299a/08006, 315a/08432, 321b/08599, 327b/08764, 331a/08859, 333a/08909, 352a/09427, 353a/09468, 354b/09502, 359b/09645, 361b/09700, 367b/09864.

U

ʿūd: Ar. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). 069a/01783, 107a/02884, 130b/03579, 132b/03616, 145a/03940, 156b/04213, 160b/04302, 162a/04342, 192b/05140, 205a/05472, 227a/06061, 230a/06135, 241a/06432, 244a/06509, 248b/06636, 248b/06638, 249b/06659, 250a/06683, 255a/06798, 255a/06799, 256b/06837, 257b/06872, 263a/07007, 266a/07096, 268a/07148, 272b/07258, 303a/08103, 309b/08281, 315a/08421, 325a/08700, 364b/09783.

ʿūdı'ṣ-ṣalīb: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 108a/02923. Bakınız: fāvāniyā, şaḳāyıḳ, ʿūdū'ṣ-ṣalīb.

ʿūdū'ṣ-ṣalīb: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 244b/06522. Bakınız: fāvāniyā, şaḳāyıḳ, ʿūdı'ṣ-ṣalīb.

ʿuleyḳ: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). 106a/02861. Bakınız: leblāb.

ʿunnāb: Ar. Hünnap, kızıliğde, üvez ağacı ve meyvesi. (*Sorbus aucuparis*). 047b/01201, 106b/02872, 141b/03847, 142a/03856, 142b/03880, 143a/03887, 143b/03899, 144a/03914, 144b/03923, 164b/04392, 174b/04646, 175a/04658, 175b/04666, 182a/04850, 182a/04853, 182b/04859, 183a/04881, 183a/04882, 188b/05031, 208b/05565, 209a/05577, 209a/05581, 210a/05606, 210b/05624, 214a/05720, 215a/05741, 215a/05751, 217b/05809, 219a/05853, 219b/05860, 219b/05865, 220a/05875, 220b/05885, 222a/05935, 223a/05952, 223a/05955, 223b/05963, 224a/05970, 225a/05996, 226a/06033, 228a/06082, 229b/06121, 231a/06164, 232b/06196, 233b/06229, 234a/06236, 265b/06278, 234b/06259, 235b/06279, 235b/06283, 236a/06302, 237b/06331, 260a/06926, 261a/06952, 267b/07136, 275a/07329, 277b/07402, 280a/07471, 287b/07675, 288a/07695, 288b/07708, 293a/07824, 293a/07827, 296b/07929, 298b/07993, 304a/08139, 308b/08255, 316a/08448, 316b/08466, 317b/08492, 318a/08504, 320a/08557, 321b/08596, 322b/08618, 324a/08670, 326a/08721, 326b/08739, 329b/08819, 334b/08953, 335b/08978, 335b/08986, 338a/09048, 338a/09058, 338b/09062, 340a/09105, 340b/09125, 344a/09209, 347b/09313, 348b/09332, 348b/09334, 349a/09348, 349b/09369, 350b/09386, 355b/09526, 356a/09546, 356a/09551, 358a/09601, 359a/09624, 360b/09667, 361b/09699.

ʿunṣul: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 106b/02880, 132b/03637, 139a/03787, 139a/03793, 139a/03799, 139b/03801, 139b/03802, 140b/03831, 141a/03833,

161a/04309, 196a/05227, 204a/05445, 246a/06565, 340a/09108, 341a/09136. Bakınız: ısḳīl, yabān soġanı.

usḳuṭrī: Grk. Sabır otunun bir türü. 178b/04746, 194b/05195, 315a/08480.

usṭūḫudūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). 078a/2032. Bakınız: usṭūḫuẕūs.

usṭūḫuẕūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). 114a/3088, 142a/3857, 153a/04123. Bakınız: usṭūḫudūs.

uşaḳ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 152b/04111, 204b/05462.

üşnā: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mescus aboreus*).078b/02044, 132a/03615, 201b/05380.

uşnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 078b/02045, 226b/06046. Bakınız: kündüs, üşnān.

uşṭurġāz: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). 078b/2046.

Ü

üşnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 110b/02984. Bakınız: kündüs, uşnān.

üzüm: T. Üzüm. (*Vitis*). 064b/01655, 089b/02369, 90b/02408, 101a/02712, 106b/02870, 111b/03027, 140a/03815, 142b/03879, 153b/04133, 204b/05462, 246b/06585, 268b/07154, 333b/08922, 372b/10007. Bakınız: engür, mevīz.

V

vecc: Ar. Eğir otu. Sulak yerlerde biten zehirli bir ot. (*Acorus calamus*). 127b/03495, 132a/03616, 200b/05356, 204b/05457, 205a/05469.

verd: Ar. Gül. (*Rosaceae*). 009a/00177, 047b/01201, 128b/03533, 129a/03537, 129a/03542, 129a/03538, 129b/03540, 155b/04184, 167a/04454, 175b/04666, 187b/04995, 196b/05247, 200b/05353, 210a/05609, 221a/05908, 229b/06125, 240b/06419, 278b/07429, 280a/07469, 282b/07530, 299b/08020, 313b/08380, 313b/08387, 327a/08754, 334b/08963, 339a/09087, 343b/09207, 359a/09627, 360b/09666, 365b/09790, 365b/09811, 367a/09852, 368b/09887. Bakınız: gül.

Y

yabān soġanı: Far.- T. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 139a/03787. Bakınız: ısḳīl, ᶜunṣul.

yabrūḥ: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 202a/05394, 373b/10035. Bakınız: ebrū-yı şanem, luffāḥ, yaprūḥ.

yaprūḥ: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 130a/03563. Bakınız: ebrū-yı şanem, luffāḥ, yabrūḥ.

yarpuz: T. Yarpuz. Nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 087b/2314.

yāsemen: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). 163a/04359. Bakınız: semen, yāsemīn.

yāsemīn: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). 104a/02805, 129b/03560, 178b/04753, 189b/05048, 199b/05322, 225a/06004, 285a/07612, 315a/08421, 316a/08459, 341a/09133, 341a/09137. Bakınız: semen, yāsemen.

yavşan: T. Yavşan. 20 kadar türü bulunan tıbbi bir çeşit ota verilen genel ad. (*Artemisia*). 078b/02057, 228a/06076, 273b/07287, 274a/07307.

yılġun: T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 103a/02771, 115a/03126, 128a/03513, 282a/07520, 335a/08969. Bakınız: gezmāzec, gezmāzic, gezmāzek.

yüzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 087b/02318. Bakınız: ḫarmal.

Z

zaᶜferān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). 151a/04078, 151a/04083, 169b/04508, 170a/04521, 177a/04717, 178b/04756, 178b/04760, 181b/04837, 194a/05177, 196a/05237, 201b/05380, 205a/05472, 210a/05613, 218b/05832, 242a/06452, 243a/06485, 244a/06512, 244a/06514, 250b/06690, 251b/06712, 252b/06745, 268a/07145, 277a/07392, 285a/07610, 302a/08077, 311a/08317, 311a/08320, 312a/08349, 327a/08750, 327b/08761, 330b/08840, 366b/09834.

zanbaḳ: Ar. Zambak. Güzel ve iri çiçekli bitki. (*Lilium*). 094b/02524, 188a/05013, 196a/05225, 199b/05322, 203b/05428, 204a/05441, 206b/05510, 207b/05548,

217a/05799, 218a/05823, 252b/06739, 285a/07612, 291b/07792, 296a/07910, 302b/08093, 306a/08191, 312b/08362, 315b/08437, 321a/08582, 323b/08653, 341b/09142, 324a/08663, 370a/09933.

zencebīl: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). 087a/02302, 094b/02521, 132a/03616, 139a/03797, 148a/04011, 153a/04129, 154b/04156, 156a/04203, 157a/04223, 157b/04229, 157b/04234, 160a/04291, 167a/04455, 180a/04791, 190a/05071, 200b/05356, 201a/05366, 204a/05444, 204b/05457, 205a/05478, 213b/05706, 226b/06045, 227a/06054, 247b/06613, 248a/06617, 249a/06655, 250b/06694, 262b/06999, 295b/07898, 301a/08051, 301a/08055, 328b/08789.

zerārīc: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 092a/02452. Bakınız: berbārīs, derārīc, zirişk.

zerāvend: Far. Lohusa otu. (*Aristolochia*). 094a/02499, 094a/02505, 154b/04155, 160a/04292, 161a/04310, 164a/04383, 168a/04479, 191b/05112, 191b/05113, 289a/07718, 295a/07890, 330a/08823, 346a/09276.

zerdālū: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). 124a/03400, 143b/03900, 274a/07311, 280a/07466.

ẕerīre: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). 092a/02450, 112a/03036, 132a/03623, 194a/05177, 194a/05178, 299a/07997. Bakınız: ḳaṣbu'ẕ-ẕerīre, ḳāz.

zerneb: Ar. Çekirgeayağı bitkisi. Turunç gibi güzel kokulu bir ot. (*Taxus baccata*). 094b/02514.

zeyt: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 079b/02084, 084a/02213, 087a/02297, 087a/02302, 094a/02512, 106a/02855, 119b/02353, 162b/04348, 163a/04359, 163a/04363, 168b/04491, 168b/04492, 169a/04497, 169a/04498, 173b/04617, 179a/04765, 190a/05063, 195a/05210, 195b/05221, 196a/05225, 200a/05340, 201a/05396, 225a/06004, 312b/08362, 318a/08509, 326a/08691, 329a/08804, 329a/08805, 337b/09045, 351b/09416, 370a/09931. Bakınız: zeytūn.

zeytūn: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 048b/01230, 094b/02527, 095a/02530, 095a/02531, 102b/02753, 128a/03516, 162b/04348, 164b/04388, 164b/04397, 206b/05508, 258a/06883, 300a/08024, 329b/08811. Bakınız: zeyt.

zirişk: Ar. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 0047b/01201, 177a/04712, 238b/06366, 239a/06378, 255b/06812, 257b/06862, 269b/07189, 279b/07455, 280b/07483, 288b/07703, 288b/07704, 304b/08147. Bakınız: berbārīs, derārīc, zerārīc.

zirāvend-i müdaḥrec: Ar. Yuvarlak ziravend. (*Aristolochia rotunda*). 301a/08056.

zūfā: Ar. Çördükotu, zufa otu. (*Hyssopus officinalis*). 132a/03621, 141a/03835, 226b/06043, 230b/06144, 231b/061668, 232a/06183, 238a/06352, 350a/09375, 366b/09831.

İKİNCİ BÖLÜM

1. METİNLERDE GEÇEN TÜRKÇE BİTKİ ADLARININ LİSTESİ

1.1. *EDVİYE-İ MÜFREDE*

A

aġac ḳavunı: T.- T. Ağaç kavunu.

aġu aġacı: T.- T. Zakkum.

a**ḳ şandal:** T.- Ar. Ak sandal.

alma: T. Elma.

ardıc: T. Ardıç.

arpa: T. Arpa.

ayva: T. Ayva.

B

baldırı ḳara: T.- T. Baldırıkara.

beg börki: T.- T. Şahtere otu.

bögrülce: T. Börülce.

bögürtlen: T. Böğürtlen.

buġday: T. Buğday.

burçaḳ: T. Burçak.

Ç

çaḳır dikeni: T.- T. Boğa dikeni, kırsenet.

çigdem: T. Çiğdem.

çörek otı: T.- T. Çörek otu.

D

demür dikeni: T.- T. Demir dikeni, pıtırak otu.

dilkü ṭaşaġı: T.- T. İtkasarı, tilkitaşağı otu.

dilkü üzümi: T.- T. Bir tür asma ve üzümü.

dopalaḳ: T. Topalak.

duraḳ otı: T.- T. Dereotu.

E

ebem gömeci: T.- T. Ebegümeci.

erük: T. Erik.

eşek turbı: T.- Ar. Eşek hıyarı.

eyreltü: T. Eğrelti otu.

G

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı.

güyegü otı: T.- T. Güveği otu, zater.

I

ılġun: T. Ilgın ağacı.

ışırġan diken: T.- T. Isırgan otu.

İ

igde: T. İğde.

iki ḳardaş ḳanı: T.- T.- T. İki kardeşkanı ağacı.

it boncuġı: T.- T. Küçük sedefotu.

it üzümi: T.- T. Bir tür asma ve üzümü.

K

ḳabaḳ: T. Kabak.

ḳadun ṭuzluġı: T.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki.

ḳamış: T. Kamış.

ḳaşnı: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu.

ḳatır ḳuyruġı: T.- T. Katır kuyruğu.

ḳavaḳ: T. Kavak ağacı.

kene: T. Kene otu.

ķuzġun otı: T.- T. Erkek eğreltiotu.

ķuzu ķulaġı: T.- T. Kuzukulağı.

O

oġlan aşı: T.- T. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı.

S

şarmaşuķ: T. Sarmaşık.

sarmısaķ: T. Sarımsak.

şaru boya: T.- T. Sarıboya otu.

serçe dili: T.- T. Kuşdili otu.

sığır dili: T.- T. Sığırdili bitkisi.

şığır ķuyruġı: T.- T. Sığırgözü, sığırkuyruğu.

siñirlüce ot: T.- T. Sinir otu, bağa yaprağı.

şoġan: T. Soğan.

sögüt: T. Söğüt ağacı.

şu kerdemesi: T.- Grk. Su teresi, kekeş.

südlügen: T. Sütleğen otu.

T

teke saķalı: T.- T. Tekesakalı otu.

temir hindī: T.- Far. Demirhindi.

ṭomalan: T. Domalan mantarı.

ṭopalaķ: T. Topalak.

ṭoraķ otı: T.- T. Dereotu.

U

uruz otı: ?- T. Sinir otu, bağa yaprağı.

uşaķ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu.

Ü

üzüm: T. Üzüm.

V

venbel otı: ?- T. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu.

Y

yarpuz: T. Yarpuz.

yılan bıçaġı: T.- T. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu.

yılan boncuġı: T.- T. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu.

yüzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu.

1.2. *TERCEME-İ AKRABĀDĪN*

A

aġulu manṭar: T.- Grk. Domalan.

aḳça ot: T.- T. Kılıç otu, bataklık suseni.

alma: T. Elma.

anduz: T. Andız otu, kanes, induz otu.

ardıc: T. Ardıç.

arpa: T. Arpa.

aṭa şoġanı: T.- T. Adasoğanı.

ayruḳ köki: T.- T. Ayrık otu.

ayva: T. Ayva.

ayvadāna: T.- Far. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini.

B

bañ: T. Ban otu.

beş barmaḳ: T.- T. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt.

boya: T. Kızılboya bitkisi.

buġday: T. Buğday.

burçaḳ: T. Burçak.

C

cırcır: T. Su teresi, kekeş.

Ç

çoġan: T. Çöven otu.

E

erük: T. Erik.

eşek mārūlı: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu.

G

güneyik: T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı.

H

ḫarb dutan: Ar.- T. Yer çamı.

I

ışırġan: T. Isırgan otu.

İ

it toḫmı: T.- Far. İt tohumu, boz otu, köpek otu.

K

ḳabaḳ: T. Kabak.

ḳamış: T. Kamış.

ḳara aġac: T.- T. Karaağaç.

ḳarġu ḳamış: T.- T. Kamış.

ḳaşnı: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu.

ḳavun: T. Kavun.

ḳaya ḳoruġı: T.- T. Kaya koruğu.

kene: T. Kene otu.

S

şarmaşuḳ: T. Sarmaşık.

sarımsaḳ: T. Sarımsak.

şarmısaḳ: T. Sarımsak.

şıġır ḳuyruġı: T. Sığırgözü, sığırkuyruğu.

şoġan: T. Soğan.

sögüt: T. Söğüt ağacı.

südlügen: T. Sütleğen otu.

süg: T. İtkasarı, tilkitaşağı otu.

T

temür hindī: T.- Far. Demirhindi.

ṭoraḳ otı: T.- T. Dereotu.

U

uruz otı: ?- T. Sinir otu, bağa yaprağı.

uşaḳ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu.

Ü

üzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu.

üzüm: T. Üzüm.

Y

yarpuz: T. Yarpuz.

yavşan: T. Yavşan.

yelġun: T. Ilgın ağacı.

1.3. *TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀᶜA*

A

aġaç sarmaşığı: T.- T. Tarla sarmaşığı.

aġu aġacı: T.- T. Zakkum.

alma: T. Elma.

arba: T. Arpa.

arduç: T. Ardıç.

arpa: T. Arpa.

ayva: T. Ayva.

B

baġ sarmaşığı: Far.- T. Cinsaçı.

baldırı ḳara: T.- T. Baldırıkara otu.

buġday: T. Buğday.

C

cırcır: T. Su teresi, kekeş.

Ç

çam: T. Çam ağacı.

çoban aġacı: Far.- T. Çobandeğneği, kuşekmeği.

çoġan: T. Çöven otu.

çörek otı: T.- T. Çörek otu.

D

delü baḳla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye.

delüce baḳla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye.

delüce zeytūn: T.- Ar. Yaban üzümü, delice zeytin.

diken sarmaşığı: T.- T. Cinsaçı.

dilki üzümi: T.- T. Bir tür asmadır.

dilkü üzümi: T.- T. Bir tür asmadır.

domalan: T. Domalan mantarı.

duraḳ: T. Dereotu.

E

ebe gömeci: T.- T. Ebegümeci.

ebem gömeci: T.- T. Ebegümeci.

erilük: T. Erelik otu.

erük: T. Erik.

evren yavşanı: T.- T. Pelin otu, yavşan otu.

G

gelüncük: T. Gelincik.

güneyik otı: T.- T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu.

günlik: T. Günlük ağacı, sığla ağacı.

güyegü otı: T.- T. Güveği otu, zater.

H

ḫatun duzlığı: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki.

ḫatun ṭuzlığı: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki.

İ

igde: T. İğde.

K

ḳabaḳ: T. Kabak.

ḳamış: T. Kamış.

ḳara baldurlu: T.- T. Baldırıkara otu.

ḳarġa ḳavunı: T.- T. Ebucehil karpuzu.

ḳarḳa ḳavunı: T.- T. Ebucehil karpuzu.

ḳāsını: T. Kadıağacı, şeytanboku otu.

ḳāsnı: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu.

ḳasnı: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu.

ḳavun: T. Kavun.

kekük: T. Kekik.

ḳızıl boya: T.- T. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki.

ḳunduz ṭaşaḳı: T.- T. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı.

ḳuzu dili: T.- T. Sinir otu, bağa yaprağı.

ḳuzu ḳulaġı: T.- T. Kuzukulağı.

S

saḳız: T. Sakız ağacı.

semiz: T. Semizotu.

şıçan soġanı: T.- T. Adasoğanı.

sıġır dili: T.- T. Sığırdili bitkisi.

şoġan: T. Soğan.

sögüd: T. Söğüt ağacı.

T

ṭaru: T. Darı.

teke saḳalı: T.- T. Tekesakalı otu.

temir hindī: T.- F. Demirhindi.

ṭomalan: T. Domalan mantarı.

U

uşaḳ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu.

Ü

üzüm: T. Üzüm.

Y

yarpuz: T. Yarpuz.

1.4. *TERVĪḤÜ'L-ERVĀḤ*

A

alma: T. Elma.

arpa: T. Arpa.

ayva: T. Ayva.

B

bañ: T. Ban otu.

bögrülce: T. Börülce.

buġday: T. Buğday.

burçaḳ: T. Burçak.

C

cırcır: T. Su teresi, kekeş.

D

demür diken: T.- T. Demir dikeni, pıtırak otu.

E

erük: T. Erik.

eşek marulı: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu.

G

gelincük: T. Gelincik.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı.

I

ısırġan: T. Isırgan otu.

ıssı ot: T.- T. Biber.

İ

it üzümi: T.- T. Bir tür asma ve üzümü.

K

ḳabaḳ: T. Kabak.

ḳamış: T. Kamış.

ḳavun: T. Kavun.

O

oġlan aşı: T.- T. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı.

S

saḳız: T. Sakız ağacı.

şarmaḳ: T. Sarımsak.

sarmaḳ: T. Sarımsak.

sarmısaḳ: T. Sarımsak.

şarmusaḳ: T. Sarımsak.

şarmusaḳ: T. Sarımsak.

şarmaşuḳ: T. Sarmaşık.

semiz ot: T.- T. Semizotu.

şoġan: T. Soğan.

sögüd: T. Söğüt ağacı.

sögüt: T. Söğüt ağacı.

südlügen: T. Sütleğen otu.

T

ṭaru: T. Darı.

teke saḳalı: T.- T. Tekesakalı otu.

temir hindī: T.- Far. Demirhindi.

temr-i hindī: T.- Far. Demirhindi.

temr-i hindü: T.- Far. Demirhindi.

ṭopalaḫ: T. Topalak.

U

uşaḳ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu.

Ü

üzüm: T. Üzüm.

Y

yabān soġanı: Far.- T. Adasoğanı.

yarpuz: T. Yarpuz.

yavşan: T. Yavşan.

yılġun: T. Ilgın ağacı.

yüzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. TÜRKÇE BİTKİ ADLARININ YAPI İNCELEMESİ

1.1. *EDVİYE-İ MÜFREDE*

1.1.1. Tek Sözcükten Oluşan Bitki Adları

alma: Türkçe.

ardıc: Türkçe.

arpa: Türkçe.

ayva: Türkçe.

bögrülce: Türkçe.

bögürtlen: Türkçe.

buġday: Türkçe.

burçaḳ: Türkçe.

çigdem: Türkçe.

dopalaḳ: Türkçe.

erük: Türkçe.

eyreltü: Türkçe.

günlük: Türkçe.

ılġun: Türkçe.

igde: Türkçe.

ḳabaḳ: Türkçe.

ḳamış: Türkçe.

ḳaşnı: Türkçe.

ḳavaḳ: Türkçe.

kene: Türkçe.

şarmaşuḳ: Türkçe.

sarmısaḳ: Türkçe.

şoġan: Türkçe.

sögüt: Türkçe.

südlügen: Türkçe.

ṭomalan: Türkçe.

ṭopalaḳ: Türkçe.

uşaḳ: Türkçe.

üzüm: Türkçe.

yarpuz: Türkçe.

yüzerlik: Türkçe.

1.1.2. Birden Fazla Sözcükten Oluşan Bitki Adları

aġac ḳavunı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

aġu aġacı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

a**ḳ şandal:** Türkçe- Arapça. Sıfat tamlaması.

baldırı ḳara: Türkçe- Türkçe. İsnat grubu.

beg börki: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

çaḳır dikeni: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

çörek otı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

demür dikeni: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

dilkü ṭaşaġı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

duraḳ otı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ebem gömeci: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

eşek turbı: Türkçe- Arapça. Belirtisiz ad tamlaması.

güyegü otı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ışırġan diken: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

iki ḳardaş ḳanı: Türkçe- Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

it boncuġı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

it üzümi: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ḳadun ṭuzluġı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ḳatır ḳuyruġı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ḳuzġun otı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ḳuzu ḳulaġı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

oġlan aşı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

şaru boya: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

serçe dili: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

sığır dili: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
şığır ḳuyruġı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
siñirlüce ot: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.
şu kerdemesi: Türkçe- Grekçe. Belirtisiz ad tamlaması.
teke saḳalı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
temir hindī: Türkçe- Farsça. Sıfat tamlaması.
ṭoraḳ otı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
uruz otı: ?- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
venbel otı: ?- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
yılan bıçaġı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
yılan boncuġı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

1.2. *TERCEME-İ AKRABĀDĪN*

1.2.1. Tek Sözcükten Oluşan Bitki Adları

alma: Türkçe.
anduz: Türkçe.
ardıc: Türkçe.
arpa: Türkçe.
ayva: Türkçe.
ayvadāna: Türkçe- Farsça.
bañ: Türkçe.
boya: Türkçe.
buġday: Türkçe.
burçaḳ: Türkçe.
cırcır: Türkçe.
çoġan: Türkçe.
erük: Türkçe.
güneyik: Türkçe.
günlük: Türkçe.
ışırġan: Türkçe.

ḳabaḳ: Türkçe.

ḳamış: Türkçe.

ḳaşnı: Türkçe.

ḳavun: Türkçe.

kene: Türkçe.

şarmaşuḳ: Türkçe.

sarımsaḳ: Türkçe.

şarmısaḳ: Türkçe.

şoġan: Türkçe.

sögüt: Türkçe.

südlügen: Türkçe.

süg: Türkçe.

uşaḳ: Türkçe.

üzerlik: Türkçe.

üzüm: Türkçe.

yarpuz: Türkçe.

yavşan: Türkçe.

yelġun: Türkçe.

1.2.2. Birden Fazla Sözcükten Oluşan Bitki Adları

aġulu manṭar: Türkçe- Grekçe. Sıfat tamlaması.

aḳça ot: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

aṭa şoġanı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ayruḳ köki: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

beş barmaḳ: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

eşek mārūlı: Türkçe- Farsça. Belirtisiz ad tamlaması.

ḫarb dutan: Arapça- Türkçe. Sıfat-fiil grubu.

it toḫmı: Türkçe- Farsça. Belirtisiz ad tamlaması.

ḳara aġac: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

ḳarġu ḳamış: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

ḳaya ḳoruġı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

şıġır ḳuyruġı: Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

temür hindī: Türkçe- Farsça. Sıfat tamlaması.

ṭoraḳ otı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

uruz otı: ?- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

1.3. *TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀ'A*

1.3.1. Tek Söcükten Oluşan Bitki Adları

alma: Türkçe.

arba: Türkçe.

arduç: Türkçe.

arpa: Türkçe.

ayva: Türkçe.

buġday: Türkçe.

cırcır: Türkçe.

çam: Türkçe.

çoġan: Türkçe.

domalan: Türkçe.

duraḳ: Türkçe.

duraḳ: Türkçe.

erilük: Türkçe.

erük: Türkçe.

gelüncük: Türkçe.

günlik: Türkçe.

igde: Türkçe.

ḳabaḳ: Türkçe.

ḳamış: Türkçe.

ḳāsını: Türkçe.

ḳāsnı: Türkçe.

ḳasnı: Türkçe.

ḳavun: Türkçe.

kekük: Türkçe.

saḳız: Türkçe.

semiz: Türkçe.

şoġan: Türkçe.

sögüd: Türkçe.

ṭaru: Türkçe.

ṭomalan: Türkçe.

uşaḳ: Türkçe.

üzüm: Türkçe.

yarpuz: Türkçe.

1.3.2. Birden Fazla Sözcükten Oluşan Bitki Adları

aġaç sarmaşığı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

aġu aġacı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

baġ sarmaşığı: Farsça- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

baldırı ḳara: Türkçe- Türkçe. İsnat grubu.

çoban aġacı: Farsça- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

çörek otı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

delü baḳla: Türkçe- Arapça. Sıfat tamlaması.

delüce baḳla: Türkçe- Arapça. Sıfat tamlaması.

delüce zeytūn: Türkçe- Arapça. Sıfat tamlaması.

diken sarmaşığı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

dilki üzümi: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

dilkü üzümi: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ebe gömeci: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ebem gömeci: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

evren yavşanı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

güneyik otı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

güyegü otı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ḫatun duzlığı: Arapça- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ḫatun ṭuzlığı: Arapça- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ḳara baldurlu: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

ḳarġa ḳavunı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ḳarḳa ḳavunı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ḳızıl boya: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.
ḳunduz ṭaşaḳı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
ḳuzu dili: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
ḳuzu ḳulaġı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
şıçan soġanı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
sığır dili: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
teke saḳalı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
temir hindī: Türkçe- Farsça. Sıfat tamlaması.

1.4. *TERVĪḤÜ'L-ERVĀḤ*

1.4.1. Tek Sözcükten Oluşan Bitki Adları

alma: Türkçe.
arpa: Türkçe.
ayva: Türkçe.
bañ: Türkçe.
bögrülce: Türkçe.
buġday: Türkçe.
burçaḳ: Türkçe.
cırcır: Türkçe.
erük: Türkçe.
gelincük: Türkçe.
günlük: Türkçe.
ısırġan: Türkçe.
ḳabaḳ: Türkçe.
ḳamış: Türkçe.
ḳavun: Türkçe.
saḳız: Türkçe.
şarmaḳ: Türkçe.
sarmaḳ: Türkçe.
sarmısaḳ: Türkçe.
şarmusaḳ: Türkçe.

şarmusaḳ: Türkçe.

şarmaşuḳ: Türkçe.

şoġan: Türkçe.

sögüd: Türkçe.

sögüt: Türkçe.

südlügen: Türkçe.

ṭaru: Türkçe.

ṭopalaḫ: Türkçe.

uşaḳ: Türkçe.

üzüm: Türkçe.

yarpuz: Türkçe.

yavşan: Türkçe.

yılġun: Türkçe.

yüzerlik: Türkçe.

1.4.2. Birden Fazla Sözcükten Oluşan Bitki Adları

demür diken: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

eşek marulı: Türkçe- Farsça. Belirtisiz ad tamlaması.

ıssı ot: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

it üzümi: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

oġlan aşı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

semiz ot: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

teke saḳalı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

temir hindī: Türkçe- Farsça. Belirtisiz ad tamlaması.

temr-i hindī: Türkçe- Farsça. Farsça tamlamadır. Türkçedeki şekli “demir hindi”dir.

temr-i hindü: Türkçe- Farsça. Farsça tamlamadır. Türkçedeki şekli “demir hindi”dir.

yabān soġanı: Farsça- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

DİZİN

A

ʿabdü's-selām: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. A.).

ʿabher: Ar. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). (T. K.), (T. E.).

ābī: Far. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). (T. A.).

ābrūn: ?. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. A.).

ʿades: Ar. Mercimek. (*Lens culinaris*). (T. A.), (T. E.).

adḫīr: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). (T. A.).

ʿafş: Ar. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuya*). (T. A.).

afsentin: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (Artemisia). (T. K.).

afsentīn: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia absinthium*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

aġac ḳavunı: T.- T. Ağaç kavunu. Akdeniz ülkelerinde yetişen bir ağaç ve bu ağacın iri bir limon büyüklüğünde meyvesi. (*Citrus medica*). (E. M.).

aġaç sarmaşığı: T.- T. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). (T. K.).

aġu aġacı: T.- T. Zakkum. (*Nerium oleander*). (E. M.), (T. K.).

aġulu manṭar: T.- Grk. Domalan. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). (T. A.).

aġālūcī: Grk. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). (T. A.).

aḳāḳıyā: Grk. Akasya ağacı. (*Acacia*). (E. M.), (T. A.).

aḳākıyā: Grk. Akasya ağacı. (Acacia). (T. K.).

aḳākyā: Grk. Akasya ağacı. (*Acacia*). (T. E.).

aḳça ot: T.- T. Kılıç otu, bataklık suseni. (*Iridaceae*). (T. A.).

aḳḥuvān: Ar. Sığırgözü denen iri bir papatya türü. (*Anthemis nobilis*). (T. A.).

ʿāḳırḳarḥā: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

aḳmāʿ-ı rummān: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). (T. A.).

aḳmāᶜü'r-rummān: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). (T. A.).

aḳ şandal: T.- Ar. Ak sandal. Sandal ağacının bir türü. (*Santalum album*). (E. M.).

alma: T. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ālū: Far. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). (T. A.).

aluc: Far. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik dikeni, akdiken. (*Crataegus monogyna*). (T. E.).

aluç: Far. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik dikeni, akdiken. (*Crataegus monogyna*). (E. M.).

āmīle: Far. Hindistan'da yetişen amlaç olarak bilinen bitki ve bu bitkinin şifalı meyvesi. (*Phyllanthus emblica*). (T. A.).

amrūd: Far. Armut ağacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). (T. A.), (T. E.).

ᶜanber: Ar. Amber çiçeği. Bir tür mimoza. (*Geum urbanum*). (E. M.), (T. A.).

anduz: T. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*).

anīson: Grk. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). (T. E.).

anīsūn: Grk. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

anzurūt: Far. Göz otu. (*Astragalus sarcocolla*). (T. A.), (T. E.).

ᶜarᶜar: Ar. Dağ servisi, dikenli ardıç, yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). (E. M.), (T. E.).

ᶜārᶜar: Ar. Dağ servisi, dikenli ardıç, yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). (T. A.).

arba: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). (T. K.).

ardıc: T. Ardıç. Servigillerden, güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak kullanılan bir ağaççık. (*Juniperus*). (E. M.), (T. A.).

arduç: T. Ardıç. Servigillerden, güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak da kullanılan bir ağaç. (*Juniperus*). (T. K.).

armūd: Far. Armut ağacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). (T. K.).

arpa: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ʿarṭanīnā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşağı. (*Cyclamen cilicicum*). (T. A.).

ʿarṭanīṣā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşağı. (*Cyclamen cilicicum*). (T. A.), (T. E.).

ās: Ar. Mersin ağacı ve yemişi. (*Myrtus communis*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

aṣābiʿ hürmüs: Ar. Sorıncan denen mavi çiçekli bir çiğdem türü. (*Colchicum autumnale*). (T. A.).

aṣābiʿ-i ṣufr: Ar.- Far. Meryem eli, meryem otu, acı yavşan. (*Teucrium polium*). (T. A.).

asāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). (T. A.).

asārūn: Grk. Kediotu, asaron. (*Asarum europaeum*). (T. A.).

aṣārūn: Grk. Kediotu, asaron. (*Asarum europaeum*). (T. A.).

ʿaṣā'r-rāʿī: Ar. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. Çobandeğneği, kuşekmeği de denir. (*Polygonum aviculare*). (T. K.), (T. E.).

ʿaṣe'r-rāʿī: Ar. Çobandeğneği, kuşekmeği. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. (*Polygonum aviculare*). (T. A.).

ʿaṣe'r-rāʿ: Ar. Çobandeğneği, kuşekmeği. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. (*Polygonum aviculare*). (T. A.).

asārūn: Grk. Kedi otu, asaron. (*Asarum europaeum*). (T. K.), (T. E.).

ʿaṣfur: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). (T. A.), (T. K.).

ʿaṣfūr: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). (E. M.), (T. K.).

ʿaṣlı's-sūs: Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). (T. A.).

aṣlü'l-adẖīr: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). (T. A.).

aṣlü'l-encüẕān: Ar. Kadıağacı kökü. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

aṣlü'l-kebere: Ar. Kebere otu, gebre otu, keditırnağı kökü. (*Capparis spinosa*). (T. A.).

aṣlü'l-kürneb-i nebṭī: Ar. Kara lahana kökü. (*Brassica oleracea*). (T. A.).

aṣlü'l-yebrūc: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan kökü. (*Mandragora officinalis*). (T. A.).

aṣlü'r-rāziyānec: Ar.- Far. Rezene otu kökü. (*Foeniculum vulgare*). (T. A.).

aṣlü's-sūsen: Ar. Kurtkulağı, navruz, zambak, süsen kökü. Genellikle bahçe ve mezarlıklarda yetişen, çok yıllık, iri çiçekli bitki. Susam ile karıştırılmamalıdır. (*Iridaceae*). (T. A.).

aṣlü'ş-şibiṣ: Ar.- Far. Torak otu, dereotu kökü. (*Anethum graveolens*). (T. A.).

aṭa ṣoġanı: T.- T. Adasoğanı. (*Urginea maritima*). (T. A.).

ʿavsec: Ar. Kırmızı, ufak yemişleri olan, dikenli yabanıl bir ağaç. (*Rubus*). (T. E.).

ayruḳ köki: T.- T. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Agropyrum repens*). (T. A.).

ayva: T. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia ablonga*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

ayvadāna: T.- Far. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea milefolium*). (T. A.).

ʿayzerān: Ar. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik dikeni, akdiken. (*Crataegus monogyna*). (T. E.).

āẕeriyūn: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

aẓfāru'ṭ-ṭīb: Ar.. Devtırnağı, şeytantırnağı. Çançiçeğigilerden, genellikle dağlarda yetişen bir çeşit bitki. (*Phyteuma*). (T. A.).

B

bābad: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (T. K.).

bābād: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (T. K.).

bābadda: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (T. K.).

bābādya: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (E. M.).

bābadyā: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (T. K.).

bābilī: Far. Ak hardal tohumu. (*Snapis alba*). (T. A.).

bābūne: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (T. A.), (T. E.).

bābūnec: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

bādām: Far. Badem ağacı ve yemişi. (*Amygdalus communis*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

bādem: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). (T. A.).

bādeverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. A.).

bādincān: Far. Patlıcan. (*Solanum melongena*). (E. M.).

bādiyān: Far. Yıldız anasonu, Çin anasonu. (*İllicium verum*). (T. E.).

bādrencbūye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (E. M.).

bādrencbüye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (T. A.).

bādrencbüyye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (T. A.).

bādreng: Far. Acur, uzun ve eğri bir tür hıyar. (*Cucumis trigonus*). (E. M.).

badrıḳ: Ar. Yabani fesleğen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). (E. M.).

bādrūc: Far. Beybörkü, bostangüzeli, horozibiği. (*Portulaca oleracea*). (E. M.).

bādüverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. A.).

bādverdī: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. A.).

bādyān: Far. Yıldız anasonu, Çin anasonu. (*İllicium verum*). (T. A.).

baġ sarmaşığı: Far.- T. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsaçı olarak da bilinir. (*Cuscuta* epithymum). (T. K.).

baḳam: Ar. Bakam ağacı, kızıl ağaç. (*Caesalpinia echinata*). (E. M.), (T. K.).

bāḳılā: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (T. E.).

baḳılī: Ar. Bakla. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (E. M.).

bāḳılla: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (T. E.).

baḳıllā: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki (*Vicia faba*). (T. K.).

baḳıllī: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (T. K.).

baḳl: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (T. E.).

baḳla: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

bālādır: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). (E. M.), (T. K.).

baldırı ḳara: T.- T. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). (E. M.), (T. K.).

bān: Ar. Sorgun ağacı, bey söğüdü. (*Salix*). (E. M.), (T. E.).

bañ: T. Ban otu. Yaprakları ağrı kesici olarak kullanılan zehirli bir bitki. (*Hyosciamus niger*). (T. A.), (T. E.).

bārūzed: Far. Kadıağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). (T. A.).

bārzed: Far. Kadıağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). (T. A.).

başal: Ar. Soğan. (*Allium*). (T. A.), (T. E.).

başal-ı fār: Ar.- Far. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. A.).

baṭbāṭ: ?. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

bāẕām: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). (T. K.), (T. E.).

bāẕared: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. K.).

bāẕaverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. K.).

bāẕāverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. E.).

bāẕem: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). (T. K.).

bāẕıncān: Far. Patlıcan. (*Solanum melongena*). (T. E.).

bāẕrenbū: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (Melissa officinalis). (T. E.).

bāẕrūc: Ar. Bir tür reyhan. (*Ocimum*). (T. E.).

bāẕurūc: Ar. Bir tür reyhan. (*Ocimum*). (T. E.).

beg börki: T.- T. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (E. M.).

behmen: Ar. Kuduzotu. Kırmızı türüne kızıl behmen (*Statice limonium*), beyaz türüne ak behmen adı verilir. (*Centaura behen*). (T. A.).

behrāmec: Far. Sultanisöğüt, sorkun ağacı. (*Salix caprea*). (T. A.).

belād-ı kimnūn: Grk. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (E. M.).

belādur: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). (T. K.).

belādūr: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). (T. A.).

belesān: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

belīle: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). (E. M.), (T. A.).

belīlec: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). (T. A.), (T. E.).

bellūṭ: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

belsān: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*). (T. E.).

belūn: Grk. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*).

benc: Ar. Bengilik otu, kırmızı tatula. Meyvelerinde içleri haşhaşa benzer, tohum dolu kesecikler vardır. Uyuşturucu özelliğinden dolayı ağrı kesici olarak kullanılır. (*Datura fastuoza*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

benefsec: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). (T. E.).

benefş: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). (T. A.).

benefşe: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

benṭāfilūn: Grk. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. A.).

berbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. E.).

berberī: ?. Öksüzoğlan çiğdemi, güz çiğdemi, itboğan. (*Colchicum autumnale*). (T. A.).

bersiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). (T. A.).

berṭānīḳī: Grk. Sultanbörkü, mahmur çiçeği, acı çiğdem. (*Colchicum*). (T. A.).

besbāse: Ar. Küçük hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

besevliyūn: Grk. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). (T. A.).

besfāc: Ar. Bespaye, kayaeğreltisi. Şifalı bir kök olarak da bilinir. (*Polypodium vulgare*). (T. K.).

besfāyic: Ar. Bespaye, pelit yosunu. (*Polypodium vulgare*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

bestī: Far. İnce kabuklu incir. (T. A.).

beş barmaḳ: T.- T. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. A.).

bevvā: Ar. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocus nucifera*). (T. A.), (T. E.).

bezr-i ḳaṭūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). (E. M.).

bezri'l-cezer: Ar. Havuç tohumu. (*Daudus carota*). (T. A.).

bezri'l-cırcır: Ar.- T. Su teresi, kekeş tohumu. (*Nasturtium officinale*). (T. A.).

bezri'l-cırcırü'l-berrī: Ar.- T. Tere tohumu, kekeş tohumu. (*Chamaelina silvestris*). (T. A.).

bezri'l-encere: Ar.- Far. Isırgan otu tohumu. (*Urtica*). (T. A.).

bezri'l-ficil: Ar. "Bezri'l-fücl" da denir. Yaban turpu tohumu. (*Raphanus raphanistrum*). (T. A.).

bezri'l-hindibā: Ar. Yaban marulu tohumu. (*Cichorium endiva*). (T. A.).

bezri'l-kerefis: Ar. Kereviz tohumu. (*Apium graveolens*). (T. A.).

bezri'l-kürrāt: Ar. Pırasa tohumu. (*Allium ampeloprasum var. porrum*). (T. A.).

bezri'r-rāziyānec: Ar. Rezene tohumu. (*Foenicolum vulgare*). (T. A.).

bezri'ş-şalcam: Ar.- Far. Şalgam tohumu. (*Brassica rapa*). (T. A.).

bezri'ş-şibiş: Ar. Tere otu tohumu. *(Anethum graveolens*). (T. A.).

bezrü'l-baḳla: Ar. Bakla tohumu. (*Vicia faba*). (T. A.).

bezrü'l-benc: Ar. Bengelik otu. Uyku verici ve gözbebeğini açan bir ot. (*Hyoscyamus niger*). (T. A.).

bezrü'l-benc-i ebyaż: Ar. Beyaz bengelik otu tohumu. (*Datura fastuoza*). (T. A.).

bezrü'l-bencü'l-ebyaż: Ar. Beyaz bengelik otu tohumu. (*Datura fastuoza*). (T. A.).

bezrü'l-encīr: Ar.- Far. İncir tohumu. (*Ficus carica*). (T. A.).

bezrü'l-ḥandaḳūḳ: Ar. Kokulu yonca tohumu. (*Trigonella caerulae*). (T. A.).

bezrü'l-ḫaşḫāş: Ar. Haşhaş tohumu. (*Papaver somniferum*). (T. A.).

bezrü'l-ḫıyār: Ar. Hıyar tohumu. (*Ecballium elaterium*). (T. A.).

bezrü'l-ḫıyāreyn: Ar. İki hıyar tohumu. Metinde hıyar ve acur tohumları. (T. A.).

bezrü'l-ḥummāż: Ar. Kuzukulağı otu tohumu. (*Rumex acetosella*). (T. A.).

bezrü'l-ḥurmel: Ar. Üzerlik otu tohumu. (*Peganum harmala*). (T. A.).

bezrü'l-ḳarᶜ: Ar. Kabak tohumu. (*Cucurbita*). (T. A.).

bezrü'l-keşūr: Ar. Havuç tohumu. (*Daudus carota*). (T. A.).

bezrü'l-kettān: Ar. Keten tohumu. (*Linum usitissimum*). (T. A.).

bezrü'l-ḳıṩṩā: Ar. Hıyar tohumu. (*Ecballium elaterium*). (T. A.).

bezrü'l-kürrāṩ: Ar. Pırasa tohumu. (*Allium ampeloprasum var. porrum*). (T. A.).

bezrü'l-küṩūṩ: Ar. Sarmaşık tohumu. (*Hedera helix*). (T. A.).

bezrü'l-merv: Ar. Yarpuz tohumu, yavşan otu tohumu. (*Mentha pulegium*). (T. A.).

bezrü'l-verd: Ar. Gül tohumu. (*Rosae*). (T. A.).

bezrü's-seẕāb: Ar. Sedef otu tohumu. (*Ruta graveolens*). (T. A.).

bezrü's-seẕāb-ı deştī: Ar. Yabani sedef otu tohumu. (*Ruscus montana*). (T. A.).

bezrü's-seẕābü'l-berrī: Ar. Üzerlik otu tohumu. (*Peganum harmala*). (T. A.).

bezrü's-seẕābü'l-cebelī: Ar. Yabani sedef otu tohumu. (*Ruscus montana*). (T. A.).

bezrü'z-zūfā: Ar. Çördük otu tohumu. (*Hyssopus officinalis*). (T. A.).

bıġānūs: Grk. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (E. M.).

bilād-ı kimnūn: Grk.- Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (E. M.).

bınduḳ: Ar. Fındık ağacı ve meyvesi. (*Corylus*). (T. A.).

bıṭıḫ: Ar. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (T. A.).

bıṭṭīḫ: Ar. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (T. E.).

bıṭṭīḫ-ı hindī: Ar. Karpuz çeşidi. (*Citrullus vulgaris*). (T. E.).

bīd: Far. Söğüt. (*Salix caprea*). (T. A.).

bīdencīr: Far. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). (T. A.).

bih: Far Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). (T. E.).

bīrevder: ?. Çadıruşağı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). (T. A.).

birinc: Far. Pirinç. (*Oryza*). (E. M.), (T. E.).

biring: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen ve özellikle eklem hastalıklarının tedavisinde ve tenya düşürmek için kullanılan, fülfülden daha beyaz bir tür tohum, barank. (*Embelia ribes*). (T. A.).

bīş: Ar. Bıldırcın otu. Zehirli bir ot. (*Aconitum napellus*). (T. E.).

boy: Far. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). (E. M.).

boya: T. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.).

bögrülce: T. Börülce. (*Vigna unguiculata*). (E. M.), (T. E.).

bögürtlen: T. Böğürtlen. Gülgillerden dikenli bir çalı ve meyvesi. (*Rubus*). (E. M.).

būdīne: Sns. Yarpuz otu, su nanesi. (*Mentha sylvestris*). (T. A.).

buġday: T. Buğday. (Triticum aestivum). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

buḫūr-ı meryem: Ar.- Far. Yer somunu, domuz etmeği, domuz soğanı, macar şalgamı. (*Cyclamen cilicicum*). (T. A.), (T. E.).

bulbūs: Grk. Dağ soğanı, yaban soğanı. (*Muscari comosum*). (T. A.).

burçaḳ: T. Burçak. Baklagillerden taneleri hayvan yemi olarak kullanılan bir bitki ve bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi. (*Vicia ervilia*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

bustānefrūz: Far. Sultanbörkü, mahmur çiçeği, acı çiğdem. (*Colchicum*). (E. M.).

bustān-efrūz: Far. Sultanbörkü, mahmur çiçeği, acı çiğdem. (*Colchicum*). (T. A.).

busṭī: ?. Bir tür erik. (T. K.).

buṭm: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). (E. M.), (T. E.).

buṭum: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). (T. A.).

buvvā: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). (T. E.).

būy: Far. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). (T. A.).

buyan: Far. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). (T. A.), (T. E.).

būzeydān: Far. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (E. M.), (T. E.).

būzīdān: Far. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. A.).

būber: Grk. Biber. (*Capsicum*). (E. M.).

büberzed: Far. Kadıağacı, şeyanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

bürüklü: T. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). (T. A.).

C

caʿde: Ar. Venüssaçı, karabacak otu. (*Adianthum capillus veneris*). (T. E.).

cāvaşīr: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. K.).

cāveşīr: Ar. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. E.).

cāvşīr: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

cāvuşīr: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. A.).

cebelāheng: Far. Yabani susam, sığır otu, sarı diken, şirvan. (*Verbascum*). (T. A.).

cedvār: Ar. Kafur kokulu, zencefil türünden bir bitki. (*Curcuma zedoaria*). (T. E.).

celġūze: Far. Çam fıstığı, köknar içi. (*Pinaceae*). (T. A.), (T. E.).

cenāᶜ: Ar. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). (T. A.).

cenẕ-i bādester: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. K.).

cenẕ-i bāẕestur: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. K.).

cercīr: Ar. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. K.), (T. E.).

ceşān: Far. Yılan üzümü. (*Viburnum gallorum*). (T. A.).

cev: Far. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). (T. A.).

cevz: Ar. Ceviz. (*Juglans regia*). (T. A.), (T. E.).

cevzetü'l-kayᶜ: Ar. Karga büken, Hint baklası. Hint yağı yapımında kullanılan bir bitki. (*Ricinus communis*). (T. E.).

cevz-i bevvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). (T. E.).

cevz-i buvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). (E. M.), (T. K.).

cevz-i buvvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). (T. E.).

cevz-i cendūm: Ar. Mangostan. (*Garcinia mangostana*). (T. K.).

cevz-i hindī: Ar. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocus nucifera*). (E. M.).

cevzü'l-ḳayy: Ar. Karabüken ağacı ve bu ağacın zehirli tohumu. (*Strychnos nuxvomica*). (T. A.).

cezer: Ar. Havuç. (*Daudus carota*). (T. A.), (T. E.).

cınṭıyānā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). (T. E.).

cırcır: T. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

cuᶜde: Ar. Venüssaçı, karabacak otu. (*Adianthum capillus veneris*). (T. A.).

cüft-āferīd: Far. Salep otu. Salepgillerin tek köklü, yumrulu, salkımlı veya başak çiçekli olan örnek bitkisi. (*Orchis*). (T. A.).

cülcülān: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. K.).

cüllenār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). (T. E.).

cülnār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). (T. K.), (T. E.).

cünd-i bīdester: Far. Cavşir otu. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

cünd u bīdester: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. E.).

Ç

çaḳır dikeni: T.- T. Boğa dikeni, kırsenet. Maydanozgillerden bir bitki. (*Eringium campestre*). (E. M.).

çam: T. Çam ağacı. İğne yapraklı, kozalaklı, reçineli ağaç. (*Pinus*). (T. K.).

çenār: Far. Çınar ağacı. (*Platunus orientalis*). (E. M.).

çelelmük: ?. Çitlembik. Yaklaşık 60-70 türü olan, her yıl yaprak döken bir ağaç cinsidir. (*Celtis*). (T. K.).

çetlemük: ?. Çitlembik. Yaklaşık 60-70 türü olan, her yıl yaprak döken bir ağaç cinsidir. (*Celtis*). (E. M.), (T. K.).

çıġındur: Far. Pancar, pazı. (*Bera vulgaris*). (T. E.).

çınār: Far. Çınar ağacı. (*Platunus orientalis*). (T. A.), (T. E.).

çınṭınā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). (T. A.).

çınṭıyā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). (T. A.).

çınṭıyānā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır.Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, Cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). (T. A.).

çıntıyāne: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, Cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). (T. A.).

çigdem: T. Çiğdem. Zambakgillerden, yumrulu bir kır bitkisi, mahmur çiçeği. (*Colchicum*). (E. M.).

çoban aġacı: Far.- T. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. Çobandeğneği, kuşekmeği de denir. (*Polygonum aviculare*). (T. K.).

çoġan: T. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (T. A.), (T. K.).

çörek otı: T.- T. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). (E. M.), (T. K.).

çügündür: Far. Pazı. (*Bera vulgaris*). (T. A.).

D

dāne çādır: Far. Çadıruşağı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). (T. A.).

dār-ı fulful: Far.- Ar. Baş biberi, uzun biber. (*Piper longum*). (E. M.), (T. A.).

dārcinī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. K.).

dārçīn: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. A.), (T. E.).

dārçīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

dār-çīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. E.).

dār-ı çīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. E.).

dār-ı fulful: Far. Başbiberi, uzun biber, uzun taneli baharat. Tarçın tohumu da denir. (*Piper longum*). (T. K.), (T. E.).

dārü'ş-şaᶜşaᶜān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). (T. A.).

dār-ı şaᶜşaᶜān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). (T. A.).

dār-ı şeyşeᶜān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). (T. E.).

dār-ı şīşiᶜān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). (T. E.).

dārşīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. K.).

dehmüst: ?. Dağ servisi, dikenli ardıç yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). (T. A.), (T. E.).

delü baḳla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). (T. K.).

delüce baḳla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). (T. K.).

delüce zeytūn: T.- Ar. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (T. K.).

demü'l-aḫaveyn: Ar. İki kardeşkanı ağacı. (*Calamus draco*). (E. M.), (T. A.).

demür diken: T.- T. Demir dikeni, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). (T. E.).

demür dikeni: T.- T. Demir dikeni, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). (E. M.).

derārīc: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. E.).

dermine: ?. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). (T. A.).

derūnec: Ar. Çıyan otu, akrep otu. (*Heliotropium europaeum*). (T. A.).

destenbū: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). (T. E.).

destenbūy: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). (E. M.).

dıbḳ: Ar. Ökse otu. (*Viscum album*). (T. A.).

dıflī: Ar. Zakkum ağacı. (*Nerium oleander*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

dik ber dik: Far. Sıçan otu, farekulağı. (Anagallis arvensis). (T. A.).

diken sarmaşığı: T.- T. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsaçı olarak da bilinir. (*Cuscuta epytphimum*). (T. K.).

dilkü ṭaşaġı: T.- T. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (E. M.).

dilkü üzümi: T.- T. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). (E. M.), (T. K.).

dilkü üzümi: T.- T. Bir tür asmadır. (*Vitis labrusca*). (T. K.).

dīnārūye: Far. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. A.).

dirmene: ?. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). (T. A.).

dīvdār: Far. Karaağaç. Kerestesi değerli bir ağaç. (*Ulmus*). (T. A.).

domalan: T. Domalan mantarı. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). (T. K.).

dopalaḳ: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus clorophorus globosus*). (E. M.).

dūḳū: Far. Yaban havucu ve tohumu. (*Pastinaca sative L. Umbelliferae*). (T. A.).

duraḳ: T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. K.).

duraḳ otı: T.- T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (E. M.).

durfīl: Grk. Kırmızı yonca, çayır tirfili. (*Trifolium pratense*). (T. E.).

durunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. A.).

E

ebe gömeci: T.- T. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). (T. K.).

ebem gömeci: T.- T. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). (E. M.), (T. K.).

ebhül: Far. Kara ardıcı ve yemişi. (*Juniperus sabina*). (E. M.), (T. E.).

ebhül/ ubhul: Far. Kara ardıcı ve yemişi. (*Juniperus sabina*). (T. A.).

ebrū-yı şanem: Far.- Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. E.).

ebū cehl ḳarpuzı: Ar.- Far. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynhis*). (T. K.).

ebū celsā: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (T. A.).

eflāṭūn: Grk. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (T. A.).

efs̱īmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). (T. E.).

eftīmān: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). (T. K.).

eftīmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). (E. M.), (T. A.).

ehlīle: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. (T. E.).

ehlīlec: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. (T. E.).

eklīlü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (T. E.).

el-füvve: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.).

emberbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. A.).

emīrbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. A.).

emlec: Ar. Hindistan'da yetişen amlaç otu olarak bilinen bitki ve bu bitkinin şifalı meyvesi. (*Phyllanthus emblica*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

emrūd: Far. Armut ağacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). (E. M.).

emrūsiyā: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. A.).

enār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

encere: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). (T. A.).

encīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

encüdān: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.), (T. E.).

encūdan-ı rūmī: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. K.).

encür: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). (T. E.).

encüẕān: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

engijed: Far. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

engiẕān: Far. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

engized: Far. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

engūr-ı rubāh: Far. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 02a/11. (E. M.).

engüdān: Far. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir

bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (E. M.), (T. A.).

engür: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). (T. E.).

erilük: T. Erelik otu. Yaprakları şekerpancarı ve ıspanağa benzeyen ve yenen bir çeşit ot. (T. K.).

erned bürned: Far. Zambak kökü. (*Lilium speciosum*). (T. A.).

ersend: Far. Mavi su zambağı. (*Indigofera tinctoria*). (T. A.).

erük: T. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

esḳīl: Grk. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. A.).

eşek marulı: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (T. E.).

eşek mārūlı: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (T. A.).

eşek turbı: T.- Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). (E. M.).

evren yavşanı: T.- T. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (Artemisia). (T. K.).

eyreltü: T. Eğrelti otu. Tıpta bağırsak kurtlarını düşürmek için kullanılan çok yıllık ve otsu bir bitki. Aşkmerdiveni, eğrelti. (*Driopteris filix-mas*). (E. M.).

eztūniyā: Grk. Burçak. (*Vicia ervilia*). (T. A.).

F

farāsiyūn: Ar. Yabani pırasa, dağ pırasası. (*Marrubium alysson*). (T. A.).

farāsyūn: Ar. Yabani pırasa, dağ pırasası. (*Marrubium alysson*). (T. E.).

farbiyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). (T. E.).

farfac: Ar. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). (T. E.).

farfaḥ: Ar. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). (T. E.).

farfiyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). (T. E.).

farṭāsāliyūs: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). (T. E.).

fāşersīn: Grk. Yabani patlıcan. (*Solanum torvum*). (T. E.).

fāşīrā: Grk. Ören gülü, ak asma, ak sarmaşık, bin kulaç. Köküne semiz kabak denir. (*Viburnum gallorum*). (T. A.).

faṭr: Ar. Çeşitli türleri olan mantar. (T. K.).

faṭrāsāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). (T. A.), (T. E.).

faṭrü'l-asāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). (T. A.).

fāvāniyā: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). (T. E.).

fāvāniyyā: Ar. Ayıgülü, şakayık. (*Paeonia*). (T. A.).

felencemşük: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*).

fenceguşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. E.).

fencenguşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. E.).

ferbiyyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). (T. K.).

ferencemşük: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*). (T. A.).

ferencmüşk: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*). (T. E.).

ferfiyūn: Ar. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). (E. M.), (T. A.).

feşīmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). (T. E.).

fevtenc: Ar. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). (T. K.).

fevtenc-i cebelī: Ar. Kekik. (*Lamiaceae*). (T. K.).

fınduḳ: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

fıstuḳ: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

fıstūḳ: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). (T. A.).

fıṭır: Ar. Domalan mantar. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfesia*). (T. A.).

fıṭr-ı asāliyūn: Ar. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). (T. A.).

fīġlāsūs: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşağı. (*Cyclamen cilicicum*). (T. A.).

fīlezhirec: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). (T. A.).

firbiyyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). (T. K.).

fisentīn: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia absinthium*). (T. E.).

fū: Ar. Girit sümbülü, büyük kedi otu. (*Valeriana dioscorides*). (T. A.), (T. E.).

fūfel: Ar. Fufal ağacı, arek ağacı. Bir tür palmiye ve cevizi. (*Areca catechu*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

fuḳāḥü'l-adḫīr: Ar. Ayrık otunun çiçeği. (*Elytrigia repens*). (T. A.).

fuḳāḥü'l-kebere: Ar.- Grk. Kebere bitkisinin çiçeği. (T. A.).

fulful: Ar. Biber. (*Capsicum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

funduḳ: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). (T. E.).

fustuḳ: Ar. Çeşitli bitkilerin çerez olarak yenen bitkisi. (*Pinaceae*). (T. K.), (T. E.).

fūtenc: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (E. M.), (T. A.).

fūtenec: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (T. E.).

fūtencü'n-nehrī: Far.- Ar. Su nanesi. (*Mentha auatica*). (T. A.).

füvve: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.), (T. E.).

füvvet: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.), (T. E.).

G

ġāfiṣ: Ar. Koyunotu, kasıkotu. (*Agrimonia eupatoria*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ġār: Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). (T. K.), (T. E.).

gāvzubān: Far. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). (E. M.), (T. E.).

ġaylān: Far. Bir tür akasya ağacı. (T. K.).

gebre: Grk. Gebre otu ve Kapari. Dikenli bir bitki türüdür. (*Capparis spinosa*). (T. K.).

gelincük: T. Gelincik. Gün gülü olarak da bilinir. Kırlarda ve ekin tarlalarında yazın yetişen kırmızı bir bitki. (*Papaver rhoeas*). (T. E.).

gelüncük: T. Gelincik. Gün gülü olarak da bilinir. Kırlarda ve ekin tarlalarında yazın yetişen kırmızı bir bitki. (*Papaver rhoeas*). (T. K.).

gendenā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). (E. M.), (T. A.).

gendene: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

gendüm: Far. Buğday. (*Triticum*). 058b/15, 137b/06, 218b/14, 266a/04. (T. A.).

gevz: Ar. Ceviz. (*Juglans regia*). (T. A.).

gevz gendüm: Ar.- Far. Nohut büyüklüğündeki sığır mantarı ve kökü. (*Tricholoma*). (T. A.).

gezer: Ar. Havuç. (*Daucus carota*). (T. A.).

gezmāzec: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. A.), (T. E.).

gezmāzek: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. E.).

gezmāzic: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. E.).

gezmāzū: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. A.).

giyāh: Far. Ayrık otu. (*Elytrigia repens*). (T. A.).

ġubeyrā: Ar. İğde ağacı ve meyvesi. (*Elaeagnus*). (T. A.).

gül: Far. 1. Gül. (*Rosaceae*). 2. Çiçek. (E. M.), (T. A.), (T. E.).

gülnār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). (T. A.), (T. E.).

güncīd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. E.).

güncīz: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. E.).

güneyik: T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. A.).

güneyik otı: T.- T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. K.).

günlik: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (T. K.).

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

güyegü otı: T.- T. Güveği otu, zater. (*Origanum vulgare*). (E. M.), (T. K.).

H

ḥabaḳ: Ar. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). (T. E.).

ḥabbetü'l-ḥażrā: Ar. Menengiç, çitlembik tohumu. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). (E. M.), (T. A.).

ḥabbü'l-ās: Ar. Mersin ağacı yemişi. (*Myrtus communis*). (T. A.).

ḥabbü'l-bān: Ar. Sepetçi söğüdü, bey/sultan söğüdü veya sorkun ağacı yemişi. (*Salix caprea*). (T. A.).

ḥabbetü'l-buṭm: Ar. Menengiç, çitlembik tohumu. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). (E. M.).

ḥabbü'l-ġāfiṣ: Ar. Koyunotu, kasıkotu tohumu. (*Agrimonia eupatoria*). (E. M.).

ḥabbü'l-ġār: Ar. Defne ağacı yemişi. (*Laurus)*. (T. A.).

ḥabbü'l-ḳıllet: Ar. Güneş darısı, nemse arpası, çıplak arpa. (*Hordeum distichum*). (T. A.).

ḥabbü'l-lübbān: Ar. Günlük ağacı yemişi. (*Liquidambar orientalis*). (T. A.).

ḥabbü'l-maḥleb: Ar. İdris ağacı meyvesi, mahlep tanesi. (*Prunus mahaleb*). (T. A.).

ḥabbü'r-reşād: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (E. M.).

hāl: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.).

ḥalbe: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). (T. K.).

ḫalūf: ?. Tıbbi bir bitki. (T. K.).

ḥamāmā: Ar. Hamama otu, frengi fesleğen. (*Amomum granum paradisi*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

ḥamset-ü evrak: Ar. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. A.).

ḥanẓal: Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḫarb dutan: Ar.- T. Yer çamı. (*Ajuga chamaepitys*). (T. A.).

ḫarbaḳ: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. (E. M.), (T. A.), (T. K.).

ḫarbaḳ: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. (T. A.), (T. E.).

ḫarbūz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (T. A.).

ḫardal: Ar. Hardal otu. Ak hardal (*Snapis alba*) ve yabani hardal (*Snapis avensis*) olmak üzere başlıca iki türü vardır. (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḫarmal: Ar. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (T. E.).

ḫarnūb: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). (T. E.).

ḫarnūb-ı nebṭī: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). (T. A.).

ḫarşef: Ar. Enginar. (*Cynara scolymus*). (T. E.).

ḫarvaᶜ: ?. Bir çeşit bitki. (T. K.).

ḫarzehre: Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). (E. M.), (T. A.).

ḫasek: Ar. Demir dikeni, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). (T. A.), (T. E.).

ḫass: Ar. Marul. (*Lactuca sativa*). (T. E.).

ḫassu'l-ḥımār: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (E. M.), (T. A.).

ḫāşā: Far. Yabani sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḫaşḫāş: Ar. Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. (*Papaver somniferum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḫaşīş: Ar. Hint keneviri yaprağı. "Esrar" da denir. (*Cannabis sativa*). (T. K.).

ḫaṭmi: Ar. Hatmi. Ebegümecigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). (T. K.).

ḫaṭmī: Ar. Hatmi. Ebegümecigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḫātūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). (T. K.).

ḫātūnā: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). (T. K.).

ḫatun duzlığı: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. K.).

ḫatun ṭuzlığı: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. K.).

ḫavlıncān: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). (T. A.), (T. E.).

ḫāye: Far. Safran. (*Crocus sativus*). (T. A.).

ḫayrī: Ar. Şebboy çiçeği. (*Matthiola Incana*). (T. A.).

ḥayy-i ʿālem: Ar. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḥayyü'l- ʿālem: Ar. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (E. M.), (T. A.).

helīle: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

helīlec: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia* citrina) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. (T. A.), (T. E.).

helyūn: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

heyy-ü fārīḳūn: Ar.- Far. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. A.).

hezār-ı cūşān/ ceşān: Far. Ören gülü, ak asma, ak sarmaşık. (*Viburnum gallorum*). (T. A.).

hezārsifend/ hezār-ı sifend: Far. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (T. A.).

hezārsipend/ hezar-ı sipend: Far. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (T. A.).

ḫıltīṯ: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

ḫılṭīt: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.), (T. E.).

ḥınnā: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). (E. M.), (T. A.).

ḫınnā: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). (T. A.).

ḫınṭa: Ar. Buğday. (*Triticum aestivum*). (T. E.).

ḫırvaᶜ: Ar. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). (T. A.), (T. E.).

ḫıṭmi: Ar. Hatmi. Ebegümecigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). (T. K.).

ḫıṭmī: Ar. Hatmi. Ebegümecigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). (T. K.).

ḫıyār: Far. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḫıyārşenbe: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). (T. A.).

ḫıyārşenber: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

hīl: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.), (T. E.).

hindibā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. A.).

hindubā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 30b/14. (E. M.).

hindustān ḫurmāsı: Ar. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). (E. M.).

hindustān ḳōzı: Far. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocus nucifera*). (E. M.).

hindübā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. E.).

ḫir: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). (T. E.).

ḫīr-i bevva: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.), (T. E.).

ḫīrī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

hirī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). (T. E.).

hişt-i duhān: Far.- Ar. Yalancı öd ağacı, hint öd ağacı. (*Aloexylum agallochum*). (T. A.).

ḫoḫ: Ar. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). (T. E.).

ḫubāzā: Ar. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). (T. E.).

ḫubāze: Ar. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). (T. E.).

ḫubāzī: Ar. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

ḫūd: Ar. Sığıt otu, sığır kuyruğu. (*Verbascum*). (T. A.).

hūfārīḳūn: Far. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. E.).

ḫulb: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). (T. E.).

ḫulbe: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). (T. A.), (T. E.).

ḫūlincān: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). (T. E.).

ḫummāż: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

hūmü'l-mecūs: Ar. Yabani kızılcık ağacı ve meyvesi. (*Cornus mascula*). (T. A.).

ḫurf: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (E. M.), (T. A.).

ḫurfe: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). (E. M.), (T. A.).

ḫurfe: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). (T. A.).

ẖurma: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). (T. K.).

ẖurmā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḫurmā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). (T. A.).

ẖurmā-yı hīrūn: Far.- Ar. Yaban hurması, Trabzon hurması ağacı ve meyvesi. (Diospyros kaki). (T. A.).

ḫurmel/ ḫarmal: Ar. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (T. A.).

ẖūrperest: Far. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). (E. M.).

ẖusrev dādūy: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). (T. A.).

ḫuṣa'ṣ-ṣaᶜleb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. E.).

ḫuṣṣa'ṣ-ṣaᶜleb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. E.).

ḫuṣye'ṣ-ṣaᶜleb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. E.).

ḫuṣyetü'ṣ-ṣaᶜleb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. A.).

ḫużaż: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). (T. A.), (T. E.).

hündübā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. E.).

I

ıcāṣ: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). (T. A.).

ıccāṣ: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). (E. M.), (T. E.).

ılġun: T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (E. M.).

ᶜınebu'ṣ-ṣaᶜleb: Ar. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

ᶜırḳu's-sūs: Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). (T. A.).

ᶜışāretü'l-liḫyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (T. E.).

ısfanāḫ: Grk. Ispanak. Yaprağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). (E. M.).

ısfānāḫ: Grk. Ispanak. Yaprağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). (T. E.).

ışırġan: T. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). (T. A.), (T. E.).

ışırġan diken: T.- T. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). (E. M.).

ısḳīl: Grk. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. E.).

ıssı ot: T.- T. Biber. (*Capsicum*). (T. E.).

ışṭarek: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). (T. A.).

ışṭīflin: Grk. Havuç. (*Daudus carota*). (T. A.).

ıṭrıfıl: Ar. Cennet biberi. Büyük ve küçük olmak üzere iki türü vardır. (*Amonum granum paradisi*), (*Amonum meleguetta roscoe*). (E. M.).

ızḫır: Ar. Ayrık otu. (*Agropyrum repens*). (T. E.).

İ

ibrinc: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen ve özellikle eklem hastalıklarının tedavisinde ve tenya düşürmek için kullanılan, fülfülden daha beyaz bir tür tohum, barank. (*Embelia ribes*). (T. A.).

īcāş: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). (T. E.).

īcsās: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). (T. E.).

igde: T. İğde. Çalı ve ağaççık şeklindeki odunsu bitki ve meyvesi. (*Elaegnus*). (E. M.), (T. K.).

iki ḳardaş ḳanı: T.- T.- T. İki kardeşkanı ağacı. (*Calamus draco*). (E. M.).

iklīlü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

incīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). (T. K.), (T. E.).

ʿineb-i ṣaʿleb: Ar. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). (T. K.).

inşāṣā: Ar. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (T. A.).

irsā: Far. Mavi zambak kökü. (*Iris lurida*). (T. A.).

isbeġūl: Far. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). (T. A.).

isfānāḫ: Grk. Ispanak. Yaprağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). (T. K.).

isfend: Far. Beyaz hardal. (*Leucosinapis officinalis*). (T. A.).

isfīdāc: Far. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). (T. A.).

isḳīl: Grk. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. K.).

it boncuġı: T.- T. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). (E. M.).

it toḫmı: T.- Far. İt tohumu, boz otu, köpek otu. (*Marrubium vulgare*). (T. A.).

it üzümi: T.- T. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). (E. M.), (T. E.).

K

ḳabaḳ: T. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kābil: Far. Helile otu türlerinden biri. (*Terminalia*). (T. E.).

kābilī: Far. Helile otu türlerinden biri. (*Terminalia*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kādī: Ar. Hurma ağacına benzer kokulu bir ağaç ve bu ağaçtan elde edilen tıbbi bir yağ. (*Pandanus odoratissimus*). (T. E.).

ḳadun ṭuzluġı: T.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (E. M.).

ḳāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). (T. K.).

kāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kākenec: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). (T. E.).

kākenic: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). (T. K.).

ḳāḳula: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. E.).

ḳāḳule: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.).

ḳāḳūle: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.).

ḳāḳulī: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.).

kākūnec: Far. Güveyfeneri veya kanbil otu denilen bitkinin bir türüdür. (*Phisalis alkekengi*). (T. A.).

kākünec: Far. Güveyfeneri veya kanbil otu denilen bitkinin bir türüdür. (*Phisalis alkekengi*). (T. A.).

ḳamış: T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḳanbīl: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḳanṭāfliyūn: ?. İt tohumu, boz otu, köpek otu. (*Marrubium vulgare*). (T. A.).

ḳanṭariyūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. A.).

ḳanṭaryūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. E.).

ḳanṭūriyūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. K.).

ḳanṭūryūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. E.).

ḳara aġac: T.- T. Karaağaç. Kerestesi değerli bir ağaç. (*Ulmus*). (T. A.).

ḳara baldurlu: T.- T. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). (T. K.).

ḳaranfil: Ar. Karanfilgiller familyasından otsu, çiçekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). (T. A.).

ḳaranful: Ar. Karanfil. Karanfilgiller familyasından otsu, çiçekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

ḳarbuz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (T. E.).

ḳard u mānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. E.).

ḳard-ı mānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. E.).

ḳarġa ḳavunı: T.- T. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (Citrullus colocynhis). (T. K.).

ḳarḳa ḳavunı: T.- T. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (Citrullus colocynhis). (T. K.).

ḳarġu ḳamış: T.- T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). (T. A.).

ḳarpuz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (T. E.).

ḳarpūz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (E. M.), (T. K.).

ḳarṭūm: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). (T. E.).

ḳaṣab: Ar. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). (T. A.).

ḳaṣab-ı ẕerīre: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). (T. K.).

ḳaṣabü'ẕ-ẕerīre: Ar. Eğir otu. Sulak yerlerde biten zehirli bir ot. (*Acorus calamus*). (T. A.).

ḳaṣbu'ẕ-ẕerīre: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). (T. E.).

ḳāsını: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafeotida*). (T. K.).

ḳaşnı: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (E. M.), (T. A.).

ḳasnı: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. K.).

ḳāsnı: T. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. K.).

kāsni: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. K.).

kāsnī: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kāşım-ı beyabānī: Ar.- Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). (E. M.).

kāşem: Ar. Horozgözü otu. (*Seseli tortuosum*). (T. E.).

kāşīm: Ar. Horozgözü otu. (*Seseli tortuosum*). (T. A.).

ḳaṭaf: Ar. Karapazı. (*Atrplex hastata*). (T. K.).

ḳatır ḳuyruġı: T.- T. Katır kuyruğu. Baklagillerden, çiçekleri sarı ve şemsiye durumunda olan acı bir bitki. (*Anagyris foetida*). (E. M.).

ḳātilü'l-ekleb: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. (T. A.).

ḳātilü'ẕ-ẕeyb: Ar. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

ḳaṭūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). (T. K.).

ḳaṭūnā: Ar. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). (T. A.).

ḳāṭūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). (T. K.).

ḳavaḳ: T. Kavak ağacı. Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç. (*Populus*). (E. M.).

ḳavun: T. Kavun. (*Cucumis melo*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḳaya ḳoruġı: T.- T. Kaya koruğu. Etli yaprakları tüketilen bir bitki. (*Crithmum maritimum*). (T. A.).

ḳaysūm: Ar. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea milefolium*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḳayşūm: Ar. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea milefolium*). (T. E.).

ḳāz: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). (T. E.).

kebābe: Ar. Kuyruklu biber. (*Piper cubeba*). (E. M.), (T. E.).

kebābiye: Ar. Kuyruklu biber. (*Piper cubeba*). (T. E.).

keber: Grk. Gebre otu, keditırnağı. Çalı görünümünde bir bitki. (*Capparis spinosa*). (T. E.).

kebere: Grk. Gebre otu, keditırnağı. Çalı görünümünde bir bitki. (*Capparis spinosa*). (E. M.), (T. A.).

keder: Far. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

kedū: Far. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). (T. A.).

kef-i meryem: Ar. Meryem eli, meryem otu, acı yavşan. (*Teucrium polium*). (T. A.).

kekük: T. Kekik. (*Lamiaceae*). (T. K.).

kelem: Far. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kemādiryūs: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiği keşfedildiği için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). (T. A.).

kemāfīṭos: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). (T. E.).

kemāfiṭūs: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). (T. A.).

kemāfīṭūs: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). (T. A.).

kemāẕiryos: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiği keşfedildiği için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). (T. E.).

kemmūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). (T. A.), (T. E.).

kendāne: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). (T. E.).

kendenā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). (T. E.).

kendene: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). (T. E.).

kene: T. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). (E. M.), (T. A.).

kenevür: Grk. Kenevir. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). (E. M.).

kenger: Far. Eşek dikeni. Yaprakları dikenli yabani bir bitki, yabani enginar. (*Cynara cardunculus*). (T. E.).

kerāviyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (E. M.).

kerāvyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. A.).

kerdeme: Grk. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (E. M.), (T. K.).

kerefs: Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

kerefis: Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). (T. A.).

kerevyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

kerneb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). (E. M.), (T. E.).

kerinc: Far. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). (T. A.).

kersene: Ar. Burçak. (*Vicia ervilia*). (T. K.), (T. E.).

kesfere: Ar. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). (T. K.).

kesne: Grk. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (T. A.).

kestene: Grk. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (E. M.).

keşki: Far. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). (T. E.).

keşnīz: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). (T. E.).

keşur: Far. Havuç. (*Daucus carota*). (E. M.).

keşūr: Far. Havuç. (*Daucus carota*). (T. A.), (T. K.).

kettān: Ar. Keten. Ketengillerden, çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki. (*Linum usitatissimum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḳına: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). (T. K.).

ḳınna: Ar**.** Çadıruşağı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). (T. A.), (T. E.).

ḳırfa: Ar. Tarçın benzeri, amber ağacı kabuğu. (*Croton eluteria*). (T. A.), (T. E.).

ḳıs̲s̲ā: Ar. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). (T. A.).

ḳıs̲s̲āʾü'l-ḥimār: Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

ḳısṭīdās: Grk. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (T. A.).

ḳışrü'l-aṣl-ı kebere: Ar. Kebere otu, gebre otu, keditırnağı kökünün kabuğu. (*Capparis spinosa*). (T. A.).

ḳıṭf: Ar. Karapazı. (*Atrplex hastata*). (T. K.), (T. E.).

ḳıtıf: Ar. Koyun sarmaşığı, karapazı. (*Atriplex hastata*). (T. A.).

ḳızıl boya: T.- T. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. K.).

kimlūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). (T. K.).

kimnūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). (E. M.).

kirās: Grk. Kiraz ağacı ve meyvesi. (*Prunus avium*). (E. M.).

kişmiş: Far. Kuş üzümü. Küçük taneli, çekirdeksiz üzüm. (*Fructus vitis minutae*). (T. A.), (T. E.).

kişnic: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

kişnīz: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

kişt ber kişt: Far. Kakao, Hint bademi. (*Theobroma cacao*). (T. A.).

kiye: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (T. A.).

kiyye: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (T. A.).

ḳosṭundūs: Grk. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (E. M.).

ḳoz: Far. Ceviz. (*Juglans regia*). (T. E.).

ḳōz: Far. Ceviz ağacı ve yemişi. (*Juglans regia*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

köknār: Far. Çama benzer iğne yapraklı bir ağaç ve fıstık benzeri yemişi. (*Abies cilicica*). (E. M.), (T. A.).

ḳulḳās: Ar. Kulkas otu. Kökü ilaç olarak kullanılır. (*Colocasia esculenta*). (E. M.).

ḳullet/ kılt: Ar. Güneş darısı. İki sıralı arpa. (*Hordeum distichum*). (T. A.).

ḳūmisi: ?. Bir tür erik. (T. K.).

ḳunduz ṭaşaḳı: T.- T. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. K.).

ḳurdımānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. A.).

ḳurdumānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. K.).

ḳurdumāne: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. E.).

ḳurışş: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). (T. A.).

ḳurṭum: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). (T. A.), (T. E.).

ḳurūn-ı sünbül: Ar. Hint sümbülleri arasında bulunan zehirli bir bitki. (T. K.).

ḳurṭum: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). (T. K.).

ḳusṭ: Ar. Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḳusṭü'l-ḥulv: Ar. Tatlı kıst otu. (*Costus*). (T. A.).

ḳusṭü'l-mürr: Ar. Acı kıst otu. (*Costus*). (T. A.).

ḳuṭūnā: Ar. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). (T. E.).

ḳuzġun otı: T.- T. Erkek eğreltiotu. (Driopteris filixmas). (E. M.).

ḳuzṭ: Ar. Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). (T. A.).

ḳuzu dili: T.- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. K.).

ḳuzu ḳulaġı: T.- T. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). (E. M.), (T. K.).

kübbād: Ar. Ağaçkavununu andıran bir tür limon. (E. M.).

küjen: Far. Kızılcık ağacı ve meyvesi. (*Cornus mas*). (E. M.).

kümāẕiryos: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiği keşfedildiği için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). (T. E.).

kümren: ?. Yaban sarımsağı, yandak otu. Sarımsak cinsinden kötü kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). (T. K.).

künc: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. A.).

küncīd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. A.).

küncüd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. A.).

kündnā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). (T. E.).

kündür: Grk. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

kündūs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kündüs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (T. A.), (T. K.).

kürneb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). (T. A.).

kürnüb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). (T. K.), (T. E.).

kürrāṣ: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*).

kürsene: ?. Yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (*Veronica chamaedrys*). (T. A.).

küsne: Grk. Kestane. (*Castanea*). (T. A.).

küṣūṣ: Ar. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). (T. A.), (T. E.).

küzbere: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). (E. M.), (T. A.).

L

lāden: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

laᶜden: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). (T. A.).

lādin: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). (T. K.).

lāle: Far. Zambakgillerden, farklı türleri bulunan bir çiçek. (*Tulipa*). (T. A.), (T. E.).

lāẕen: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). (T. K.), (T. E.).

leblāb: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

levz: Ar. Badem. (*Amygdalus communis*). (T. K.), (T. E.).

leymūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). (T. E.).

lıḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (T. A.), (T. E.).

liḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (T. K.).

līmū: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). (T. E.).

līmūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

līnüfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). (T. E.).

lisān-ı ḥamel: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. K.), (T. E.).

lisānü'l-ᶜaṣāfīr: Ar. Kuşdili bitkisi, biberiye. (*Rosmarinus officinalis*). (T. A.).

lisānü'l-ᶜaṣafir: Ar. Kuşdili bitkisi, biberiye. (*Rosmarinus officinalis*). (E. M.), (T. A.).

lisānü'l-ḥamel: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. A.).

lisānü'l-ḥaml: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. E.).

lisānü'ş-şevr: Ar. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

luᶜbe-i berberī: Ar- Far. Öksüz oğlan çiğdemi, güz çiğdemi, itboğan. (*Colchicum autumnale*). (T. A.).

liḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (E. M.).

lūbiyā: Far. Börülce. (*Vigna unguiculata*). (T. A.).

lūf: Far. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). (E. M.), (T. E.).

luffāḥ: Ar. Kaynaklarda bu ad ile anılan üç bitki geçmektedir: 1. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

lübān: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (T. E.).

lübbān: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (T. A.).

lübbü'ş-şanavber: Ar.- Grk. Yer çamı, çam fıstığı özü. (*Ajuga chamaepitys*). (T. A.).

lüben: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (T. A.).

lübnī: Ar. 1. Mevzed, bit otu. (*Pedicularis syivatica*). 2. Kara günlük yağı. (T. A.).

lük: Ar. Lak ağacı ve bu ağaçtan elde edilen zamk. (*Rhus oxycantha*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

M

māhīzehre: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

māhizehrec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

māhīzehrec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

māhīzrec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. E.).

maḥleb: Ar. İdris ağacı, mahlep ağacı ve bu ağacın baharat olarak kullanılan yemişi. (*Prunus mahaleb*). (T. A.), (T. E.).

maḥmūde: Ar. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

maḫrūt: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (E. M.).

māhūdāne: Ar. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). (T. E.).

māmīrān: Far. Kırlangıç otu. (*Chelodonium majus*). (T. A.), (T. E.).

māmīşā: Far. 1. Kırmızı çiçekli kırlangıç otu. (*Glaucium cornicilatum*). 2. Sarı gelincik, sarılık otu. (T. A.), (T. K.), (T. E.).

manāṭ: Far. Yabani sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). (T. E.).

mantar: Grk. Mantarlardan, içinde zehirlileri de bulunan, silindir bir gövde ve üst tarafı şapka biçiminde olan ilkel canlıların genel adı. (*Fungi*). (T. K.).

māriçūbe: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). (T. A.).

marṭenīşā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşağı. (*Cyclamen cilicicum*). (T. A.).

mārucūbe: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). (E. M.).

marūl: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki. (*Lactuca sativa*). (E. M.).

mārul: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki (*Lactuca sativa*). (T. K.).

mārūl: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki (*Lactuca sativa*). (T. A.), (T. E.).

maşṭaki: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (T. K.).

maşṭakī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

māş: Ar. Mürdümük. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

māzeryūn: Far. Sütleğen türünden "kulapa" da denilen bir bitkidir. (*L. Daphne mezerium*). (T. A.), (T. E.).

māziryūn: Far. Sütleğen türünden kulapa da denilen bir bitkidir. (*L. Daphne mezerium*). (T. K.).

māzu: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuya*). (T. K.).

māzū: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuya*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

mercimek: Farsça. Mercimek. (*Lens culinaris*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

mermāḫūn: ?. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (T. A.).

mermāḥūz: ?. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (T. E.).

mersin: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). (T. K.).

mersīn: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

merv: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

mervec: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (T. A.).

mervü: Far. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). (T. K.).

merzencūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

merzengūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). (T. A.).

meviyiz: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). (T. A.).

mevīz: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). (T. E.).

mevz: Ar. Muz. (*Musa*). (T. K.).

mevīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. "mevzek otu" olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (E. M.), (T. E.).

mevīzeg: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. "mevzek otu" olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (T. E.).

meyvīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. "mevzek otu" olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (T. A.).

mışır: Ar. Mısır. (*Zea mays*). (T. K.).

mīʿa: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). (T. A.), (T. E.).

mīʿa-ı sāʾile: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). (T. A.).

mīʿa-ı sāyile: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). (T. K.).

mīʿa-ı sāʾilī: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). (T. A.).

mīlisī: Far. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. K.).

mirsin: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). (T. E.).

misk: Ar. Güzel kokulu, dikenli bir ot. (*Moschiferus*). (T. A.).

mīvīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (T. K.).

mū: Ar. Ayı rezenesi otu. (*Athamanticum meum*). (T. A.).

muġaylān: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). (T. A.).

muḳıl: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (T. K.).

muḳl: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

muḳul: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (T. K.).

mulūḫiyā: Ar. Mühliye. Ebegümeci ailesinden bir tür çalı. (*Corchorus olitorius*). (T. E.).

mulūḫīyyā: Ar. Mühliye. Ebegümeci ailesinden bir tür çalı. (*Corchorus olitorius*). (E. M.), (T. A.).

murāniye: Ar. Yabani kızılcık ağacı ve meyvesi. (*Cornus mascula*). (T. A.).

mūrd: Far. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). (T. A.).

must: Far. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). (T. A.).

müdaḫrec: Ar. Yuvarlak yapraklı lohusa otu. (*Aristolochia rotunda*). (T. K.).

mür: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). (T. K.).

mürdāsiferem: Far. Yaban mersini, herdembahar, durdabak çiçeği, çoban üzümü. (*Vaccinium myrtillus*). (T. A.).

mürdemük: Far. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). (T. K.).

mürdümük: Far. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). (T. K.).

mürī: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). (T. K.), (T. E.).

mürr: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

müşk: Ar. Güzel kokulu, dikenli bir ot. (*Moschiferus*). (T. A.).

müşk-i ṭarāmşīᶜ: Far.- Ar. Kurt helvası bitkisi. (T. A.).

müşk-i ṭarāmuşıᶜ: Far.- Ar. Kurt helvası bitkisi. (T. A.).

N

nabaḳ: Ar. Sedir ağacı ve yemişi, yaban kirazı. (*Cerasus*). (T. K.).

nabḳ: Ar. Sedir ağacı ve yemişi, yaban kirazı. (*Cerasus*). (T. A.), (T. E.).

naᶜnaᶜ: Ar. Nane. (*Mentha*). (T. A.), (T. E.).

naᶜnāᶜ: Ar. Nane. (*Mentha*). (E. M.), (T. A.).

naᶜnā: Ar. Nane. (*Mentha*). (T. A.), (T. K.).

naᶜnān: Ar. Nane. (*Mentha*). (T. E.).

naᶜne: Ar. Nane. (*Mentha*). (T. A.).

nānḫuvah: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). (T. A.).

nānḫuvāh: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

nār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

nārcīl: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). (T. E.).

nārçīl: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). (E. M.).

nārçīlī: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). (T. A.).

nārdin: Ar. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). (T. E.).

nārdīn: Ar. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). (T. A.), (T. K.).

nārenc: Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. A.).

nār-müşk: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*).

nārınc: Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. E.).

nārinc: Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (E. M.).

nārmüşk: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). (T. E.).

nemām: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). (T. A.).

nemmām: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

nercis: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). (T. E.).

nergis: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). (T. E.).

nerges: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). (E. M.).

nesrīn: Far. Bir tür yaban gülü. (*Rosa canina*). (E. M.), (T. E.).

nīl: Ar. Mavi su zambağı, çivit otu. (*Indigofera tinctoria*). (T. E.).

nīlūfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

nircis: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). (T. E.).

nīşū: Far. Kuş üzümü. Küçük taneli, çekirdeksiz üzüm. (*Fructus vitis minutae*). (T. A.).

noḫūd: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

noḫūẕ: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). (T. K.), (T. E.).

nücme: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). (T. A.).

O

oğlan aşı: T.- T. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (E. M.), (T. E.).

Ö

ökse: Grk. Ökse otu. (*Viscum album*). (T. A.).

ötrüc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. E.).

P

panbuġ: Far. Pamuk. 1. Ebegümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. (T. E.).

panbuḫ: Far. Pamuk. 1. Ebegümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. (T. E.).

panbuḳ: Far. Pamuk. 1. Ebegümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. (E. M.), (T. A.), (T. E.).

pazı: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). (T. K.).

pazu: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). (E. M.), (T. K.).

pāzū: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). (T. E.).

pelīd: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). (T. A.).

penceguşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. E.).

pencegüşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (E. M.).

penīrek: Far. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva siylvestris*). (E. M.).

perbehen: Far. Yabani semizotu. (*Portutaca oleracea*). (T. E.).

persiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

pīḫ-i engüşt: Far. İt tohumu, boz otu, köpek otu. (*Marrubium vulgare*). (T. A.).

pīrūze: Far. Kadıağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). (T. A.).

pīrūzed: Far. Kadıağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). (T. A.).

pīyāz: Far. Soğan. (*Allium*). (T. E.).

pūdīne: Sns. Yarpuz otu, su nanesi. (*Mentha sylvestris*). (T. A.).

pürbehen: Far. Yabani semizotu. (*Portutaca oleracea*). (T. E.).

R

rāsen: Far. Andız otu. (*Juniperus drupacea*). (T. K.), (T. E.).

rāsin: Ar. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). (T. A.).

rāvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

rāziyānā: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). (T. K.).

rāziyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

rāziyānec: : Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

rāzyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). (E. M.).

reknüb: ?. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. A.).

reşād: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (T. E.).

reyḥ: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). (T. A.).

reyḥān: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

rībās: Ar. Işgın otu. (*Rehum ribes*). (T. K.), (T. E.).

rīḫ: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. (T. A.).

rīvāc: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). (T. A.).

rīvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). (T. A.), (T. E.).

ruḳāᶜ: Grk. Roka. Turpgillerden, yaprakları yenen, kokulu ve otsu bitki. (*Eruca sativa*). (T. A.).

rūḳāde: Grk. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. A.).

rummān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

rümmān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). (T. K.).

rūnās: Far. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.).

rūᶜnās: Far. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.).

S

ṣabır: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (L. *Agave americana*). (T. A.), (T. K.).

ṣabr: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (L. *Agave americana*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

sādec-i hindī: Far. Hint sümbülü. (*Nardustachys jatamansi*). (T. A.).

ṣadef: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). (E. M.).

ṯāfesyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). (T. E.).

ṯāfīsiyyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). (T. K.).

ṯāfṯaya: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). (T. E.).

ṯāfsiyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). (T. A.).

saḳız: T. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (T. K.), (T. E.).

saḳmūniyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

saḳmūnyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). (T. E.).

ṯaᶜleb: Ar. Salep otu. Salepgillerin tek köklü, yumrulu, salkımlı veya başak çiçekli olan örnek bitkisi (Orchis). (T. E.).

ṣanavber: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). (T. A.), (T. E.).

şandal: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şarmaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. E.).

sarmısaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. E.).

şarmaşuḳ: T. Sarmaşık. (*Hedera helix*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

sarımsaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. A.).

sarmısaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (E. M.), (T. A.).

sarmusaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. E.).

şarmusaḳ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. E.).

şaru boya: T.- T. Sarıboya otu. (*Serratula tinctoria*). (E. M.).

sasāliyūs: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. K.).

sāsāliyūs: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.), (T. E.).

saʿter: Ar. Güveği otu, sater, kekik. (*Origanum vulgare*). (E. M.), (T. A.).

sefercel: Ar. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). (T. A.), (T. E.).

sekbīnec: Far. Salatalığa benzer bitki ve bu bitkiden elde edilen bir tür tıbbi zamk. (*Ferula scowitziana*). (T. A.), (T. E.).

semen: Far. Yasemin. Zeytingillerden, güzel kokulu çiçekleri olan ağaççık. (*Jasminum*). (T. E.).

semiz: T. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). (T. K.).

semiz ot: T.- T. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). (T. E.).

senāmekkī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). (T. E.).

senā-yı mekī: Ar. Sinameki. (*Cassia*). (T. K.).

senā-yı mekkī: Ar. Sinameki. (*Cassia*). (T. K.).

serāb-pūs: Far. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). (T. K.).

serçe dili: T.- T. Kuşdili otu. (E. M.).

serḫes: Far. Kuzgun otu, erkek eğrelti otu. (*Driopteris filixmas*). (T. A.).

sermaḳ: Ar. Koyun sarmaşığı, karapazı. (*Atriplex hastata*). (T. A.), (T. K.).

serv: Far. Selvi ağacı. (*Cupressus sempervirens*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

sesāliyūn: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

sesāliyūs: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

seẕāb: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

şıçan soġanı: T.- T. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. K.).

sıfānāḫ: Grk. Ispanak. Yaprağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). (T. E.).

sıġır dili: T.- T. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). (E. M.), (T. K.).

şıġır ḳuyruġı: T.- T. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (E. M.), (T. A.).

sılḳ: Far. Pancar, pazı. (*Bera vulgaris*). (T. E.).

sīb: Far. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). (T. A.), (T. E.).

sibistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

s̱īl: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). (T. A.).

simsim: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

sināmekī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

sināmekkī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). (T. A.), (T. E.).

siñirlüce ot: T.- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (E. M.).

sipendān: Far. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (T. A.).

sipīddār: Far. Kavak ağacı. Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç. (*Populus*). (E. M.).

sipīdmühre: Far. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). (E. M.).

sipistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). (T. A.).

sīr: Far. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. A.), (T. E.).

şīr: Far. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. E.).

sirᶜalā: Ar. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (E. M.).

sīrḫışt: Far. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. A.).

sīsāliyūs: Grk. Kadıağacı, şeytantersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. K.), (T. E.).

sīsam: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. K.).

sīsenber: Grk. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). (T. A.).

şoġan: T. Soğan. (*Allium*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

sögüd: T. Söğüt ağacı. (*Salix*). (T. K.), (T. E.).

sögüt: T. Söğüt ağacı. (*Salix caprea*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

suᶜd: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). (T. E.).

suᶜd-ı hindī: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). (T. A.).

şu kerdemesi: T.- Grk. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (E. M.).

suḳūlū fenderiyūn: Grk. Altın otu, dalak otu. (*Ceterach officinarum*). (T. A.).

suḳurdiyūn: ?. Yaban sarımsağı. (Teucrium scordium). (T. E.).

şūm: Ar. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. A.), (T. E.).

şumaḳ: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). (E. M.).

sumāḳ: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (Rhus coriaria). (T. K.), (T. E.).

summāḳ: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). (T. A.), (T. E.).

şummāḳ: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). (T. A.).

sumsum: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. K.).

ṣūmü'l-berrī: Ar. Yabanî sarımsak. (*Allium xiphopetalum*). (T. A.).

sūrıncān: Far. Eğri kestane, güz çiğdemi. (*Colchicum autumnale*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

sūs: Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). (T. E.).

sūsān: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. K.).

sūsen: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

südlügen: T. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

südr: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (E. M.).

süg: T. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. A.).

sünbül: Far. Sümbül. Zambakgillerden, çiçekleri keskin kokulu, çok yıllık otsu bitki. (*Hycainthus orientalis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

sünbülü'ṭ-ṭīb: Ar. Hint sünbülü. (*Nardostachys jatamansi*). (T. A.).

Ş

şahbellūṭ: Far.- A. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (E. M.), (T. K.).

şahbelūṭ: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (T. K.).

şahbilid: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (T. K.).

şaʿīr: Ar. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). (T. E.).

şāhisferem: Far. Yabani fesleğen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). (T. E.).

şāhsefrem: Far. Küçük fesleğen, reyhan. (*Ocimum minimum*). (T. A.).

şāhsiferem: Far. Küçük fesleğen, reyhan. (*Ocimum minimum*). (T. A.).

şāhsiperm: Far. Küçük fesleğen, reyhan. (*Ocimum minimum*). (E. M.).

şāhter: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. K.).

şāhterā: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. K.).

şāhtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

şāhterec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şāhterenc: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. E.).

şāhterre: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. E.).

şāhterrec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. E.).

şaḳāḳul: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

şaḳāḳūl: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). (T. A.).

şaḳāyıḳ: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şaḳāyıḳ-ı nuʿmān: Ar. Gelincik çiçeği. (*Papaver rhoeas*). (T. A.).

şalġam: Far. Şalgam. Turpgillerden yumru köklü bir bitki. (*Brassica rapa*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

şancār: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (T. A.).

şaʿrü'l-ġūl: Ar. Kızıl sarmaşık, şeytan saçı, bostanbozan. (*Cuscutaceae*). (T. A.).

şayṭarac: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen tıbbi bir ilaç. (*Plumbaga zeylanica*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şebiṣ: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. K.).

şibiṣ: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. K.).

şebrem: Ar. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). (T. A.).

şeceretü'l-ġār: Ar.- Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). (E. M.).

şeftālū: Far. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şehd: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). (T. A.), (T. E.).

şehdāne: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). (T. E.).

şehdānec: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). (T. A.), (T. E.).

şehtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (E. M.).

şel-i hindī: Far. Hint ayvası ağacı. (*Cydonia indica*). (T. A.).

şemāma: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). (T. E.).

şenbelīd: Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (T. E.).

şenḫıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). (T. A.).

şepṣ: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. A.).

şevkerān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). (T. K.).

şevkevān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). (T. E.).

şevkirān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). (T. A.).

şeyẕerec: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen tıbbi bir ilaç. (*Plumbaga zeylanica*). (T. E.).

şınḫıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). (E. M.), (T. E.).

şīb: Far. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). (T. E.).

şibiṯ: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. A.), (T. E.).

şibiṯṯ: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. E.).

şinḫıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). (T. K.).

şīḥ: Far. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

şīnḫıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). (T. A.).

şīrḫışt: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

şukāᶜ: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. E.).

şukāᶜī: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. A.).

şūnīz: Far. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şükāᶜ: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. K.).

T

ṭaḫleb: Ar. Su mercimeği. (*Lemna minor*). (T. K.).

ṭarḫaştūḳ: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (E. M.).

ṭaraşḳūḳ: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. E.).

tarḫūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ṭarḫūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). (T. K.).

tārınc: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. E.).

ṭaru: T. Darı. (*Panicum miliaceum*). (T. K.), (T. E.).

taṭaranbū: Grk. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (E. M.).

teke saḳalı: T.- T. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

temir hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

temr-i hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). (T. E.).

temr-i hindü: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). (T. E.).

temür hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). (T. A.).

tere: Far. Tere. Turpgiller familyasından, yaprakları tüketilen bir bitki. (*Lepidium sativum*). (E. M.), (T. A.).

tetre: Far. Sicilya sumağı, tabaklama sumağı veya karaağaç yapraklı sumak. (*Rhus coriaria*). (T. E.).

tetrī: Far. Sicilya sumağı, tabaklama sumağı veya karaağaç yapraklı sumak. (*Rhus coriaria*). (T. E.).

ṭırfıl: Grk. Dırfıl otu. Çimenler arasında biten üç yapraklı bir çeşit ot, üçgül. (*Trifolium pratense*). (E. M.).

tīn: Ar. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). (T. E.).

toḫmekān: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). (E. M.).

ṭomalan: T. Domalan mantarı. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). (E. M.), (T. K.).

ṭopalaḫ: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus clorophorus globosus*). (T. E.).

ṭopalaḳ: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus clorophorus globosus*). (E. M.).

ṭoraḳ otı: T.- T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (E. M.), (T. A.).

tūder: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). (T. A.).

tūderī: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

tuffāḥ: Ar. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). (T. A.), (T. E.).

ṭuḥleb: Ar. Su yosunu. (*Lemna minor*). (T. A.).

turb: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

turmıs: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). (T. E.).

turmus: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). (T. E.).

turunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

turp: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). (T. K.), (T. E.).

tūt: Far. Dut. (*Morus*). (T. A.), (T. K.).

ṭuyūsā: Grk. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. (T. A.).

türbid: Far. Türbit otu. (*Conculvulus turpethum*). (T. K.).

türbüd: Far. Türbit otu. (*Conculvulus turpethum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

türmüs: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). (T. A.), (T. K.).

U

ʿūd: Ar. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ʿūdı'ṣ-ṣalīb: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). (T. E.).

ʿūdü'ṣ-ṣalīb: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). (T. E.).

ʿūdü'l-ḳahr: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). (T. A.).

ʿuleyḳ: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). (T. A.), (T. E.).

ʿulik-i rūmī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (T. A.).

ʿunnāb: Ar. Hünnap, kızıliğde, üvez ağacı ve meyvesi. (*Sorbus aucuparis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ʿunṣıl: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. A.).

ʿunṣul: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ʿurūḳ: Ar. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). (T. K.).

uruz otı: ?- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (E. M.), (T. A.).

usḳulu fenderiyūn: ?. Altın otu, dalak otu. (*Ceterach officinarum*). (T. A.).

usḳūrdiyūn: Grk. Yaban sarımsağı. (*Teucrium scordioides*). (T. E.).

usḳuṭrī: Grk. Sabır otunun bir türü. (T. A.).

usḳuṭūrī: Grk. Sabır otunun bir türü. (T. A.), (T. K.).

usḳūṭurī: Grk. Sabır otunun bir türü. (T. K.).

usṭūḫudūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

usṭūḫūdus: Grk. Karabaş otu. (Lavandula stoechas). (T. K.).

usṭūḫuẕūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). (T. E.).

uşaḳ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ūşnā: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mescus aboreus*). (T. A.).

uşnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. A.).

ūşne: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mescus aboreus*). (T. A.).

uşṭurġār: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). (E. M.).

uşṭurġāz: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). (T. E.).

utruc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. A.).

utrunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. K.).

Ü

ükşūş: Ar. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsaçı olarak da bilinir. (*Cuscuta epytphimum*). (T. K.).

üşnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (T. E.).

üştürġāz: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). (T. E.).

üzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (T. A.).

üzüm: T. Üzüm. (*Vitis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

V

varaᶜ: ?. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). (E. M.).

varis: Far. Safran. (*Crocus sativus*). (T. K.).

varsama: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). (T. K.).

vaşaḳ: Far. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). (E. M.), (T. K.).

vecc: Ar. Eğir otu. Sulak yerlerde biten zehirli bir ot. (*Acorus calamus*). (T. A.), (T. E.).

venbel otı: ?- T. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (E. M.).

verd: Ar. Gül. (*Rosaceae*). (T. A.), (T. E.).

vesligūn: Far. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). (E. M.).

Y

yabān ḫıyārı: Far.- Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). (E. M.).

yabān soġanı: Far.- T. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. E.).

yabrūḥ: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. E.).

yālikī: ?. Eğrelti otu. Tıpta bağırsak kurtlarını düşürmek için kullanılan çok yıllık ve otsu bir bitki. Aşkmerdiveni, eğrelti. (*Driopteris filix-mas*). (E. M.).

yandaḳ: ?. Yaban sarımsağı, yandak otu. Sarımsak cinsinden kötü kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). (T. K.).

yanṭaḳ: ?. Yaban sarımsağı, yandak otu. Sarımsak cinsinden kötü kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). (E. M.).

yaprūḥ: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. E.).

yarpuz: T. Yarpuz. Nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

yāsemen: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). (T. E.).

yāsemīn: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

yavşan: T. Yavşan. 20 kadar türü bulunan tıbbi bir çeşit ota verilen genel ad. (*Artemisia*). (T. A.), (T. E.).

yebrūc: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. A.).

yebrūḥ: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. K.).

yekban: Far.- Ar. Sultanisöğüt, sorkun ağacı. (*Salix caprea*). (T. A.).

yelġun: T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. A.).

yenbūt: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). (T. A.).

yeneme: ?. Kılıç otu, bataklık suseni. (*Iridaceae*). (T. A.).

yenūᶜ: Ar. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). (T. A.).

yeraᶜraᶜ: Ar. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). (T. A.).

yetūᶜ: Ar. Sütleğengillere verilen ortak isim. (*Euphorbiaceae*). (T. A.).

yılan bıçaġı: T.- T. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). (E. M.).

yılan boncuġı: T- T. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). (E. M.).

yılġun: T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. E.).

yoşun: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mescus aboreus*). (T. A.).

yund dişi: ?- T. Eğri kestane, güz çiğdemi. (*Colchicum autumnale*). (E. M.).

yüzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (E. M.), (T. E.).

Z

zaᶜferān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). (T. K.), (T. E.).

zaᶜfirān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). (E. M.), (T. A.).

zanbaḳ: Ar. Zambak. Güzel ve iri çiçekli bitki. (*Lilium*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

żaymūrān: Ar. Yabani fesleğen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). (E. M.).

żayyān: Ar. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). (E. M.).

ẕefnī: Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). (E. M.).

zehre-i gāv: Far. İnek çiçeği. (*Woodfordia floribundia*). (T. A.).

zencebil: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). (T. A.).

zencebīl: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

zerārīc: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

zerāvend: Far. Lohusa otu. (*Aristolochia*). (T. E.).

zerdālū: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

zerdālü: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). (T. K.).

zerde-i ḫāye: Far. Safran. (*Crocus sativus*). (T. A.).

zerdeçūb: Far. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). (T. A.).

zerdeçūbe: Far. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). (T. A.).

ẕerīre: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). (T. E.).

zerneb: Ar. Çekirgeayağı bitkisi. Turunç gibi güzel kokulu bir ot. (*Taxus baccata*). (T. A.), (T. E.).

zernebād: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). (T. A.).

zeyt: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

zeytūn: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

zimāde: ?. Bir çeşit tıbbi bitki. (T. K.).

zirāvend: Far. Lohusa otu. (*Aristolochia*). (T. K.).

zirāvend-i müdaḫrec: Ar. Yuvarlak ziravend. (*Aristolochia rotunda*). (T. A.), (T. E.).

zirāvend-i müdevver: Ar.- Far. Yuvarlak ziravend. (*Aristolochia rotunda*). (T. A.).

zirāvend-i ṭavīl: Ar. Boru elması. (*Aristolochia longa*). (T. A.).

zīre: Far. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). (E. M.), (T. A.).

zīrī: ?. Dağ soğanı, yaban soğanı. (*Muscari comosum*). (T. A.).

zirişk: Ar. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

zirnīḫ: Far. Sıçan otu. (*Anagallis arvensis*). (T. K.).

zūfā: Ar. Çördükotu, zufa otu. (*Hyssopus officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

zūferā: Ar. Çörtük. (*Echinophora tenuifolia*). (T. A.).

ẕūḳarā: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. A.).

zūle: ?. Girit sümbülü, büyük kedi otu. (*Valeriana dioscorides*). (T. A.).

zurunbād: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). (T. A.).

zurunbāt: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). (T. A.).

zuᶜrūr: Ar. Yabani erik ağacı, dağ yemişi. (*Purunus Domestica*). (T. A.).

SONUÇ

Edviye-i Müfrede, Terceme-i Akrabādīn, Terceme-i Kāmilü's-Sınā'a, Tervīḥü'l-*Ervāḥ* adlı eserlerde geçen bitki adları tespit edilip kökenlerine göre gruplandırılarak sayısal veriler elde edilmiştir. Buna göre:

Edviye-i Müfrede'de geçen toplam bitki adı sayısı:292, Arapça bitki adı sayısı: 100 (%34,25), Farsça bitki adı sayısı: 90 (%30,82), Grekçe bitki adı sayısı: 24 (%8,22), kökeni tespit edilemeyen bitki adı sayısı: 4 (%1,37), Türkçe bitki adı sayısı: 61 (%20,89), birden fazla dile ait sözcüklerle oluşturulmuş bitki adı sayısı: 13 (%4,45).

Terceme-i Akrabādīn'de geçen toplam bitki adı sayısı: 648, Arapça bitki adı sayısı: 300 (%46,30), Farsça bitki adı sayısı: 193 (%29,78), Grekçe bitki adı sayısı: 62 (%9,57), kökeni tespit edilemeyen bitki adı sayısı: 16 (%2,47), Türkçe bitki adı sayısı: 43 (%6,64), birden fazla dile ait sözcüklerle oluşturulmuş bitki adı sayısı: 32 (%4,94), Sanskritçe bitki adı sayısı: 2.

Terceme-i Kāmilü's-Sınā'a'da geçen toplam bitki adı sayısı: 317, Arapça bitki adı sayısı: 54 (%17,03), Farsça bitki adı sayısı: 81 (%25,55), Grekçe bitki adı sayısı: 28 (%8,83), kökeni tespit edilemeyen bitki adı sayısı: 9 (%2,84), Türkçe bitki adı sayısı: 54 (%17,03), birden fazla dile ait sözcüklerle oluşturulmuş bitki adı sayısı: 11 (%3,47).

Tervīḥü'l-Ervāḥ'da geçen toplam bitki adı sayısı: 472, Arapça bitki adı sayısı: 220 (%46,61), Farsça bitki adı sayısı: 156 (%33,05), Grekçe bitki adı sayısı: 42 (%8,90), kökeni tespit edilemeyen bitki adı sayısı: 3 (%0,64), Türkçe bitki adı sayısı: 41 (%8,69), birden fazla dile ait sözcüklerle oluşturulmuş bitki adı sayısı: 10 (%2,12).

İncelemeler sonucu, Eski Anadolu Türkçesi döneminde henüz oturmuş bir imla bulunmaması [*domalan/ ṭomalan, dilki üzümi/ dilkü üzümi*, vb.], Arapça ve Farsça kelimelerde yazım hatasından veya yanlış okumadan kaynaklı olarak aynı kelimenin eserin farklı bölümlerinde farklı harflerle yazılmış olması [*bādām/ bāẕām/ bāẕem, ḳāfūr/ kāfūr*, vb.], Arapça ve Farsça kelimelerde yazıda bulunmayan kısa vokaller için farklı harekelerin aynı metinde verilmesi [*fıstuḳ/ fustuḳ, pazı/ pazu*, vb.] gibi sebeplerden dolayı aynı bitki adının birden fazla şekilde yazıldığı durumlar görülmüştür. Bu fonetik farkları şu şekilde derlemek mümkündür:

Tablo 1: Eserler arasındaki fonetik farklar

EDVİYE-İ MÜFREDE	*TERCEME-İ AKRABĀDĪN*	*TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀ'A*	*TERVĪHÜ'L-ERVĀH*
-	afsentīn	afsentin/ afsentīn	afsentīn/ fisentīn

aḳāḳıyā	aḳāḳıyā	aḳāḳıyā	aḳāḳyā
arpa	arpa	arba/ arpa	arpa
ᶜarᶜar	ᶜārᶜar	-	ᶜarᶜar
ardıc	ardıc	arduç	-
-	ᶜarṭanīnā/ ᶜarṭanīs̱ā/ marṭenīs̱ā	-	ᶜarṭanīs̱ā
-	aḳmāᶜ-ı rummān/ aḳmāᶜü'r-rummān	-	-
-	asārūn/ aṣārūn	asārūn	asārūn
-	ᶜaṣe'r-rāᶜī/ ᶜaṣe'r-rāᶜ	ᶜaṣā'r-rāᶜī	ᶜaṣā'r-rāᶜī
ᶜaṣfūr	ᶜaṣfur	ᶜaṣfur/ ᶜaṣfūr	-
bābādya	-	bābad/ bābād/ bābadda/ bābadyā	-
bābūnec	bābūne/ bābūnec	-	bābūne/ bābūnec
bādām	bādem	bādām/ bāz̲ām/ bāz̲em	bādām/ bāz̲ām
bādrencbūye	bādrencbüye/ bādrencbüyye/ bādrencbūye	-	-
-	bādüverd/ bādverdī	-	-
	bādyān	-	bādiyān
baḳılī	baḳla	baḳıllā/ baḳıllī/ baḳla	bāḳılā/ bāḳılla/ baḳl/ baḳla
bālādır	belādūr	bālādur	-
belād-ı kimnūn/ bilād-ı kimnūn			
-	bārūzed/ bārzed/ büberzed/ pīrūze/ pīrūzed	-	-
-	-	bāz̲ared/ bāz̲averd	bāz̲āverd
-	-	-	bāz̲rūc/ bāz̲urūc
belesān	belesān	-	belsān
belīle	belīle/ belīlec	-	belīlec
benefşe	benefş/ benefşe	benefşe	benefsec/ benefşe
-	bersiyāvşān/ persiyāvşān	-	-
besfāyic	besfāyic	besfāc/ besfāyic	besfāyic
buṭm	buṭum	-	buṭm
būzeydān	būzīdān	-	būzeydān
cāvşīr	cāvşīr/ cāvuşīr	cāvaşīr	cāveşīr
cevz-i buvā	-	cevz-i buvā	cevz-i bevvā/ cevz-i buvvā
cünd-i bīdester	cünd-i bīdester	cenz̲-i bādester/ cenz̲-i bāz̲estur	cünd u bīdester/ cünd-i bīdester
çetlemük	-	çelelmük/ çetlemük	-
-	çıntınā/ çıntıyā/ çıntıyānā/ çıntıyāne	-	-

dārçīnī	dārçīn/ dārçīnī	dārcinī/ dārçīnī/ dārṣīnī	dārçīn/ dār-çīnī/ dār-ı çīnī/ tārınc
-	dārü'ş-şaᶜşaᶜān/ dār-ı şaᶜşaᶜān/	-	dār-ı şeyşeᶜān/ dār-ı şīşiᶜān
-	dermine/ dirmene	-	-
demür dikeni	-	-	demür diken
destenbūy	-	-	destenbū
dilkü üzümi	-	dilki üzümi/ dilkü üzümi	-
dopalaḳ/ ṭopalaḳ	-	-	ṭopalaḫ
duraḳ otı/ ṭoraḳ otı	ṭoraḳ otı	duraḳ	-
ebemgömeci	-	ebegömeci/ ebemgömeci	-
eftīmūn	eftīmūn	eftīmān/ eftīmūn	efs̱īmūn
-	emberbārīs/ emīrbārīs	-	-
engüdān	encüdān/ encüẕān	encūdan-ı rūmī	encüdān
-	engijed/ engiẕān/ engized/ engüdān	-	-
-	eşek mārūlı	-	eşek marulı
-	faṭrāsāliyūn/ faṭrü'l-asāliyūn/ fıṭr-ı asāliyūn	-	farṭāsāliyūs/ faṭrāsāliyūn
-	-	-	farfac/ farfaḥ
ferfiyūn	ferfiyūn	ferbiyyūn/ firbiyyūn	farbiyūn/ farfiyūn
-	ferencemşük/ felencemşük	-	ferencmüşk
-	-	-	feşīmūn/ efs̱īmūn
gendenā/ gendene	gendenā/ gendene	gendene	-
-	gezmāzec/ gezmāzū	-	gezmāzec/ gezmāzic/ gezmāzek
-	-	-	güncīd/ güncīz
ḫarbaḳ	ḫarbaḳ/ ḥarbaḳ	ḥarbaḳ	ḥarbaḳ
-	ḫaṭmī	ḫaṭmi/ ḫaṭmī	ḫaṭmī
-	-	ḫātūna/ ḫātūnā, ḳaṭūna, ḳāṭūna	-
-	-	ḫatun duzlıġı/ ḫatun ṭuzlıġı	-
-	-	-	ḫavlıncān/ ḫūlincān
ḥayyü'l- ᶜālem	ḥayy-i ᶜālem/ ḥayyü'l- ᶜālem	ḥayy-i ᶜālem	ḥayy-i ᶜālem
helīle	helīle/ helīlec	helīle	ehlīle/ ehlīlec/ helīle/ helīlec
-	ḫıltīs̱/ ḫılṭīt	-	ḫılṭīt

ḥınnā	ḫınnā/ ḥınnā	-	-
ḫıyārşenber	ḫıyārşenbe/ ḫıyārşenber	ḫıyārşenber	ḫıyārşenber
-	ḫīrī	ḫīrī	ḫir/ ḫīrī/ hirī
hindubā	hindibā	-	hindübā/ hündübā
ḫubāzī	ḫubāzī/ ḫubbāzī	-	ḫubāzā/ ḫubāze/ ḫubāzī
-	-	-	ḥulb/ ḥulbe
ḫurfe	ḫurfe/ ḥurfe	-	-
ḫurmā	ḫurmā/ ḥurmā	ḫurma/ ḫurmā	ḫurmā
-	ḫuṣyetü'ş-şaᶜleb	-	ḫuṣṣa'ş-şaᶜleb/ ḫuṣa'ş-şaᶜleb/ ḫuşye'ş-şaᶜleb
ıccāṣ	ıcāṣ	-	ıccāṣ/ īcsās
ᶜınebu'ş-şaᶜleb	ᶜınebüş'-şaᶜleb	ᶜineb-i şaᶜleb	ᶜınebu'ş-şaᶜleb
-	kābilī	kābilī	kābil/ kābilī
kāfūr	kāfūr	ḳāfūr/ kāfūr	kāfūr
-	ḳāḳule/ ḳāḳūle/ ḳāḳulī	-	ḳāḳula
ḳarpūz	ḫarbūz	ḳarpuz	ḳarbuz/ ḳarpuz
-	-	-	kemāfīṭos/ kemāẕiryos
kimnūn	kemmūn	kimlūn	kemmūn
kerneb	kürneb	kürnüb	kerneb/ kürnüb
kestene	kesne/ küsne	-	-
kişnic/ kişnīz	kişnic/ kişnīz	kişnic	keşnīz
ḳosṭundūs	ḳısṭīdās	-	-
-	ḳurdımānā	ḳurdumānā	ḳurdumāne
-	künc/ küncīd/ küncüd	-	-
lāden	laᶜden	lāden/ lādin/ lāẕen	lāden/ lāẕen
līmūn	līmūn	līmūn	leymūn/ līmū/ līmūn
-	lübbān/ lüben	-	lübān
-	māhīzehre/ māhizehrec/ māhīzehrec	-	māhīzrec
mārucūbe	māriçūbe	-	-
marūl	mārūl	mārul	mārūl
maṣṭakī	maṣṭakī	maṣṭaki/ maṣṭakī	maṣṭakī
-	māzeryūn	māziryūn	māzeryūn
merzencūş	merzencūş/ merzengūş	merzencūş	merzencūş
mevīzec	meyvīzec	mīvīzec	mevīzec/ mevīzeg/ meyvīzec
muḳl	muḳl	muḳıl/ muḳul	muḳl
mulūḫīyyā	mulūḫīyyā	-	mulūḫiyā

-	-	mürdemük/ mürdümük	-
-	müşk-i ṭarāmşīᶜ/ müşk-i ṭarāmuşıᶜ	-	-
naᶜnāᶜ	naᶜnaᶜ/ naᶜnāᶜ/ naᶜnā/ naᶜne	naᶜnā	naᶜnaᶜ
nānḫuvāh	nānḫuvah/ nānḫuvāh	nānḫuvāh	nānḫvāh
nārçīl	nārçīlī	-	nārcīl
nārinc	nārenc	-	nārınc
-	nemām/ nemmām	nemmām	nemmām
nerges	-	-	nercis/ nergis/ nircis
nīlūfer	nīlūfer	nīlūfer	līnüfer/ nilūfer
noḫūd	noḫūd	noḫūd/ noḫūẕ	noḫūd/ noḫūẕ
panbuḳ	panbuḳ	-	panbuġ/ panbuḫ/ panbuḳ
pencegüşt	-	-	fenceguşt/ fencenguşt/ penceguşt
persiyāvşān	bersiyāvşān/ persiyāvşān	-	persiyāvşān
-	-	-	perbehen/ pürbehen
-	rāsin	rāsen	rāsen
rāzyāne	rāziyāne/ rāziyānec	rāziyānā/ rāziyāne/ rāziyānec	rāziyāne/ rāziyānec
reyḥān	reyḥ/ reyḥān	reyḥān	reyḥān
-	rīvend	-	rāvend/ rīvend
-	rūnās/ rūᶜnās	-	-
ṣabr	ṣabır/ ṣabr	ṣabır/ ṣabr	ṣabr
-	s̱āfsiyā	s̱āfīsiyyā	s̱āfesyā/ s̱āfs̱aya
saḳmūniyā	saḳmūniyā	saḳmūniyā	saḳmūniyā/ saḳmūnyā
-	sesāliyūn/ sāsāliyūs, sesāliyūs	sasāliyūs/ sīsāliyūs	sāsāliyūs/ sīsāliyūs
sarmısaḳ	sarımsaḳ/	ṣarmısaḳ	ṣarmaḳ/ sarmaḳ/ sarmısaḳ/ ṣarmusaḳ/ sarmusaḳ/ ṣarmusaḳ
simsim	-	sumsum	simsim
sināmekī	sināmekī/ sināmekkī	senā-yı mekī/ senā-yı mekkī	sināmekī/ senāmekkī/ sināmekkī
-	sipistān	sibistān	-
-	sīr	-	sīr/ ṣīr

-	sīrḫışt/ şīrḫışt	-	-
sögüt	-	sögüd	sögüd/ sögüt
ṣumaḳ	summāḳ/ ṣummāḳ	sumāḳ	sumāḳ/ summāḳ
sūsen	sūsen	sūsān/ sūsen	sūsen
şahbellūṭ	-	şahbelūṭ/ şahbellūṭ/ şahbilid	şenbelīd
şāhsiperm	şāhsefrem/ şāhsiferem	-	şāhisferem
şāhtere/ şehtere	şāhtere/ şāhterec	şāhter/ şāhterā/ şāhtere/ şāhterec	şāhtere/ şāhterec/ şāhterenc/ şāhterenc/ şāhterre/ şāhterrec
şaḳāḳul	şaḳāḳul/ şaḳāḳūl	-	şaḳāḳul
-	şehd/ şehdānec	-	şehd/ şehdāne/ şehdānec
şınḫıyār	şenḫıyār/ şīnḫıyār	şinḫıyār	-
-	şeps̱	şebis̱/ şibis̱	şibis̱/ şibiss̱
ṭarḫaştūḳ	-	-	ṭaraşḳūḳ
tarḫūn	tarḫūn	tarḫūn/ ṭarḫūn	tarḫūn
temir hindī	temür hindī	temir hindī	temir hindī/ temr-i hindī/ temr-i hindü
-	-	-	tetre/ tetrī
ṭomalan	-	domalan/ ṭomalan	-
tūderī	tūder/ tūderī	-	tūderī
turb	turb	turb/ turp	turb/ turp
turunc	durunc/ turunc/ utruc	utrunc	turunc/ ötrüc
türbüd	türbüd	türbid/ türbüd	türbüd
-	-	-	ᶜūdı’ṣ-ṣalīb/ ᶜūdū’ṣ-ṣalīb
	ᶜunṣıl/ ᶜunṣul	ᶜunṣul	ᶜunṣul
-	usḳuṭūrī	usḳuṭūrī/ usḳūṭurī	usḳuṭrī
usṭūḫudūs	usṭūḫudūs	usṭūḫūdus	usṭūḫudūs/ usṭūḫuz̲ūs
uşṭurġār	üştürġāz	-	uşṭurġāz
-	-	-	yabrūḥ/ yaprūḥ
yāsemīn	yāsemīn	-	yāsemen/ yāsemīn
zaᶜfirān	zaᶜfirān	zaᶜferān	zaᶜferān
zencebīl	zencebil/ zencebīl	zencebīl	zencebīl
-	zerdeçūb/ zerdeçūbe	-	-
zeyt/ zeytūn	zeyt/ zeytūn	zeyt/ zeytūn	zeyt/ zeytūn
-	zurunbād/ zurunbāt	-	-

Bununla beraber aynı bitki için birden fazla dilde ad da aynı eser içinde verilmiştir. Yazar bunu kimi zaman farklı dillerdeki karşılıkları vermek için yaparken kimi zaman da

eserlerde özellikle Arapça, Farsça veya Grekçe geçen bitki adlarının Türkçesini de vermek için yapmıştır.

1. *EDVİYE-İ MÜFREDE*

Eserde Türkçe ve Türkçenin yanında başka bir dilden de sözcük alarak oluşturulmuş 69 bitki adından 22 tanesinin farklı dillerde karşılıkları da verilmiştir. Tabloda bu adlar ve karşılıkları verilmiştir. Edviye-i Müfrede için yapılan incelemede yararlanılan Mustafa CANPOLAT ve Zafer ÖNLER tarafından hazırlanan *İshāk Bin Murād Edviye-i Müfrede* adlı eserde bitki adlarının kaç kez geçtiğine dair sadece birer varak ve satır numarası verildiği için metin içinde geçme sayılara göre bir tespit bu eser için yapılmamıştır.

Tablo 2: *Edviye-i Müfrede*'de geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

baldırı ḳara (T.- T.)			persiyāvşān (Grk.)		
beg börki (T.- T.)		şāhtere/ şehtere (Far.)			
dilkü ṭaşaġı (T.- T.)		būzeydān (Far.)			
dilkü üzümi (T.- T.)/ it üzümi (T.- T.)	ᶜınebu'ş-şaᶜleb (Ar.)	engūr-ı rubāh (Far.)			
ebem gömeci (T.- T.)	ḫubāzī (Ar.)	ḫūrperest (Far.)/ penīrek (Far.)			
erük (T.)	ıccāṣ (Ar.)				
eşek turbı (T.- Ar.)	ḳıṣṣāᵓü'l-ḥimār (Ar.)				yabān ḫıyārı (Far.- Ar.)
eyreltü(T.)				yālikī (?)	
günlük (T.)	muḳl (Ar.)		kündür (Grk.)		
iki ḳardaş ḳanı (T.- T.- T.)	demü'l-aḫaveyn (Ar.)				
it boncuġı (T.- T.)		sipīdmühre (Far.)		varaᶜ (?)	
ḳadun ṭuzluġı (T.- T.)		zerārīc (Far.)			

ḳaṣnı (T.)	maḫrūt (Ar.)/ sirᶜalā (Ar.)	engüdān (Far.)			
ḳavaḳ (T.)		sipīddār (Far.)			
oġlan aşı (T.- T.)	cāvşīr (Ar.)	cünd-i bīdester (Far.)			
sıġır dili (T.- T.)	lisānü'ṣ-ṣevr (Ar.)				
siñirlüce ot (T.- T.)	ḥayyü'l-ᶜālem (Ar.)				uruz otı (?- T.)
ṣu kerdemesi (T.- Grk.)	ḥabbü'r-reşād (Ar.)/ ḥurf (Ar.)		kerdeme (Grk.)		
teke saḳalı (T.- T.)	liḥyetü't-teys (Ar.)				
uşaḳ (T.)		vaşaḳ (Far.)			
yılan bıçaġı (T.- T.)/ yılan boncuġı (T.- T.)		lūf (Far.)			
yüzerlik (T.)			bıġānūs (Grk.)		

2. *TERCEME-İ AKRABĀDĪN*

Eserde Türkçe ve Türkçenin yanında başka bir dilden de sözcük alarak oluşturulmuş 53 bitki adından 32 tanesinin farklı dillerde karşılıkları da verilmiştir. Tabloda bu bitkilerin farklı dillerdeki karşılıkları ve metin içinde kaç kez tekrar ettikleri yazmaktadır. Tabloya göre Türkçesi, diğer dillerdeki adlarından daha fazla tekrar eden bitki adı sayısı azdır.

Tablo 3: *Terceme-i Akrabādīn*'de geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

aġulu manṭar (T.- Grk.) (1)	fıṭır (Ar.) (2)				
aḳça ot (T.- T.) (1)				yeneme (?) (1)	
alma (T.) (22)	tuffāḥ (Ar.) (6)	sīb (Far.) (5)			

anduz (T.) (2)	cenāᶜ (Ar.) (1)/ rāsin (Ar.) (12)				
aṭa ṣoġanı (T.- T.) (1)	ᶜunṣıl (Ar.) (1)/ ᶜunṣul (Ar.) (3)		esḳīl (Grk.) (11)		baṣal-ı fār (Ar.- Far.) (1)
ayruḳ köki (T.- T.) (1)	adḫīr (Ar.) (30)/ nücme (Ar.) (1)/ s̱īl (Ar.) (1)	giyāh (Far.) (1)			
ayva (T.) (50)	sefercel (Ar.) (13)	ābī (Far.) (3)			
ayvadāna (T.- Far.) (1)	ḳaysūm (Ar.) (5)				
beş barmaḳ (T.- T.) (1)	ḫamset-ü evrak (Ar.) (1)		benṭāfilūn (Grk.) (1)		
boya (T.) (1)	el-füvve (Ar.) (1)/ füvve (Ar.) (13)/ füvvet (Ar.) (4)	rūnās (Far.) (3)/ rūᶜnās (Far.) (2)			
burçaḳ (T.) (2)			eztūniyā (Grk.) (1)		
bürüklü (T.) (1)			usṭūḫudūs (Grk.) (29)		
çoġan (T.) (1)	kündūs (Ar.) (20)/ kündüs (Ar.) (2)/ uşnān (Ar.) (5)				
erük (T.) (16)	ıcāṣ (Ar.) (2)	ālū (Far.) (2)			
eşek mārūlı (T.- Far.) (1)	ebū celsā (Ar.) (1)/ ḫassü'l-ḫımār (Ar.) (1)/ şancār (Ar.) (5)				
güneyik (T.) (1)	hindibā (Ar.) (17)/ şukāᶜī (Ar.) (2)	kāsnī (Far.) (16)			

günlük (T.) (1)	lübbān (Ar.) (7)/ lüben (Ar.) (1)/ muḳl (Ar.) (18)		eflāṭūn (Grk.) (1)		
ḫarb dutan (Ar.- T.) (1)			kemāfiṭūs (Grk.) (12)/ kemāfīṭūs (Grk.) (4)/ ṣanavber (Grk.) (4)		
ışırġan (T.) (1)	encere (Ar.) (2)/ ḳurışş (Ar.) (1)				
it toḫmı (T.- Far.) (1)		pīḫ-i engüşt (Far.) (6)		ḳanṭāfliyūn (?) (4)	
ḳabaḳ (T.) (19)		kedū (Far.) (1)			
ḳamış (T.) (3)	ḳaṣab (Ar.) (4)				
ḳara aġac (T.- T.) (1)		dīvdār (Far.) (1)			
ḳarġu ḳamış (T.- T.) (1)	yeraᶜraᶜ (Ar.) (1)				
ḳaṣnı (T.) (2)	encüdān (Ar.) (2)/ encüẕān (Ar.) (10)/ ḫıltīṯ (Ar.) (3)/ ḫılṭīt (Ar.) (11)	engijed (Far.) (1)/ engiẕān (Far.) (1)/ engized (Far.) (2)/ engüdān (Far.) (1)/ keder (Far.) (1)	sāsāliyūs (Grk.) (2)/ sesāliyūn (Grk.) (1)/ sesāliyūs (Grk.) (17)		
sarımsaḳ (T.) (1)/ ṣarmısaḳ (T.) (4)	ṯūm (Ar.) (1)	sīr (Far.) (1)			
ṣıġır ḳuyruġı (T.- T.) (1)	ḳātilü’ẕ-ẕeyb (Ar.) (1)	āẕeriyūn (Far.) (1)/ māhīzehre (Far.) (2)/ māhizehrec (Far.) (1)/ māhīzehrec (Far.) (5)		baṭbāṭ (?) (1)	
ṣoġan (T.) (2)	baṣal (Ar.) (3)				

sögüt (T.) (5)		bīd (Far.) (1)			
südlügen (T.) (1)	ferfiyūn (Ar.) (53)/ şebrem (Ar.) (2)/ yenūᶜ (Ar.) (1)				
süg (T.) (35)	ḫuşyetü'ş-şaᶜleb (Ar.) (1)	būzīdān (Far.) (11)	rūḳāde (Grk.) (1)	reknüb: (?) (1)	
yelġun (T.) (1)		gezmāzec (Far.) (4)/ gezmāzū (Far.) (8)			

3. *TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀᶜA*

Eserde Türkçe ve Türkçenin yanında başka bir dilden de sözcük alarak oluşturulmuş 61 bitki adından 26 tanesinin farklı dillerde karşılıkları da verilmiştir. Tabloda bu bitkilerin farklı dillerdeki karşılıkları ve metin içinde kaç kez tekrar ettikleri yazmaktadır. Tabloya göre Türkçesi diğer dillerdeki karşılıklarından daha fazla tekrar eden bitki adı sayısı fazladır.

Tablo 4: *Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa*'da geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

aġaç sarmaşığı (T.-T.) (2)	leblāb (Ar.) (4)				
aġu aġacı (T.-T.) (4)	dıflī (Ar.) (4)				
dilki üzümi (T.-T.) (2)/ dilkü üzümi (T.-T.) (3)	ᶜineb-i şaᶜleb (Ar.) (1)				
baldırı ḳara (T.-T.) (1)/ ḳara baldurlu (T.- T.) (1)	kesfere (Ar.) (4)				
cırcır (T.) (1)			kerdeme (Grk.) (1)		
çoban aġacı (Far.- T.) (2)	ᶜaṣā'r-rāᶜī (Ar.) (1)				

çoġan (T.) (2)	kündüs (Ar.) (6)				
çörek otı (T.-T.) (4)		şūnīz (Far.) (1)			
delü baḳla (T.- Ar.) (1)/ delüce baḳla (T.- Ar.) (1)	türmüs (Ar.) (2)				
delüce zeytūn (T.- Ar.) (1)		mīvīzec (Far.) (1)			
diken sarmaşıġı (T.-T.) (1)	ükşūş (Ar.) (2)				baġ sarmaşıġı (Far.- T.) (1)
dilki üzümi (T.-T.) (2)/ dilkü üzümi (T.-T.) (3)	ᶜineb-i ṣaᶜleb (Ar.) (1)				
duraḳ (T.) (8)	şebiṣ (Ar.) (1)/ şibiṣ (Ar.) (2)				
evren yavşanı (T.- T.) (2)			afsentin (Grk.) (1)/ afsentīn (Grk.) (16)		
güneyik otı (T.-T.) (1)	şükāᶜ (Ar.) (1)	kāsni (Far.) (5)/ kasnī (Far.) (7)			
günlik (T.) (2)	muḳıl (Ar.) (1)/ muḳul (Ar.) (3)				
ḫatun duzlıġı (Ar.- T.) (2)/ ḫatun ṭuzlıġı (Ar.- T.) (1)	zirişk (Ar.) (2)				
ḳarġa ḳavunı (T.- T.) (2)/ ḳarḳa ḳavunı (T.- T.) (1)	ḥanẓal (Ar.) (3)				ebū cehl ḳarpuzı (Ar.- Far.) (1)
kekük (T.) (3)	fevtenc-i cebelī (Ar.) (2)				

ḳunduz ṭaşaḳı (T.-T.) (1)	cāvaşīr (Ar.) (1)/ cenẕ-i bādester (Ar.) (1)/ cenẕ-i bāẕestur (Ar.) (1)				
ḳuzu dili (T.-T.) (1)	ḥayy-i ʿālem (Ar.) (7)/ lisān-ı ḥamel (Ar.) (1)				
saḳız (T.) (3)	maṣṭaki (Ar.) (1)/ maṣṭakī (Ar.) (2)				
ṣıçan soġanı (T.-T.) (2)	ʿunṣul (Ar.) (3)		isḳīl (Grk.) (1)		
sıġır dili (T.-T.) (2)	lisānü's- ṣevr (Ar.) (2)				
teke saḳalı (T.-T.) (1)	liḥyetü't-teys (Ar.) (1)				
uşaḳ (T.) (4)		vaşaḳ (Far.) (1)			

4. *TERVĪḤÜ'L-ERVĀḤ*

Eserde Türkçe ve Türkçenin yanında başka bir dilden de sözcük alarak oluşturulmuş 46 bitki adından 16 tanesinin farklı dillerde karşılıkları da verilmiştir. Tabloda bu bitkilerin farklı dillerdeki karşılıkları ve metin içinde kaç kez tekrar ettikleri yazmaktadır. Tabloya göre Türkçesi, diğer dillerdeki adlarından daha fazla tekrar eden bitki adı sayısı azdır.

Tablo 5: *Tervīḥü'l-Ervāḥ*'da geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

alma (T.) (25)	tuffaḥ (Ar.) (28)	sīb (Far.) (6)/ şīb (Far.) (1)			
arpa (T.) (27)	şaʿīr (Ar.) (33)	keşki (Far.) (2)			
ayva (T.) (22)	sefercel (Ar.) (40)	bih (Far.) (6)			
cırcır (T.) (6)	reşād (Ar.) (4)				
günlük (T.) (16)	lübān (Ar.) (2)/ muḳl (Ar.) (22)		kündür (Grk.) (27)		

it üzümi (T.-T.) (1)	ᶜınebu'ş-şaᶜleb (Ar.) (33)				
oġlan aşı (T.-T.) (1)	cāveşīr (Ar.) (2)/ cāvşīr (Ar.) (3)	cünd u bīdester (Far.) (1)/ cünd-i bīdester (Far.) (22)/ şīrḫışt (Far.) (21)			
saḳız (T.) (1)	maṣṭakī (Ar.) (41)				
ṣarmaḳ (T.) (1)/ sarmaḳ (T.) (5)/ sarmısaḳ (T.) (1)/ ṣarmusaḳ (T.) (3)/ sarmusaḳ (T.) (3)/ ṣarmusaḳ (T.) (1)	şūm (Ar.) (3)	sīr (Far.) (7)/ ṣīr (Far.) (1)			
ṣoġan (T.) (9)	baṣal (Ar.) (5)	pīyāz (Far.) (4)			
südlügen (T.) (1)	farbiyūn (Ar.) (10)/ farfiyūn (Ar.) (4)	māzeryūn (Far.) (5)			
teke saḳalı (T.-T.) (1)	ᶜışāretü'l-liḫyetü't-teys (Ar.) (1)/ lıḫyetü't-teys (Ar.) (8)				
üzüm (T.) (14)		engür (Far.) (1)/ mevīz (Far.) (1)			
yabān soġanı (Far.- T.) (1)	ᶜunṣul (Ar.) (15)		ısḳīl (Grk.) (1)		
yılġun (T.) (5)		gezmāzec (Far.) (3)/ gezmāzic (Far.) (1)/ gezmāzek (Far.) (1)			

yüzerlik (T.) (1)	ḫarmal (Ar.) (6)				

Yukarıda verilen tablolarda aktarıldığı gibi bitki adlarının birden fazla dille geçmesi, oturmuş kesin bir imla bulunmaması, müellif/mütercim veya müstensih kaynaklı yazım farklılıkları, adlandırmaların yöreden yöreye farklılık göstermesi, vb. gibi sebepler çalışmayı hazırlamada zorluklara yol açmıştır. Bu farklılıkla ilgili "…tıbbî terimlerin bir kısmı önce Grekçe ve Farsçadan Arapçaya ve Arapçadan da Türkçeye geçmiştir. Bu da söz konusu terimlerin yazımlarının Arapça terimlere oranla daha karmaşık bir hal almasına yol açan başlıca sebeplerden olmuştur" der Anıl ÇELİK (2016: 66). Tarihi tıp metinlerini okumada karşılaşılaşılan bu sorunları Şaban DOĞAN *Tarihi Tıp Metni Çalışmalarında Karşılaşıan Sorunlar Üzerine* makalesinde dile getirmiştir (2016).

Bu zorluklara rağmen çalışma; Türkçe bitki adlarının bugününe ve dününe ışık tutması amaçlanarak hazırlanmıştır. Türkiye'de yetişen yaklaşık 9000 bitkiden 3000 kadarının Türkçe adının *Derleme* Sözlüğü'nde bulunması adlandırma konusunda halkın dili kullanma yetkinliğini göstermektedir (Baytop, 2015: 5). Eksik kalan yönler, bu alanda eklenecek daha çok bilgilerin bulunması, dilimizin bitki adları yönünden çok zengin bir dil olması, uzun bir geçmişe sahip olan Türkçenin farklı dönemleri için de benzer çalışmaların yapılabileceği bu alana hizmet sunmak isteyenler için öneridir.

KAYNAKÇA

ALKAYIŞ Muhammet Fatih, *Türkiye Türkçesinde Bitki Adları*, (Doktora Tezi), Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

AYAN Ahsen, KARPUZ Hacı Ömer, "Eski Bir Tıp El Yazması "Tabibnâme"de Bitki Adları", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten,* 7/ 34, 2020, ss. 7- 34.

AYDENİZ Süleyman, *(ishak Bin Murad) Edviye-i Müfrede (Metin, İndeks, Sözlük, Dil İncelemesi),* (Doktora Tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

AYDI Mükerrem Bedizel, MURAD Sibel, *Nizâmü'l-Edviye Sakızlı İsa Efendi*, 1. b., Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi, 2019.

AYTAÇ Aslı, "Kitâb-ı Ma'cûn Adlı Tıp Metninde Geçen Botanik Ve Tıp Terimleri", *Akademik Dil Ve Edebiyat Dergisi*, 3/ 4, 2019, ss. 303- 322.

BAYTOP Turhan, *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*, 4. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2015.

BÖLER Tuncay, Terceme-i Kâmilü's-Sınâ'a (İnceleme- Metin- Dizin- Tıpkıbasım), 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2014.

BULUT Serdar, "Eski Uygur Türkçesinde Türkçe Bitki Adlandırmaları- 1: Yiyecek-İçecek Olarak Kullanılan Bitkiler", *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat Ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 12, 2018, ss. 562- 588.

CANPOLAT Mustafa, ÖNLER Zafer, *İshâk Bin Murâd Edviye-i Müfrede*, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2016.

ÇELİK Anıl, "Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa'nın Anadolu Sahasında Yazılan Türkçe Tıp Metinleri Arasındaki Yeri Ve Dil Özellikleri", *VI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, C. 1, 2014, ss. 187- 201.

ÇELİK Anıl, *Terceme-i Kāmilü's-Sınāᶜa (Giriş- İnceleme- Metin- Dizin)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

ÇELİK Anıl, "XIV- XV. Yüzyıl Eski Anadolu Türkçesi Tıp Metinlerinde Yer Alan Farsça Ve Grekçe Menşeli Terimlerin Yazımındaki Tutarsızlıklara Bazı Örnekler", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9/ 46, 2016, ss. 65- 70.

ÇETİN Hasan Ali, *Eski Anadolu Türkçesi Eczacılık Ve Tıp Terimleri Sözlüğü*, 1. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2020.

DEMİR Ekrem, "Hezârfen Hüseyin B. Caᶜfer İstânköyî'nin Fihrîsü'l-Ervâm Adlı Eserinde Geçen Bitki Adları", *Türk Dili Ve Edebiyatı Dergisi*, 46/46, 2013, ss. 1- 28.

DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 32. b., Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları,2016.

DOĞAN Şaban, *Terceme-i Akrabâdîn Sabuncuoğlu Şerefeddin (Giriş- İnceleme- Metin- Dizinler)*, (Doktora Tezi), Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

DOĞAN Şaban, "15. Yüzyıla Ait Bir Tıp Terimleri Sözlüğü: Terceme-i Akrabâdîn'in Istılah Lügati", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4/ 4, 2009, ss. 250- 316.

DOĞAN Şaban, "Eski Oğuz Türkçesinde Tıp Dilinin Oluşumu Ve Özellikleri", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5/ 1, 2010, 313- 373.

DOĞAN Şaban, "Onyedinci Yüzyılda Kaleme Alınmış Bir Tıp Ve Eczacılık Sözlüğü: Lugât-ı Müşkilât-ı Eczâ", *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, XII/ 2, 2011, ss. 95-104.

DOĞAN Şaban, "Tarihî Tıp Metni Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar Üzerine", *Bursa Uludağ Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 2016, ss. 257- 269.

EFE Kürşat, "Tarihî Türk Lehçelerinde Alıntı Bitki İsimleri", *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili Ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 7/ 17, 2018, ss. 81- 106.

ERCİLASUN Ahmet Bican, AKKOYUNLU Ziyat, *Kâşgarlı Mahmud Dîvânu Lugâti't-Türk Giriş- Metin- Çeviri- Notlar- Dizin*, 4. b., Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları, 2020.

EREN Hasan, *Eren Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü (ETDES)*, 1. b., haz. Şükrü Haluk AKALIN, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2020.

EROL Hülya Arslan, *Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişmeleri*, 3. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2018.

GÜLENSOY Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, 1. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.

GÜMÜŞATAM Gürkan, "Eski Anadolu Türkçesi Eserlerinden Tertīb-i Muᶜālece'deki Organ Adlı Tıp Terimleri", *Belleten*, 2009- I, ss. 25- 49.

GÜMÜŞATAM Gürkan, "Eski Anadolu Türkçesinde Eczacılık Terimleri Ve Bu Terimlerin Tıp, Botanik, Zooloji, Madencilik, Kimya Terimleriyle İlişkileri", *Türkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turhish or Turkic*, 5/ 2, 2010, ss. 1033- 1087.

GÜRLEK Mehmet, "Alâ'im-i Cerrâhîn'de Geçen Bitki Adları", *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 2011, ss. 123- 145.

GÜVEN Meriç, "Türk Dili Ve Kültürü Açısından XIV- XV. Yüzyıl Eski Anadolu Türkçesi Türkçe Tıp Yazmalarına Eleştirel Bir Bakış", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6/ 3, 2011, ss. 841- 850.

GÜVEN Meriç, "İslâmî Dönem İlk Türkçe Tıp Yazmalarının Türk Tıp Bilimi Ve Deontolojisi Açısından Görüngesel "Perspektifi" Bağlamda Değerlendirilmesi", *Lokman Hekim Journal*, 2/ 1, 2012, ss. 1- 10.

KANAR Mehmet, *Arapça Türkçe Sözlük*, 1. b., Ankara: Say Yayınları, 2012.

KANAR Mehmet, *Eski Anadolu Tükçesi Sözlüğü*, 2. b., Ankara: Say Yayınları, 2018.

KANAR Mehmet, *Farsça- Türkçe Türkçe- Farsça Sözlük*, 4. b., Ankara: Say Yayınları, 2018.

KARA Nimet, "Eski Anadolu Türkçesi İle Yazılmış Bir Dil Yadigarı İlm-i Tıbb", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11/ 4, 2016, ss1 493- 504.

KAYGUSUZ Ravza, *Osmanlı Türkçesi Döneminde Yazılmış Sözlüklerde Bitki Adları*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

KIRAN Özgür, *De Materia Medica Ve Edviye-i Müfrede Işığında Anadolu'da Bitkilerle Tedavi*, (Doktora Tezi), Adana: Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2017.

KORKMAZ Zeynep, *Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi*, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2020.

KÜÇÜKER Paki, "Lügat-i Müşkilât-i Eczâ'da Türkçe Bitki Adları", *The Journal Of International Social Resecarch* (*Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi)*, 3/ 11, 2010, ss. 401- 415.

KÜÇÜKER Paki, YILDIZ Yasemin, "Tercüme-i Müfredât-ı İbn-i Baytar'daki (150b-295a) Bitki Adları Üzerine Bir İnceleme (II)", *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi*, 2/ 1, 2018, ss. 109- 137.

KÜÇÜKER Paki, YILDIZ Yasemin, "Hazâ Kitâb-ı Hulâsa-i Tıbb'daki Bitki Adları Üzerine Bir İnceleme", *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 11/ 2, 2019, ss. 51-67.

KÜÇÜKER Paki, BALCI Melek, "Kitâb-ı Güzîde-i 'İlm-i Tıbb'da (Sultâniyye İngiltere Nüshası) Tespit Edilen Bitki Adları", *Uluslarası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi*, 4/ 1, 2020, ss. 50- 85.

MURAD Sibel, "Terceme-i Akrabâdîn'de Terkipler Ve Adlandırmaları", *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, XII/ 2, 2011, ss. 81- 94.

MURAD Sibel, "Müellifi Bilinmeyen Bir Tıp Sözlüğü", *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 12, 2018, ss. 35- 67.

OTURAKÇI Nigâr, "Divanü Lûgati't-Türk'teki Botanik Terimlerinin Kazakça Ve Türkçedeki Görünümleri", *Karadeniz*, 13, 2012, ss. 195- 212.

ÖNLER Zafer, "XIV- XV. Yüzyıl Tıp Metinlerinde Türkçe Bitki Adları", *Kebikeç*, 18, 2004, ss. 273- 301.

ÖNLER Zafer, *Tarihsel Tıp Metinleri Sözlüğü*, 1. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2019.

ÖZCAN Hatice, *Kaysûnîzâde Nidâî Muhammed Çelebi El-Ankaravî'nin Menâfi'u'n-Nâs Adlı Eseri (Metin- Dil Özellikleri- Dizin)*, (Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

ÖZDEN Muharrem, "Türkçenin İlk Sözlüğünde Kullanılan Bitki Adlarının Günümüz Anadolu Ağızlarındaki İzdüşümleri", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 2019, ss. 602- 619.

ÖZER Osman, *Tervīḥü'l-Ervāḥ Giriş- İnceleme- Metin*, (Doktora Tezi), Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

PARLAR Zahide, "Eski Anadolu Türkçesine Ait Bir Tıp Metni: Kitāb- ı Keḥḥāl-nāme-i Nūrü'l- ᶜUyūn", *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, 1, 2015, ss. 15- 24.

ŞAHİN Hatice, "Terceme-i Rahatü'l-İnsan", *Bursa Uludağ Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 2004, ss. 71- 115.

ŞAHİN Hatice, "Câmi'ü'l-Fürs Örneğinde XVI. Yüzyıl Bitki İsimleri", *Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları*, 2/ 2, 2007, ss. 570- 602.

ŞAHİN Hatice, *Eski Anadolu Türkçesi*, 4. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2015.

ŞAHİN Hatice, "Bursa'da Yazılmış Tıp Metinlerinde Ağız Özelliklerine Dair", *Uludağ Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 2016, ss. 291-298.

ŞAHİN İbrahim, *Adbilim*, 5. b., Ankara: PEGEM Akademi Yayıncılık, 2021.

UÇAR İlhan, "Türkiye Türkçesinde Organ Adlarıyla Oluşturulmuş Bitki Adları", *TÜBAR*, XXXII, 2012, ss. 285- 306.

UÇAR İlhan, "Yetiştiği/ Geldiği Coğrafya Veya Etnik Adlandırmayla Oluşturulan Bitki Adları", *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 5/1, 2013, ss. 115- 135.

USLU Mine, *Edviye-i Müfrede'de Sintagmatik Bir İnceleme*, (Yüksek Lisans Tezi), Lefkoşa: Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim- Öğretim Ve Araştırma Enstitüsü, 2015.

YILDIZ Osman, YALKIN Ali Osman, *Tarihî Türk Lehçeleriyle Karşılaştırmalı Eski Anadolu Türkçesi*, 1. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2021.

YILDIZ Semra Canan, "Eski Anadolu Türkçesi İle Yazılmış Tıp Eserleri Ve Bu Eserler Üzerine Yapılan Çalışmalar", *AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7/ 17, 2019, ss. 416- 436.

YILDIZ Yasemin, *Türkçe Bitki Adlarının Anlam Bilimi Açısından İncelenmesi*, (Doktora Tezi), Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ İLE YAZILMIŞ DÖRT TIP METNİ ÜZERİNDE BİTKİ ADLARI İNCELEMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bedinur ÇAKICI

BURSA – 2023